

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНОМУ
ПРОСТОРІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ:
РЕАЛІЇ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

*Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 28 квітня 2017 року)*

м. Дніпро
2017

УДК 378.6 : 372.8
І-67

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 8 від 27.04.2017)*

І-67 Інноваційні процеси у сучасному просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 28 квіт. 2017 р.) ; за заг. ред. д.філос.н. Марченко О.В. – Дніпро : ДДУВС, 2017. – 232 с.

Збірник містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, що вже традиційно навесні зібрала у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ науковців із різних регіонів України.

У матеріалах конференції представлено теорію та практичний досвід інноваційного розвитку сучасного освітнього простору. Учасниками конференції обґрунтовано напрями та перспективи оновлення системи юридичної освіти.

Видання адресоване педагогам, науковцям, аспірантам, студентам та усім, хто небайдужий до проблем освіти.

УДК 378.6 : 372.8

© ДДУВС, 2017
© Автори, 2017

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	11
---------------------	----

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Марченко О.В.

Інноваційний потенціал сучасної освіти: основні закономірності та пріоритети розвитку	12
--	----

Невмержицька О. В.

Образ нової школи: реалії та потреби	14
--	----

Валєєв Р. Г.

Сутність пізнавальної самостійності майбутніх поліцейських та умови її формування	16
--	----

Дроботенко М. О.

Філософська культура та правова освіта	20
--	----

Царьова І.В.

Новітні підходи до юридичної освіти: зарубіжний досвід	22
--	----

Кізіль М.А.

Соціофункціональні характеристики англійськомовної інноваційної лексики	25
--	----

Кобзєва Ю.Ю.

Культурно-просвітницькі інтенції філософської есеїстики в умовах освітніх інновацій	30
--	----

Шепітько Н.П.

Сковородинівська традиція у юридичній освіті	31
--	----

СВІТОГЛЯДНІ ТА ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Савченко В.Г., Андрюшина Л.Л., Родіна Ю.Д. Перспективи застосування інноваційних технологій у вивченні психолого-педагогічних аспектів соціалізації студентів	34
Гальцева Т. О. Роль психологічного супроводу у розвитку навчальної самоефективності майбутніх правників	36
Шубенок Т. І. Використання елементів критичного мислення у вивченні іноземних мов	38
Мороз Є.В. Виховний потенціал юридичної освіти	40

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЮРИСТІВ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Маркіна Л. Л. Компетентнісний підхід як основа інноваційних процесів у професійній освіті юристів	44
Нарижный Ю. А. Как сделать философские понятия «зримыми»	47
Підлісний М.М. Досвід викладання курсу загальної соціології в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ (2014-2017 рр.)	49
Третьякова О. Є. Особливості прийомів формування вміння інтенсивного читання у фахівців з юридичних спеціальностей з використанням сучасних інформаційних технологій	55
Баранова Т.О. Активні методи навчання майбутнього правника	58

Козаченко В.В.

Удосконалення методик вивчення англійської мови студентами юристами в Україні 61

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Кучма Т.В.

Значення філософії права для розвитку інноваційного потенціалу фахівця юридичної галузі 64

Альошина А.В.

Інтерактивність у процесі вивчення іноземних мов студентами юридичного профілю 66

Кравченко Р.В.

Значення філософії права в підготовці майбутніх юристів 68

Яковлєва Ю.Ю.

Позитивні аспекти використання дистанційного методу навчання у вищій школі 70

Сем'ян В.Ю.

Професійне становлення особистості майбутнього юриста як психолого-педагогічна проблема 73

Куппа В.О.

Філософія права як чинник морально-світоглядного становлення юриста 75

Броян А.Р.

Застосування інтерактивних методів при вивченні іноземної мови студентами-юристами 78

Беляніна Я.О.

Професійне мислення юриста: засоби формування в умовах вищої школи 80

Чуприна Д.В.

Новітні підходи до юридичної освіти: зарубіжний досвід 83

Герасимюк А.Ю.

Мультимедійні інтерактивні технології у вивченні іноземних мов 85

Зеленіна О.В. Новітні підходи до юридичної освіти: зарубіжний досвід	87
Завізіон О.С. Інтернет-ресурси як інноваційні засоби вивчення іноземної мови	91
Іщенко Д.В. Інноваційні процеси під час вивчення іноземної мови майбутніми юристами	94
Коваль О. Й. Демократизація навчального процесу через надання можливості студентам самостійно обирати факультативні дисципліни для вивчення	96
Карабанович Н. В. Впровадження інноваційних технологій під час вивчення іноземних мов	99
Бакум І. М. Деякі аспекти інформатизації вищої освіти в сучасних умовах	103
Ковальов М. О. Новітні підходи до поглибленого вивчення іноземних мов у сучасному просторі юридичної освіти	106
Докшина О. В. Проблеми і перспективи дистанційного навчання в сфері права	109
Кравець В. В. Інноваційні технології при вивченні англійської мови майбутніми юристами	111
Зима Ю. О. Викладання філософії права у ВНЗ: нові виклики та пріоритети	114
Кудрявцев Б. В. Категоріальні ознаки англомовної юридичної термінологіки у сучасній освіті	115
Смірнова І.М. Новітні підходи до юридичної освіти: зарубіжний досвід	117

Поправка С. О.

Філософія права як чинник професійного становлення юриста119

Манченко Є. А.

Інноваційні технології у вивченні англійської мови 121

Михайлов Ю. О.

Сучасні технології вивчення іноземної мови
у вищих навчальних закладах 123

Присяжна А. В.

Інтерактивне навчання як новітній підхід
до підготовки фахівців в юридичній галузі 126

Фоменко В.А.

Місце та роль гендерного виховання в системі
професійної підготовки студентів 129

Осмоловський Д. І.

Інноваційні процеси у системі вищої освіти
як важлива складова формування англійської мови
сучасного фахівця у юридичному просторі 131

Сарана І. Ю.

Проблеми реалізації стандартів болонської системи в Україні 134

Терещенко О.

Деякі питання застосування інноваційних технологій при вивченні
іноземної мови у підготовці фахівців юридичних спеціальностей 136

Нетяга М. І.

Роль творчих завдань у вивченні філософії права
студентами юридичних факультетів 139

Родзіна А. С.

Інноваційні методики викладання філософії права:
тенденції і перспективи 141

Чередниченко А. В.

Інноваційні освітні технології при вивченні англійської мови 143

Волощенко І. В.

Нові вимоги до викладання філософії права у ВНЗ 145

Ващенко З. С. Позитивні та негативні аспекти дистанційного юридичного навчання	147
Чередниченко Я.В. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору	149
Чернявський І.Л. Впровадження новітніх технологій навчання при викладанні дисципліни «Філософія права»	152
Рудов І.О. Контекстне навчання майбутніх юристів	155
Зуб Б. Ю. Застосування інноваційних технологій при вивченні філософії права	158
Колчанова В.Ю. Проблеми використання інноваційних технологій навчання філософії права	161
Муштакова О. І. Аналіз викладання філософії права в зарубіжних країнах	164
Біблій А.В. Інновації у вивченні філософії права студентами-юристами	167
Бевзюк В.І. Інновації у навчанні юристів філософії права	170
Лисенко О.О. Філософія права як чинник формування світогляду юриста	173
Стрижак М. Д. Сучасні підходи щодо модернізації юридичної освіти в Україні	175
Йолкіна А.Г. Філософія права як чинник формування світогляду юриста	178
Голубенко Є.Ю. Формування правової культури майбутніх юристів засобами філософії права	181

Ковальчук Л.А.

Професійна культура юриста та чинники її формування у ВНЗ 185

Вовчок Д.А.

Підготовка юриста-професіонала засобами
дисциплін філософського циклу 187

Молнар О.В.

Філософія права як чинник формування світогляду юриста 189

Іщенко Д.Г.

Новітні підходи до юридичної освіти: зарубіжний досвід 192

Калантай А.Л.

Філософія права та її значення для формування
моральної культури правника 195

Потоцький А.А.

Освітні інновації в історико-філософській ретроспективі 198

Полонська О.Л.

Нові підходи до формування світогляду
майбутніх юристів в умовах ВНЗ 201

Качевіна А.В.

Філософія права у контексті реалізації
гуманістичної освітньої парадигми 203

Бурлаченко К.А.

Для чого потрібна юристу філософія права? 206

Китайгородский С.А.

Філософія права як чинник формування
світогляду майбутнього юриста 209

Москаленко О.В.

Теоретичні засади реалізації освітніх інновацій
у підготовці юристів у ВНЗ 212

Павлова Г.Д.

Юридична освіта та сучасні інноваційні підходи
в навчальному процесі 214

Віхтоденко В.В.

Інновації в юридичній освіті: теоретико-правовий аналіз 217

Альошина А.В.

Соціальний контекст навчання майбутніх юристів 220

Полякова О.В.

Інновації у галузі юридичної освіти 223

Здоровило І. В.

Інноваційні упровадження в системі вищої освіти в Україні 225

Сукаркаєва Д.Р.

Філософія як необхідність та питання способів її викладання 229

ВСТУПНЕ СЛОВО

Вітаємо учасників та гостей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні процеси у просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи»!

В умовах динамічного розвитку інформаційного суспільства, що трансформується у суспільство знань, відповідних інноваційних перетворень, які б узгоджувалися із викликами часу, потребує і простір вищої освіти. Процес цей здійснюється не просто, адже він вимагає нових форм організації і функціонування вищих навчальних закладів, підвищення їх інституційної гнучкості, посилення адаптивного потенціалу навчальних програм, методів викладання, поглиблення наукової складової в навчальному процесі.

Метою нашого наукового зібрання є дослідження існуючих у сучасному просторі юридичної освіти проблем та пошук найбільш ефективних способів їх вирішення. На жаль, якість вітчизняної юридичної освіти, освітні стандарти та норми не завжди відповідають потребам сучасної практики, існуючим світовим стандартам, запитами що висуваються суспільством до підготовки правників. Інноваційні напрацювання науковців, що пропонують прогресивні зміни в системі освіти, часто не знаходять втілення через нестачу коштів, незгодженість дій управлінських структур, відсутність раціональної системи відбору, апробування та впровадження інновацій в освітній галузі, належного моніторингу отриманих результатів тощо.

На сьогодні очевидно є потреба у якісно новій системі освіти, яка б відповідала цілям і завданням сучасної європейської держави. Дослідженню шляхів удосконалення освітніх практик вищої школи і присвячена наша конференція.

Питання, які пропонуються учасникам конференції до розгляду, відображають актуальні напрями оновлення освітніх практик вищої школи: професійна підготовка юриста у контексті реформування вищої освіти в Україні; освітні інновації в історико-філософській ретроспективі; правова основа інноваційних перетворень в освіті; формування культури особистості в умовах інноваційного освітнього процесу; психолого-педагогічний супровід освітніх інновацій; сучасні практики мовленнєвої підготовки студентів.

Переконані, що наша конференція відкриє нові обрії для обміну думками, сприятиме співробітництву науково-освітніх установ нашої країни та, зрештою, згенерує нові наукові та соціальні проекти.

Бажаємо усім творчої наснаги в обговоренні питань, визначених програмою конференції, а також нових звершень і відкриттів у повсякденній науковій та практичній діяльності!

ОРГКОМІТЕТ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Марченко Олена Вікторівна,
начальник віділу організації наукової
роботи Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, доктор філософських наук

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

Нові вимоги, які висуваються до глобалізованого суспільства, зумовлюють потужні трансформаційні процеси і в освітньому просторі. Внаслідок цих змін простір освіти набуває принципово відкритого характеру. Зменшується частка масової освіти, й відповідно, все більш поширеною стає освіта за індивідуальним планом. Розширюються можливості для самоактуалізації, самовдосконалення і саморозвитку за допомогою новітніх форм інформаційно-комунікативних технологій. Важливим аспектом у трансформації простору освіти є також розширення простору культури завдяки усвідомленню обмеженості сциентистсько-раціоналістичної освітньої парадигми, внаслідок чого в індивіда формується терпиме ставлення до нераціональних форм осягнення себе і світу. Постійне оновлення знань, зумовлене мобільністю суспільних процесів, призводить не лише до застарівання окремих спеціальностей, але й до їх відмирання і виникнення нових. Звідси потреба у динамічному, здатному до постійного відновлення і швидкого реагування на виклики часу, освітньому просторі.

У цій ситуації затребуваними стають і нові моделі життєдіяльності інституту освіти, що враховують здатність кожного індивіда до організації життя, соціуму, культури на основі розумних, науково обґрунтованих правил. Освіта, яка таким чином забезпечує формування людини культури, здатної мислити і діяти у відповідності із глибинними внутрішніми детермінантами, виступає в даному випадку основним генератором структурності у культурі, що динамічно розвивається.

Однак, слід мати на увазі, що простір освіти у своєму загальноцивілізаційному, глобальному вимірі, є вкрай неоднорідним утворенням. І у період інформаційно-технологічної революції, коли, за влучним виразом М. Касте-

льса, відбувається “смерть простору”, комунікативні можливості і характер організації просторових структур у різних регіонах світу мають значні розбіжності, що залежить зокрема від ступеню залучення цих регіонів до Всесвітньої мережі.

Не менш значущим фактором є можливості адекватного використання отриманої інформації, що значною залежить від рівня життя у тій чи іншій країні: якщо люди змушені присвячувати левову частку свого часу проблемі виживання, то природно, що вони не зможуть належним чином піклуватися про свою освіту. Між тим, у країнах, де соціальні проблеми подолані, перед освітою постають зовсім інші завдання, пов’язані з упровадженням нових інноваційних технологій в освітню систему, реструктуризацією освітнього простору у відповідності із вимогами технологічного прогресу.

Водночас інформаційно насичене середовище не лише відкриває нові освітні можливості, а й створює нові проблеми для підростаючого покоління, серед яких чи не найголовнішою є вимога навчитися відрізняти в інформаційному потоці знання від “сміття”. Окрім того нові вимоги висуваються й до організації часу, адже об’єм знань неупинно зростає, і людина змушена більш раціонально розподіляти час роботи з інформацією. Викликає занепокоєння й проблема непродуктивного спілкування у мережі, якому сучасна людина віддає надто багато часу.

В цілому ж, оптимальність організації освітнього простору й часу, їх обґрунтоване розширення або стягнення залежить як від “зовнішніх”, так і “внутрішніх” причин.

До “внутрішніх” причин слід віднести розширення освітнього простору під впливом нових досягнень науки, що актуалізують нові навчальні дисципліни, курси. “Зовнішніми” факторами виступають нові технологічні й соціоприродні умови життя людини і суспільства, без урахування яких людина не в змозі адаптуватися до світу, що динамічно змінюється. Найбільш впливовими серед них є на сьогодні такі чинники: розвиток новітніх інформаційних технологій, що формують “ядро” сучасного суспільства, а також протистояння індустріальної людини і природи, яке призвело до загрозованої екологічної ситуації на планеті.

Окрім того, перехід до “суспільства, заснованого на знаннях”, що вимагає від людини постійного оновлення знаневої бази й, відповідно, готовності до навчання впродовж життя, змушує замислитись над проблемою розриву, що утворився у прагматично орієнтованих соціокультурних традиціях, між освітою і вихованням. Його причини – у пріоритетах суспільства, що зосереджується на трансляції спеціального знання. За таких умов виховання, як одне із найважливіших завдань культури, відходить на другий план.

Освітній простір, у якому недооцінюється значущість одного із цих компонентів, не виконує вповні своїх функцій і не здатний формувати повноцінну особистість. Недооцінка ролі виховання призводить до формування інтелектуала, позбавленого духовних орієнтирів. Знання стають інструменталь-

ними цінностями, що виявляються відокремленими від внутрішніх переконань та моральних категорій. Така освітня система формує прагматичного, утилітарно орієнтованого спеціаліста. Звідси акцент на спеціальних знаннях і виробленні вузько прагматичного підходу до більшості процесів, що відбуваються у соціальній сфері.

Виходячи з того, що постіндустріальне суспільство потребує системи інноваційного навчання, векторно спрямованої у майбутнє, заснованої на нових соціокультурних принципах, здатної забезпечити формування нової культури мислення і діяльності, можемо констатувати актуалізацію таких тенденцій розвитку простору освіти:

– починають домінувати неklasичний і постнеklasичний типи наукової раціональності, за яких наукові знання розглядаються у контексті соціальних умов буття суб'єкта, а також соціальних наслідків його діяльності;

– формується культура системного мислення, що передбачає гармонізацію відносин “людина – суспільство – природа”;

– зміст і методи навчання зорієнтовані на освоєння методології творчої діяльності, формування інноваційної спроможності студента, його здатності відкривати і створювати те, про що не знає навіть педагог;

– активно використовуються інформаційно-комунікативні технології та варіативно-індивідуальні освітні траєкторії неперервної освіти.

У своїй сукупності ці фактори утворюють соціальний механізм, здатний суттєво уповільнити процес перетворення освіти як внутрішньо детермінованого руху. Впливаючи на кожен із цих факторів, можемо значно збільшити потенціал трансформаційних процесів за рахунок нарощування його інноваційної складової.

Невмержицька Олена Василівна,
професор кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти Дрогобицького
державного педагогічного університету,
доктор педагогічних наук, професор

ОБРАЗ НОВОЇ ШКОЛИ: РЕАЛІЇ ТА ПОТРЕБИ

Нове суспільство висуває нові вимоги до школи. Якою їй бути в умовах радикальних соціокультурних та економічних перетворень, коли переосмислення потребує навіть саме поняття “освіченість”, а знання, за висловом Е. Тоффлера, стають для світової спільноти воістину “революційним багатством”? Спробуємо змалювати обриси нової школи, виходячи із загальних характеристик постіндустріального суспільства.

Комунікативна революція, що відбулася на зламі століть, у стократ збільшила швидкість обміну інформацією, а разом з тим і швидкість прийняття

рішень, динаміку економічних, культурних, політичних явищ. Це спонукає людину до активного освоєння нових професійних горизонтів, нових способів самореалізації. Саме у школі має сформуватися психологічна готовність до неперервного професійного і особистісного зростання, до творчих пошуків і самостійних рішень.

Нова школа повинна навчити людину працювати з інформацією, оцінювати, класифікувати її, грамотно оперувати категоріями, рухаючись від конкретного до абстрактного і навпаки, розглядати проблему під новим кутом зору на основі знань з інших предметних галузей. Індивідуум завтрашнього дня матиме справу з ще жорсткішими змінами, ніж ми сьогодні. А тому школа має опікуватися підготовкою майбутнього спеціаліста до діяльності у динамічній, максимально невизначеній економічній, технологічній, виробничій, життєвій ситуації.

Висока динаміка культуротворчих процесів у сучасному просторі освіти зумовила необхідність переорієнтації управлінських функцій, у тому числі й стратегічних, у напрямі шкільних адміністрацій, педагогічних колективів, творчих груп та окремих педагогів – майстрів, новаторів. Внаслідок переформатування схеми управління освітнім процесом сформується збагачене поліваріантне середовище, що житиме за своїми синергетичними моделями взаємодії, законами креативного динамічного хаосу, які стануть рушійним чинником нових педагогічних цілей, цінностей і творчих імпульсів.

В умовах інформаційного суспільства можемо спостерігати негативні тенденції щодо задоволення потреби особистості в емоційному контакті, адже перехід переважно до електронних засобів зв'язку знижує частотність безпосередньої міжособистісної комунікації. Крім того, руйнування ціннісно-сміслових орієнтирів у перехідний період суспільного розвитку унеможливорює задоволення основної комунікативної потреби – у реалізації смислу життя. Усе це актуалізує роль школи, як осередку спілкування і формування нових, професійно і особистісно значущих смислів.

Образ нової школи і моделі її взаємодії з іншими соціальними інститутами не набули поки що остаточної визначеності. Але одне не викликає сумніву: школа повинна бути гуманною, комфортною для дитини, водночас вона має бути відкритою для творчості і нових відкриттів як у різних галузях науки, так і на шляху пізнання дитиною себе як особистості. Така школа даватиме дитині свободу вибору, аби у дорослому житті вона змогла стати творцем нових ідей, нових моделей діяльності і свого власного життя.

Валєєв Руслан Гельманович,
старший викладач кафедри цивільного
права та процесу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат педагогічних наук

СУТНІСТЬ ПІЗНАВАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА УМОВИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Поширеність у сучасних педагогічних текстах поняття «пізнавальна самостійність» свідчить про значну увагу освітян до вивчення готовності людини до самостійного пізнання в умовах інформаційної цивілізації. Водночас, значна розбіжність у підходах до дефініції, експлікації та декомпозиції пізнавальної самостійності говорить про незавершеність наукового пошуку. Одним з його актуальних напрямів постає визначення специфіки розвитку пізнавальної самостійності окремих категорій здобувачів освіти, зокрема, майбутніх поліцейських. Узагалі, створення ефективної Національної поліції постає однією із нагальних потреб українського суспільства, а важливою складовою цього процесу є професійна підготовка курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання.

Готовність до самостійної пізнавальної діяльності є вирішальним чинником ефективного здійснення професійних функцій для представників багатьох професій. Але чи не найгостріше ця готовність актуалізована професійним середовищем правоохоронців. Не випадково в актах Уряду, Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції особливе значення надається формуванню готовності до самостійного вирішення службових завдань, причому у професійній ситуації ускладнення пізнавальної діяльності, інформаційної невизначеності та дефіциту часу. Проте значний обсяг критичних зауважень громадськості на дії правоохоронців обумовлений недостатнім рівнем розвитку у них спроможності ефективно організувати власну професійну пізнавальну діяльність.

Це обумовлює необхідність дослідження особливостей формування готовності курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання до самостійної пізнавальної діяльності. Останніми роками в Україні значна кількість фахівців (Г. Адамів, В. Бенера, Т. Темерівська, В. Логвіненко [1] та ін.) змістовно визначили сутність, особливості діагностування та розвитку комплексних пізнавальних якостей студентів. Інші науковці (В. Дьяченко, М. Ісаєнко, М. Козяр, С. Кубіцький, Н. Могілевська, А. Морозов, В. Пліско, І. Радомський, О. Федоренко [2], Г. Яворська [3] та ін.) плідно дослідили організацію освітнього процесу у ВНЗ МВС, визначили критерії та рівні особистісних і професійних якостей правоохоронців.

Враховуючи висновки названих дослідників, у цій доповіді ми вважає-

мо за необхідне теоретично визначити сутність та структуру пізнавальної самостійності майбутніх поліцейських.

У найзагальнішому варіанті пізнавальна самостійність розуміється як «готовність до самостійної пізнавальної діяльності». Така готовність особливо актуальна для неперервної освіти та професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Чи не найгостріше проблема формування такої спроможності постає для майбутніх працівників поліції, професійне становлення яких обумовлено наступними чинниками:

- їхня професійна діяльність (оперативно-розшукова, слідча, аналітична, профілактична, охоронна, адміністративна тощо) є за своїм характером пізнавальною діяльністю;

- їхня професійна пізнавальна діяльність, на відміну від більшості професій, протистоїть іншій пізнавальній діяльності – високо-мотивованій, все частіше високоорганізованій та інтелектуальній протиправній діяльності;

- їхня професійна пізнавальна діяльність ускладнюється: ситуаціями дефіциту часу та інформації; умовами психічного та фізичного навантаження; значним трудовим навантаженням; особливостями професійного ризику; зіткненням з асоціальною поведінкою та кримінальною субкультурою; чинниками постійного оновлення законодавства; обставинами переходу від репресивних функцій до функцій соціального партнерства;

- ефективне формування пізнавальної самостійності ускладнюється специфічними умовами навчання, побуту та несення служби у ВНЗ МВС.

Відповідно, авторське визначення поняття пізнавальної самостійності курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання полягає у розумінні її як комплексної властивості курсанта, що інтегрує пізнавальну мотивацію, волевольове прагнення до пізнання, тезаурус знань, комплекс умінь, навичок, забезпечує прояв пізнавальних інтересів, ініціативи, активності та ефективно здійснення самостійної пізнавальної діяльності навіть у професійних ситуаціях інформаційної невизначеності, дефіциту часу та в умовах фізичного та психічного навантаження.

Щодо декомпозиції пізнавальної самостійності ми погоджуємось з тими дослідниками, які визначають у її структурі: емоційно-мотиваційну складову (включає бажання пізнавати та позитивні емоції під час пізнавальної діяльності), волевольову складову (включає прагнення долати пізнавальні труднощі), когнітивну складову (включає комплекс знань і вмінь).

При визначенні критеріїв формування пізнавальних якостей більшість дослідників (С. Каяліна, І. Левіна, П. Лузан, Л. Тархова та ін.) звертаються до їх структури. Тому для вирішення нашого другого завдання необхідно здійснити повну декомпозицію структури пізнавальної самостійності (рис. 1) та визначити для кожного під-компоненту пізнавальної самостійності вичерпний перелік критеріїв, які б свідчили про його сформованість.

1	Емоційно-мотиваційний компонент ПС		Вольовий компонент ПС	Когнітивний компонент ПС	
2	Мотиваційний під-компонент	Емоції під час навчання	-//-	Комплекс знань	Комплекс розумових умінь
3	пізнавальні інтереси	навчальна мотивація	-//-	загальні знання	спеціально-предметні знання

Рис. 1 Компоненти пізнавальної самостійності (ПС), виявлені:

- 1 – на першому етапі декомпозиції;
- 2 – на другому етапі декомпозиції;
- 3 – на третьому етапі декомпозиції.

Для кожної з семи складових пізнавальної самостійності (пізнавальні інтереси, навчальна мотивація, емоції під час навчання, вольове прагнення до навчально-пізнавальної діяльності, загальні знання, спеціально-предметні юридичні знання, розумові уміння) визначено критерії, притаманні для низького, середнього, достатнього та високого рівнів розвитку. При цьому *низький рівень* розвитку пізнавальної самостійності має копіювальний, пасивний, емпіричний, епізодичний, початковий характер усіх компонентів та показників. *Середній рівень* – стимульований ззовні, має репродуктивний, відтворюючий, пошуково-виконавський, імпульсивний, нестійкий, стихійний, фрагментарний характер усіх компонентів та показників. *Достатній рівень* має професійно-орієнтований, ініціативний, стійкий характер усіх компонентів та показників, при якому комплекс засвоєних знань і вмінь у поєднанні з високою мотивацією забезпечує навіть за умов дефіциту інформації та часу самостійну організацію навчально-пізнавальної діяльності, ефективне засвоєння нових знань і вмінь, формування нових навичок, вольове подолання пізнавальних труднощів, проте ситуація неспроможності їх подолання внаслідок об'єктивної складності чи слабкості суб'єктивних вольових зусиль викликає негативні емоції та зниження навчальної мотивації. *Високий рівень* – має творчий, креативний, мобільний, системний, відкритий до інтеграції характер усіх компонентів та показників, при якому комплекс засвоєних знань і вмінь у поєднанні з високою мотивацією забезпечує самостійне та творче застосування знань в нових умовах, курсант демонструє вольове подолання пізнавальних труднощів без відчуття негативних емоцій під час стадії тимчасового ускладнення, курсант готовий діяти в екстремальних ситуаціях та спроможний до самостійного виконання різноманітних операцій одночасно.

Для експериментального виявлення показників та рівнів розвитку трьох складових емоційно-мотиваційного компоненту пізнавальної самостійності

(пізнавальних інтересів, навчальної мотивації та емоцій під час навчання) та вольового компоненту пізнавальної самостійності нами були використані методи: анкетування експертів, анкетування курсантів, експертної оцінки результатів психологічного діагностування за методикою ММРІ-2, контент-аналізу протокольних відомостей ІТ та педагогічних спостережень за ходом занять.

Для виміру тезаурусу загальних знань та комплексу розумових умінь використані методи: анкетування експертів, експертної оцінки результатів психологічного діагностування за методиками Дж. Равена та Г. Айзенка. Діагностування рівня спеціально-предметних юридичних знань здійснювалось за допомогою анкетування експертів та експертною оцінкою результатів контрольних робіт зі спеціальних дисциплін.

Нашим дослідженням [4] було обґрунтовано окремі педагогічні умови, які дозволяють ефективно формувати пізнавальну самостійність правоохоронців та використовуються зараз у навчальному процесі під час підготовки майбутніх поліцейських. Першою педагогічною умовою є поступове збільшення обсягу навчальної автономності курсантів, для яких статус навчальної автономності додатково актуалізується: поєднанням навчання з несенням служби, поєднанням суворого дотримання військової дисципліни та специфічного режиму закритого навчального закладу з підготовкою до самостійного відповідального вирішення службових завдань.

До обсягу навчальної автономності курсантів нами віднесено право та реальна можливість вибору: темпу, часу та місця здійснення самостійної навчально-пізнавальної діяльності, послідовності структурних елементів змісту дисципліни, рівнів його складності, форм пред'явлення матеріалу, варіантів комунікації та співробітництва з іншими здобувачами освіти.

Реалізована ця педагогічна умова з використанням інформаційних технологій освіти, зокрема, навчально-методичних програмних засобів з навчальних дисциплін, створених за допомогою СУДН MOODLE.

Проте збільшуючи обсяг навчальної автономності (прав, можливостей та відповідальності) необхідно полегшити процес адаптації курсантів під ці високі вимоги, актуалізувати можливості психіки щодо інтенсивної навчально-пізнавальної діяльності. Тому другою педагогічною умовою є стимулювання за допомогою інформаційних технологій освіти емоційно-мотиваційних станів та вольових якостей курсантів, а також полегшення протікання когнітивних процесів під час навчання.

Третя педагогічна умова обґрунтована результатами констатуючого експерименту. Під час нього встановлено, що найбільш поширеними навчальними мотивами є мотиви здобуття професії, найважливішими джерелами інформації та найбільш значимим простором для пізнавальної діяльності курсантами визнано ресурси Інтернет.

Тому до навчального процесу нами запроваджені міждисциплінарні навчально-пізнавальні завдання, орієнтовані на проблеми професійного середо-

вища та потребує для розв'язання ресурси Інтернет. Ця педагогічна умова реалізована шляхом впровадження до навчального процесу завдань ТОГІС (технології освіти у глобальному інформаційному середовищі), притаманних e-Learning завдань типу Treasure Hunt та Web-Quest.

Впровадження цих педагогічних умов, згідно наших вимірювань, позитивно впливає на динаміку формування пізнавальної самостійності майбутніх працівників кримінальної поліції.

1. Логвіненко В.Г. Методика формування пізнавальної самостійності студентів технічних спеціальностей в процесі вивчення інформаційно-комунікативних технологій : дис. на здобуття наук. ступеню канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання / Логвіненко Вікторія Григорівна. – Х. : Українська інженерно-пед. акад., 2005. – 192 с.

2. Федоренко О.І. Підготовка майбутніх працівників органів внутрішніх справ до соціальної та виховної роботи з підлітками : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / О.І. Федоренко. – Луганськ : Луганський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2008 – 44 с.

3. Яворська Г. Х. Теоретичні та методичні засади формування соціально-професійної зрілості курсантів вищих навчальних закладів МВС України : дис. на здобуття наук. ступеню доктора пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Яворська Галина Харлампіївна. – К. : Ін-т педагогіки і психології професійної освіти, 2006. – 420 с.

4. Валєєв Р.Г. Формування пізнавальної самостійності курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України засобами інформаційних технологій : дис. на здобуття наук. ступеню канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Валєєв Руслан Гельманович. – Луганськ : ЛНУ, 2013. – 362 с.

Дроботенко Мар'яна Олександрівна,
доцент кафедри філософії Харківського
національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди,
кандидат філософських наук

ФІЛОСОФСЬКА КУЛЬТУРА ТА ПРАВОВА ОСВІТА

Формування нового, високого рівня правосвідомості та правової культури населення є украй важливим для розбудови правової держави та громадянського суспільства. У світлі цього важливого значення набувають правова освіта та правове виховання. Глибоке знання і розуміння сутності прав, свобод, чинного законодавства та його світоглядних підвалин стають можливими завдяки філософській складовій виховання та освіти. Підвищення рівня правових знань, правосвідомості та правової культури можливі не лише за умови повсякденних, професійно організованих правового виховання та освіти, здійснюваних з використанням усіх їхніх форм, але і за актуалізації їхньої філософської складової.

Філософська культура у професійній підготовці юристів набуває практичної важливості. Саме філософська культура допомагає зрозуміти і співвіднести рівні духовності, відокремити істинне від помилкового, виступає критерієм відбору і оцінки духовного змісту пропонованих творів.

Життя у юриспруденції немислиме без певного рівня філософської підготовки. Філософська культура юриста - складний і багатогранний прояв духовного світу особистості. У силу професійних функцій філософська культура юриста стає основою сучасного типу освіти: юрист, покликаний захищати право, слідувати закону.

Філософська культура юриста передбачає оволодіння культурними змістами, накопиченими людством, проявляється у методологічній підготовці, у здатності до світоглядного самовизначення. Вона сприяє самостійній особистісній орієнтації у навколишньому світі, допомагає визначити оптимальні форми спілкування з людьми. Адже спілкування завжди передбачає реалізацію певної системи цінностей, усвідомлення своїх цінностей, уміння співвіднести їх з чужими, що є основою позитивного спілкування. Без усвідомленого світоглядного самовизначення важко вибрати напрямки і способи соціальної, професійної та особистісної самореалізації. Філософська культура сучасного юриста - необхідна і обов'язкова основа його професійної (правової) культури. Тому ці поняття доцільно розглядати паралельно.

У професійній поведінці юриста, у тому, як він спілкується з колегами, клієнтами, учасниками процесу, відбивається активно освоєний ним культурна спадщина. Філософська культура як аспект професійної культури проявляється також у розумінні цілей спілкування, в оцінці ситуації, у виборі конкретних способів професійної поведінки, в особистісній, індивідуальній позиції в конкретній професійній ситуації.

Таким чином, філософська культура юриста - необхідний елемент його професійної компетентності. Питання про формування філософської та правової культури юриста у сучасних умовах стає актуальним. Юрист повинен володіти філософською культурою для осягнення сутності права та закону на сучасному етапі розвитку правового знання.

Царьова Ірина Валеріївна,
заступник декана юридичного
факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат філологічних наук

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Освітній потенціал держави, концентрація та практична налаштованість інтелектуальної діяльності, спрямовані на забезпечення майбутніх досягнень, потребують формування й розвитку потужних навчально-наукових комплексів. Сьогодні перед Україною стоїть завдання оптимізації вищої школи, її структурної перебудови. Основою вищої освіти мають стати університети з потужним науково-педагогічним потенціалом, розвиненою й нерозривно пов'язаною з навчальним процесом науковою діяльністю, високим коефіцієнтом використання всіх сучасних здобутків науки, техніки, інформаційних технологій. У центрі функціонування цих університетів, на нашу думку, слід поставити якість підготовки кадрів, системність і поступальність навчальної та наукової роботи. Система вищої освіти незалежної України продовжує вдосконалюватися. Як модель функціонування обрано європейський стандарт – Болонську систему освіти. Їй притаманні високий ступінь уніфікації, єдності змісту та форм, освітньо-наукове забезпечення мобільності трудових ресурсів, формування їхньої здатності до постійної самоосвіти, підвищення власного професійного рівня. Але нині постає нагальна потреба в підготовці фахівців-правознавців, які б одночасно мали ґрунтовні знання як із суто правничих наук, так і з тих, що віддзеркалюють сучасний стан розвитку суспільства, а саме: інформаційні технології, економіка, екологія, політологія, державне управління, соціологія, військове будівництво, а також науки гуманітарної спрямованості, що охоплюють проблеми загальної медицини, війни та миру, охорони материнства і дитинства, міжнаціональних та міжетнічних стосунків, культури у всіх її вимірах [1].

Мета пропонованої розвідки – проаналізувати зарубіжний досвід новітніх підходів до юридичної освіти.

Порівняння систем юридичної освіти різних країн відкриває особливі перспективи, адже зміст і обсяг «юридичної освіти» як поняття та об'єктивного явища залежить від багатьох чинників – від її історії, організації та організаторів, правової системи, загальних освітніх завдань і мети, конкретної епохи та її власних складових. Стратегічні орієнтири розвитку юридичної освіти, правничої науки і сфери кримінального судочинства доцільно будувати на основі використання інтерактивних засобів навчання, інноваційних засобів пізнання, ноотехнологій і грид-технологій.

Таким чином, модернізація системи стандартів юридичної професії повинна передбачати:

- розроблення та затвердження МОН України відповідних стандартів щодо підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів та магістрів права;

- підвищення значення аксіологічних (морально-ціннісних) засад у підготовці юриста через коригування відповідних програм із урахування реальної суспільної ролі юриста в сучасному суспільстві;

- формування у студентському середовищі нетерпимості до будь-якої дискримінації, всебічного заохочення прояву індивідуальної наукової та практичної активності;

- вдосконалення системи підготовки юристів як фахівців практичної спрямованості, запровадження розгляду реальних практичних ситуацій правозастосування, стимулювання роботи юридичних клінік, обміну досвідом між студентами та визнаними фахівцями в галузі права [2, с. 280].

Необхідно модернізувати такі напрями правового виховання, як юридичну практику, що формує повагу до права, і правову освіту, яка доносить до осіб розуміння правових цінностей [1, с. 88]. Метою правового виховання має бути: формування системи правових знань, правової переконаності; формування мотивів і звичок правомірної поведінки [3, с. 20]. Дуже важливо, щоб процес модернізації системи стандартизації вищої юридичної освіти в Україні проходив не тільки з урахуванням власного досвіду, специфіки правової системи та її суб'єктів, а й із максимальним використанням європейського досвіду.

У сучасному українському суспільстві існує певне позитивне ставлення до юридичної професії як однієї з найбільш поважних і престижних. При університетах, інститутах, академіях, мабуть, доцільно створити інформаційно-аналітичні довідкові центри організації і управління та стратегічного розвитку юридичної освіти, правничої науки і юридичної практики, основним завданням яких мають бути розробка, презентація і пропонування новітніх консолідованих системних як традиційних, так і електронних мультимедійних проєктів на основі використання сучасних засобів пізнання та інноваційних інтерактивних технологій. Зокрема, пріоритетними напрямами є розробка і впровадження: електронних он-лайн-засобів пізнання і навчання; мультимедійних освітніх, науково-дослідних і праксеологічних комплексів; електронних веб-проєктів майбутнього; електронних енциклопедій, підручників і посібників; мультимедійних підручників і навчальних посібників; комплексних новітніх наукових бібліотек за окремими галузями права, а також з курсу наукового забезпечення судочинства, теорії судового пізнання, криміналістики, судової експертології, теорії оперативного-розшукового пізнання, суддівського адміністрування, організації і управління у сфері судочинства та консолідованої системи новітніх дисциплін і спецкурсів.

Навчальний процес, наукові дослідження, які забезпечують підготовку,

перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у сфері верховенства права, правосуддя та судочинства, повинні базуватися на використанні новітніх світоглядних принципів, загальнофілософських засобів наукового пізнання.

Фундамент освітніх ресурсів та інноваційних послуг для підготовки фахівців досудового слідства, судового провадження, суддівського адміністрування являє собою систему базових дисциплін з фундаментальної підготовки правника широкого діапазону дій і профілю, озброює студента знаннями про найзагальніші, основоположні закономірності державно-правового, цивільно-правового, господарсько-правового життя суспільства; по-друге, комплекс загальнотеоретичних дисциплін з конституційного, цивільного, адміністративного, господарського і кримінального права, конституційного, цивільного, адміністративного, господарського і кримінального процесу фактично закладає фундамент для підготовки майбутніх фахівців, їхнього юридичного світогляду, здатності ухвалювати і приймати об'єктивні і справедливі правові рішення в окремих сферах судочинства; по-третє, система спеціальних загальнотеоретичних дисциплін із судової гносеології, судової антропології, порівняльного судового права, правосуддя, судочинства, кримінології, криміналістики, судової експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання, кібербезпеки дає студентам знання, навички та уміння, необхідні для освоєння як фундаментальних, так і галузевих та інших прикладних юридичних дисциплін і сфер їх практичного застосування в діяльності органів судової влади, правоохоронних органів та правозахисних організацій.

Для підвищення якості підготовки юристів у контексті вимог Загальної декларації прав людини, Європейської конвенції з прав людини, Лісабонської стратегії та принципів кредитно-модульної системи Болонського процесу, а також Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року необхідно започаткувати викладання в навчальному процесі юридичних ВНЗ і факультетів таких новітніх базових курсів і спецкурсів (аналітична філософія права (аналітична юриспруденція); гносеологія права; наукове забезпечення правосуддя; судова антропологія, вокалоскопія, одорологія; системна інформатизація органів судочинства (системологія, кібернетика, безпека); судове джерелознавство; історіографія юриспруденції; людинознавство (поняття, сутність, характеристика, правовий статус); інноваційні методи адміністрування в українських судах; теорія запобігання проступкам, правопорушенням, злочинності; теорія і практика забезпечення кібербезпеки).

1. Битяк Ю. Правова культура в умовах становлення громадського суспільства : [монографія] / Ю. Битяк, І. Яковюк. – Х. : Право, 2007. – 248 с.

2. Задояний М. Сучасні підходи щодо модернізації юридичної освіти в Україні / М. Задояний, І. Оксфом // Публічне право. – 2012. – № 4. – С. 276–284.

3. Тація В. Правове виховання в сучасній Україні / [А. Гетьман, Л. Герасіна, О. Данильян та ін.]; за ред. В. Я. Тація. – Х. : Право, 2010. – 368 с.

Кізіль Марина Анатоліївна,
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін Дніпропет-
ровського державного університету
внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук

СОЦІОФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ЛЕКСИКИ

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століть сфера комп'ютерних технологій стає одним із головних джерел поповнення англійської мови інноваційними одиницями. У цій сфері постійно відбуваються зміни: вдосконалюються та створюються нові комп'ютери, комп'ютерне та комунікаційне обладнання, з'являється нове програмне забезпечення, його модифікації і т.і. У зв'язку з цим з'являється велика кількість нових понять, які потребують мовного позначення. Англійськомовні інноваційні одиниці комп'ютерної техносфери є об'єктом зацікавлення багатьох вітчизняних [1; 3] і зарубіжних лінгвістів [2; 6].

Про постійний розвиток сфери комп'ютерних технологій свідчить не тільки застарівання самого слова *computer*, але й поява безлічі нових слів на позначення, так званих, «новітніх комп'ютерів», зокрема: *tablet computer* електронний планшет із сенсорним екраном; *phalbet* (від «*phone*» телефон та «*tablet*» планшет) смартфон із сенсорним екраном, розмір якого знаходиться між розміром типового смартфона та планшетного комп'ютера; *communicator* кишеньковий персональний комп'ютер, доповнений функціональністю мобільного телефону; *UMPC* (від «*ultra-mobile personal computer*») мініатюрний комп'ютер, розмір якого є дещо середнім між планшетним і кишеньковим ПК та який виконує майже всі ті операції, що і звичайний комп'ютер; *smartphone* (досл. розумний телефон) мобільний телефон, доповнений функціональністю персонального комп'ютера; *rocket communicator* прилад, який являє собою поєднання властивостей «телекомунікатора» з мініатюрним комп'ютером.

Відзначаємо, що назви комп'ютерного та комунікаційного обладнання, відбиті в інноваційних одиницях, можуть створюватися за аналогією з назвами компаній їх виробників, наприклад: *CrackBerry* комп'ютер, виготовлений компанією Блекбері; особа, яка користується тільки таким комп'ютером (In Washington and elsewhere, the devices are referred to as 'CrackBerries' because of their addictive quality. Philippe Reines, a 34-year-old Democrat who works on Capitol Hill (and who coined the term 'blirting', for BlackBerry flirting), said he went through severe withdrawal after finding that Martha's Vineyard lacked BlackBerry reception. The New York Times, May 30, 2004). Канадська компанія-виробник сучасної техніки *BlackBerry*, досить популярна як у самій країні, так і за її межами, отримала свою назву від назви першого комунікатора

BlackBerry, представленого в країні в 1997 році своєю компанією-прабатьком Research in Motion [7, с. 174]. Перші комунікатори виглядали як пейджери з великим екраном, а їх основною функцією було корпоративне спілкування. Сучасні смартфони Blackberry надають можливість працювати з електронною поштою, SMS, дозволяючи також переглядати інтернет-сторінки, а також працювати з іншими віддаленими сервісами [Носов 2006, с. 69].

Жвавий інтерес до комп'ютерної техніки, звичка до оновлення комп'ютерів, придбання вдосконалених моделей, що існує, зокрема, у значної кількості громадян США, спричинили появу в країні інтенсивного рекламування тих моделей комп'ютерів, розроблення яких ще до кінця не завершено. Про це, зокрема, свідчить виникнення та поширення лексичної інновації marketecture – нова модель комп'ютера, яку інтенсивно рекламують хоча вона ще не завершена (The Advanced Micro Devices and Intel debate, always a heated one (er, sorry), has come to the fore after the launch of AMD's Athlon XP last week. With it comes the marketecture hype that outright processor speed isn't everything, and good luck to them if it proves to be the case) [InfoWorld, Oct. 15, 2001].

Постійне оновлення комп'ютерної бази, її апаратного устаткування, програмного забезпечення, нових програм, розроблених, у тому числі, і для мобільних телефонів, підтверджує велика кількість інноваційних одиниць, що з'являються в англійській мові для їх позначення, наприклад: ad blocker – програма, розроблена для запобігання появі реклами, що з'являється на веб-сторінці (Mozilla launches Focus, a new ad-blocker for iOS [The Verge, December 8, 2015];

adware – спеціальна програма для реклами через Інтернет, особливо для «живих рекламних роликів» (The alien programs extend well beyond viruses and worms to new categories known as spyware and adware) [Austin American-Statesman, Sept. 4, 2003];

scalper-bot – програма, розроблена для купівлі та продажу квитків на концерт, шоу, розважальних програм і т.і. (Von Ahn wrote a program that generates four random letters and numbers, distorts them, and places them on a fuzzy background. Type in the four characters correctly and you're in. Von Ahn dubbed his invention the Completely Automated Public Turing Test to Tell Computers and Humans Apart – or Captcha – and when Yahoo began using it, the spambot problem was greatly reduced. Soon, Ticketmaster was using Captchas to keep scalper-bots at bay, and AOL and Microsoft adopted them to protect their email systems) [Wired, July 1, 2007].

В англійській мові з'являється велика кількість інноваційних засобів номінації фахівців комп'ютерної галузі. Такі одиниці є неофіційними засобами їх позначення, наприклад: brogrammer, computer nerd, cyberguru, cybernerd, geek, supernerd, technogeek, technoguru, technopundit, technonerd, technosavant, ubernerd. Новітні одиниці виступають також офіційними засобами позначення комп'ютерних професій в англійській мові, наприклад:

knowledge engineer – людина, яка збирає інформацію та інкорпорує її в

комп'ютерні програми, зокрема, такі, як експертні системи та системи оброблення природної мови (But now dozens of technology start-ups are commercializing linguistics research, and competing to hire the relatively small pool of specialists on the topic, which isn't even taught at many U.S. universities. Suddenly, linguists have their pick of jobs as lexicographers, 'knowledge engineers' and 'vocabulary-resource managers [The Wall Street Journal, May 30, 2000];

information tamer – спеціаліст з розроблення та написання технічної документації (In the United States, there are now highly paid professionals charged with translating obscure technical language, although we are not greatly filled with hope about the chances of their success as even their job description charts dangerously murky linguistic waters. They are called 'information tamers', or 'information designers', and they are the new wave of corporate language mangler wranglers. The necessity for their very existence proves that the war is far from over [The Southland Times, March 16, 2002].

Якщо в 90-х рр. XX століття позначення розбіжностей в соціально-економічному статусі людей, які володіли сучасною технікою, та таких, що її не мали, відбувалося за допомогою одиниць cyber-inequality кібернерівність, computer gap комп'ютерний розрив, то нині подібний статус визначається інноваційним словополученням digital divide, наприклад: This is the digital divide, now more than a decade old, a rarely discussed schism in which the unconnected are second-class citizens. In some parts of this so-called Internet ghetto, the screech of a telephone modem dialing up to get online is not uncommon. And with dial-up, YouTube is impossible to use [The Washington Post, July 23, 2007]. На початку XX століття вказана одиниця отримує також значення «прірва між багатими, комп'ютеризованими і бідними країнам», наприклад: Many people worry that the 'digital divide' is unbridgeable. Rich countries grow richer from their high-tech industries, which allow them to invest in the next generation of high-tech products. Poor countries, excluded from such opportunities, fall even further behind [The Economist, Nov.10, 2001].

На сьогоднішній день вже не тільки в США, Великобританії, Японії, але й інших країнах світу говорять про глобальну комп'ютеризацію (global computerization), а також про існування таких понять, як кіберкультура (cyberculture) нова за формою і за змістом культура в суспільстві, яке практично в усіх сферах життя використовує комп'ютерні технології, кіберетика (cyberethics) нові морально-етичні норми, які виникають у зв'язку з комп'ютеризацією суспільства.

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє зробити висновок, що найбільш численними є інновації, які виникли та продовжують виникати в XXI столітті для номінації реалій та понять інтернет-сфери та, так званої, сфери (сектора) високотехнологічних комунікацій (high tech communication sector), яку вважають «органічним породженням і продовженням» сфери комп'ютерних технологій [7, с. 152].

Поняття «інтернет-сфера» є дуже ємним і багатограним, що включає не тільки «технічні», але й безліч інших понять і реалій, пов'язаних з іншими сферами. Постійні зміни, що відбуваються в означеній сфері, її розвиток викликає появу інноваційних засобів номінації. Саме екстралінгвальний фактор є визначальним у розвитку корпусу неолексики на позначення понять інтернет-сфери. Так, наприклад, сама мережа Інтернет, яка вже має традиційні назви (Internet, World Wide Web, Web, web, www), отримує в англійській мові інноваційне позначення: Evernet мережа, до якої можна завжди приєднатися. У 2005 році з'являється також інноваційна одиниця Intelnet (intellect+internet), тобто «Інтернет для інтелектуалів» (Intelnet is an intellectual response to the challenge of the expanding electronic universe, an attempt to connect on intellectual levels those cyberspaces that can be connected electronically and to bring the humanistic 'message' of the Internet in line with electronic media) [Technology Review, Oct. 12, 2005].

Інноваційного значення набуває й лексична одиниця computational grid, що походить від терміна grid computation, який виник у сфері обчислювальної техніки зі значенням «ґрид-обчислювання» (від англ. grid решітка, мережа) форма розподілення обчислювань, в якій «віртуальний комп'ютер» представлено у вигляді кластерів, пов'язаних між собою за допомогою мережі гетерогенних комп'ютерів, які працюють для оброблення великих масивів даних і вирішення інших завдань, що потребують високої продуктивності. На сьогоднішній день словосполучення computational grid отримало значення велика кількість комп'ютерів, об'єднаних інтернет-мережею, що використовуються для вирішення певних складних завдань (наприклад, у корпорації). Вказану інноваційну одиницю можна вважати «ретронімом» новим позначенням вже відомого об'єкта у зв'язку з появою його нових різновидів і необхідністю тим самим більш чіткого розмежування старого та нового поняття [8, с. 22]. Зазначимо, що інноваційні одиниці з'являються у зв'язку з появою нових пристроїв, що дозволяють приєднатися до всесвітньої мережі Інтернет (наприклад, residential gateway – домашній пристрій, що забезпечує швидкий доступ до мережі Інтернет і надає можливість встановити маршрут для отримання даних на комп'ютер, телевізор, стерео).

Англійськомовні інновації слугують також засобами номінації видів веб-порталів, веб-сайтів, веб-сторінок, веб-оголошень, їх характеристик і особливостей дизайну, наприклад:

voice portal – войс-портал, голосовий портал (Voice portals are in their infancy, but when they're at their best, they allow you to navigate sites by voice alone, using both voice-recognition and voice-synthesis techniques. At their worst, they're frustrating and can have comical foibles. For instance, one site interpreted a cough as a request for the weather in Beirut [ZDNet AnchorDesk, July 12, 2000];

skyscraper ad – оголошення, яке розміщено вертикально на сторінці веб-сайта (The site is also selling the popular, new skyscraper ad unit, which runs vertically down the right-hand of some interior pages) [Advertising Age, May 14, 2001].

Саме Інтернет у зв'язку з його глобальним поширенням та масовим використанням став основним фактором породження великої кількості інноваційних одиниць англійської мови, які стають багатофункціональними та використовуються в різних соціальних сферах англійськомовних суспільств.

Подібні одиниці виступають засобами позначення видів і моделей комп'ютерів, їх модифікацій, технічних характеристик, програмного забезпечення та нових програм, видів комп'ютерних помилок, спамів, вірусів, антивірусів, назв фахівців комп'ютерної галузі, понять і реалій інтернет-сфери. Визначення корелятивного зв'язку між науково-технічними факторами, що зумовлюють розвиток сфери комп'ютерних технологій, соціальними змінами, що відбуваються в англійськомовних суспільствах завдяки цьому розвитку, а також явищами та процесами поповнення словникового складу англійської мови сфери комп'ютерних технологій, дозволяє говорити про соціофункціональні характеристики її одиниць. Подібні характеристики визначаються нами також з огляду на контексти реального використання інноваційних одиниць комп'ютерної лексики.

1. Зацний Ю.А. Сучасні інформаційні технології й інновації англійської мови сфери економіки / Ю.А. Зацний // Вісник Запорізького державного університету. Серія: Філологічні науки. – Запоріжжя, 2001. – № 3. – С. 51–53.

2. Кармызова О.А. Компьютерная лексика: структура и развитие : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Ольга Андреевна Кармызова. – Воронеж, 2003. – 217 с.

3. Лазебна Н.В. Структурно-семантичні і функціональні особливості комп'ютерної термінологічної лексики з образним компонентом у сучасній англійській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Наталія Валеріївна Лазебна. Запоріжжя, 2013. 212 с.

4. Махачашвілі Р.К. Динаміка англомовної інноваційної логосфери комп'ютерного буття : дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04 / Русудан Кирилевна Махачашвілі. О., 2013. 400 с.

5. Носов Н.А. Технологии виртуальной реальности. Состояние и тенденции развития / Н.А. Носов. М. : Ин-т человека РАН, 2006. – 160 с.

6. Сытникова Т.А. Англоязычная компьютерная техническая терминосистема как объект лингвокогнитивного исследования : автор. дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.04 / Татьяна Анатольевна Сытникова. Владивосток, 2011. 23 с.

7. Frauenfelder M. The Computer: An Illustrated History From its Origins to the Present Day / M. Frauenfelder. – Los Angeles : Carlton Books, 2013. 256 p.

8. Safire W. Return of the Repronyms / W. Safire // The New York Times Magazine. 1995. March 15. P.22-23.

Кобзєва Юлія Юрїївна,
аспірант кафедри філософії
Харківського національного
педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКІ ІНТЕНЦІЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ЕСЕЇСТИКИ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

В теперішніх умовах реформування, модернізації майже усіх сфер життєдіяльності суспільства, які характеризуються транснаціональністю, динамічністю, внутрішніми суперечностями та породжені технологічною, інформативною революцією, особливої уваги набуває прагнення вітчизняної освіти перейти на інноваційний алгоритм розвитку. Процес глобалізації тисне на такі феномени, як держава та особистість. І якщо прийняти те, що університет є інститутом не тільки професіоналізації, а й соціалізації особистості, то, вочевидь, йому не уникнути пошуку відповідей на виклики сьогодення. Університет дивним чином сполучає дві базові тенденції – інновацію і традицію. Країні вкрай необхідно серйозна довготривала освітня політика, розуміння та осмислення цілей інноваційної освіти, необхідний загальнофілософський аналіз, перш за все, теоретичних передумов її (освіти) розвитку.

Ключовими завданнями освіти цього століття є розвиток мислення, яке орієнтується на стає майбутнє. Філософія освіти постає засобом інтеграції науки, політики щодо науки і управління знаннями. Нажаль, попри вироблення безперечно глибоких та оригінальних концепцій, філософія (а також і філософія освіти) дотепер не знайшли відповіді на виклики свого часу, які полягають не стільки у виробленні сухої термінології, скільки у виробленні об'єднуючих людство моральних принципів і раціональних основ індивідуального й соціального пізнання і дії.

Сучасна ситуація змушує шукати зовсім інші підходи до розгляду кардинальних філософських проблем, як пошук людиною власного місця у світі, смислоутверджуючих орієнтирів ставлення людини до людини, відношення людини й світу. Зараз, на нашу думку, на перший план виступає поняття «спілкування», коли увага акцентується передусім на Бутті з іншими і заради інших. Тобто комунікація є процесом суб'єктно-суб'єктної взаємодії, вона неможлива без наявності зворотнього зв'язку, обміну інформацією, повідомленнями, цінностями, почуттями. Культурно-просвітницькі інтенції саме філософської есеїстики, яка, перш за все, являє діалог зі світом, не зазіхаючи на автономію автора, набувають світоглядного значення. Парадигма діалогічності вимагає переосмислення світоглядних принципів наукового знання, які базуються на парадигмі монологічності. Філософські есеї усувають самовпевненість, фанатизм, нетерпимість до думки іншого. Діалогізм – це відкри-

тість до всього світу, потреба в опонентові або в «Іншому», прагнення розуміти мову «Іншого».

Філософсько-есеїстичний стиль ґрунтується, не в останню чергу, на герменевтичному феномені. Есеї виступають не лише як розуміння іншого, не лише як взаєморозуміння в спільному пошуку істини – вони є наслідком такої розмови, такого діалогізму, де обов'язково народжується самопізнання і саморозуміння.

Таким чином, інновації в освітньому процесі повинні пліч-о-пліч йти з самою людиною, стати на її бік, пам'ятаючи про її людяність, непередбачуваність і зухвалість, про постійне балансування між раціональністю, ірраціональністю та байдужістю, а також про весь можливий і неможливий обшир її інтересів і зацікавлень. Будь-які інноваційні процеси (в нашому випадку це інновації в освіті) не повинні являти собою відвернені, вихолощені теоретичні конструкти. Цей шлях має бути назустріч людині і поруч з людиною, з повагою до плюралізації стилів життя.

Шепітько Наталія Петрівна,
аспірант кафедри філософії
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

СКОВОРОДИНІВСЬКА ТРАДИЦІЯ У ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ

Виникнення не тільки філософської, але й філософсько-правової думки в Україні належить до періоду формування першої держави східних слов'ян – Київської Русі і ґрунтується на наступних чинниках:

а) виникнення і поширення писемності; б) християнізація Київської Русі; в) формування державності. Саме в цей період виникають перші філософсько-правові ідеї, що спочатку мали релігійно-міфологічний, а потім (у зв'язку з прийняттям і поширенням християнства) теологічний характер (О.Г.Данильян. Правова культура).

Як зазначає доктор філософських наук, професор Данильян О.Г., власне філософсько-правові концепції почали формуватися в епоху Просвітництва (у класичний період). Для першого ж періоду становлення філософсько-правового знання (IX-XVII ст. ст.) характерним є виникнення окремих ідей, що стали прообразом філософії права. До них можна віднести:

- ідею рівноцінності і рівноправності народів, сформульовану митрополитом Іларіоном у «Слові про закон і благодать»;
- ідею демократизації церкви і свободи совісті як майбутню підставу принципу автономії особистості;
- ідею права України на самовизначення і суверенітет, яку обґрун-

товано в першій «Конституції України» Пилипа Орлика (1672-1742).

Саме філософське Просвітництво в Україні (кінець XVII – друга половина XVIII ст.) було безпосередньо пов'язане з діяльністю професорів Києво-Могилянської академії: Феофана Прокоповича, Стефана Яворського, Яна Козельського, Семена Десницького та ін. У цей час найважливішою була проблема універсального обґрунтування ідеї права, що спиралося на європейські ідеї «природного права» і «суспільного договору». До інших характерних рис філософсько-правової думки епохи Просвітництва в Україні можна віднести: а) зародження класичної національної філософії права; б) поширення і подальший розвиток в українській філософсько-правовій думці «філософії серця»; в) появу професійних філософів, які розробляли в тому числі філософсько-правові питання.

Методологічну основу класичної національної філософії права становить «філософія серця» (кордоцентризм). Цей філософський напрям наголошує, що сутність людини визначається не тільки і не стільки свідомими психічними переживаннями (розумністю), а «серцем», яке є джерелом думок і пізнання. Національному характеру українського народу притаманні такі риси, як емоційність, індивідуалізм і прагнення волі, визнання цінності миру між людьми і гармонії людини з Богом. З позиції «філософії серця» акцент в обґрунтуванні права робиться на внутрішній духовній сутності права. Ідея права с позиції кордоцентризму полягає в урахуванні внутрішнього світу і свободи людини. Право при цьому розглядається як умова, можливість творчої самореалізації особистості, її індивідуального розвитку.

Одним із прихильників кордоцентризму в українській філософській думці був мандрівний філософ Григорій Сковорода. Своєрідним аналогом ідеї права у Г. Сковороди є концепція «спорідненої праці», що органічно відповідає природним здібностям, покликанню людини. Саме «споріднена праця» забезпечує людині самореалізацію, задоволення і радість.

«Спорідненість», за Г. Сковородою, пізнається через розуміння символічної мови Біблії. Кожна людина повинна відкрити у собі самій світ цінностей і змістів, що містяться в Біблії. Це робить її вільною, оскільки життя стає усвідомленим, таким, що не потребує примусу. «Спорідненість» як відповідність своїй ідеї повинна мати місце і між природним правом і правом чинним, тобто «громадянськими законами», які мусять захищати право людини на її власний моральний шлях, на її самореалізацію. Критерієм же обрання людиною морального життєвого шляху є «спорідненість» (органічна відповідність) її з визначеним типом поведінки. Отже, ідея «спорідненої праці» виступає у Г. Сковороди як моральна підстава права і механізм забезпечення соціальної справедливості.

Починаючи з Київської Русі, на теренах України складаються певні історичні традиції правового виховання. Важливими факторами, що вплинули на рівень правової культури населення Київської Русі, були такі: християнізація, поява різноманітних законодавчих актів, культурний обмін із Візантією та ін.

У XIV–XVI століттях розвиток правового виховання на теренах України був обумовлений боротьбою українського народу за незалежність та збереження власної культурної самобутності. Саме тому центрами правового виховання були різноманітні навчальні та релігійні заклади, зокрема братські школи. Історичні традиції правового виховання в Україні обумовлювалися розвитком юридичної освіти й правової поінформованості українського народу, яка була напряму пов'язана із морально-релігійним та патріотичним вихованням українців. На сучасному етапі розвитку Українська держава, слідуючи історичним традиціям, удосконалює процес правового виховання на основі розроблених національних програм. Разом із тим вітчизняне суспільство потребує створення системи правового виховання з урахуванням історичного досвіду та кращих закордонних зразків.

1. Данильян О.Г. Правова культура./ НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО/ Харків «Право». 2009.

2. Філософія правового виховання /Навч.посібник за ред. доктора юридичних наук, професора А. П. Гетьмана, доктора філософських наук, професора О. Г. Данильяна/ Харків «Право». 2012.

СВІТОГЛЯДНІ ТА ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Савченко Віктор Григорович,
ректор Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, доктор педагогічних наук, професор;

Андрюшина Любов Леонідівна,
завідувач кафедри педагогіки і психології Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, кандидат педагогічних наук, професор;

Родіна Юлія Дмитрівна,
старший викладач кафедри педагогіки і психології Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ

В сучасних умовах розвитку суспільства і економіки освіта постає провідним фактором соціалізації особистості. З педагогічної точки зору соціалізація – це процес засвоєння і виконання людиною соціального досвіду людства у різноманітних видах суспільно та особисто значущої діяльності. Результатом соціалізації є розвиток особистості, що дозволяє їй успішно вирішувати задачі, які постають перед нею на кожному життєвому етапі [2].

Особливістю соціалізації студентів у вищих навчальних закладах фізкультурного профілю є вплив на особистість занять спортом, причетність до певної команди, певного виду спорту. Це надає змогу більш широко розкрити проблематику психолого-педагогічних аспектів соціалізації студентів.

Дослідженням психолого-педагогічних проблем соціалізації молоді в умовах навчальних закладів і позанавчальної діяльності займалися Л.В. Байбородова, Т.Ф. Борисова, І.А. Вінтін, Т.П. Грасс, І.В. Гудковський, С.В. Дворянинова, О.В. Дмитрієва, О.Е. Єльнікова, І.І. Зарецька, В.В. Землянська, Н.Н. Іорданська, В.В. Кадакін, В.В. Катаєв, О.А. Козлова, Ю.І. Кривова, І.А. Маслова, А.Н. Нестерова, М.М. Плоткін. Їх праці покладе-

но в основу виконаної роботи .

Дослідниками встановлено, що процес соціалізації студентів та загальний розвиток особистості під час навчання у ВНЗ залежить за висхідними даними від спадковості, надалі ж – від середовища та виховання [3,5]. Його джерелом і внутрішнім змістом є такі внутрішні й зовнішні суперечності, як: процеси збудження й гальмування; задоволення й незадоволення, радість і горе; протиріччя між спадковими даними й потребами вихован; між рівнем розвитку особистості й ідеалом (оскільки ідеал завжди досконаліший, ніж конкретна особистість вихованця), що спонукає особистість до самовдосконалення.

Особливістю соціалізації студентів фізкультурного профілю є можливість використання педагогами у даному процесі особливостей спортивної діяльності [3].

Враховуючи, що питання соціалізації студентів у вищих навчальних закладах фізкультурного профілю вивчено недостатньо, актуальним є вивчення особливостей психолого-педагогічних аспектів соціалізації даного контингенту молоді. У 2016 році кафедрою педагогіки і психології ПДАФКіС було розпочато дослідження згідно завдання зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2016 – 2020 рр. під керівництвом професора В.Г.Савченко, де на початку було здійснено дослідження соціальної адаптації студентської молоді, що навчається у ПДАФКіС. Отримані результати дозволили виділити якості, що потребують розвитку для створення умов якісної соціалізації майбутніх спеціалістів, що дозволить створити та науково обґрунтувати програму психолого-педагогічної соціалізації студентів фізкультурно-спортивної спрямованості.

З 2009 року на кафедрі застосовується метод газорозрядної візуалізації (автором-розробником є проф. К.Г. Коротков) [1], який є інновацією у роботі із людиною. Нами планується застосування цього методу у дослідницькій роботі з психолого-педагогічної соціалізації студентів для розширення можливостей вивчення цього питання більш різнопланово.

1. Коротков К.Г. Инновационные технологии в спорте: исследование психофизиологического состояния спортсменов методом газоразрядной визуализации / К.Г. Коротков, А.К. Короткова. – М.: Советский спорт, 2008. – 280 с.

2. Розин С. И. Психология социализации и социальной адаптации человека / С. И. Розин. - СПб. : Речь, 2006. - 365 с.

3 . Савченко В. Г., Індивідуалізація навчання як основа нової парадигми освіти у контексті Болонського процесу / В. Г.Савченко, Л. Л. Андрюшина, Ю. Д. Родіна // Матеріали VII Міжнар. наук. конф. “Модернізація вищої освіти України в умовах Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду і перспективи розвитку. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. — 368 с.

Гальцева Тетяна Олексіївна,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат психологічних наук, доцент

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ У РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ

Зміни, що відбуваються у політичній та соціальній сферах життя країни, вимагають від сучасних юристів ефективного вирішення професійних задач, спрямованих на укріплення соціальної справедливості у суспільстві. Сучасний правник повинен володіти ґрунтовними знаннями законодавства, незалежно від його галузевої диференціації, бути компетентним, готовим охороняти і захищати права й законні інтереси держави, юридичних та фізичних осіб.

Проблемі підготовки майбутніх правників (юристів) присвячені праці таких науковців, як В. А. Власіхін, У. Гордон, Н.О.Євдокимова, В. В. Захаров, Я. В. Карнаков, А. І. Кук, А. Ліон-Кан, Ш. Мейєр, П. Ф. Нікулін, А. Сібєрт, М. Тамайо-Калабресе та інші.

Оволодіння професією, на думку дослідниці Н.О.Євдокимової, має здійснюватися на основі свідомого самопокладання, усвідомленого мотиваційного вибору [2, с.85]. Суб'єкт, слідуючи логіці саморозгортання активності та суб'єктних діянь, має навчатися самостійно знаходити необхідні засоби, свідомо підпорядковувати їх вибір поставленій меті, зважено приймати рішення, послідовно їх виконувати, адекватно і самокритично оцінювати результати виконання, цілеспрямовано фіксувати в індивідуальному досвіді способи і результати діяльності, перетворюючись із суб'єкта активності у цілісного суб'єкта свідомої діяльності [3].

Важливою компетенцією випускника сучасного вузу є вміння проектувати власну освітню траєкторію та організовувати ефективно своє навчання протягом усього життя. Саме завдяки рівню розвитку навчальної самоефективності майбутній правник може бути успішним у подальшому професійному житті.

Дослідник Гайдар М.І. вважає, що на етапі вузівського навчання, становлення самоефективності особистості може відбуватися як природнім, так і цілеспрямованим розвитком завдяки створенню спеціальних психолого-педагогічних умов, серед яких:

- 1) активізація і розвиток рефлексивних здібностей майбутнього фахівця;
- 2) поглиблення уявлень про свої професійно-важливі якості і можливості їх розвитку;

- 3) психолого-педагогічний вплив на професійну Я-концепцію студентів;
- 4) зміцнення реалістичної професійної самооцінки і позитивного професійного самовідношення студентів;
- 5) підвищення у студентів впевненості у собі і своєму професійному потенціалі [1, с.11].

Євдокимова Н.О. звертає увагу на принципи організації професійної підготовки у вищому навчальному закладі серед яких виділяє: культуровідповідність, що доповнюється принципом культурологічності; єдність інтеграції та диференціації; неперервність, системність, синхронізація, конструкціоналізм, інтенції студента на вибір руху траєкторії в освітньому просторі, антропоцентризм [2, с.248].

Значна роль в управлінні розвитком навчальної самоефективності майбутніх правників належить соціально-психологічній службі ВНЗ, що повинна здійснювати її супровід. Психологічний супровід забезпечує особистісно-орієнтований підхід до кожного студента та має такі завдання:

1. Соціалізація молоді, що базується на принципі «наскрізної лінії», від першого до випускного курсу, впродовж яких відбувається соціальна адаптація студентів та розвиток навичок ефективної міжособистісної взаємодії.
2. Підвищення інтелектуальної активності студентів, розвиток критичного і креативного мислення.
3. Розвиток стресостійкості та уміння долати життєві труднощі і психологічні бар'єри.
4. Становлення якостей успішної особистості, що сприяють ефективному навчанню та самоуправлінню власною освітою.
5. Активізація навчальної самомотивації та готовності вчитися упродовж всього як професійного, так і непрофесійного життя.
6. Розвиток професійно-значущих якостей особистості, що сприяють майбутній професійній самореалізації, мобільності, ефективності і продуктивності у діяльності та конкурентоспроможності на ринку праці.

Основними принципами соціально-психологічного супроводу студентів є: гнучкість, різноманіття форм і методів роботи, цілісний підхід до особистості. Психологічний супровід розвитку навчальної самоефективності майбутніх правників включає такі напрямки роботи як діагностика, психологічне консультування, корекційно-відновлювана та розвивальна робота, моніторинг навчальної ефективності студентів. Діагностика дозволяє протягом всіх років навчання виявити особистісні обмеження студентів щодо власної навчальної ефективності відносно конкретних навчальних дисциплін. Психологічне консультування спрямовує студентів на ефективну самоосвіту та подову індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку. Корекційно-відновлювана та розвивальна робота включає соціально-психологічні тренінги, психогімнастику, індивідуальні вправи. Моніторинг сприяє неперервному відслідковуванню стану розвитку особистості студента дає можливість попередити небажані відхилення в навчальній ефективності майбутнього

правника.

Отже, у вищих навчальних закладах необхідно розвивати психологічні служби та створювати відповідні психолого-педагогічних умови, що спонукають студентів систематично, свідомо і творчо опановувати не тільки професійними знаннями, професійно – важливими компетенціями, а й розвивати впевненість у власній навчальній ефективності, що є предиктором професійної успішності та самореалізації особистості.

1. Гайдар М.И. Развитие личностной самоэффективности студентов-психологов на этапе вузовского обучения : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Марк Игоревич Гайдар. – Воронеж, 2008. – 260 с.

2. Євдокимова Н. О. Психологічні засади формування суб'єкта правничої діяльності у вищому навчально-му закладі: монографія / Н. О. Євдокимова. — Миколаїв: Іліон, 2011. — 420 с.

3. Татенко В.А. Психология в субъектном измерении: Монография / В.А. Татенко . – К.: Видавничий центр „Просвіта”, 1996. – 404 с.

Шубенок Тамара Іванівна
викладач кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Проблема використання критичного мислення привертає увагу викладачів на всіх стадіях вивчення іноземної мови. Процесами впровадження критичного мислення почали займатися вже півтора століття тому. Особливістю критичного мислення є вивчення існуючого і, на основі цього, створення особистого продукту, а також розвитку комунікативних навичок і навичок роботи у команді.

Коли починаєш цікавитись, що таке «критичне мислення», то бачиш, що не існує обмежень його визначенням. Коли у США провели опитування серед вчителів, то біля ста вчителів з різних навчальних закладів запропонували дуже велику кількість ідей і пропозицій. Ось деякі з цих відгуків:

- задавати питання і уникати допущень;
- вміти оцінювати інформацію і вибрати доречну інформацію;
- вміти запитувати про погляди, аргументи та ідеї;
- висловлювати розумні міркування;
- аналізувати матеріал, формулювати свою думку про нього, та вміти підтримати свою думку;
- примушувати студентів бути автономними і незалежними;

- визначати свої особисті інтереси;
- подивитись на проблему з іншого куту;
- задавати правильні питання і розглядати різні точки зору;

Хоча жодне з цих висловлювань не дало єдиного правильного визначення терміну «критичне мислення», всі ці відповіді означають, що ці ідеї є дуже важливими для освітнього процесу.

Термін «критичне мислення» вперше з'явився в академічних кругах і літературі у середині ХХ століття. У 1941 році академік Едвард Глейзер підкреслив, що критичне мислення відноситься до пошуку доказів, щоб підтримати або дискредитувати впевненість (або аргумент).

Але ще до того як Глейзер використав термін «критичне мислення», у історії людства існували ознаки критичного мислення. Так, наприклад, грецький філософ Сократ у III столітті до нашої ери запропонував систему проведення опитування, у якій все піддається сумніву, з метою дізнатися правди на основі реальних доказів. Як відомо, сократівський метод опитування ще й досі сильно впливає на багато прийомів в освіті і є необхідним вмінням для розвитку ефективного критичного мислення.

Навіть на базовому рівні критичне мислення може допомогти визначити, чи є щось правдивим, напівправдивим, або зовсім неправдивим. Щоб це визначити, необхідно володіти різноманітністю допоміжних навичок, тобто думати критично.

Багато вчених приділяли увагу цим питанням. Серед них психолог Бенджамін Блум, який у 1956 році очолював комітет педагогів, який розробляв систему критичного мислення на високому рівні. Основою його розробок було те, що викладачі повинні були розвивати у своїх учнів серію навичок, щоб примусити їх вчитися більш ефективно. Інші вчені (Андерсен Л.В. і Красвол Д.Р.), скористалися розробками Б. Блума. Вони запропонували систему методів для забезпечення спроб запровадити набір методів, які б допомогли провести учня від нижчого рівня мислення до вищого.

Так що ж таке критичне мислення?

По-перше, це розуміння. Коли ми читаємо або слухаємо текст, ми обробляємо його і намагаємось зрозуміти. Рідною мовою це зробити дуже легко. Для тих хто вчить мову, це займе більше часу. Вчителю потрібно буде задати серію питань, таких як: Що це за текст? Цей текст взятий з газети? Де б ви могли прочитати цей текст?

По-друге, застосування. Ознайомившись з текстом, ми одержуємо нову інформацію, і застосовуємо її з якоюсь метою. У роботі в аудиторії це часто означає відповіді на запитання, заповнення таблиці за допомогою фактів з тексту. Тобто ми працюємо з новою інформацією з тексту.

По-третє, аналіз. Стадія аналізу, це коли ми повертаємось до тексту і починаємо аналізувати, як представлена інформація автора. Наприклад, студенти знайшли інформацію в тексті, але ми просимо їх підтвердити це фактами з тексту на підтримку цієї тези. Студенти більш критично ставляться до змісту

тексту і не сприймають його з першого погляду.

По-четверте, оцінювання. Оцінювання є однією з ключових навичок критичного мислення високого рівня. Це стадія, коли студенти намагаються оцінити обґрунтованість інформації. Вони повинні оцінити, яка кількість інформації підтримується фактами, а яка є переконаннями автора тексту. Оцінювання є найскладнішою стадією для всіх учнів. Вона потребує навичок високого рівня

По-п'яте, творчість. Творчість - це остання з п'яти допоміжних навичок. Коли студенти відпрацювали тему, їм потрібно застосувати інформацію і створити щось своє на основі вивчених фактів. Це може бути есе, яке буде виражати їх особисті думки, але підтверджені фактами і свідченнями, які вони дослідили у процесі роботи. Або це може бути групова презентація, де вони представлять свої аргументи за і проти у своїх висновках.

Модель такого навчання полягає в тому, щоб допомогти учням піднятися на інший рівень володіння мовою. Це ніколи не відбувається гладко.

Для чого нам потрібно критичне мислення у вивченні іноземної мови? Звичайно, можна вивчати мову і без будь-яких елементів критичного мислення. Механічне запам'ятовування, вправи такого типу як «слухайте і повторюйте», не потребують критичного мислення, але це відбувається тільки на початковому рівні вивчення мови. Коли ж студенти досягають вищого ступеню володіння мовою, вони повинні мислити критично. Для цього існує велика кількість вправ, використовуючи які вчитель буде сприяти активному застосуванню іноземної мови. Розвиток навичок критичного мислення допоможе студентам аналізувати ситуацію і досягти прийняття свого особистого рішення. Це надає можливість повірити в себе і свою здатність оцінити ситуацію, аналізувати факти і робити розумні висновки.

1. Edward M. Glaser (1941) An Experiment in the Development of Critical Thinking New York:Colombia University. Teachers College)

2. Bloom B. S (ed). (1956) A Taxonomy of Educational Objectives. New York: Longman

3. Anderson, L.W. & Krathwohl, D.R. (Eds) (2000) A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. New York: Longman

Мороз Єлизавета Вікторівна,
аспірант кафедри філософії
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Становлення української демократичної правової державності, повернення у європейське цивілізоване співтовариство потребує значного підвищення правосвідомості громадян, їхньої правової культури, неухильного до-

тримання ними вимог законодавства та кваліфікованого його застосування. Вирішення даного завдання ускладнюється явищами правового нігілізму, стереотипами провінціалізму, хворобливими реліктовими залишками тоталітарної системи в індивідуальній та суспільній свідомості українців. Давно помічено, що у часи драматичних зіткнень різних соціальних сил, змін у нормативно-ціннісних сферах суспільної та індивідуальної морально-правової свідомості, значно зростає соціально-перетворююча роль юридичної освіти та правового виховання.

Слід зазначити, що своєрідність нинішньої української соціально-історичної ситуації деяким дослідникам нагадує епоху, аналогічну європейському Просвітництву, коли схрестилися тенденції загибелі старого і народження [1, с. 3-5]. Дійсно, ідея юридичної освіти належить до культурних універсалій західної цивілізації, що набули визнання світового суспільства. Проте, на мою думку, у сучасних умовах конституювання суспільства знань, просвітницька інтуїція щодо всемогутності юридичної освіти потребує перегляду та конкретизації на рівні освітніх та виховних. Зверну увагу ще на один момент. Моральні ідеї, норми та цінності виступають регулятивами академічного життя юридичних академій та юридичних факультетів університетів. Проте у сучасних дискусіях морально-виховні смисли юридичної освіти сприймаються як очевидність, як наперед визначені цінності та настанови моральної свідомості та самосвідомості, як те, що не потребує теоретичної рефлексії. Саме тому практики оновлення правового виховання, реформування юридичної освіти, як відмічають дослідники, мають часто волюнтаристський характер.

Юридична освіта як важливий соціальний інститут відповідає за своєчасну та адекватну підготовку людей до повноцінного функціонування в правовому суспільстві. Поняття «юридична освіта» є полісемантичним. У вузькому розумінні юридична освіта – це частина системи спеціалізованої освіти, яка забезпечує підготовку правознавців (юристів) для роботи в державному апараті, судах, адвокатурі, народному господарстві, правоохоронних органах [4, с. 301]. У широкому розумінні юридична чи правова освіта – це форма поширення правової культури громадян, формування їх правової та політичної свідомості, а також засвоєння знань про державу і право. Система юридичної освіти не єдиний, але надзвичайно важливий чинник правової та політичної соціалізації громадян. Правові знання є необхідним елементом загальної культури людини, її життєвої компетентності, а правознавство є обов'язковою дисципліною у вищих навчальних закладах. Сьогодні принципово важливим стає не тільки організація освіти на засадах демократії та субсидіарності, а й поширення демократичного принципу на сферу ідей, проєктів, програм. Як процес розвитку і саморозвитку особистості, юридична освіта органічно взаємопов'язана з вихованням. З одного боку, воно виступає умовою і формою їх реалізації, з іншого - результатом їх взаємодії. У правовій освіті й вихованні можна умовно виділити два напрямки: по-перше, навчання

основам правознавства студентів неюридичних вузів; а по-друге, вивчення спеціальних юридичних дисциплін студентами-юристами. До другої категорії що навчаються, можна віднести і студентів, які по закінченні вищого навчального закладу одержать кваліфікацію викладача права. Додам також, що у сучасних умовах юридична освіта як саморозвиток людини та людства набуває глобального виміру. Тому професійна компетентність стає вже не просто атрибутивною характеристикою юриста, набуваючи рис моральної чесноти, а індивідуальним обов'язком і зобов'язанням перед наступними генераціями.

Правове виховання і правове навчання (просвітництво й освіта) невіддільні один від одного, але в той же час мають неоднакове значення і власні форми існування. Навчання включає оволодіння знаннями, вивчення законів, юридичних конструкцій і технологій, а виховання відбувається в результаті освоєння правових цінностей, розуміння гуманістичних засад права, життя по праву, у відповідності з законом. Правове виховання має постійно супроводжувати людину від народження, а юридичну освіту отримують в певній системі і в певний час, воно ділиться на рівні, категорії і тягне за собою придбання юридичної професії. Правове виховання є засобом формування демократичної правосвідомості та правової культури [3, с. 71-76]. Правове виховання здійснюється через педагогічну і соціально-правову допомогу молоді в розвитку її правової культури, розумінні ролі права в суспільстві, формуванні навичок правомірної поведінки.

Система фундаментальних і спеціальних правових знань конкретного індивіда (юриста-професіонала, громадянина), зумовлена суспільними потребами і одночасно це система правових знань, накопичених за час розвитку людської цивілізації, що володіє ознаками саморозвитку. Сьогодні важливим є усвідомлення надінституційного покликання юридичної освіти як авангарду правового суспільства.

Виникнення і розвиток європейської юридичної освіти були дуже тісно пов'язані зі становленням романо-германського права. У Римській імперії в державних навчальних закладах не існувало спеціалізації, тобто держава не ставила собі за мету підготувати істориків або юристів. Основну увагу приділялось ораторському мистецтву, оскільки вважалося, що вміння переконливо говорити необхідно і сенатору, і воєначальнику, і жерцю. Тому риторська школа відіграє роль університету. Шлях до юриспруденції головним чином лежав через приватні школи або через самостійне засвоєння юридичного матеріалу шляхом переписування юридичних текстів. Приватних шкіл було чимало, з часом найбільш потужні школи перетворюються на загальноєвропейські центри професійної підготовки юристів (юридичні школи Рима, Равени, Павії, Верони, Орлеана та інші).

Важлива віха у розвитку юридичної освіти – виникнення середньовічних університетів, що стали центрами інтелектуального життя Європи. Європейські університети піднесли аналіз права на рівень науки шляхом концеп-

туалізації правових інститутів і систематизації права як єдиного комплексу знань. Завдяки зусиллям університетів було також створено клас професійних юристів, яких, незважаючи на відмінності національних правових систем, об'єднують категорії та термінологія римського права.

Ідея юридичної освіти є фундаментом ідеї Європи та будь-якого цивілізованого суспільства. Проте розрізнення між ідеєю та дійсністю юридичної освіти (реальна юридична освіта й організація академічного життя) є умовним. На рівні теоретичної рефлексії морально-виховний комплекс ідеї юридичної освіти включає в себе ідею справедливості, права як вищого блага і відданого служіння людині й свободі як вищим цінностям, а також конституюванню правового суспільства. Цей морально-виховний комплекс є константою, своєрідним ядром юридичної освіти. Основні смисли юридичної освіти від середньовічних університетів до культури модерну і постмодерну зберігаються об'єктивним розумом (у визначенні М. Горкгаймера), який має свої вади та переваги. Виховний смисл ідеї юридичної освіти визначається широким за обсягом поняттям освіти (нем. Bildung). Ідея юридичної освіти є сконцентрованим виразом розуміння освіти (Bildung) як формування і самоформування людства. Ця ідея виступає одночасно як соціально-правовий і педагогічний розум, що задає мету, встановлює ідеали, обґрунтовує норми саморозвитку правової культури засобами науки та освіти. Філософський смисл поняття Bildung будучи підґрунтям ідеї юридичної освіти (це наявне вже на юридичних факультетах в середньовічних університетах), надає останній універсального характеру. Центральна інтенція юридичної освіти – формування правової культури суспільства и професійної правової культури юриста латентно доповнюється моральними смислами. Ідея юридичної освіти не може бути гідно репрезентована автоматично. Адже, як зауважує М. Култаєва, ідея само по собі, без процедури її конкретизації, трансляції у певні культурні смисли та включення до комунікативних процесів, ніколи не позбавляється утопічного нашарування, не перетворюється на програму для дії [2, с. 50].

1. Бачинін В. А., Журавський В. С, Панов М. Філософія права. - К: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 472 с.

2. Култаєва М. Моральні смисли ідеї університету у контексті досвіду переоцінки «усіх колишніх цінностей» // Покликання університету. Збірник наукових праць. - Янко; Веселка - К., 2005. – С. 47-55.

3. Філософія правового виховання / А. П. Гетьман, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. — Х. : Право, 2012. — 248 с.

4. Юридичні терміни. Тлумачний словник/ В. Г. Гончаренко, А. П. Андрушко, Г. П. Базан та ін.; за ред.. В. Г. Гончаренка.-2-ге вид., стереотипні.-К: Либідь, 2004.- 320 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЮРИСТІВ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Маркіна Лідія Леонідівна,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, ка-
ндидат педагогічних наук, доцент

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ЮРИСТІВ

Педагогічний процес у вищих навчальних закладах, як складний і багатоплановий феномен, потребує систематичного оновлення відповідно до вимог часу в контексті створення принципово нової системи вищої освіти. Тому оновлення педагогічного процесу відповідає соціальним очікуванням у сфері вищої освіти, а також інтересам її учасників щодо забезпечення суттєвих позитивних змін у підготовці майбутніх фахівців.

Реалізація компетентісного підходу являє собою одну із основних характеристик сучасної стратегії розвитку професійної освіти початку XXI століття. Слід зазначити, що компетентність у західній культурі передбачає, перш за все, існуючий баланс інтересів суспільства, освітніх установ, роботодавців, а також споживачів освітніх послуг. Рівень відповідності індивідуальних показників персоналу очікуванням суспільства розглядається як основний показник компетентності.

Формування вітчизняної моделі компетентісного підходу в педагогічних дослідженнях українських науковців та освітній практиці вищих навчальних закладів базується на певній його передісторії, логіці виникнення та становлення в контексті національних систем вищої освіти європейських країн, у тому числі й нашої країни.

У чинному Законі України «Про вищу освіту» поняття «компетентність» розглядається як системна характеристика, яка має чітко визначену структуру. Внутрішня структура компетентності подається у вигляді сукупності мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, ціннісно-рефлексивного, емоційно-вольового компонентів. Згідно із вищезазначеним Законом, компетентність – це динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-

етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [3].

Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією як певною сукупністю взаємопов'язаних якостей особистості, які є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії стосовно них. Така точка зору на сутність компетентності переважає в роботах українських дослідників [1; 4].

Реалізація суттєвого потенціалу компетентнісного підходу безпосередньо пов'язана з формуванням основних груп компетентностей юристів, які мають як професійний характер, так й понад професійний характер, необхідний в тій чи іншій мірі кожному юристу.

В професійній компетентності виокремлюють соціально-правові, спеціальні, персональні, екстремальні компоненти [2, с.103].

Соціально-правова компетентність юриста містить знання і уміння юриста в сфері взаємодії між соціальними інститутами і людьми, а також оволодіння прийомами професійного спілкування з різними верствами населення. Спеціальна компетентність визначає рівень підготовленості юриста до самостійного виконання конкретних видів юридичної діяльності, уміння вирішувати типові професійні завдання, оцінювати результати власної професійної діяльності. Персональна компетентність – це здатність юриста до постійного професійного зростання, прагнення до підвищення кваліфікації, наявність у юриста глибокої особистісної зацікавленості в реалізації себе як фахівця. Екстремальна професійна компетентність пов'язана зі здатністю юриста діяти в раптово ускладнених професійних ситуаціях.

Необхідно зазначити, що професійна компетентність не може бути зведена до звичайного набору охарактеризованих компонентів. Всі компоненти взаємопов'язані між собою на основі цілісної системи професійно значущих якостей особистості юриста.

У контексті компетентнісного підходу інноваційні перетворення виявляються в спрямованості, цілях, змісту, структурі професійної підготовки юристів. Необхідно здійснювати адекватне змістовне та організаційне наповнення системи формування компетентностей юристів.

Вважаємо, що формування основних компетентностей юриста не можливо на основі пояснювально-ілюстративного навчання. Характерною рисою такого навчання є зосередження уваги науково-педагогічного працівника на змісті навчальної програми, а не на способах оволодіння здобувачами вищої освіти навчальним змістом.

Звичайно, що більш значущими та ефективними для успішної професійної діяльності юриста є не розрізненні знання, а комплексні вміння, які виявляються у здатності вирішувати професійні та життєві проблеми, комунікативної культурі, підготовленості у галузі інформаційних технологій. Тому ефективно формування основних компетентностей юриста можливо на осно-

ві розвивального навчання.

На підставі аналізу наукової літератури, досягнень передового педагогічного досвіду зазначаємо, що саме в умовах розвивального навчання здобувачі вищої освіти орієнтуються на інтенсивну творчо-пошукову діяльність. Процес засвоєння знань стає інтелектуальним процесом, який максимально враховує індивідуальні можливості і особливості особистості здобувача вищої освіти. На перший план ставиться мислення і самостійна діяльність студентів.

У процесі розвивального навчання методи та засоби прямого й оперативного управління науково-педагогічного працівника поступово, з урахуванням розвитку творчих якостей особистості студента, трансформувались в посереднє та перспективне управління.

За допомогою спеціально створеного організаційно-технологічного, дидактичного, методичного супроводження розвивального навчання успішно вирішується протиріччя між педагогічним управлінням навчально-професійної діяльністю студента з боку науково-педагогічного працівника та самоуправлінням цією діяльністю з боку здобувача вищої освіти.

Здобувач вищої освіти повинен отримати необхідну дидактичну підтримку активної самостійної пізнавальної діяльності незалежно від того усвідомлює або не усвідомлює він її необхідність. Матеріалізація цієї підтримки здійснюється за допомогою навчальних посібників, методичних рекомендацій, дидактичних матеріалів, системи індивідуальних завдань для самостійної роботи, однозначно орієнтованих на посилення розвивальної ефективності процесу навчання.

Переборення стану пасивності і стимулювання передусім внутрішньої активності студента супроводжується певними змінами в підготовці та проведенні навчальних занять. Наприклад, в процесі проведення лекції функція прямої передачі інформації трансформується в функцію оволодіння інформаційною компетенцією, яка пов'язана з формуванням умінь самостійно аналізувати, відбирати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її. Ця компетенція забезпечує навички роботи студентів з інформацією, що міститься в навчальних дисциплінах.

Організація навчального процесу на семінарських заняттях потребує пріоритетної уваги до формування навчально-пізнавальної компетенції як сукупності пізнавальної діяльності: знання і вміння планування, аналізу, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності, вміння продемонструвати розуміння загальної структури навчальної дисципліни і взаємозв'язок між темами, здатності до використання різноманітних методів пізнання, логічного і послідовного представлення засвоєних знань.

При розвивальному навчанні самостійна робота стає ведучою формою навчальної діяльності здобувача вищої освіти, а процес викладання розглядається, перш за все, як допомога кожному студентові в здійсненні активної, самостійної, свідомої, цілеспрямованої і результативної пізнавальної діяль-

ності.

Крім того, необхідно більш активно запроваджувати нові прогресивні методи та форми організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з широким використанням інтерактивного спілкування, мульти-медіа, консультативних проєктів, тренінгів, які дозволяють посилити діяльнісний, особистісний, креативний характер навчального процесу.

Таким чином, розвивальне навчання дозволяє суттєво оновити професійну освіту майбутніх юристів у відповідності до основних положень компетентнісного підходу, який об'єктивно відповідає соціальним очікуванням у сфері підготовки юристів, а також інтересам розвитку їх особистості.

-
1. Головань М. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду/ М. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23-30.
 2. Гурье Л.И Последипломное образование преподавателей вузов в условиях инновационных процессов / Л.И.Гурье – Казань, РИЦ «Школа», 2008.- 244 с.
 3. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004.
 4. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання / І. В. Родигіна – Х.: Вид. група «Основа», 2005.

Нарижный Юрий Алексеевич,

доцент кафедри соціально-гуманитарних дисциплін

Днепропетровского государственного университета внутренних дел,

кандидат философских наук, доцент

КАК СДЕЛАТЬ ФИЛОСОФСКИЕ ПОНЯТИЯ «ЗРИМЫМИ»

1. **Практическая философия.** В последние годы философы, педагоги, психологи все чаще осваивают новый вид деятельности – «практическую философию». Этим понятием называют форму совместной философской деятельности, живого общения, в процессе которых происходит освоение мировоззренческих знаний, оказывающих непосредственное влияние на жизнь людей. Обсуждается и обосновывается идея введения института практических философов, согласно которой философы должны работать с людьми, подобно психологам, врачам и священникам.

2. **Визуализация.** Универсальным средством, стимулирующим более глубокое постижение изучаемого материала, является **визуализация** – система методических приемов, при помощи которых становится возможным сделать сложные, отвлеченные, абстрактные понятия, а также мировоззренческие проблемы «зримыми». Для этого используется богатый арсенал искусства, активно практикуется игровой компонент, что дает возможность

мыслить не понятиями, а образами, метафорами, «сгустками смыслов», «гештальтами»; устанавливать ассоциативные связи, играть смыслами, мыслить парадоксами, для чего используются парадоксальные определения, метафоры, юмор, анекдоты, рисунки, символы, схемы и т.п. Особенно эффективным он является при освоении понятий, так как гештальт способен на интуитивном уровне «уловить» смысловое «ядро» понятия, и потому служить первым, нечетко отрефлексируемым уровнем понимания. Понятия же выступают отрефлексируемой «оболочкой» гештальта.

3. **Гештальт и философское понятие.** Согласно гештальтпсихологии, восприятие человека обусловлены неким первоначальным образом – гештальтом, и образ мира, или отдельного явления создается не путем синтеза отдельных элементов, **а сразу**. Т.е. гештальт не является суммой частей, а представляет целостную структуру, целостную систему, не целое зависит от частей, а части зависят от целого. Вторая особенность гештальта – образ создается **внезапно в «данный момент», «сейчас»**, прошлый опыт как бы не имеет значения, не играет роли в создании гештальта. Он создается путем «инсайта – прорыва к первооснове, к первообразу, к архетипу. Третий признак гештальта – изоморфность, дающая возможность гештальту **реализоваться в самых различных сферах**, в науках – на уровне высших уровней рефлексии.

4. Использование **«визуальных понятий»**, образных рядов как **зримо-го эквивалента** философских смыслов дает возможность «узреть» сложные философские идеи великих философов людям философски неподготовленным, даже детям младшего школьного возраста, которые созрели для решения мировоззренческих проблем. Визуализация абстрактных и философских понятий в процессе приобщения к философии может совершить революцию в методике преподавания мировоззренческих дисциплин. Естественно, логика взаимодействия визуализированных понятий иная, нежели в сфере абстрактно-понятийного теоретизирования, но их роль в передаче, сохранении, усвоении философского знания чрезвычайно высока. Как показывает наш опыт, оригинальные визуальные модели можно создать для анализа онтологических, гносеологических, аксиологических, моральных и эстетических проблем, в частности можно визуализировать различные онтологические модели мира, место человека в мире, уровни и виды человеческого познания, создать различные схемы по социальной философии, философии истории, философии права, этике, эстетике.

5. **«Словарь философских визуализаций».** Важнейшим условием активного использования визуальных эквивалентов в процессе преподавания философии является подготовка своеобразного «словаря философских визуализаций» великих философов, который бы выполнял функцию некоторой методической «копилки» для преподавателя мировоззренческих дисциплин. Данная задача является фундаментальной и новаторской, так как позволяет разработать оригинальные способы прочтения визуальных текстов и выявляе-

ния их философской составляющей.

6. **Учитель-герменевтик.** Актуальность разработки процедур визуализации философских понятий, совершенствования провокативных форм преподавания философии обусловлена острой необходимостью формирования нового типа **учителя-герменевтика**, способного совершить радикальную революцию в методике преподавания мировоззренческих дисциплин.

Підлісний Михайло Миколайович,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філософських наук, доцент

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗАГАЛЬНОЇ СОЦІОЛОГІЇ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ (2014-2017 рр.)

На сторінках методичного збірника «Інноваційні процеси у сучасному просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи» постійно ведуться плідні дискусії з проблем інтерактивного виховання [1]. Тому у руслі даної традиції бажано би поділитися досвідом творчого використання інтерактивних методів у курсі загальної соціології.

З метою використання активних форм і методів у вересні 2016 року мною було проведено опитування 230 курсантів першого курсу (уч. взводи КП-641-645, ПД-641-642, ДР-641-642). Аналіз результатів засвідчив, що 33 % респондентів сподобається робота у малих групах, 22% - коли викладач веде діалог з аудиторією, 17% - коли відбуваються змагання між командами, 12 % - мультимедійні заняття, 5% - робота з тестовими завданнями. Отримані результати використовуються для того, щоб коригувати які форми та методи роботи є найбільш оптимальними з урахуванням соціально-психологічної адаптації курсантів першого курсу.

На I семінарському занятті «Соціологія як наука, її предмет і методи» застосовується тест ідентифікації соціологічного терміна (ТІСТ). Запропоновано трьом командам зрозуміти що належить трьом областям знання: соціології, психології, економіки (180 понять). Курсантам слід визначити до якої науки відноситься кожне поняття. Перевага даного способу проведення тестування полягає в тому, що, по-перше, він дозволяє уникнути досить трудоміткої процедури обробки даних, по-друге, курсанти отримують можливість відразу ж ознайомитися з результатами тестування і порівняти свої результати з максимально можливих (120 балів) і з результатами інших курсантів [2].

У 2016 р. підготовлено Соціологічний практикум, призначений для ви-

кладачів соціо-гуманітарних дисциплін, курсантів навчальних груп. Мета даної роботи – допомогти майбутнім фахівцям детально вивчити і переосмислити першоджерела, знайти відповіді на запитання, які відносяться до теми, що вивчається. Також підготовлені ситуаційні завдання, навчальні кросворди, пошукові завдання, проблемні питання, витяги з першоджерел класиків соціології. Це розвиває вміння курсантів довести або спростувати соціальні ситуації, твердження, проаналізувати статистичні дані, скласти соціологічний звіт.

Питання і завдання підібрані в такому порядку, щоб охопити основні теми програми з соціології. При складанні посібника використана наукова, навчально-методична література, особистий досвід викладачів і думки курсантів для формування логічного типу мислення. Сподіваємося, що навчально-наочний посібник допоможе формуванню творчого мислення і будемо вдячні за висловлювання критичних зауважень і доповнень для майбутнього перевидання [3].

Спільно з курсантом навчального взводу. ПС-443 Альошиним В. був розроблений сценарій ділової гри «Вгадай епоху», головним завданням якої є вміння знаходити соціальні проблеми і намагатися їх вирішувати, логічно і послідовно виражати свої думки і критично оцінювати інших опонентів.

Важливим творчим рішенням є вміння розглянути і виявити у карикатурі соціальну проблему. Відомо, що карикатура – це своєрідне дзеркало суспільства, у якому показані найбільш типові проблеми економічного, політичного, соціального розвитку. Карикатура – це ознака часу. Про час можна судити з того, як і над чим люди сміються і які виносять уроки. Майстерність карикатуриста – точно підмітити проблеми, що виникають, а курсанта – вміння її «піймати», виступаючи у ролі дослідників-експертів, та намагатися знайти їх рішення.

Необхідно щоб курсанти вміли розрізняти соціологічну й соціальну проблеми. Відомо, що соціологічна проблема виникає тоді, коли треба пояснити щось у соціальній поведінці за допомогою соціологічної теорії. Соціальна поведінка часто призводить до суспільних чи особистісних суперечностей, дискомфорту і потребує колективних зусиль за їх згодою. У людей багато проблем і їм треба зрозуміти чим вони викликані та що треба зробити для їх рішення. Тому необхідно показати особистісні проблеми (бідність, самотність) як частину спільних, соціальних процесів.

Ефективною формою повторення опорних понять є сінквейн. Це п'ятистрочна віршована форма, що виникла в США на початку ХХ століття під впливом японської поезії.

Перший рядок – тема вірша, виражена одним словом, іменником; друга – опис теми в двох словах – прикметниками; третя – опис дії в рамках цієї теми трьома словами – дієсловами; четверта – фраза з чотирьох слів, що виражає відношення автора до даної теми; п'ята – одне слово – синонім до першого, на емоційно-образному або філософсько-узагальненому рівні, що повторює суть теми.

Наприклад:

Соціологія –
Комплексна, незамінна
Класифікує, прогнозує, направляє
Люди мають потребу в ній
Суспільство

Ефективним якісним методом в соціології залишається фокус-груп. Основною перевагою даного методу є отримання так званої глибинної інформації в невеликій групі респондентів.

Суть методу фокус-груп полягає в тому, що увага учасників фокусується на досліджуваній проблемі, з'ясуванні мотивації тих чи інших дій. На відміну від кількісних методів дослідження, наприклад, соціологічного опитування, який дає відповідь на питання «Хто?», «Скільки?», метод фокус-груп дає відповіді на питання «Як саме?», «Чому?» [4].

При використанні методу «фокус-груп» необхідно дотримуватися таких правил:

- чисельність групи не повинна перевищувати 8-10-ти осіб, щоб усі могли інтенсивно брати участь у дискусії;
- члени групи повинні бути відібрані випадково, але з дотриманням правил методу певної вибірки, а також бути незнайомими один з одним;
- мінімальна тривалість дискусій 50-60 хвилин, максимальна тривалість – 1,5-2 години;
- дискусія має відбуватися за ретельно опрацьованим модератором сценарієм;
- модератор не повинен нав'язувати свою думку респондентам, а тільки керувати дискусією. [5]

Великою популярністю користувалися наступні теми: плюси і мінуси Інтернету, 25 років незалежності України, порівняльна характеристика майданів 2004 і 2014 років, соціальні портрети повій й безхатька, особливості сучасної молоді України, ціннісний світ субкультур України.

Кафедра філософії та політології у 2016 р. уклала творчу співдружність з Центром правової інформації Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки з метою залучення курсантів до роботи в бібліотеці і ознайомлення молоді з іменами видатних українців. Продовжуючи цикл інформаційних зустрічей з курсантами Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ фахівці ВНІБ ознайомили майбутніх слідчих з веб-сайтом ДОУНБ та його сервісами і активно популяризували можливості служби «Віртуальна довідка».

Також було проведено семінар-тренінг з оформлення бібліографічного апарату рефератів, докладів, курсових робіт та методики ретроспективного пошуку джерел правової тематики за допомогою видань Державної бібліографії. В режимі реального часу курсанти завантажували на власні смартфони

сайт ДОУНБ, шукали інформацію у електронному каталозі, відправляли запити на Віртуальну довідку, заходили на бібліотечні сторінки у соціальних мережах. По закінченню семінарських занять і за умови написання творчих самостійних робіт курсанти отримують заохочування у вигляді безкоштовного читацького квитка ДОУНБ.

Автором зібрана і систематизована база даних інтерактивних методів вітчизняної і зарубіжної педагогіки, філософії, соціології і політології, яка нараховує більш ніж 100 найменувань. В цьому плані хотілося б об'єднати зусилля викладачів кафедри філософії і політології, і всіх інших кафедр юридичного напрямку і створити єдиний електронний банк інформації з інтерактивних методів навчання у ДДУВС.

Курсанти 2 курсу факультету № 3 підготували тези на всеукраїнську конференцію «Актуальні проблеми вітчизняного права в дослідженнях молодих вчених»: Кліценко К. «Молодіжна злочинність в умовах сучасної України: соціологічний аналіз», Волошина Г. «Сучасні проблеми молоді сім'ї», Мазенко Н. «Престиж права в умовах суспільства, що трансформується», Гошуляк Ю. «Образ національної поліції у фокусі громадської думки».

Надзвичайно ефективним для майбутніх слідчих є складання аналітичних таблиць і їх аналіз, що дозволяє знаходити динаміку соціальних явищ. Наприклад, при аналізі причин суперечок і розбіжностей в молодих сім'ях, курсантам пропонується скласти короткий науковий звіт: чим відрізняються думки чоловіків від жінок, які основні причини, чому саме вони стали головними? Або виділити характерні риси кожного типу суспільства, при цьому слід провести їх порівняння або привести приклади суджень. Одні з них правильні, а інші неправильні – слід розібратися і розставити їх за важливістю. Слід проаналізувати статистичні дані в таблиці і скласти науковий звіт на 1-2 сторінки.

Курсанти I курсу факультету № 3 Лонська Є., Роздольська Ю., Сокурєнко О., Григорєнко В., Мерєнков О., Скорик О., Малий Б., Малишевський К., Штанєнко О., Назарук Ю., Задирака Д., Безверха Д., Рядська Г. провели порівняльний аналіз двох соціологічних досліджень (2009-2011 – ДДФА; 2015 – ДДУВС) із соціальних проблем сучасної молоді.

Об'єктом даного дослідження стали студенти I, II, III курсів Дніпропетровської державної фінансової академії та курсанти I, II, III курсів Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, а предметом дослідження є особливості адаптації курсантів і студентів перших курсів до умов життя у вузах.

Метою дослідження виступають соціальні проблеми, з якими стикаються сучасні курсанти і студенти на початку їх навчання у вузі.

Завданням дослідження є:

- виявлення основних мотивів вступу до вузів;
- охарактеризування ієрархії цінностей курсантів і студентів;
- розкриття особливостей дозвілля.

У дослідженні був застосований метод суцільного опитування. Основним методом збору соціологічної інформації було масове роздаткове анкетування. Всього опитано – 448 осіб, у тому числі (студентів ДДФА – 228 і курсантів ДДУВС – 220).

Дослідження виявило, що серед найважливіших цінностей більшості курсантів і студентів провідне місце займає «освіта». Причому це стосується освіти і як життєвої мети, і як засобу досягнення інших життєво важливих цілей.

Аналізуючи відповіді респондентів у гендерному аспекті, можна помітити, що до числа вищих термінальних цінностей освіти зараховують частіше дівчата, ніж юнаки (68,3 % і 56,7% відповідно). Подібна різниця відносно гендерного критерію існує і щодо таких важливих для молоді цінностей як «здоров'я» (63 % і 54 % відповідно).

Результати дослідження дозволяють зробити висновок про індивідуалістичну спрямованість ціннісних орієнтації першокурсників, що підтверджується низьким рейтингом в їх свідомості суспільно значущих цінностей, а також високим рейтингом таких особистісно орієнтованих цінностей як здоров'я, дружба, любов. Високо цінують курсанти і студенти свою незалежність, самостійність, лідерство і раціоналізм.

Дослідження виявило, що велика частина опитаних курсантів і студентів віддають перевагу проведенню свого вільного часу в колі друзів, багато хто воліє проводити дозвілля за прослуховуванням музики, а також в мережі Інтернет та соціальних мережах.

На думку більшості першокурсників, їх дозвілля повинно бути приємним, приносити задоволення, але також давати щось нове, розширювати кругозір. Дівчата більше орієнтовані на творчий характер дозвільної діяльності, а юнаки – на рекреаційні форми проведення вільного часу.

Більшість курсантів і студентів в поняття «здоровий спосіб життя» вкладають активний відпочинок, заняття спортом, відсутність різних шкідливих звичок, а також повноцінний сон і здорове харчування. Тобто, поняттю «здоровий спосіб життя» надають більш фізіологічний, ніж психологічний аспект.

У результаті дослідження було виявлено, що в період навчання в школі більшість респондентів займалися якоюсь художньою творчістю або спортом. Значна частина опитуваних продовжує систематично займатися творчістю або спортом.

Досить продуктивною формою на семінарському занятті з теми «Соціальний контроль і девіантна поведінка особистості» є запрошення фахівців-практиків, які закінчили наш учбовий заклад. Зокрема, на семінар в гр. КП-644 був запрошений дільничний інспектор АНД ВП капітан Войченко Р.Л., який розповідав про нові форми злочинів в Україні, про особливості профілактичної роботи з повіями і бомжами. Не менш цікавою була проведена лекція – діалог з аудиторією (гр. КП-641-643) з інспектором міського відділу моніторингового і аналітичного забезпечення з лейтенантом поліції Протанець А.О., яка зараз навчається на заочній формі навчання в ДДУВС. Курса-

нти з зацікавленням ставили змістовні запитання: «Що змінилося в країні після створення поліції? Які злочини найчастіше скоює сучасна молодь? Які спеціальні засоби має патрульний і як він повинен користуватись зброєю? Яким чином реагує поліція на різні виклики?»

Отже, дана форма роботи є особливо необхідною для молодих викладачів, тому що у ній тісно пов'язані теоретичні знання и практичний досвід фахівців.

Автор прийняв участь у соціологічному опитуванні кафедри Інженерної педагогіки Національної металургійної академії у листопаді 2016р., присвяченому дослідженню проблем впровадження інтерактивних технологій в педагогічну практику вищої школи. Здається, є сенс констатувати у даній статті найбільш значущі інтерактивні методи для ознайомлення молодими викладачами в їх подальшій роботі. Це насамперед: 1. Лекція-бесіда або «діалог з аудиторією»; 2. Робота в парах, трійках; 3.Евристична бесіда; 4. Навчання у співпраці, робота в малих групах; 5.Ігрові технології; 6.«Мозковий штурм»; 7.Дискусія; 8.Аналіз конкретної ситуації або «кейс-метод».

І на останнє, сподіваюсь, що весь досвід і арсенал учбово-виховного процесу у ВУЗі підтверджує той неперевершений факт, що ефективність сучасного викладача неможлива без використання всіх різноманітних інтерактивних методів і форм роботи з курсантами.

1. «Інноваційні процеси у сучасному просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи»: Матеріали I, II, III Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпро : «Інновація», 2014, 2015, 2016. – 240 с.

2. Кравченко А.И. Основы социологии : Методическое пособие / А.И. Кравченко. – М. : Изд. дом «Академия», 1997. – С. 92-97.

3. Підлісний М.М. Соціологічний практикум : Навчально-наочний посібник у схемах і коментаріях. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 126 с.

4. Коляда В.И., Назаренко А.Г. Введение в социологию. Краткий очерк теории и практики в конспективном изложении. – Запорожье : ЧП «АА Тандем», 2009. – С. 86-87.

5. Соціологія : Підручник / За ред. В.Г. Городяненка. – К. : ВЦ «Академія», 2008 – С. 502-505.

Третякова Олена Євгенівна,
викладач кафедри мовної
підготовки Дніпропетровської
державної медичної академії

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙОМІВ ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ІНТЕНСИВНОГО ЧИТАННЯ У ФАХІВЦІВ З ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Орієнтація вузівського курсу на формування у студентів юридичних спеціальностей умінь спілкування з використанням іноземної мови вимагає вирішення цілого ряду питань, що стосуються оптимальної організації процесу навчання згідно сучасних вимог та реальних умов викладання.

Визначаючи тенденції в курсі викладання іноземної мови, сьогодні називають передусім реалізацію комунікативного підходу. Комунікація розуміється як процес усного/письмового спілкування, суть якого полягає в обміні інформацією та її оцінюванні. Комунікативно-орієнтоване навчання передбачає формування у студентів комунікативної компетенції, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову, щоб самостійно отримувати й розширювати свої знання і досвід.

Максимально стислий курс іноземної мови у юридичному вузі вносить свої корективи у програму, висуваючи як найактуальнішу проблему інтенсифікації навчання.

При безсумнівній важливості таких видів мовленнєвої діяльності як аудіювання та говоріння - насамперед у соціально-культурному аспекті - мінімальна кількість годин і низький «стартовий рівень» студентів диктують необхідність зосередити зусилля на головному завданні дворічного основного курсу - навчити студентів читанню іноземної літератури. Подальше факультативне навчання передбачає не тільки рецептивне, але й репродуктивне оволодіння мовою.

Професійне читання відіграє виключну роль у житті та діяльності фахівця. Читання іноземною мовою є для нього засобом задоволення як комунікативних, так і пізнавальних потреб, оскільки дозволяє користуватися усіма засобами інформації - журналом, патентом, монографією, а з широким використанням мережі Internet, добре володіння читанням іноземною мовою стало пріоритетним.

В умовах юридичного вузу йдеться про інтенсивне, прискорене оволодіння читанням, що передбачає перехід від інформативних до активних, творчих, розвиваючих, інтенсивних форм пізнавальної та навчальної діяльності студентів. Ефективність прийомів навчання читання необхідно, на наш погляд, оцінювати з урахуванням таких факторів, як: економія навчального часу,

збільшення обсягу матеріалу, який засвоюється, прискорене формування необхідних знань та вмінь, стійка мотивація навчальної діяльності. Проблема інтенсивного навчання читання іноземною мовою має різні аспекти: психологічний, методичний, дидактичний, мотиваційний. Усі вони нерозривно пов'язані один з одним, і врахування кожного з них забезпечує успішне досягнення кінцевої мети. Розглянемо окремі компоненти, які сприяють оптимізації процесу інтенсивного навчання читання. Вважаючи комунікативну компетенцію метою і результатом навчання, не слід забувати, що її досягнення можливе лише за умови сформованості лінгвістичної компетенції, як одного із специфічних аспектів навчання іноземної мови.

Опорний сигнал (ОС) - це наочна модель (схема, зразок) граматичної структури, в якій поданий мінімум ознак, що є необхідними і достатніми для її розпізнавання та запам'ятовування. Він повинен містити в собі основні моменти, які повідомляються; вони відокремлюються за допомогою спеціальних засобів. Щоб виконати свою основну функцію - полегшити закріплення в пам'яті нового матеріалу і його відтворення - ОС з іноземної мови має відповідати наступним вимогам: компактність, наочність (використання словесних образів, спеціальних маркерів, візуальних знаків та інших опорних віх для пам'яті), виділення взаємопов'язаних ланок інформації, легкість сприйняття та відтворення. Завдяки цим характеристикам ОС можуть утворювати стійкі асоціативні зв'язки у пам'яті студентів. Опора на зорову наочність та асоціації надійно забезпечують запам'ятовування навчального матеріалу. Використання ОС допомагає встановленню змістових і функціональних зв'язків між окремими ланками інформації.

Застосування ОС у навчальному процесі базується на психологічних особливостях віку студентів: важливою є установка на осмислено-логічне запам'ятовування. Надзвичайно важливим є також підвищення рівня мотивації, інтересу до навчання.

Складним і специфічним завданням є укладання проблемних завдань з іноземної мови. Необхідно виконати велику підготовчу роботу, пов'язану, поперше, з аналізом навчального матеріалу і відокремленням у ньому тих моментів, які можуть і повинні бути подані у вигляді проблемних завдань. Ця робота, як показує практика, доволі кропітка і трудомістка, але надалі витрачені зусилля цілком компенсуються.

Розвиваючи інтелект, увагу, пам'ять, описані технології комунікативно орієнтованого навчання іноземних мов в економічному вузі впливають також і на емоційно-спонукальну сферу особистості студента, мотивуючи не тільки його комунікативну діяльність, але й пізнавальну, творчу. Вони мають найвищі мотиваційні характеристики: новизну, творчий характер, вирішення мисленнєвих завдань на цікавому, пізнавальному, інформативному матеріалі, тісний зв'язок навчальних та професійних засад - усе це забезпечує позитивну установку аудиторії. Розвинені інтелектуальні вміння, загальна культура мислення мають самоцінність у плані самоосвіти, що є важливим для випуск-

ників юридичного вузу.

За нашим досвідом, для юридичного вузу найбільш перспективними є методики навчання в співробітництві. Враховуючи специфіку предмета "**Іноземна мова**", ці технології можуть забезпечити необхідні умови для активізування пізнавальної та мовної діяльності студентів групи, надаючи кожному з них можливість усвідомити новий мовний матеріал, одержати достатню усну практику для формування необхідних навичок та вмінь.

Основна ідея цієї технології - створювати умови для активної спільної учбової діяльності студентів в різних модельних ситуаціях. Застосування даних технологій дозволяє перетворити практичні заняття з іноземної мови в дискусійний дослідницький клуб, в якому вирішуються дійсно цікаві, практично значущі та доступні студентам проблеми.

Це завдання виконує семінар-практикум "Talk Club", основною метою якого є розвиток комунікативних, а також науково-дослідницьких навичок з того чи іншого напрямку лінгвістики, а також у сфері права та правоохоронної діяльності, в умовах штучно створеного мовного середовища та сформованої потреби у використанні іноземної мови як засобу реального спілкування в процесі професійної взаємодії. Тематика засідань актуальна, різноманітна, змістовна та спрямована на поширення світогляду студентів.

У контексті індивідуально-орієнтованого підходу до навчання іноземним мовам у теорії та практиці викладання виділяються також технології автономного навчання, що дозволяє студентам взяти на себе управління своєю навчальною діяльністю з оволодіння мовою. При цьому студент виступає для самого себе одночасно як об'єкт та суб'єкт управління, завдяки чому, в процесі вивчення іноземної мови виникають завдання розвитку особистості та здатності самостійно/автономно управляти даною діяльністю, як в конкретній учбовій ситуації, так і в контексті подальшого безперервного навчання.

Технології Internet-освіти дозволяють одержати необхідну інформацію англійською мовою, та, в реальному часі, ввести її до дидактичного матеріалу, над яким працює група. Такі технології широко застосовуються на заняттях з іноземної мови для студентів усіх спеціалізацій спеціальності "Право".

Такі комп'ютерні програми "Grammar skills", "English tutor" і т.і дозволяють удосконалити знання з граматики, лексики, а також навички обговорення професійних питань.

Баранова Тетяна Олексіївна,
аспірант кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАВНИКА

Гармонізація вищої юридичної освіти України, орієнтуючись на європейські Стандарти та принципи Болонського процесу, повинна здійснюватись через пріоритетне запровадження інноваційних досягнень педагогіки. Саме застосуванням інноваційних методів в педагогіці можна забезпечити формування покоління правників, які мислять та працюють по-новому. Адже останніми роками в нашій країні йде активна законотворча діяльність у самих різних галузях права. Багато норм піддалися істотним змінам і коректуванню. Саме тому заслуговують на увагу механізми та новітні технології, які допомагають готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних правників, здатних виконувати складні науково-дослідні, фахово-прикладні й творчі завдання.

Порядку застосування інноваційних освітніх технологій присвячені дослідження В. Беспалька, О. Бугрій, І. Беха, Л. Гурч, І. Дичківської, І. Зязюна, А. Рибачук, О. Падалки, О. Пехотита, Н. Хатнюк, Л. Чижевської і ін.

Якщо вести мову про формування у вищій школі не просто кваліфікованого спеціаліста, а творчої особистості, необхідно надати кожному студенту можливість для самореалізації, саморозвитку і самовиховання. Цю можливість студенти можуть отримати за умови використання в навчальному процесі нетрадиційних методів навчання, а саме активних методів. Активні методи у навчанні формують у майбутніх спеціалістів здатність самостійно набувати знання, формувати творчу активність та діловий стиль спілкування у практично-професійній діяльності, виробляти здатність вирішувати поставлені задачі, виховувати вміння працювати в колективі.

До таких активних форм навчання відноситься гра. Будь-яка гра — це новий досвід, котрий, у свою чергу, стає джерелом нових знань, нових бажань, нових дій і нових ідей. Гра — це унікальний механізм акумуляції і передачі людиною набутого досвіду, у якій актуалізується, знаходить своє поведінкове виявлення активна позиція її учасників. Організація та проведення ділової гри — дуже тривалий і трудомісткий процес. Він полягає у створенні ігрової імітаційної моделі, визначенні мети, предмета гри та етапів її проведення, створенні сценарію, графічної моделі взаємодії учасників, визначенні правил гри та системи оцінювання учасників. Успіх занять залежить від пра-

вільного вибору потрібної форми гри з відповідної тематики, що вивчається, правильного відбору завдань, від чіткого добору завдань, розподілу обов'язків між слухачами з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Вміння подати інформацію до аудиторії викладачем шляхом застосування гри у ролях, коли студент зможе пережити ситуацію, обіграти, виконати завдання та прийняти відповідні рішення, згідно поставленої задачі, а також зорієнтуватися в силу розвитку і протікання всієї гри є запорука таланту та досвіду викладацької майстерності. Отже, ділова та рольова гра інтенсифікує й активізує навчання, а також спонукає викладача оволодівати інноваційними технологіями.

Одним з ефективних активних методів навчання є популярний кейс-метод. Це метод інтенсивної освіти, що мобілізує й активізує діяльність як викладача, так і студента. Головним завданням цього методу є не отримання певного завершеного знання, а вироблення навичок поведінки залежно від ситуації, що склалася. Типовий кейс — це розповідь про реальну управлінську проблему чи ситуацію, що може виникнути у юриста. Завданням кейс-методу є не просто дати знання, а навчити справлятися з унікальними та нестандартними ситуаціями, з якими, як правило, ми і маємо справу в реальному житті. Центр уваги при застосуванні кейс-методу зміщується з процесу передавання управлінських концепцій та знань на розвиток уміння аналізувати і приймати рішення.

До активних методів навчання відноситься метод моделювання, який дає змогу практикувати специфічні види поведінки в реальних ситуаціях, створювати моделі. Для студента створюється ситуація, яка потребує оптимального вирішення проблем, які перед ним постають.

Органічно пов'язаний з методом моделювання ситуаційний метод може бути зарахований до різних груп — залежно від наявності та вибору класифікаційної ознаки:

- “Гарвардський метод випадку” передбачає аналіз конкретної ситуації — аналітичного чи конфліктного випадку;
- баскет-метод є особливим видом ситуаційного методу і ґрунтується на відображенні діяльності керівників та формуванні у студентів необхідних для майбутнього юриста якостей шляхом аналізу, синтезу, порівняння різних ситуацій його роботи;
- метод розробки проектів передбачає розв'язання студентами конкретних техніко-організаційних, економічних та інших завдань на основі індивідуальної участі або участі як членів попередньо сформованих “проектних груп”;
- метод розв'язання інциденту (або “метод Пілєрса”) ґрунтується на вирішенні так званого міні-випадку — інциденту, не характерного для цієї системи. Необхідною його умовою є нестандартність ситуації, її неочікуваність, неповна інформація про неї;
- метод поступового ознайомлення з випадком передбачає подання ін-

формації частинами, передання лише “вузлових 23 точок” (моментів), у яких відбуваються зміни у розвитку ситуації;

- динамічний ситуаційний метод для використання передбачає наявність інформації динамічного характеру. Початковий динамічний опис випадку містить лише частину інформації. Іншу її частину студенти дізнаються від керівника семінару. Ситуації обговорюються і рішення приймаються в малих групах, до яких належать “представники” вищих організацій та ін.

Основна відмінність між ними полягає в охопленні інформації (повна, неповна, статична, динамічна), а також у способі та прийомі подання випадку (повністю, частинами, одразу).

Можливо застосовувати на практиці примірник зарубіжної вищої школи - метод роботи за “Планом Келлера”, сутність якого полягає у саморегульованому опануванні студентами навчального матеріалу із залученням студентів-прокторів як консультантів. Проктори — це помічники з числа найуспішніших співкурсників, можливо, з числа старшокурсників, аспірантів; вони ведуть індивідуальне консультування, забезпечують наявність постійного зворотного зв’язку “викладач — студент”.

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок, що застосування активних методів у педагогіці дає змогу гармонізувати співвідношення аудиторного навчання під керівництвом викладача, застосувати інноваційні технології та вдосконалити самостійну роботу студентів, щоб розвинути в них гнучкість мислення, адаптованість до будь-яких ситуацій, ініціативність, самостійність у прийнятті рішень, уміння працювати в колективі, творчий підхід до розв’язання проблем практичної діяльності.

1. Бугрій О. Активізація навчального процесу в зарубіжній вищій школі // Вища школа. — 2008. — № 5. — С. 70–78

2. Гурч Л. М. Впровадження інноваційних педагогічних технологій: вимоги сучасності // Проб. і персп. розв. фін. системи України. — 2003. — Вип. 9. — С. 151–153.16.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Академвидав, 2004.

4. Хатнюк Н. С. Ділова та рольова гра як метод активного навчання: прикладний аспект / Н. С. Хатнюк // Аудиторна робота викладача і студента: досвід і напрями вдосконалення : зб. матеріалів наук.-метод. конф. 21 лют. 2012 р. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; — Київ : КНЕУ, 2012. — Т. 2. — С. 333-336.

5. Чижевська Л. Будьте обережні: працюємо з кейсом // Ситуаційна методика навчання: український досвід. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. — С. 79–86.53.

6. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі: Метод. огляд / Уклад. Л. А. Якімова. МАУП — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 32 с.

7. Застосування педагогічних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх юристів : автореф. дис ... к. пед. н.: 13.00.04 / Рибачук А.В.. — Вінниця : Б.В., 2010. — 20 с.

8. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. — Вип. 27–33. — К., 2000–2002.38.

9. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. — Вип.29. — К., 2001. — 235 с.39.

10. Ситуаційна методика навчання: український досвід. — К.: Центр інновацій і розвитку, 2001. — 192 с.

Козаченко Віталій Валерійович,
викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИК ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЮРИСТАМИ В УКРАЇНІ

Євроінтеграційні процеси у світі зумовлюють необхідність вивчення англійської мови на якісно новому рівні, адже мова міжнародного спілкування в освітньому просторі має статус не лише нормативної навчальної дисципліни, а її знання є критерієм культурного розвитку та професійної компетентності майбутнього спеціаліста. Як відомо, мовою юриспруденції у світі виступає англійська, тому студенти, майбутні юристи мають вивчати іноземну мову на якісно новому рівні.

В освітньому просторі існує безліч методик вивчення іноземних сов. Те, що правильний підбір методик позитивно впливає на процес навчання, не викликає ні в кого сумнівів. Питання в тому, яку методику використовувати при навчанні іноземній мові в юридичному закладі освіти. Правнича мова має свою специфіку, що, у свою чергу, ускладнює засвоєння нових лексичних одиниць на рівні словосполучення й речення.

При вивченні іноземної мови в юридичному закладі необхідно враховувати, що особливу увагу слід приділяти поясненню термінології, модальних дієслів, пасивних конструкцій, складних речень, структурі тексту, що створює додаткові специфічні труднощі при оволодінні мовою. Тому необхідно застосовувати саме інтерактивні методи навчання, які допомагають студентам розкриватися в особистісному аспекті, є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможного спеціаліста, дозволяють їм здобувати професійні навички в навчальних аудиторіях, передбачають залучення слухачів до вирішення проблемних завдань, що максимально наближені до їхньої майбутньої професійної діяльності. Особливо корисними для майбутньої професійної діяльності юристів є рольові, імітаційні ігри та симуляції або ситуаційні моделювання [1]. Тематами для рольових ігор, імітацій у навчанні студентів іноземної мови можуть бути ті, що тісно пов'язані з їхньою майбутньою професійною та науковою діяльністю. Наприклад, судовий розгляд, згідно з яким передбачаються етапи: підготовка до гри (визначення фабули, розподіл ролей, інструктаж учасників гри, підготовка ролей); проведення гри, що включає програвання ситуацій і ролей кожним учасником; рефлексія, аналіз учасниками проведеної гри. Необхідно зазначити, що бездоганне володіння мовою стає запорукою успіху професійної діяльності правника. Тому студентам можна запропонувати використання методики «Навчаюсь -

учусь». Відповідно до неї студентам пропонується по черзі ознайомитися з певною інформацією, а потім як точніше передати її своєму товаришеві. Застосування цієї технології розвиває у студентів ерудицію, пам'ять, виховує сумлінне ставлення до роботи, прищеплює почуття високої відповідальності за сказане слово [2].

Досягненню удосконалення методики вивчення іноземних мов сприятиме використання так званої технології змішаного навчання (blended learning). Сутність такого навчання полягає у об'єднанні (змішуванні) формальних (навчання в аудиторії, вивчення та перевірка матеріалів мовного курсу, написання контрольних робіт, тестування та ін.) та неформальних методів та засобів навчання (спілкування з викладачем за допомогою електронної пошти, проведення Інтернет-конференцій та ін.). Також вагомим аспектом використання даної технології є комбінування різних способів подання навчального матеріалу (очне – з викладачем face-to-face, електронне online learning та самостійне навчання self-study learning) з використанням методики управління знаннями. Blended Learning складається з трьох частин: дистанційне навчання (Distance Learning), навчання в аудиторіях (Face-To-Face Learning) та навчання через Інтернет (Online Learning). Мається на увазі, що студенти періодично відвідують аудиторні заняття, отримують домашнє завдання для роботи в спеціальній програмі або на онлайн - платформі та тест-модулях. Передбачається, що базовий курс викладається на очних заняттях, а поглиблений освоюється в процесі дистанційного і онлайн навчання [3].

Переваги даного методу полягають у тому, що він дає змогу поєднати у процесі академічного навчання класичні методи викладання (структурні та функціональні), що спрямовані на засвоєння основних граматичних структур англійської мови, розвиток навичок читання та перекладу, та більш сучасні методи (інтерактивні та частково інтерактивні, методи комп'ютерного навчання), спрямовані на розвиток комунікативних навичок та подолання «мовного бар'єру». Вважається, що підхід Blended Learning є особливо ефективним при навчанні іноземним мовам, оскільки він передбачає потребу у живому спілкуванні, необхідність в онлайн читанні, перегляді відеороликів, візуальному запам'ятовуванні слів, привнесенню ігрового моменту та інтерактивності, які сприяють запам'ятовуванню.

До методик вивчення іноземних мов студентами-юристами можливе застосування такого методу, як кейс-метод, який ще називають методом ситуативного навчання на конкретних прикладах. Він використовується для того, щоб студенти-юристи краще та глибше засвоїли матеріал з даної теми. Також дає можливість на практиці застосувати набуті теоретичні знання та перевірити правильність своїх власних ідей чи висунутих гіпотез; збільшити зацікавленість до поданої теми; поглибити знання з теми; розвинути здатність до аналізу та критичного мислення, здатність до швидкого прийняття рішень, здатність до пошуку інших варіантів вирішення проблеми, вміння вести дискусію та обстоювати свої думки та дії; розвинути комунікативні навички. Єдиного

стандарту щодо кейсів не існує, тому кожен викладач має свободу дій. Серед основних елементів, які повинні бути подані в ситуації, можна визначити такі: середовище, тобто місце чи місця де відбувається дія; тема, тобто про що йдеться в ситуації; проблемні питання, які виникають та потребують вирішення; певна висхідна інформація по ситуації; спосіб вирішення ситуації, тобто як треба вирішити проблему: творчо, дедуктивно, індуктивно; аналіз ситуації, тобто потрібно знайти єдине рішення (закритий кейс), або декілька альтернативних рішень (відкритий кейс); час, який потрібен для вирішення ситуації [4]. Даний метод дуже часто використовується в європейських школах та університетах, тому вважаю, що його треба вводити в практику навчання англійської мови в українських вищих навчальних закладах. Отже, його застосування повинно призвести до вирішення складних ситуацій й при цьому вчитись та застосовувати вже набуті знання [3].

Отже, інтерактивні методи навчання сприяють удосконаленню навчального процесу з вивчення професійної іноземної мови за допомогою тісної взаємодії між викладачем та студентом. При вивченні ж іноземних мов відбувається і засвоєння нових знань (з лексики, граматики), і формування мовленнєвих навичок та вмінь.

1. Яковлева М. Удосконалення методів навчання при вивченні іноземних мови у вищому юридичному навчальному закладі – [Електронний ресурс]. – <http://www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2-mizhнародna-internet-konferentsiya-2014/section-3/1268>.

2. Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників / Н. В. Азарова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 39. – Частина 2. – С. 7–13.

3. Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Дню української писемності та мови – [Електронний ресурс]. – <http://www.naiiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirnuki/2016/tezu-angl-mova.pdf>.

4. Тульська О.Л. Використання методів ситуативного моделювання у формуванні професійної культури майбутніх екологів // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Збірник наукових праць. – Випуск 7 (50). – 2013. – С.187-189.

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Кучма Тетяна Валеріївна
студентка групи М-ЮД-621д
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦЯ ЮРИДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Філософія права як навчальна дисципліна, як наука має набагато більший вплив на розвиток майбутнього юриста, ніж ми можемо собі уявити.

Відомо, що одним із перших поняття «філософії права» використав Г. Гегель, який вважав, що філософія права є окремо взятою наукою про право, що своїм предметом має ідею права. Правознавець та філософ права В. С. Нерсесянц вважав, що «філософія права ... поступово формується як самостійна юридична дисципліна, яка має свій загальнонауковий статус і значення» [4, с. 16]. Предметом філософії права, на його думку, є «дослідження змісту права, його сутності і поняття, основ і місця в житті, цінності і значення, ролі в житті людини, суспільства, держави...» [4, с. 16]. На сьогодні філософія права являє собою самостійну галузь досліджень на стику філософського й юридичного знання, що передбачає вивчення сутності й смислу права, його цінності й значення у житті людини та суспільства [1, с. 9].

Саме поєднання філософського на юридичного аспектів дає можливість філософсько-правовій науці для постійного вдосконалення особистості фахівця юридичної галузі у відповідності із сучасними тенденціями розвитку юриспруденції та філософії в світі.

У сучасному суспільстві можна прослідкувати значний розвиток юриспруденції за останні роки та підвищення престижності юридичної освіти і правової культури населення в цілому – все це взаємопов'язано розвитком філософсько-правового вчення. Адже саме філософія відіграє значну роль у формуванні в свідомості людини таких понять як

справедливість, рівність, особиста свобода, що є об'єктом правового захисту та регламентації юриспруденції.

Філософія права надає майбутньому юристу той інструментарій, який потрібен йому у професійному майбутньому, а саме дає змогу визначати основні поняття які мають також вагомий вплив не тільки на його професійне, а й соціальне життя. Доречною буде позиція відомого британського філософа права Г. Харріса, який зазначав, що філософія права не є частиною підготовки юриста як юриста, а пов'язана з більш важливою метою – підготовкою юриста як громадянина і громадянина як критика права.

Філософія права є фактично єдиною навчальною дисципліною з тих, що викладаються юристам, яка може допомогти майбутнім фахівцям у розвитку критичного і абстрактного мислення, рефлексивних здібностей, навичок філософсько-правового осмислення процесів, які відбуваються в суспільстві [1, с. 14].

Філософія права крім зв'язків з юридичними науками має зв'язки з іншими гуманітарними науками, наприклад, соціологією, політологією, етикою та ін. Особливого значення набуває зв'язок філософії права з філософською антропологією. Відомо, що філософія права у своїх дослідженнях правової реальності послуговується філософським поняттям людини як особи. Систему права неможливо уявити без людини (особи) як суб'єкта правової реальності. Ось чому філософія права активно користується досягненнями сучасної філософської антропології, бере до уваги подвійну сутність людини як особи – природну і соціальну. Знання про суттєві характеристики людини та філософське тлумачення сенсу людського життя коригують процеси формування і розвитку правової реальності, загалом, і питання захисту прав людини, зокрема [4, с. 99-100].

Підсумовуючи можна зазначити: вивчення філософії права має великий вплив на формування майбутнього юриста в цілому як висококваліфікованого фахівця, й водночас сприяє розвитку інноваційного потенціалу особистості правника, адже прищеплює уміння мислити й діяти нестандартно, аналізувати і приймати рішення, спираючись не тільки на певні знання в галузі юриспруденції, а й на досвід, напрацьований мислителями впродовж століть, при цьому осмислюючи і удосконалюючи його.

1. Марченко О. В. Філософія права : навч. посібник / Марченко О. В. // Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. — 2015. — 304 с.

2. Нерсесянц В.С. Философия права: Учебник для вузов. / В.С. Нерсесянц // М. Издательская группа НОРМА-ИНФРА•М. — 1999. — 652 с.

3. Подковенко Т.О. Роль філософії права у системі сучасного гуманітарного знання / Т.О. Подковенко // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Philosophia/68082.doc.htm

4. Присухін С.І. Філософія права: об'єкт, предмет і функції / С.І. Присухін // Юридична наука. - 2013. - № 7. - С. 97-103. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2013_7_13

Альошина Альона Валеріївна,
студентка групи М-ЮД-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук
Кізіль М. А.*

ІНТЕРАКТИВНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМИ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Сучасний освітній простір України відзначається активним пошуком шляхів модернізації процесу викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах, що має створити умови для розвитку індивідуальних здібностей студентів - майбутніх фахівців з права. Звідси і основне завдання вищих юридичних закладів - посилити увагу до використання інтерактивних методів і технологій при вивченні іноземних мов. Юристу за родом своєї діяльності доводиться здійснювати постійні міжособистісні мовленнєві контакти з різними людьми. Від того, наскільки точно, доречно й об'єктивно подасть фахівець інформацію, залежатиме результат справи, а іноді й доля людини. Тому бездоганне володіння мовою стає запорукою успіху професійної діяльності правника. Інтерактивність освіти сприяє формуванню предметних умінь і навичок, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. Така технологія, як стверджують дослідники, передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації та виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Тому під час такого навчання студенти вчаться демократично спілкуватися з іншими людьми, критично та творчо мислити, приймати обґрунтовані рішення. У цих випадках до роботи залучаються всі учасники процесу, які працюють у групах в облаштованому кабінеті за підготовленим заздалегідь викладачем матеріалом, із дотриманням процедури та регламенту, в атмосфері довіри. Інтерактивне навчання змінює звичні ілюструючі форми на діалогічні, що ґрунтуються на взаємодії та взаєморозумінні [1, с. 350].

Новітні методи навчання іноземних мов сприяють одноразовому вирішенню проблем комунікативного, пізнавального та виховного характеру: розвинути вміння і навички спілкування, встановити емоційний контакт із студентами, навчити їх працювати в команді, зважати на думки і висловлювання інших. Інтерактивні методи навчання сприяють оптимізації навчального процесу з вивчення іноземної мови й покликані привести в дію механізми мотивації та під-

вищити ефективність навчання іншомовного спілкування. До переваг використання інтерактивних методів у процесі навчання студентів юридичного профілю можна віднести максимальне наближення до реальних умов професійної діяльності, широку самостійність студентів, прийняття рішень в умовах творчого змагання та розвиток навичок спонтанного мовлення, сприяння розвитку організаційних навичок студентів, подолання бар'єру між вивченням мови та її практичним застосуванням. Особливість інтерактивного навчання у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів - майбутніх фахівців з права. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії [2].

Особливого значення для становлення особистості майбутніх фахівців з права набуває застосування імітаційно-ігрового підходу до організації навчальної діяльності. Рольова гра на заняттях з іноземної мови, що імітує майбутню професійну діяльність, сприяє виробленню у студентів професійних умінь і навичок, передбачених кваліфікаційною характеристикою. Ігрова модель навчання дозволяє тим, хто навчається, не тільки відчувати себе у певній комунікативній ролі, а й виявити свої емоції, інтелектуальні здібності, творчу уяву. Розрізняють рольову гру як таку, симуляцію або імітацію, виставу та гру-змагання. Часто їх ототожнюють, але загалом вони означають різні поняття. Різниця між рольовою грою та симуляцією полягає у вірогідності ролей, які виконують слухачі. Так, симуляція - це ситуація, в якій ті, хто навчаються, виконують ролі, що є для них природними в їхньому реальному житті (наприклад, бронювання номеру в готелі або участь у науково-практичній конференції). У рольовій грі, натомість, вони можуть «приміряти на себе» ролі, яких вони не втілюють у своєму житті (наприклад, прем'єр-міністра або керівника міжнародної юридичної фірми). Так, М. Яковлева серед методів інтерактивного он-лайн-навчання виділяє наступні: 1) Подкастинг - спосіб публікації медіа-потоків (наприклад, звукових або відео-передач) у всесвітній мережі, які анонсуються особливим чином, що дозволяє автоматизувати завантаження нових випусків на пристрій завантаження. Для зручного відтворення подкастів створене програмне забезпечення, що регулярно запитує веб-сайт на предмет появи нових записів, які потім завантажуються на комп'ютер користувача. 2) Відеофайли. За допомогою відеофайлів студенти краще опановують навчальний матеріал, аніж вони його просто прочитають або почують. 3) Ведення блогів. Блогом вважається різновид сайту, що час від часу наповнюється текстом і мультимедійною інформацією, а останні записи блогу відображаються в зворотному хронологічному порядку. Студенти мають можливість висловлювати свої думки про статті, що розміщені, а викладач - внести деякі зміни в контенті, якщо в цьому є необхідність, завдяки швидкому зворотному зв'язку. Система управління навчанням спеціально розроблена для он-лайн навчання. Дана система дозволяє викладачеві створювати, розміщувати та контролювати виконання за-

вдання курсу, відправляти домашнє завдання та записувати студентів до курсу. Студенти можуть виконувати завдання в режимі он-лайн або зробити і відіслати його на електронну пошту викладача для перевірки [3, с. 234].

Таким чином, інтерактивні методи при вивченні іноземної мови студентами-юристами дозволять інтенсифікувати навчальний процес, досягти належного засвоєння матеріалу всіма учасниками групи, вирішити різні виховні та розвиваючі завдання.

1. Мельник Л. В. Застосування інтерактивних технологій у процесі формування пізнавальної активності під час вивчення іноземної мови / Л. В. Мельник // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2014. - №38. - С. 350-354.

2. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко; за ред. О.І.Пометун. - К.: Вид-во А.С.К., 2004. - 192 с.

3. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі / М. Яковлева // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - №132. - С. 231-234.

Кравченко Руслан Вадимович

студент групи М-ЮД-621д
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Цілком очевидно, що вміння усвідомити високий гуманістичний сенс своєї діяльності, філософськи обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняти практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і громадянської чесності юриста. Таке обґрунтування, особливо в області практичних рішень, не завжди усвідомлюється, проте воно значною мірою визначається домінуючими установками світогляду юристів, на формування яких покликана впливати філософія права.

Філософія права дає змогу студентам простежити напрямки та витоки формування філософсько-правової думки, які в свою чергу були викладені у нормативно-правовій базі, що увесь час удосконалювалась з переходом від релігійної системи управління до світської. Це стане в нагоді при вивченні політології та соціології, що дасть змогу зрозуміти настрої населення у різні

історичної періоди, а також усвідомити причини появи філософсько-правових течій, що мали на меті зміни у свідомості суспільства. Як приклад це сталося за часи Великої французької революції (1789-1799рр.), Революції гідності (2014р.). А також мають бути в нагоді при роботі на виборних посадах та на посадах державного службовця.

Філософія права має чіткий зв'язок з наукою Кримінального права в аспекті усвідомлення характеру того чи іншого діяння та їх оцінки з боку суспільства, а також реакції законодавця, яка полягає або у лібералізації, або криміналізації, або декриміналізації.

Філософія права може виступати гарним засобом при вивченні комунікації між особами та бути в нагоді під час підготовки студентів до публічних виступів, що має, без перебільшення, дуже важливе значення у професії юриста. А допомогти в цьому може особиста робота студентів над короткими доповідями на філософсько-правові теми та виступ перед слухачами, з обов'язковим отриманням доповідачами питань від слухачів після виступу, що може сприяти виробленню швидкого мислення та також буде в нагоді.

Ще можу зазначити, що вивчення біографій та наукових праць провідних філософів держав, політичної обстановки того часу та безпосередньо державного ладу, при якому вони жили, має психологічно-вольовий момент. Тому що у період середньовічної філософії, наприклад, церква дуже гостро реагувала на новітні погляди в науці та особисто у філософії, що руйнували прийняті на той час бачення різних питань, використовуючи інквізицію. Але, не зважаючи на всі тортури, що мала у своєму арсеналі інквізиція, більшість філософів тодішнього часу не змінювали свої погляди, а шли далі.

Отже, філософія права має дуже корисне значення для студентів які вивчають такі дисципліни як: (Політологія, Соціологія, Державне-Будівництво, Психологія, Історія) та допоможе розуміти державно-правові явища та перетворення у суспільстві.

Яковлєва Юлія Юрїївна
студентка групи М-ЮД-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сучасні тенденції збільшення інформаційних потоків в освіті вимагають своєчасних змін в організації навчального процесу та формулюють нові пріоритети в підготовці спеціалістів вищої школи. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, формуванню певної нормативної й мотиваційно-ціннісної структури особистості студента. При цьому провідним компонентом виступають запровадження дистанційних методів навчання та дистанційні освітні програми. У зв'язку з цим на сьогодні актуальним є дослідження аспектів використання дистанційного методу навчання у вищій школі та його роль в сучасних інноваційних умовах.

Освіта має постійно адаптуватися до суспільного розвитку, використовуючи попередній досвід, транслювати його здобутки, головні цінності, досягнення, впроваджуючи інновації. Перебудова системи освіти для надання їй більшої гнучкості, забезпечення переходів із одних напрямів освіти до інших дозволить адекватно реагувати на вимогу змінити продукт освіти відповідно до попиту на ринку праці [1, с. 113]. Саме завдяки змінам у суспільній свідомості з'являються нові цінності в освіті – пріоритет саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти над передачею знань, умінь і навичок, а звідси – й інтересів особистості над навчальним планом, навчальними програмами. Тому, безумовно, важливим є введення інноваційних технологій навчання, в тому числі використання дистанційного методу навчання.

Як відомо, Україна підписала Болонську конвенцію, підтвердивши тим самим твердий намір виконувати міжнародні стандарти, в тому числі і в освітньому процесі, щоб мати можливість органічного входження в світовий освітній простір. Мета Болонської декларації - створення єдиного Європейського простору вищої освіти (єдині критерії й стандарти в масштабах континенту) [2].

Навчання за кредитно-модульною системою передбачає організацію засвоєння навчального матеріалу в дискретному режимі за заздалегідь розробленою модульною програмою, що складається з логічно завершених частин навчального матеріалу (модулів) зі структурним змістом кожного модуля й

системи оцінювання знань студента. Однією з характерних дидактичних вимог удосконалення існуючої кредитно-модульної системи навчання є впровадження дистанційних технологій в цю систему у вищій школі [2]. Крім того, ефективним способом реформування освіти, підвищення ефективності навчання є саме впровадження передових інноваційних освітніх систем і технологій.

Взагалі, термін «дистанційне навчання» означає таку організацію навчального процесу, у якій основна увага приділяється самотійному навчанню студента. Таке середовище навчання характеризується тим, що студент часто віддалений від викладача в просторі або в часі; в той же час, студенти та викладачі мають можливість здійснювати діалог між собою за допомогою засобів телекомунікації. Дистанційне навчання дозволяє вчитися жителям регіонів, де немає інших можливостей для професійної підготовки або отримання якісної вищої освіти, немає університету потрібного профілю або викладачів необхідного рівня кваліфікації [3, с. 322]. Тобто велика роль надається самоосвіті студента.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти та забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно [4, с. 14].

Умовою для розвитку дистанційної освіти є сучасні досягнення в області технологій навчання, засобів масової інформації і зв'язку, швидкий розвиток і широке застосування різноманітних технічних засобів. Це, в першу чергу, комп'ютерні та інформаційні технології; супутникові системи зв'язку; навчальне телебачення; масове підключення до інформаційних систем; розповсюдження комп'ютерних учбових програм тощо.

До переваг дистанційної освіти можна віднести такі: навчання в індивідуальному темпі – швидкість вивчення встановлюється самим студентом залежно від його особистих потреб; свобода та гнучкість – студент може вибрати будь-який з численних курсів навчання, а також самотійно планувати час, місце і тривалість занять; доступність – незалежність від географічного і часового положення студента і викладача; мобільність – ефективна реалізація зворотного зв'язку між викладачем і студентом є одним з основних вимог і підстав успішності процесу навчання; технологічність – використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій; соціальна рівноправність – рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості студента; творчість – комфортні умови для творчого самовира-

ження студента [3, с. 323]. Однак при цьому існують і суттєві недоліки, зокрема такі, як відсутність безпосереднього діалогу студента і викладача; необхідність наявності цілого ряду індивідуально-психологічних умов, що вбачається якраз в спілкуванні студента з викладачем; відсутність контролю над студентом тощо.

Впровадження нових технологій навчання та сучасних методик організації навчального процесу уможливить провести оновлення змісту, форм та методів навчання відповідно до сучасних потреб суспільства в інноваційному розвитку; індивідуалізувати процес навчання з урахуванням потреб студента, а також оптимізувати процес навчання [4, с. 17].

Таким чином, саме дистанційне навчання відкриває студентам нові форми та методи навчання, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для формування творчих здібностей, знаходження і закріплення різних професійних навичок.

Безумовно, в сучасних умовах інноваційної організації навчання у ВНЗ застосування методів та способів дистанційного навчання є невід'ємним елементом для отримання якісної освіти. Використання дистанційного методу навчання у вищій школі розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти, забезпечує реалізацію потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах, підвищує професійну мобільність та активність.

1. Кучай А. Впровадження інноваційних технологій навчання в освітню діяльність / А. Кучай // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2013. – № 46. – С. 111-115.

2. Бацуровська І. В. Використання дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у ВНЗ [Електронний ресурс] / І. В. Бацуровська // Теорія та методика управління освітою. — 2011. — № 6. Режим доступу : <http://tme.uomo.edu.ua/>.

3. Мигович С. М. Огляд сучасного стану дистанційного навчання в Україні / С. М. Мигович, Н. Т. Тверезовська // Науковий вісник нац. університету біоресурсів і природокористування України . – 2011. – Вип.159, Ч.2: Педагогіка. Психологія. Філософія . – С. 320-329.

4. Глушаченко О. Перспективи впровадження дистанційних методів навчання для студентів заочної форми навчання фармацевтичного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця / О. Глушаченко // Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». – 2015. - Випуск 1/33. – С. 12-18.

Сем'ян В'ячеслав Юрійович,
студент групи ЮЗ- 611 ДПС
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
кандидат педагогічних наук,
доцент Маркіна Л.Л.*

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Нині ми є свідками і учасниками процесів, котрі безпосередньо пов'язані з реформуванням вищої освіти в контексті Болонського процесу. Основними завданнями вищого навчального закладу, як зазначено в Законі України «Про вищу освіту», є провадження на високому рівні освітньої діяльності, участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу [3].

Вища школа є акумулятором інтелектуального багатства суспільства й рушієм соціально-економічного прогресу. Потреба у висококваліфікованих кадрах зумовлює посилення інтересу науковців до проблем становлення особистості майбутнього фахівця.

Аналіз наукових джерел у контексті сформульованої проблематики дає можливість констатувати, що пошук оптимальних шляхів професійного становлення особистості майбутнього фахівця перебуває в центрі уваги таких дослідників, як Андрусь О.І., Болюбаш Я.Я., Вітковська О.І, Кремень В. Г., Кубицький С.О., Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.

Серед багатьох зазначених в літературі шляхів реального формування особистості майбутнього фахівця, спробуємо окреслити в найбільш узагальненому вигляді основні. Як нам видається, перш за все, необхідно удосконалювати процес професійного становлення юристів на основному етапі – в умовах навчання у вищих навчальних закладах. З цих позицій можна виділити такі основні напрями становлення особистості майбутнього юриста. По-перше, це цілеспрямована підготовка до виконання професійних функцій в процесі навчально-професійної, науково-дослідницької діяльності та проходження юридичної практики.

Навчально-професійна діяльність забезпечує формування у здобувачів вищої освіти системи професійних знань, умінь й навичок, розвиває професійне мислення, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток, формує модель професійної поведінки.

Під час юридичної практики студент опановує статусно-рольові позиції

юриста, виконує певні професійні дії, розв'язує конкретні професійні завдання, починає ідентифікувати себе з професійною моделлю майбутнього юриста, розширює життєвий і професійний досвід.

Залучення студентів до наукової роботи є невід'ємною частиною професійної підготовки фахівців. Бажано, щоб більшість здобувачів вищої освіти на засадах власного інтересу була охоплена тими чи іншими формами науково-дослідницької роботи з метою забезпечення творчого і наукового зростання майбутніх юристів.

Саме в процесі навчально-професійної, науково-дослідницької діяльності та в період проходження практики особистість здобувача вищої освіти набуває професійної спрямованості. У майбутнього юриста посилюється інтерес до професійної діяльності, формується самостійність як складова професійної компетентності юриста.

По-друге, це допомога здобувачам вищої освіти в професіоналізації спрямованості особистості та розвитку професійних мотивів. Професійна спрямованість особистості передбачає розуміння і внутрішнє прийняття нею цілей і завдань професійної діяльності, а також співзвучних із нею інтересів, настанов, переконань і поглядів. Суттєвим є також формування професійних здібностей, посилення ролі професійних мотивів самоосвіти та самовиховання, які є найважливішою умовою розкриття можливостей особистості майбутнього юриста, його професійного розвитку [6, с 81-88].

По-третє, це формування соціально-професійного аспекту позитивної «Я-концепції» здобувача вищої освіти. У професійному зростанні майбутнього юриста багато важить позитивна професійна «Я-концепція». Вона сприяє зміцненню мотивів, пов'язаних із майбутньою професією, подальшому розвитку й поглибленню професійних інтересів студентів, посиленню почуття відповідності, бажанні добитися успіхів у професійній кар'єрі, розкриттю та реалізації внутрішніх можливостей здобувача вищої освіти в напрямку його успішної професійної підготовки [1,2,6].

Позитивні зміни відбуваються в структурі самосвідомості здобувача вищої освіти, у рівні його самооцінки та в ставленні до себе, формується і коригується динамічна система уявлень про себе як суб'єкта начально-професійної діяльності.

Отже, можна виділити такі основні напрями становлення особистості майбутнього юриста:

- цілеспрямована підготовка до виконання професійних функцій в процесі навчально-професійної, науково-дослідницької діяльності та проходження юридичної практики;
- допомога студентам в професіоналізації спрямованості особистості та розвитку професійних мотивів;
- формування соціально-професійного аспекту позитивної «Я-концепції» студента.

1. Андрусь О.І. Формування особистості фахівця // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти. – 1994. – С. 54 – 57.
2. Вітковська О.І. Професійне самовизначення як життєва проблема особистості // Педагогіка і психологія. – 1998. – Вип.. 3. – С. 171 – 179.
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38.
4. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації / В.Г. Кремень.– К.: Грамота, 2003.
5. Кубицький С.О. Деякі аспекти оцінки якості підготовки конкурентноспроможного фахівця в Україні та за її межами / С.О. Кубицький // Проблеми освіти: Наук. – Метод. Зб. – кол. Авт. – К.: Наук Метод. Центр вищої освіти, 2002. – Вип. 27.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник для магістрів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко – Л.: ТОВ «Філ-студія», 2006.

Куппа Вікторія Олегівна

студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК МОРАЛЬНО-СВІТОГЛЯДНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЮРИСТА

В Україні останнім часом спостерігається зростаючий інтерес до філософії права, розширюється тематика філософсько-правових досліджень, акцентується увага на необхідності аналізу державно-правових явищ через призму антропоцентризму, ціннісно-орієнтаційного виміру права і держави, зорієнтованості політики на проблему людини.

Для того, щоб розкрити значення філософії права для морально-світоглядного становлення юриста, почнемо із запитання: що є філософія права і що вона вивчає? Треба зазначити, що в історії філософсько-правової думки існували різні підходи до визначення філософії права та її предмета. Так, Г. Гегель вважав її філософською наукою про право, що має своїм предметом ідею права. Російський філософ С. Франк розумів філософію права як вчення про суспільний ідеал [4]. У сучасній філософії права її предмет також визначається по-різному. Від найширших визначень, як, наприклад, у відомого російського філософа права В. Нерсесянца, який вважає предметом філософії права дослідження змісту права, його сутності і поняття, основ і місця у

світі, цінності і значення, ролі в житті людини, суспільства і держави до найвужчих, як, зокрема, в одного з провідних італійських філософів права Н. Боббіо, на думку якого єдиною проблемою філософії права, що, власне і становить її предмет, є справедливість [3, с. 9].

За своїм статусом філософія права – дисципліна комплексна, яка знаходиться на стику філософії і правознавства. При цьому вихід на проблематику філософії права може бути здійснений з двох протилежних напрямів: від філософії до права і від рішення практичних завдань через правознавство, що здійснює наукове пізнання права, до його філософського осмислення [5]. У зв'язку зі складністю самої структури права рішення основного питання філософії права може бути здійснено через рішення низки основних завдань або головних питань філософії права: 1) про основу і критерії справедливості (нормативне завдання, в межах якого право співвідноситься з мораллю); це питання є центральним, в більш традиційному формулюванні воно є питанням про обґрунтування “природного права”; 2) про нормативну (зобов'язувальну) силу права, або питання про те, чому я повинен підкорятися праву (легітимаційне завдання, в рамках якого право співвідноситься з владою); це питання є іншою гранню попереднього питання, де аксіологічний момент виражається через момент деонтологічний; 3) про природу і функції позитивного права (аналітичне завдання, в межах якого з'ясовується характер правових норм); тісно пов'язаний з вирішенням попередніх двох питань, він забезпечує виправдання позитивному праву. Вирішення цих завдань дозволяє забезпечити легітимацію й обмеження права, тобто обґрунтувати необхідність права для людини і визначити його межі [1, с. 7].

Філософія права як і кожна наука має свої функції, саме через них ми можемо прослідкувати цінність знання даної науки для формування майбутнього юриста, становлення його особистості. Серед цих функцій, слід зазначити наступні: *світоглядна* функція полягає у формуванні в людині загального погляду на світ права, правову реальність, тобто на існування і розвиток права як одного зі способів людського буття. Ця функція певним чином вирішує питання про сутність і місце права у світі, його цінності і значущість у житті людини і суспільства в цілому, чи, іншими словами, формує правовий світогляд людини; *методологічна* функція відображається у формуванні певних моделей пізнання права, що сприяють розвиткові юридичних досліджень. З цією метою філософія права розробляє методи та категорії, за допомогою яких і проводяться конкретні правові дослідження; *відображально-інформаційна* функція забезпечує адекватне відображення права як специфічного об'єкта, виявлення його істотних елементів, структурних зв'язків, закономірностей. Це відображення синтезується у правовій картині чи реальності «образу права». *аксіологічна* функція полягає в розробленні уявлень про такі правові цінності, як воля, рівність, справедливість, а також про правовий ідеал і в інтерпретації з позицій цього ідеалу правової дійсності, критиці її структури та станів; *виховна* функція реалізується в процесі формування правос-

відомості і правового мислення, через розроблення власне правових установок, у тому числі такої важливої якості культурної особистості, як орієнтація на справедливість і повагу до права [1, с. 17-19].

Цілком очевидно, що вміння усвідомлювати високий гуманістичний зміст своєї діяльності, філософськи обґрунтувати власну теоретичну позицію і прийняти практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і громадянської чесності юриста. Таке обґрунтування, особливо у сфері практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно в основному визначається домінуючими установками світогляду юристів, на формування якого покликана впливати філософія права. Спроби розв'язувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції без філософського обґрунтування призводять, як правило, до релятивізму або догматизації. «Той, хто думає, що обійдеться без філософського обґрунтування функціонування правової системи, - пише французький філософ права Г. А. Шварц-Либерман фон Валендорф, - насправді несвідомо керується своєю "особистою", доморослою філософією, ризикуючи скінчити блуканнями в п'ятьмах правової дисгармонії» [4, с. 33].

Головне призначення філософії права полягає у формуванні творчого правового мислення, вмінні «проблематизувати» будь-які правові питання й знаходити на них відповіді у нестандартний спосіб. В умовах глобалізації виникає потреба робити акцент не тільки на засвоєнні конкретної інформації про існуючі норми, а й на засвоєнні головних принципів сучасного правового мислення і правової діяльності [1, с. 3].

Таким чином, філософія права може допомогти майбутнім фахівцям у розвитку критичного і абстрактного мислення, рефлексивних здібностей, навичок філософсько-правового осмислення процесів, які відбуваються в нашому суспільстві, у пошуку шляхів виходу з сьогоденного стану справ на шляху до прогресу, на шляху до гуманізації суспільних відносин [3, с. 10-11]. Адже сучасні філософсько-правові дослідження безпосередньо можуть бути спрямовані на вирішення практичних проблем та завдань сучасного державотворення.

Можна з впевненістю стверджувати, що на сьогодні філософія права як наука та навчальна дисципліна стала практичною, витребуваною і можна з впевненістю говорити про подальші перспективи її розвитку. Реалізація потенціалу філософії права як науково-практичної дисципліни розв'язувати актуальні проблеми сучасного право- та державотворення в Україні у значній мірі залежить від повного її утвердження у сучасному гуманітарному знанні.

1. Бачинін В. А. Філософія права. Навчальний посібник /А.В. Бачинін, В. С. Журавський, М. Панов М. - Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. - 472 с.

2. Божок Г.Д. Правова культура юриста [Електронний ресурс]: Г.Д. Божок. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Yuvp/2011_1/346.pdf. - Назва з екрану. Правова культура юриста

3. Данильян О.Г. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О. Г. Да-

нільяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.

4. Костицький М.В. Філософія права: навч. посіб./ М.В. Костицький, Б.Ф. Чміль / за заг. ред. М.В. Костицького. – Київ: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.

5. Філософія права. Мультимедійний посібник [Електронний ресурс]: Предмет філософії права: еволюція поглядів, дискусії, визначення. Особливості філософсько-правового знання / Національна Академія Внутрішніх Справ. – Режим доступу: http://www.naiou.kiev.ua/books/mnp_fil_prava/Files/Lekcii/L1.htm. - Назва з екрану. Філософія права. Мультимедійний посібник

Броян Анастасія Рафаїлівна,
студентка групи М-ЮД-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук
Кізіль М. А.*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ЮРИСТАМИ

Науково-технічний прогрес все частіше сприймається як засіб досягнення такого рівня виробництва, який найбільше відповідає задоволенню потреб людини та розвитку духовного багатства особистості. Сьогодні висуває підвищені вимоги до професійної підготовки випускників юридичних вузів. Тому зусилля спрямовані на пошук найбільш ефективних шляхів інтенсифікації навчання іноземних мов і розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців з права. У сучасній педагогіці розрізняють інтерактивні методи навчання як складову частину інноваційної педагогічної технології, яка має на меті заохочування тих, хто навчається, до пізнавальної самостійності, створення умов для їхньої творчості та співпраці. Саме інтерактивні методи навчання допомагають майбутнім фахівцям з права розкриватися в особистісному аспекті, є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможного спеціаліста, дозволяють їм здобувати професійні навички в навчальних аудиторіях, передбачають залучення слухачів до вирішення проблемних завдань, що максимально наближені до їхньої майбутньої професійної діяльності.

Інтерактивні методи надзвичайно гнучкі, їхнє застосування сприяє розкриттю яскравої особистості кожного студента через спільну пізнавальну комунікативну діяльність, через співпрацю та взаємодопомогу. Інтерактивні методи передбачають максимальне заглиблення майбутніх фахівців з права у мовний процес, стимулюють розумову діяльність, підключають уяву та фантазію і, головне, роблять процес навчання цікавим, творчим і неповторним. Серед методів

інтерактивного навчання можна виокремити проблемно-пошукові методи, дискусії, навчальні ігри, самостійна робота студентів, робота у малих групах та ін. Активне навчання, що здійснюється за допомогою активних методів, сприяє формуванню пізнавального інтересу до здобуття знань та до навчальної діяльності майбутніх фахівців з права. Активне навчання відрізняється від традиційного такими особливостями: забезпечується примусова активність, суть якої у тому, що студент вимушений бути активним, незалежно від того, бажає він цього чи ні; активність має не короткочасний характер, вона триває впродовж усієї діяльності майбутніх фахівців з права; студенти постійно взаємодіють з викладачем за допомогою прямих і зворотних зв'язків; широко використовується самостійна творча діяльність [2, с. 360]. Одним із дієвих методів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів є ділові ігри. На сучасному етапі становлення національної системи юридичної освіти, формування її нового змісту одним із ключових завдань педагогіки вищої школи є розв'язання проблеми інтенсифікації процесу навчання. На наш погляд, ця важлива проблема може бути вирішена у вищих навчальних закладах лише за умови активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів - майбутніх фахівців з права.

На наше переконання, особливо корисними для майбутньої професійної діяльності фахівців з права є рольові, імітаційні ігри та симуляції або ситуаційні моделювання. Використання імітацій та симуляцій дозволяє не тільки виконати дії, що повторюють явища навколишньої дійсності, а й відтворити у спеціально створених для цього умовах реальні ситуації професійного життя. Тематику для рольових ігор, імітацій у навчанні студентів іноземної мови можуть бути такі, що пов'язані з їхньою майбутньою професійною та науковою діяльністю: «Влаштування на роботу: співбесіда з працедавцем», «Наукова конференція, симпозіум», «Судовий розгляд». Рольова гра, що імітує судовий розгляд, є особливо важливою в навчанні професійної іноземної мови студентів юридичного профілю, адже виступає ефективним засобом в ознайомленні тих, хто навчається, зі специфікою проведення судових розглядів у країнах, мова яких вивчається, та є значним інтенсифікатором засвоєння термінологічної лексики [1, с. 29].

Застосування комплексу ігро-технічних методів спрямовано на формування у студентів професійної мовної компетенції, що сприятиме їх ефективному функціонуванню в культурному розмаїтті навчального та професійного середовища. Це інсценовані судові розгляди. Інсценовані судові розгляди є ефективним навчальним інструментом, за допомогою якого студенти можуть отримати корисні знання про закон та різні види права, засвоїти техніку опитування учасників судового процесу, розвинути критичне мислення та навички юридичного красномовства [3, с. 231]. Щоб досягти високого рівня активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, необхідно створити педагогічні та психологічні умови для особистісно орієнтованого навчання. Це сприяє збільшенню продуктивності інтелектуальної праці суб'єктів навчального процесу, спрямованої на осягнення студентами теоретичних знань, формування їхніх практичних умінь і навичок, розвиток особистості, значно посилить дієвість застосо-

вуваних методів, прийомів і засобів навчання тощо. З огляду на це важливими є пошуки педагогічних технологій, які дають змогу не тільки забезпечити атмосферу співпраці суб'єктів навчального процесу, але й сприяють залученню у нього студентів на різних рівнях творчої активності (інтелектуальної, практичної, соціальної, особистісної тощо). До таких, зокрема, належить технологія ігрового навчання. У процесі гри у студентів виробляється звичка зосереджуватися, самостійно думати, розвивати увагу. Щоб заняття було цікавим і ефективним, на його різних етапах можна використати кросворди за темами заняття чи розділу. Під час цілеспрямованої підготовчої роботи студенти розв'язують запропоновані кросворди з вивченої теми. Отже, кросворд, з одного боку, вносить елемент гри, а з іншого - сприяє кращому засвоєнню вивченого.

Таким чином, використання інтерактивних форм і методів у вивченні іноземної мови майбутніми фахівцями з права дозволить інтенсифікувати навчальний процес, досягти належного засвоєння матеріалу всіма учасниками групи, вирішити різні виховні та розвиваючі завдання.

1. Вертегел В. Рольова гра у навчанні магістрантів вищих навчальних закладів юридичного профілю "професійної іноземної мови" // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. - Умань, 2000. - С. 29-34

2. Очеретна Н. Д. Використання методів інтерактивного навчання під час вивчення іноземної мови у ВНЗ / Н. Д. Очеретна // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2013. - №35. - С. 360-365.

3. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі / М. Яковлева // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - №132. - С. 231-234.

Беляніна Яна Олександрівна,
студентка групи МЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОФЕСІЙНЕ МИСЛЕННЯ ЮРИСТА: ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ В УМОВАХ ВИЩОЇ ШКОЛИ

В умовах становлення правової держави, разом із підвищенням якості юридичної освіти та вимог до професійного рівня підготовки фахівців, відбувається еволюція в професії юриста.

Однією з головних ознак високого рівня професіоналізму є вміння усвідомлювати важливий сенс своєї діяльності, філософськи обґрунтовувати свою правову позицію та прийняти рішення.

Вивчення філософії права значною мірою сприяє фундаменталізації освіти майбутніх юристів, їхньому розвитку як самостійно мислячих, політично незаангажованих громадян. Філософія права допомагає юристу бути не лише законознавцем, а дає змогу стати правознавцем в широкому розумінні, сприяє в закріпленні правових цінностей та втіленню таких високих ідеалів права як свобода, справедливість, гуманізм, формальна рівність тощо. [5]

В сучасному середовищі фахівець-юрист має необхідність в розширенні меж своєї правової свідомості та правоосмислення. Особливе значення для формування свідомості та професійної культури має професійне мислення юриста. Діяльність людини розумна завдяки мисленню. Завдяки йому людина орієнтується в навколишньому світі, тому що використовує набуті раніше узагальнення в ситуації, що змінилася.

Професійне мислення юриста – це система інформаційно-правової насиченості, що склалася завдяки установкам професійного призначення, тобто це узагальнена орієнтація в конкретних професійно-правових ситуаціях дійсності.

Результат мислення, як правило, залежить від того, що являє собою юрист як особа з урахуванням його складної, навіть суперечливої індивідуальності. Особисті риси обумовлюють характер вибору при прийнятті тих або інших рішень. Він є початком будь-якої діяльності, у зв'язку з чим розвиток мислення завжди безпосередньо визначається самим вибором. Якщо немає вибору, то немає і мислення, і ухвалення рішення.

Професійне мислення юриста пов'язане з виконанням суспільних і державних завдань за допомогою юридичних засобів і способів, дій і операцій, винесених рішень і актів їх реалізації, надання конкретним суспільним відносинам і ситуаціям правової форми. Вибір професійного мислення юриста – результат пошукової ситуації, а за змістом – вияв свободи волі і її обов'язкового компоненту – відповідальності за вибір. [1]

Філософія права як самостійна теоретична загальнонаукова дисципліна, виконує певні загальнонаукові функції методологічного, гносеологічного, аксіологічного характеру. У взаємозв'язку з іншими видами і засобами вивчення права вона є найвищою духовною формою пізнання права, осмислення й утвердження його сенсу, цінності та знання в життєдіяльності людини і людства загалом. [5]

За твердженням М.В. Козюбри, філософія права на відміну від юридичної науки, не вивчає і не пояснює право як факт, як те що існує в реальності, а прагне до розуміння, світоглядного осмислення того, яким право повинно бути. [4]

Таким чином, філософія права є фактично єдиною навчальною дисципліною, з тих, яка може допомогти майбутнім фахівцям у розвитку критичного

та абстрактного мислення, рефлексивних здібностей, навичок філософсько-правового осмислення процесів, які відбуваються в нашому суспільстві, у пошуку шляхів виходу з сьогоденного стану справ на шляху до прогресу.

Потреба у філософії права у підготовці юристів, пов'язана з попитом на фахівців із системною світоглядною підготовкою, яку і дозволяє дати саме філософія права. Світоглядні дисципліни не лише підвищують рівень загальної ерудиції та культури, систематизують професійні знання та сприяють глибшому розумінню права, вони допомагають знайти своє місце у світі, адже світогляд – це ті цінності, ідеали, переконання та погляди, які є визначальними для суспільної орієнтації людини та її позиціонування в реальності [5]

Окремо, слід звернути увагу на методику викладання філософії права, Разом із становленням нових правових стандартів, значно зростає необхідність у модернізації класичних методів викладання та використання інноваційних освітніх методик. На мою думку, найбільш актуальним інноваційним методом під час викладання філософії права є використання інтерактивних методик навчання: дискусії, дебатів, моделювання, тренінги, майстер-класи та інші.

Інтерактивні методики навчання будуються на активній взаємодії всіх учасників навчального процесу та реалізуються у різноманітних формах, а саме: дискусійні обговорення, філософські читання, індивідуальні та колективні тренінги, вікторини, рольові ігри, наукові гуртки тощо.

Подібна форма навчання сприяє поглибленому вивченню науки, формує та вдосконалює професійні якості, розвиває навички спілкування та висловлювання власної думки, формує навички критичного та самостійного мислення та стимулює інтерес до пізнання, розвиває здатність обґрунтовувати та відстоювати свою точку зору, вчить швидко орієнтуватися в інформаційному просторі, допомагає майбутньому юристу швидко адаптуватись в професійному середовищі.

Таким чином, використовуючи в освітньому процесі інноваційні методи викладання, відбувається модернізація не лише освітнього процесу, але й змінюються його цінності в цілому. Поєднання класичних методів викладання з інноваційними забезпечує підготовку фахівця високого професійного рівня та загальної культури, формує фахову компетентність, що дозволяє підтримувати високий рівень професіоналізму в умовах стрімко зростаючих вимог суспільства, значної конкуренції та впливу загальних цивілізаційних процесів.

1. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання./За ред. Н.І.Клименко - К.: (Університет "Україна"), 2005 - 210 с.

2. Марченко О.В. Філософія права : навчальний посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2015. – 304 с.

3. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. ; за ред. О. Г. Данильяна. – Х., 2009. – 208 с.

4. Козюбра М.І. місце філософії права в системі суспільствознавства (до питання про дисциплінарний статус філософії права) // Проблеми філософії права.—2003.—Том1.—с.28

5. Подковенко Т.О. Філософія права в системі юридичної освіти// Часопис Київського університету права.—2010/3—с.26-30

Чуприна Денис Володимирович

студент групи М-ЮД-623

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

На сучасному етапі суспільного розвитку освіта майбутніх правників є актуальною, оскільки здобуття спеціальності юриста, перш за все, вимагає якісного вивчення основоположних юридичних дисциплін, а також інших загальноосвітніх предметів, які у своїй взаємній сукупності формують високо профільного фахівця. У зв'язку з цим актуальним видається розгляд новітніх підходів до юридичної освіти з запозиченням європейського досвіду.

Питання сучасної правничої освіти в контексті приєднання України до європейського об'єднаного (Болонського) процесу у сфері освіти і науки, що передбачає універсалізацію вищої освіти, у тому числі професійної, постають на весь зріст і потребують свого розв'язання саме в напрямку її реформування [1, с. 184].

Досвід європейських країн, що володіють розвиненими системами юридичної освіти цікавий тим, що підготовка юристів в цих країнах здійснюється в умовах розвинених ринкових відносин і широких міжнародних зв'язків.

За сучасних умов для відтворення інтелектуальної напруги найвищого світового рівня існує нагальна потреба у підготовлених науково-педагогічних кадрах, котрі постійно працюють над собою та здатні постійно нарощувати свою наукову здатність. Але мати професіоналів без новітнього навчального устаткування, що коштує дуже дорого, неможливо. А з іншого боку, якщо ми бажаємо стати розвинутою країною, то потрібно вкладати кошти в освіту і, насамперед, у вищу.

Вивчаючи досвід провідних юридичних вузів Європи, необхідно зазначити, що вища юридична освіта до прикладу, в Німеччині є двоступенева і складається з навчання в університеті протягом 3,5 років і практичного ста-

жування протягом 2,5 років.

За підсумками навчання в університеті здаються іспити відповідно до стандартів, визначених асоціацією юристів Великої Британії [2, с. 510]. Навчання в університеті відрізняє істотний практичний ухил. Студенти орієнтовані на майбутню роботу в певних фірмах

Тому, однією з активних і прогресивних форм навчання є практичні заняття. Саме при проведенні цих видів занять викладачами кафедри використовуються рольові та ділові ігри, вирішення ситуаційних задач, прийняття студентами нестандартних рішень, знаходячись в екстремальних ситуаціях тощо [3, с. 126-127]. По суті, основні навички роботи можна і потрібно придбати ще до отримання диплома. Для цього і існує в учбовому плані практика.

Цікаво зауважити, що в напрямках реформування юридичної освіти пропонується підвищити вимогливість вузу до студентів і вимогливість студентів до самих себе. Конче необхідно підвищити практичну орієнтованість навчання в юридичному вузі. Так, для поліпшення якості юридичної освіти необхідно здійснити наступне:

- юристи-освітяни і науковці мають збільшити зусилля в напрямі адаптації законодавства України, в тому числі у сфері вищої юридичної освіти, до вимог європейських і світових стандартів;

- необхідно ретельно вивчити стан забезпечення країни юридичними кадрами з вищою освітою та потреби в них органів державної виконавчої влади, правоохоронних органів, судових органів, органів місцевого самоврядування, установ соціального захисту тощо;

- потребує більшої уваги зміцнення міжнародних зв'язків в юридичній освіті, розроблення спільних навчальних програм та інших компонентів освіти із зарубіжними вищими юридичними навчальними закладами, спрямованих на інтеграцію української вищої юридичної школи у світовий та європейський освітянський простір тощо [4, с. 17-18].

Таким чином, в контексті приєднання України до європейського об'єднавчого (Болонського) процесу відбувається перехід на методи активного навчання, мета якого – якість. З урахуванням вказаних тенденцій приєднання до Болонського процесу повинне зіграти позитивну роль в розвитку вищої освіти, в тому числі юридичної. При цьому в межах освітньої реформи в Україні було б позитивним запозичення переваг системи юридичної освіти у зарубіжних країнах.

1. Сущенко В.М. Сучасні проблеми реформування юридичної освіти і науки в Україні // Наукові праці. – 2007. – Том 69. Випуск 56. – С. 184-187.

2. Нікітін А.В. Нова парадигма рівневої підготовки фахівців у відповідності до загальноєвропейських та світових вимог // Теоретичні та практичні підходи до впровадження нового покоління освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахівців: шляхи розвитку: : збірник матеріалів науково-методичної конференції 6-8 лютого 2007 р. / М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"; [редкол.: А. М. Колот та ін.]. – К.: КНЕУ. Ч. I. – 2007. – С. 510.

3. Ткачук О. В. Пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів: проблеми сьогодення / О. В. Ткачук // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". – 2009. – № 1. – С. 125-128.

4. Сич В. О. Основи педагогічної підготовки юридичних кадрів / В. О. Сич // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Педагогіка. – 2010. – Т. 136, Вип. 123. – С. 14-18.

Герасимюк Аліна Юріївна,
студентка групи М-ЮЗ-621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук*

Кізіль М. А.

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Вивчення іноземних мов неможливо уявити без використання мультимедійних засобів навчання. Звичайно, важливі задачі щодо методики викладання іноземних мов включають в себе можливості спілкування англійською мовою, а також створення освітньої атмосфери, що забезпечить реальні умови для вивчення використання цільової мови та культури.

Останнім часом у вітчизняній науковій літературі досить активно розглядаються питання інновації та інноваційної діяльності у вищій школі. Такі вчені як В.Ю.Биков, А.Л.Бірюков, М.В.Волинська, Н.Ф.Ільїн, та ін. досить активно розглядають процеси створення й вживання інновацій у вищій школі, аналізують умови ефективного їх функціонування, розробляють методики навчання, проектування інноваційних педагогічних технологій викладачів і студентів. Але, варто зазначити, що загалом процеси створення та впровадження інновацій характеризуються певною відсутністю цільової спрямованості нововведень, хаотичністю, слабкістю розробки інноваційної стратегії розвитку вищої освіти. Отже, актуальним на сьогодні є дослідження нових шляхів реалізації втілення інноваційних технологій в освітній процес.

На наш погляд, важливим завданням інноваційних технологій в освіті є розвиток творчих здібностей і якостей особистості студентів, що потрібні будуть їм не тільки для ефективно професійної діяльності, але і для успішного життя в суспільстві та соціальному середовищі. Дж. Гілфорд виділяє шість основних параметрів креативності: здатність до виявлення і дослідження проблем; здатність до генерування великої кількості ідей; гнучкість і варіації ідей; оригінальність та нестандартність ідей; здатність удосконалювати

об'єкт, додаючи нові елементи; здатність до аналізу, синтезу та вирішення проблем [4].

Креативність є однією з головних передумов створення інновацій в різних сферах діяльності, тому важливо в процесі навчання формувати і розвивати у студентів креативне (творче) мислення.

Креативне мислення визначають як здатність за допомогою аналізу, комбінації, синтезу різнорідних елементів при подальшому їх розвитку, створювати нові значущі знання і форми, що мають великий соціально-економічний ефект [3].

В.М. Одрін вважає, що для креативності у науково-виробничій діяльності необхідно володіти також здібностями до абстрагування, узагальнення і конкретизації, тобто здібностями в приватному бачити загальне, а в загальному - приватне. Вважається, що найкращі результати досягаються шляхом креативного синтезу і логічного мислення [2].

Сучасна педагогіка вже не сумнівається в тому, що вчити творчості можна й потрібно, що креативні здібності є результатом навчання студентів творчій діяльності [4]. При цьому виділяють наступні компоненти творчих (креативних) здібностей студентів: творче (креативне) мислення; творча уява; застосування методів організації творчої діяльності.

Ми погоджуємось з думкою про те, що для ефективного розвитку творчого мислення і творчої уяви необхідно розвинути у студентів такі вміння: вміння класифікувати об'єкти, ситуації та явища за різними ознаками; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; бачити взаємозв'язки і виявляти нові зв'язки між системами; розглядати систему в розвитку; додавати нові елементи; робити припущення прогностного характеру; виділяти протилежні ознаки об'єкта; виявляти і формулювати протиріччя; розділяти суперечливі властивості об'єктів в просторі та часі; знаходити і формулювати альтернативні методи вирішення проблеми; представляти просторові об'єкти; використовувати різні системи орієнтації в уявному просторі; представляти об'єкт на підставі окремих ознак [3]. Перераховані вище уміння складають основу продуктивного системного мислення та професійної уяви.

В сучасних умовах сформувалася цілісна теорія, методологія та ефективна система методів креативної, творчої діяльності. Ці методи націлені, насамперед, на формування нових ідей у майбутніх фахівців і широко застосовуються на практиці при розробці інновацій в різних областях.

У сфері освітніх послуг результати інноваційного процесу в більшості випадків проявляються в застосуванні управління інформаційними технологіями, розвитку і вдосконаленні інтернет-навчання, впровадження нових підходів та технологій до навчального процесу, розробку нових магістерських програм та програм додаткової освіти. Завдяки проникненню в сферу освітніх послуг інтернет-технологій, з'явилося інтегрована освітнє середовище, в якому може досягатися якісно новий рівень семантичної, інформаційної, організаційної та технологічної пов'язаності навчальних ресурсів. Це дає мож-

ливість забезпечити новий перспективний рівень навчання, існування віртуального освітнього простору.

Таким чином, інноваційні технології викладання іноземних мов у немовному ВНЗ полягають у поєднанні традиційних і інтенсивних методів навчання, заснованих на функціонально-комунікативній моделі мови, та розробці цілісної системи вправ для навчання студентів іншомовленнєвого спілкування на професійні теми. Використання проблемного підходу у викладанні іноземної мови, який спрямований як на оволодіння новими знаннями, уміннями в різних видах мовленнєвої діяльності, так і на формування творчих здібностей студентів, є одним із перспективних шляхів підвищення якості освітнього процесу.

1. Віцюк А. А. Становлення та розвиток основних положень методики інтенсивного навчання іноземних мов: головні ідеї та принципи / А. А. Віцюк // Вісник ЛНУ ім. Т. Г. Шевченка. – № 10 (221). – Ч. I, 2011. – С. 178–186.

2. Коньшева А. В. Современные методы обучения английскому языку / А. В. Коньшева. – Минск: Тетра система, 2007. – 352 с.

3. Саєнко Н. С. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов професійного спрямування / Н. С. Саєнко // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – Вип. 18. – С. 213–221.

4. McDonough J., Shaw C. Materials and Methods in Language Teaching. A Teacher's Guide. – Oxford : Blackweil. – 1993. – 89 p. 8. Nunan D. Designing for the Communicative Classroom. – Cambridge : Cambridge University Press. – 1989. – 150 p.

Зеленіна Олена Володимирівна

студентка група М-ЮД-621д
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Після розпаду Радянського Союзу юридична освіта відділилась від зразку всесоюзної освіти та науки, зазнала істотних змін та сформувалась як самостійна система. Для розвитку правової держави в Україні першочерговим завданням у цій сфері стало питання формування правової культури та запровадження у навчально-виховний процес комплексу правової освіти.

Актуальність теми пов'язана з удосконаленням національної юридичної освіти шляхом впровадження елементів зарубіжного досвіду.

Дослідженню юридичної освіти присвячено праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: В. Авер'янова, О. Бандурко, В. Бігуна, В. Ладиченко, М. Матузова, П. Редкіна, Д. Суханової, Н. Сушицької, В. Сущенко, В. Тація, Р. Циппеліуса, Ю. Шемчушенко та інших.

Для застосування закордонних зразків правової освіти необхідно вивчити та пристосуватися до них. Так, в Сполучених Штатах Америки підготовка майбутніх юристів зумовлена практичними потребами сьогодення і правова освіта спрямована на розвиток аналітичних умінь і практичних навичок. Для вивчення студентам-юристам пропонується курс з навчальної дисципліни «Юридичний правопис» (Legal Writing), який складається з двох блоків: прогностичний аналіз (predictive analysis) та переконливий аналіз (persuasive analysis). Щодо прогностичного аналізу, то при вивченні даної дисципліни майбутні правники оволодівають навичками складання юридичного висновку, тобто листа до клієнта, в якому описується варіант поведінки для свого клієнта, який звернувся з відповідним запитанням, відповідно до чинного законодавства та судових прецедентів. По завершенню вивчення переконливого аналізу студент у США вміє складати судові документи (клопотання, заяви, скарги та інші), в яких намагається переконати суд винести рішення по справі на користь свого клієнта.

Доповненням до курсу занять з переконливого аналізу є факультативна дисципліна «Теорія переконання» (Persuasive Theory), при вивченні якої студент не тільки оволодіває навичками роботи з документами, а й приймає участь в ігрових судових засіданнях. При цьому майбутні юристи-практики покращують свої ораторські здібності та звикають до атмосфери судового слухання, дебатів та судового процесу загалом.

В Америці також застосовується міждисциплінарний підхід. Так, у Стенфордї заохочується коли студенти виявляють бажання вивчати дисципліни інших факультетів. Існує тенденція вивчення ювенальної юстиції паралельно з вивченням педіатрії та психології, а майстерністю ведення переговорів та управління справами юридичних компаній краще оволодіти на факультеті бізнесу чи менеджменту.

Однією з найкращих у США вважається програма юридичної майстерності, яка викладається в університеті Джона Маршала та складається з чотирьох дисциплін, які націлені на вивчення основ права та правової системи США, правильність читання, аналізування та письмового викладу суті справи, відшліфування навичок зі складання юридичних документів та виступу в суді, який викладачами та діючими суддями [1, 51].

У голландських університетах університетський курс складає чотири роки і завершується складанням іспитів з таких дисциплін: голландське приватне право, голландське конституційне право, голландське адміністративне право, голландське кримінальне право.

Голландські науковці вважають особливістю своєї освіти в тому, що в рамках кожного університету створена клініка безоплатної правової допомо-

ги, яка надається студентами старших курсів під керівництвом колегиї адвокатів [2, 383]. Однак, для української юридичної освіти такий досвід не є новим. На базі багатьох вищих навчальних закладів України, де викладаються дисципліни юридичного профілю вже більше десяти років функціонують юридичні клініки (Юридична клініка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; юридична клініка «Pro bono» Київського національного університету імені Тараса Шевченка; юридична клініка «Істина» Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ та інші).

Більшість університетів Німеччини були і залишаються у державній формі (діє лише 1 приватний навчальний заклад) [3, 105]. Семестр складається з лекційного періоду та періоду, коли студенти виконують контрольні роботи та готуються до іспитів. Студент сам обрає предмети, які хоче вивчати, і обсяг навчання, з урахуванням цього відвідування лекцій не є обов'язковим. Також в Німеччині не передбачено складання екзаменаційних сесій, а підсумком навчання є свідоцтво, що видається кафедрою [4, 67-68].

Австрія та Німеччина належать до однієї правової сім'ї, тому і надання правової освіти подібне. Відмінність полягає у тому, що в Австрії студенти після кожного етапу навчання складають відповідні іспити, екзаменаторами на яких, окрім викладачів, можуть бути юристи-практики.

Вища юридична освіта у Франції є першим кроком для призначення на посаду судді суду загальної компетенції. Окрім цього, претендентам на високу посаду необхідно успішно закінчити Національну школу магістратури та пройти конкурсний відбір. Для призначення на посаду судді касаційного суду необхідно мати досвід суддівської роботи чи роботи в університеті юридичного профілю на посаді професора.

Рівень розвитку правової освіти безпосередньо залежить від праворозуміння, особливості якого впливали на правові системи країн Сходу. В Японії, Китаї, Гонконгу, Монголії, Малайзії відсутня довіра до юристів, звернення до суду вважається простою формальністю, а перевага надається іншим засобам правового регулювання. Протягом тривалого часу суд чинили адміністратори, які склали іспити літературного характеру та при вирішенні справ радились з чиновниками. При врегулюванні відносин приватних осіб судді Японії намагаються примирити сторони, а не вирішити справу по суті.

Оскільки суспільні відносини змінюється, потреби населення зростають – правова система та юридична наука потребують вдосконалення. Як справедливо зауважив Сенека: «Скільки б ти не жив, усе життя слід навчатися». Для цього 14 вересня 2016 року практикуючим юристам, студентам юридичних ВНЗ, парламентарям, представниками асоціації юристів України була представлена Концепція розвитку юридичної освіти [5]. Документ був розроблений Міністерством освіти і науки України та Міністерством юстиції України за підтримки координатора проектів ОБСЄ в Україні. Координатор проектів ОБСЄ в Україні зазначив, що якість юридичної освіти не відповідає потребам ринку праці сьогодення. Зміни, що вносяться Концепцією, стосу-

ються запровадження обов'язкової п'ятирічної стандартизованої магістерської програми з права та єдиного державного кваліфікаційного іспиту для всіх здобувачів юридичної освіти. Також новизною буде запровадження зовнішнього незалежного оцінювання для вступників на магістратуру з права, а також розроблення новітніх підходів щодо змісту та методики викладання правничих дисциплін майбутнім юристам.

На основі викладеного можна зробити висновки про те, що Україна знаходиться на етапі реформування юридичної освіти. До цього процесу залучені Міністерство освіти України, Міністерства юстиції України, фахівці-юристи та міжнародні організації.

У країнах «Старої Європи» використовується більш академічний підхід до підготовки юристів і метою юридичної освіти є підготовка студента для отримання певної кваліфікації. Правова освіта в Америці націлена на підготовку практикуючого юриста-адвоката, який має практичні навички роботи в суді. З Німеччиною, Голландією, Австрією, Францією наша держава має спільні риси в наданні юридичних знань. Вважаю корисним впровадити в систему юридичної освіти українських вишів більше навчальних дисциплін, націлених на вдосконалення практичних навичок. При цьому у нагоді стане досвід країн англосаксонського права.

1. Суханова Д.С. Юридична майстерність: американський підхід до підготовки майбутніх правників/ Д.С. Суханова// Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 50-53.

2. Гурак Р.В. Розвиток сучасної юридичної освіти в європейських країнах/ Р.В. Гурак// Порівняльно-аналітичне право. – 2014. - № 6. – 382-384.

3. Мінченко О.В. Юридична освіта у США, ФРН та Австрії: порівняльно-правове дослідження// Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. – 2011. – № 1. – С. 104-109.

4. Обидина Л.Б. Юридична освіта в Баварії/ Л.Б. Обидина// Держава і право. – 1997. - № 7. – С. 67-68.

5. Концепція розвитку юридичної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/node/265861>.

Завізон Олександр Сергійович,
студент групи М-ЮЗ-621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук*

Кізіль М. А.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ЯК ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Останні десятиріччя в Україні значно зросла зацікавленість у вивченні іноземних мов. На ринку праці спостерігається попит на фахівців різноманітних спеціальностей, що вільно володіють іноземними мовами. Нині все частіше в оголошеннях про прийом на роботу спостерігається тенденція, коли запрошуються економісти, інженери, юристи зі знанням однієї або двох іноземних мов. Отже, сучасна ситуація в підготовці кадрів вимагає кардинальної зміни стратегії і тактики навчання у вищих навчальних закладах. На наш погляд, використання інноваційних інтерактивних методів навчання є необхідною умовою для підвищення ефективності процесу підготовки фахівців різних спеціальностей.

Проблема вивчення іноземної мови студентами та учнями розглядається в роботах різних науковців: Й. Берман, І. Бім, І. Зимньої, Г. Китайгородської, О. Леонтьєва, Ляховицького, Є. Пасова, Е. Шубіна тощо. Але, оскільки сьогодні існує певна суперечність між досить високими вимогами до рівня знань іноземної мови та реальним невисоким показником цих знань у майбутніх фахівців, вважаємо, що дослідження означеної проблематики не втрачає своєї актуальності.

Отже, розглянемо питання щодо використання інноваційних технологій у вивченні англійської мови студентами ВНЗ, яке потребує серйозного й ретельного вивчення, оскільки в сучасних умовах засвоєння знань не є головною метою навчання. Знання, навички та вміння як одиниці освітнього результату необхідні, але недостатні для того, щоб бути успішним фахівцем у сучасному інформаційному суспільстві. Для фахівця важлива не стільки енциклопедична грамотність, скільки здатність застосовувати узагальнені знання, навички та вміння в іноземній мові для вирішення конкретних ситуацій і проблем, що виникають у реальній діяльності професійного спілкування. Розширення торгівельно-економічних зв'язків із зарубіжними країнами, велика кількість спеціальної літератури з іноземних мов, можливість отримання професійно-значущої інформації в мережі Інтернет, міжнародний обмін студентами та фахівцями, отримання або продовження освіти в зарубіж-

них вузах і т. д. вимагає від сучасного фахівця компетентного володіння іноземною мовою для цілей іншомовного професійного спілкування. Метою вивчення іноземної мови є комунікативна діяльність, що потребує практичного володіння мовою. Завдання викладача є активізація всіх студентів в процесі навчання, для того, щоб створити умови для їхньої творчої діяльності. Використання сучасних засобів, таких як програми з інформування та інтернет-технології стають у пригоді при вирішенні цієї проблеми. Отже, Інтернет-ресурси можуть прийти на допомогу викладачам іноземних мов при організації самостійної роботи студентів.

Науково-педагогічний персонал вищих навчальних закладів освіти в нових умовах шукає і застосовує на практиці нові методи вирішення поставлених завдань, використовуючи комп'ютерні технології у вивченні англійської мови такі, як: використання Інтернет-сайтів у викладанні англійської мови; застосування скайпу у вивченні англійської мови; пошук студентами додаткової інформації в Інтернеті за завданням викладача; пошук додаткової інформації викладачем в Інтернеті для використання її на заняттях з англійської мови; роль блогів у самостійному вивченні англійської мови.

Серед перелічених засобів, на наш погляд, одним з найефективніших є використання різних сайтів, що допомагають вирішувати цілу низку дидактичних завдань: формувати вміння і навички читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; поповнювати словниковий запас; формувати стійку мотивацію до вивчення іноземної мови; розширювати світогляд студента. Сайти пропонують різні навчальні та методичні матеріали і дозволяють студенту перевірити свої знання. Студент має доступ до інформації цілодобово, не зважаючи на відстань і різницю у часі, має право вибирати, що і коли вивчати [3, с. 121]. Особиста зацікавленість сприяє досягненню спільної мети студента і викладача. Вважаємо, що спілкування онлайн сприяє збагаченню словникового запасу студентів і пробудженню живого інтересу до фразеології англійської мови. Формується інтерес до мовних фактів, розвивається вміння пильно бачити і чути, допитливо проникати в значення виразів, що часто зустрічаються, а також прагнення до самостійного їх вживання.

За допомогою скайпу можна пересилати файли, вести записну книжку, отримувати новини, заходити на різні конференції. Також ця програма є легкою в застосуванні й досить економічною з фінансової точки зору. Студенти можуть спілкуватися в скайпі з носіями мови – своїми однолітками чи брати участь у групових заняттях, що проводяться носіями мови. На жаль, не кожен може дозволити собі перебування в країні мови, що вивчається протягом тривалого періоду часу, але загальновідомо, що перебування у мовному середовищі є запорукою ефективного та якісного вивчення іноземної мови. Отже, скайп дозволяє спілкуватися з носіями іноземної мови, студенти мають змогу стежити за жестами, мімікою, інтонацією співрозмовника, а також спостерігати за артикуляційними рухами і чути правильну інтонацію, звертати увагу на фразові наголоси в мовленні співрозмовника. У процесі спілкування

через скайп студенти розвивають навички сприйняття англійської усної мови на слух і розмовні навички, збільшують словниковий запас, вивчають граматику, відбувається навчання читання та письма (чат). Чим більше ми говоримо з іншими людьми, тим більше вони відповідають нам. Спілкування зі студентами-однолітками – це один із способів практикуватися в сприйнятті мови на слух. Розуміння більшої частини почутої інформації дозволяє не лише пізнавати нове про навколишній світ, а й долати існуючі мовні бар'єри.

Ми погоджуємось з тим, що інформаційні технології вимагають засвоєння педагогами нової філософії освіти та педагогіки [1, с. 32]. Скайп, безумовно, можна віднести до таких технологій.

У навчальному процесі доцільно також використання електронної пошти та блогів. Новітні інформаційні технології в навчанні дозволяють активніше використовувати науковий та освітній потенціал провідних університетів та інститутів, залучати найкращих викладачів до створення курсів дистанційного навчання, розширювати аудиторію учнів. За кордоном використання ресурсів Інтернету в освіті вже має багатий досвід завдяки тому, що в глобальних мережах можна знайти потрібну інформацію. Глобальна мережа Інтернет пропонує викладачам іноземної мови безліч корисних ресурсів. Це спеціальні програми навчання іноземним мовам, а також автентичний матеріал, який викладач може відібрати самостійно і адаптувати до конкретних навчальних завдань. Включення матеріалів мережі в зміст уроку є однією з основних можливостей використання Інтернету.

1. Балыхина Т.М. Информатизация обучения языкам: становление компьютерной лингводидактики / Т. М. Балыхина, А. Д. Гарцов // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 4. – С. 32–38.

2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: словник-госарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. – Л. : Вид-во «СПОЛОМ», 2011. – 214 с.

3. Иванченко Д. А. Перспективы применения блог-технологий в Интернет-обучении / Д. А. Иванченко // Информатика и образование. – 2007. – № 2. – С. 120–122.

Іщенко Дар'я Валеріївна,
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук
Кізіль М. А.*

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ ЮРИСТАМИ

Вищі навчальні заклади України, які готують майбутніх юристів, на сучасному етапі не можуть залишитись осторонь прискореного, випереджувального, інноваційного розвитку освіти і науки та вимагають забезпечення умов для розвитку, самореалізації особистості впродовж життя. Сьогодні знання іноземної мови є важливою передумовою для особистісних, культурних, професійних та економічних контактів, тому процес оволодіння іноземною мовою розглядається як особистісний розвиток студента.

Актуальним є питання впровадження інноваційних технологій при вивченні іноземної мови майбутніх юристів. Це обумовлюється інтернаціоналізацією суспільних відносин, учасником яких є різномовні суб'єкти. Насамперед це пов'язано зі збільшенням обсягів міжнародної торгівлі, розвитком засобів захисту прав і свобод людини з використанням міжнародних правових процедур, потребою у представництві інтересів громадян України у зарубіжних юрисдикційних органах та іноземців в українських, розширенням можливостей спілкування українських юристів з колегами у межах міждержавних європейських та інших наукових програм, поширенням дистанційних форм набуття вищої освіти тощо [1].

Вивченням даної проблематики займались такі вчені науковці як: О. Г. Поляков, Н. Д. Гальскова, Е.В. Неженець, О. П. Биконя, В. Д. Борщовецька, А. И. Гордєєва, Т. М. Корж, Г. А. Гринюк, Т. М. Каменева, Л. Я. Личко, Ю. В. Манько, І. М. Мельник, Н. М. Одегова, О. П. Петрашук, О. М. Серєда, В. Ю. Соколов та інші [2].

Студентам-юристам притаманне бажання поділитися думками, враженнями, отриманою інформацією, адже іноземна мова виступає як засіб комунікації, спілкування з представниками інших націй. Сучасний ВНЗ відмовляється від заучування, бездумного завчання текстів іноземною мовою, що не мають практичної цінності для майбутньої життєдіяльності студентів. Студенти мають бути підготовлені до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі.

В сучасному глобалізаційному світі, вивчення іноземної мови - це крок,

який потребує значних зусиль, а також запорука майбутньої вдалої кар'єри. Вивчення мови не обходиться без компетентного викладача, який повинен знати новітні методи викладання, оптимально підібрати той чи інший прийом відповідно до знань і потреб студента, адже навчити когось - це мистецтво. До сучасних методів навчання відносять:

- створення атмосфери, в якій студент почуває себе вільно і комфортно, стимулювати його інтереси, розвивати бажання до практичного вживання іноземної мови;
- заохочувати студента в цілому, зачіпати його емоції та почуття;
- стимулювати його мовні і творчі здібності;
- активізувати студента, роблячи його головною діючою персоною в навчальному процесі;
- навчити студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей;
- передбачити різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, стимулюючи активність студентів, їх самостійність та творчість.

Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті – це професійно - орієнтоване навчання іноземної мови, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), використання інтернет ресурсів тощо. На даному етапі основним методом навчання іноземних мов є комунікативний метод. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватися мовою залежно від ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої ж комунікації. Для досягнення мети, тобто комунікативної компетенції викладач використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі [3, с. 62-63].

Особливого значення для становлення особистості майбутнього юриста набуває застосування імітаційно-ігрового підходу до організації навчальної діяльності. Рольова гра на заняттях з іноземної мови, що імітує майбутню професійну діяльність, сприяє виробленню у студентів професійних умінь і навичок. Рольова гра дозволяє тим, хто навчається, не тільки відчувати себе у певній комунікативній ролі, а й виявити свої емоції, інтелектуальні здібності, творчу уяву та креативність.

Темами для рольових ігор, імітацій у навчанні студентів іноземної мови за професійною спрямованістю можуть бути такі, що пов'язані з їх майбутньою професійною та науковою діяльністю: “Влаштування на роботу: співбесіда з працедавцем”, “Наукова конференція, симпозіум”, “Судовий розгляд”, “Виступ у суді”, “Судове розслідування” та інші.

Рольова гра, що імітує судовий розгляд, є особливо важливою в навчанні професійної іноземної мови студентів юридичного профілю, адже студенти можуть отримати корисні знання про закон та різні види права, за-

своїти техніку опитування учасників судового процесу, розвинути критичне мислення та навички юридичного красномовства, ознайомитись зі специфікою проведення судових розглядів у країнах, мова яких вивчається [4, с. 88].

Все вище зазначена дозволяє говорити нам про те, що використання інноваційних підходів дозволяють майбутньому юристові краще засвоювати викладений на парі матеріал, чому в значній мірі сприяють комунікативна та інтерактивна технології з залученням сучасних технічних засобів навчання.

1. Неженець Е.В. Основні тенденції розвитку традиційних засобів навчання іноземній мові студентів юридичних спеціальностей та використання нових інформаційно-комунікативних технологій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/52.pdf

2. Шумило І.І. Особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням студентам юридичних спеціальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9/Downloads/znnpnadprn_2015_2_24.pdf

3. Логодзінська В.С. Викладення іноземних мов у вищій школі: новітні підходи / В.С. Логодзінська // Особливості викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей: збірник матеріалів I Всеукраїнського науково-практичного семінару (26 листопада 2014 р. Житомир): зб. тез доп. – Житомир, 2014. – С. 112.

4. Сучасні засоби навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах/ Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»/ Упорядник – доц. Нестеренко К.В. – Харків: НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого», 2013. – 132 с.

Коваль Ольга Йосипівна
студентка групи С-ЮЗ-617 (ЦПС)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ НАДАННЯ МОЖЛИВОСТІ СТУДЕНТАМ САМОСТІЙНО ОБИРАТИ ФАКУЛЬ- ТАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ

Сучасна юриспруденція є розгалуженою системою знань і важливим кроком у її успішному опануванні є вибір студентом спеціалізації у вищому навчальному закладі. Найголовніше, що зараз мають зрозуміти студенти юридичного спрямування – це осмислене обрання майбутнього профілю діяльності. Висока ефективність навчання можлива лише при розумінні студентом цілей навчання, наявності у нього високої мотивації. З метою реалізації зазначеного пропонується впровадження розробки вищими навчальними за-

кладами України обов'язкових і факультативних навчальних курсів, надання можливості студентам самостійно обирати факультативні дисципліни.

Метою дослідження є аналіз актуальності питання спеціалізації студентів юридичного спрямування та внесення конкретних пропозицій у рамках демократизації навчального процесу.

Сьогодні у багатьох вищих навчальних закладах нашої держави здійснюються кроки для впровадження інноваційних методів навчання. Один з напрямків для впровадження таких методів - це демократизація навчального процесу. Принцип демократизації в навчанні визначається змінами, що відбуваються в суспільному житті України, а також у системах освіти розвинених країн світу.

Наша освіта сформувалася під впливом загальної радянської школи, яка орієнтувалася на авторитарну парадигму. Тому дидактика стала «бездітною» наукою, де все було правильно і обґрунтовано, окрім почуттів і переживань учня – суб'єкта учіння, який є рівноправним учасником процесу навчання. Демократизація суспільного життя в Україні детермінує демократизацію освітньої сфери, яка, своєю чергою, безпосередньо позитивно впливає на зміст і процедуру педагогічного процесу. Демократизація навчального процесу передбачає оновлення змісту освіти, її наповнення загальнолюдськими та громадянськими цінностями, перебудову процесуальної сторони навчально-пізнавальної діяльності учнів, яка має бути спрямована на встановлення суб'єкт-суб'єктних взаємин між педагогами й учнями. [1].

Демократизація навчального процесу означає надання студентам все більшого „права голосу” в питаннях визначення цілей своєї освіти, її змісту, методів навчання, які використовуються в освітньому процесі.

Поступово змінюється і роль викладачів вищих навчальних закладів у навчальному процесі. Сучасний викладач перетворюється на організатора роботи студентів, стимулює їх до самостійного пошуку та аналізу інформації, творчого створення, опрацювання необхідних знань. Надання студенту необхідної допомоги в творчому самонавчанні – така тепер основна мета викладача.

Сучасна практична юриспруденція вже не дозволяє бути фахівцем високого рівня в усіх сферах права. Важко одночасно бути хорошим фахівцем, наприклад, у податковому, конкурентному, банківському, кримінальному та конституційному праві. Якість правових послуг - ось запорука успіху сучасного юриста. І цієї якості можна досягти лише за допомогою спеціалізації, тобто поглиблення своїх теоретичних знань і практичних вмінь у певній сфері.

Про користь вузької спеціалізації свідчить те, що багато компаній, які надають правову допомогу, не можуть забезпечити високу якість своїх послуг в усіх сферах відносин. Іноді, попри наявність власних юридичних служб, виникає необхідність звернутися до спеціалізованих юридичних фірм для вирішення складних юридичних завдань: проведення юридичного ауди-

ту, супровід реструктуризації чи реорганізації компанії тощо. [2].

Досліджуючи міжнародний досвід з приводу обрання студентами спеціалізації, слід зазначити, що однією з країн де вища освіта традиційно знаходиться на дуже високому рівні є США. У вищих навчальних закладах США використовують елективно-детерміновану систему керованої і контрольованої факультативності, яка передбачає не тільки вивчення фундаментальних дисциплін, але і самостійний вибір спеціалізації через можливість вивчення факультативних дисциплін.

Така система є одним із основних здобутків вищої школи США, а ринок праці США отримує фахівців, які володіють певними спеціальними знаннями, широким світоглядом і розвинутою здатністю отримання нових знань [3].

Сьогодні у вищій освіті відчутним є пріоритет загальнолюдських цінностей. Згідно з особистісно-діяльнісним підходом до організації навчального процесу, в центрі його знаходиться той, хто вчиться, його прагнення та очікування.

Зараз в Україні відкриваються нові перспективні напрямки роботи для майбутніх юристів: у сфері ІТ (авторське право в мережі Інтернет, авторське право на програмне забезпечення, захист прав закордонних інвесторів які провадять діяльність у сфері ІТ в Україні), міжнародних відносин (на фоні євроінтеграційних процесів і підготовки до виходу на ринки ЄС), будівництва, сільського господарства та інших. Питання обрання студентами майбутнього профілю своєї діяльності є надзвичайно актуальним.

Вважаю доцільним проведення широких соціологічних, психологічних та, за необхідності, інших досліджень з метою виявлення реальних потреб у самостійному виборі факультативних навчальних дисциплін студентами, їх навчальної мотивації та максимально можливе використання результатів таких досліджень в організації демократичного навчального процесу у вищих навчальних закладах України.

1. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

2. Сайт

http://lawyer.ua/http://lawyer.ua/articles/spets_al_zats_ya_yurista_yak_vazhliivy_nstrument_profes_yno_d_yalnost.html

3. Козубовська І.В., Стойка О.Я, Ужгородський національний університет, Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 2 (2), стаття «Трансформаційні процеси в сучасній вищій школі США», 2015.

Карабанович Наталя Володимирівна,
студентка групи М-ЮЗ-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У зв'язку з інтеграцією України в світове співтовариство, нові політичні та культурні реалії, подальший розвиток суспільства вимагає внесення змін до вивчення іноземних мов та освіти в цілому, відповідно до вимог загально-європейських рекомендацій.

Успішність молоді у перехідному суспільстві залежить від її спроможності ефективно реалізувати себе в умовах переїзних процесів. Освіта на цьому етапі є основним дієвим інструментом адаптації молодої людини до самостійного життя та пошуку шляхів власного успіху. Студенти повинні відчувати постійну потребу в самоосвіті і вмінні її реалізувати.

Разом з розвитком інформаційних технологій загострюються суперечності між новими вимогами до знань, умінь і навичок майбутніх фахівців і їхнім недостатнім рівнем володіння іноземною мовою. Отже стає необхідною зміна підходу до викладання іноземних мов, тобто, за відносно невеликий відрізок часу потрібно підготувати фахівця, який добре володіє іноземною мовою. Обмеження у часі потребує зміни методів вивчення іноземної мови, для підготовки фахівців, які добре володіють іноземною мовою. Для цього потрібно формувати у студентів комунікативні навички у професійному спілкуванні в писемній та усній формі за допомогою специфічних лінгвістичних засобів.

Професійне спілкування поєднує в собі мову ділового спілкування та мову наукового спілкування, тому що професійні інтереси можуть бути пов'язані з науковими дослідженнями, спілкуванням із закордонними колегами, з участю у конгресах і конференціях, читанням наукових статей, виступом з доповіддю, слуханням лекцій та ін. Для виконання таких завдань, потрібно поєднати традиційні і нові інформаційні технології (використання Інтернету, компакт-дисків систем, комп'ютерних програм), які допомагають студентам самостійно працювати над вивченням матеріалу, розвиваючи навички самостійної роботи, завдяки чому в майбутньому вони зможуть самостійно поповнювати свої знання для використання в професійних інтересах. Таким чином формуються навички та вміння критично мислити, уточнювати, аналізувати і самостійно працювати над вивченням іноземної мови, тобто

формується навчальна компетенція[1].

Пропонується виділити основні групи компетенцій при вивченні іноземної мови, а саме: загальну і комунікативну мовну. Загальна компетенція включає в себе екзистенціальну компетентність, декларативні знання, вміння і навички. Комунікативна мовна компетенція включає в себе такі компоненти як: граматична або лінгвістична компетенція, соціолінгвістична компетенція, дискурсивна компетенція, соціокультурна компетенція. Іноземна мова розглядається як засіб розвитку комунікативної компетенції [3].

Також виділяються два основні способи при вивченні іноземних мов: на основі скороченої комунікації та на основі комунікації. При навчанні науковій комунікації іноземною мовою забезпечується досягнення головної мети навчання – удосконалення вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою для вирішення проблем наукової діяльності, користуючись при цьому новими досягненнями в інформаційних технологіях. Практичне оволодіння іноземною мовою передбачає здійснення усних та письмових контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування, читання професійно-орієнтованої та наукової літератури, анотування наукових статей та обґрунтування свого наукового дослідження іноземною мовою. Практична ціль при вивченні англійської мови для професійного спілкування формує у студентів загальні та професійно орієнтовані комунікативні мовленнєві компетенції (лінгвістичні, соціолінгвістичні і прагматичні) для ефективного спілкування в академічному і професійному середовищі[3].

Головна мета навчання іноземних мов, це розвиток та удосконалення вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою для одержання та передачі іншомовної наукової інформації за фахом, здатність вирішувати проблеми і задачі наукової діяльності, використовувати інформаційні технології та іншомовну інформацію на електронних носіях, таких як CD та DVD диски, та мережу Інтернет, застосовувати усне мовлення для наукового та професійного спілкування, читати і розуміти професійно орієнтовану та наукову іншомовну літературу, використовувати її в соціальній та професійній сферах.

Розробляються спеціальні підходи, методи і технології для навчання іноземної мови науково-професійного спрямування. Серед них можна виділити проектний метод, проблемний підхід у вирішенні завдань, презентація та диспут, як його складові; дискусія та "круглий стіл", ділова гра, яка може проводитись за різноманітними сценаріями.

Для студентів юридичної спеціальності більш близькі такі види робіт, як розмови, обговорення, вправи зі складанням тестових завдань та конструюванням кросвордів, презентацій проектів, інтеарктивних занять на англійській мові.

Практична мета передбачає здатність студентами розмовляти на достатньому рівні іншомовного спілкування . Тому у цьому випадку ефективними є інтерактивні заняття з постановою, наприклад, судового процесу, або

затримання злочинців, процесу допиту на іноземній мові. На перших стадіях, студентам пропонується вивчити сценарій дослівно, на наступних стадіях допустима імпровізація постановчих дій.

Зважаючи на те, що студенти значну частину професійної інформації іноземною мовою отримують через читання професійно спрямованих текстів, навички читання іноземною мовою набувають особливого значення. Тому виникла потреба в розробці методики інтегрованого навчання різних видів мовленнєвої діяльності для ділового спілкування з пріоритетом читання.

Ю.В. Дегтярьова у своєму дослідженні пропонує дві моделі інтегрованого навчання з пріоритетом читання: з використанням відео-фонограми на предтекстовому етапі, та без використання відеофонограми, замість неї - бесіда викладача про тематику тексту. Після прослуховування тексту, слідує говоріння, оскільки отримання інформації через зорово-слуховий канал викликає мовленнєві реакції слухача (принцип використання фонових знань) Тому наступна стадія – обговорення тексту, при якій реалізується принцип інтерактивності, принцип використання фонових знань, принцип подолання когнітивного розриву та принцип автономної навчальної діяльності [4].

Писемне мовлення також поділяється на декілька фаз : фазу підготовки та збору інформації, фазу складання варіантів, самого тексту, рецензування та фазу редагування тексту. Таким чином, при застосуванні принципу інтегрованого навчання, задіюються всі види мовленнєвої діяльності.

Методика інтегрованого навчання різних видів мовленнєвої діяльності значно полегшує читання професійно спрямованих текстів та текстів ділової тематики студентами вищого навчального закладу, допомагає їм в отриманні фахової інформації для подальшого застосування в трудовій діяльності

Отже, той обсяг навчального матеріалу, який необхідний студенту для професійного становлення не можливо передати, використовуючи лише традиційні форми та методи навчання. Для виконання такого завдання потрібне диференційоване навчання та застосування нових прийомів та технологій. Тобто модернізація навчального процесу, яка б полегшила засвоєння навчального матеріалу.

До таких засобів можна віднести комп'ютерні технології, які є незамінними в процесі навчання студентів і самовдосконалення викладачів. Використання Інтернету допомагає вдосконалювати граматичні, лексичні та фонетичні навички студента. Викладач може спілкуватися зі своїми колегами із-за кордону, обмінюючись інформацією про нові підручники, методи та засоби в навчальній діяльності, розміщувати наукові роботи та отримувати на них відгуки. Інтернет дає можливість віртуально подорожувати навколо світу, листуватися за допомогою електронної пошти, організовувати онлайн-конференції, брати участь у міжнародних конкурсах та олімпіадах, організувати та проводити спільні телекомунікаційні проекти, тематичні презентації, спілкуватися в текстових і голосових чатах. Також широко застосовуються у навчальному процесі компакт-дисківі мультимедійні системи. Це дозво-

ляє спілкуватися студентам із викладачам в інтерактивному режимі та поєднує звукову, текстову інформацію, різноманітний ілюстрований матеріал, та використовувати їх для занять. Створюються різноманітні, комп'ютерні програми для вивчення мови. Іноземна мова більше не є просто навчальним предметом. Вона стає засобом спілкування серед фахівців, стає складовою професійної підготовки поряд зі спеціальними дисциплінами [1].

Для того, щоб створити найбільш вільне коло спілкування англійською мовою, було б актуальним створення англійськомовних літніх баз відпочинку. Зважаючи на те, що найбільш вільного часу у студентів є на літніх канікулах, то вони мали б можливість відпочити разом зі своєю групою, одночасно удосконалюючи свої мовні навички як загально-побутові, так і профільного напрямку (юридичного, економічного тощо). Таким чином, вивчаючи англійську мову кожного літа протягом усього навчання, ефект засвоєння студентами навчального плану збільшиться у рази, і при закінченні вищого навчального закладу, кожен студент зможе вільно спілкуватися англійською як у побутовому спілкуванні, так і за професійним напрямком.

Отже, новітні технології навчання в поєднанні з традиційними методами викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах сприяють розвитку принципу комунікативної компетенції, оволодінню соціокультурними нормами іноземної мови професійного спрямування, готують студентів до самоосвіти, до вирішення різних завдань у їхньому подальшому житті та професійній діяльності.

1. Науково-практична конференція : «Новітні освітні технології» - Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1165>

2. Інтернет-конференція «Нові тенденції у викладанні іноземних мов в немовних ВУЗах». Режим доступу – lit.govuadocs.com.ua/docs/3161/index-323372.html

3. Орел М.В. Іноземна мова як засіб розвитку комунікативної компетенції. Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. Том 16, Софія "Белград – БГ" ОДД 2010.

4. Дегтярьова Ю.В. Методика навчання студентів в немовних навчальних закладах. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. 5.10.2006.

Бакум Ірина Миколаївна,
студентка групи С-ЮЗ-615 ЦПС
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сьогодні суспільство зазначає швидких та фундаментальних змін в структурі й галузях діяльності. Багато учених услід за відомими соціологами Д.Беллом і О.Тоффлером вважають, що людська цивілізація після аграрної і індустріальної стадії розвитку вступає в нову – інформаційну. «Корінь багатьох змін криються в нових способах створення, збереження, передачі та використання інформації. Ми існуємо в стані переходу від індустріального століття до інформаційного»[1,с.39-44] Сучасний період розвитку цивілізованого суспільства характеризує процес інформатизації.

Інформатизація – відносно новий термін, це не тільки новий спосіб позначати відому проблему, використання цього терміну стало свого роду віхою, що відзначає новий рівень розуміння самої проблеми. Мова йде про різке збільшення продуктивності праці на основі нових інформаційних технологій. Рубіж тисячоліть співпав з переходом до третьої стадії цивілізації, яку зазвичай позначають як «інформаційне суспільство».

Інформаційне суспільство – це суспільство яке розвивається на основі інформаційних потоків та виходить на той рівень коли основні матеріальні, енергетичні, організаційні ресурси можуть актуалізуватися за допомогою інформаційних ресурсів, тобто підтримуються державною політикою та мають можливість самовиразитися, само організуватися [2, ст.14-17].

Інформація в інформаційному суспільстві стала стратегічним ресурсом, бо вона забезпечує:

- інтеграцію інформаційних технологій всіх сфер суспільного виробництва та інтелектуалізацію трудової діяльності;
- активне використання потенціалу суспільства, що постійно розширюється, сконцентрованого в друкарському фонді різних видів діяльності людини;
- високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого член суспільства до джерел достовірної інформації та візуалізацію інформації.

Одним із важливих факторів, що суттєво впливають на можливість оде-

ржання якісної освіти, є можливість користуватися сучасними інформаційними технологіями. Тому «забезпечити максимально наближені стартові можливості дітей із різних сімей у здобутті освіти» в сучасних умовах означає, зокрема, забезпечити для всіх дітей рівні можливості користуватися інформаційними технологіями. Особливо це стосується загальної середньої освіти, яку безкоштовно (за рахунок держави) повинні одержати всі громадяни України.

Інформатизація освіти є важливим засобом і складовою реформування освіти. Перехід системи освіти на якісно новий рівень без її інформатизації просто неможливий. Водночас необхідно зауважити, що використання інформаційних технологій необхідне і корисне не лише у реформованій, але й у нинішній освіті.

Здійснення інформатизації освіти вимагає з'ясування сутності цього процесу і визначення основних напрямків його реалізації.

Одним з пріоритетних напрямів процесу інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти. Є різні визначення поняття інформатизація освіти [3, с.35-37]. Вони відображають різні аспекти і складові процесу впровадження в систему освіти інформаційних технологій. Узагальнено ж можна сказати, що інформатизація освіти – це створення і використання інформаційних технологій для підвищення ефективності видів діяльності, що здійснюються в системі освіти.

На мій погляд, інформатизація освіти робить можливим:

- вдосконалення механізмів управління системою освіти на основі використання автоматизованих банків, даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;

- вдосконалення методології і стратегії відбору змісту, методів і організаційних форм навчання, відповідно задач розвитку особистості у сучасних умовах інформатизації суспільства;

- створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу того хто навчається, на формування умінь самостійно набувати знання, здійснювати навчальну, творчу, дослідницьку діяльність по обробці інформації;

- створення і використання комп'ютерних діагностуючих та тестуючих методик контролю і оцінки рівня знань тих хто навчається.

Такий погляд на інформатизацію освіти на мою думку дозволяє організувати навчальну діяльність студентів, як індивідуальну, групову, колективну з реальними об'єктами вивчення, їх моделями і відображеннями. Це забезпечує впровадження продуктивного навчання, готуючи студентів до самостійного «відкриття» вивчаємої закономірності, сприяє актуалізації процесу засвоєння знань, розвитку інтелектуального потенціалу, творчих здібностей.

З розвитком процесу інформатизації суспільства і освіти змінюється обсяг і зміст навчального матеріалу, відбувається реструктуризація навчальних планів і програм, інтеграція деяких тем або самих дисциплін, що приводить

до зміни структури і змісту навчальних дисциплін і відповідно структури і змісту освіти. Вважаю за потрібне підкреслити, що в умовах інформатизації змінюється діяльність як викладача так і студентів, зокрема її характер і зміст. Зміни в характері діяльності студента пов'язані з формуванням її творчого компонента, ускладненням зміст діяльності і застосуванням нових, прогресивних методів навчання.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що аналіз напрямків реформування освіти і можливостей застосування інформаційних технологій під час їх здійснення, дає підстави стверджувати, що вирішальним чинником досягнення основних цілей реформування освіти є її інформатизація. Ефективні системи інформатизації освіти можуть бути створені, якщо вони базуються на дослідженні видів діяльності, що здійснюються в системі освіти, і враховують як сучасний стан, так і можливі трансформації освіти у процесі її реформування, сучасний стан і перспективи розвитку галузі інформаційних технологій, останні досягнення педагогіки, психології та інформаційних технологій навчання.

Для успішного вирішення проблем інформатизації освіти України доцільно комплексно проводити дослідження за вище зазначеними напрямками з широким залученням до виконання цієї роботи наукових установ АПН України, вищих навчальних закладів та виробників засобів ІКТ. Хотілось відмітити те, що тільки при системному педагогічному та методичному пошуку шляхів розвитку галузі освіти в Україні ми можемо сподіватись на послідовне становлення ноосфери, як сфери інтелекту майбутньої цивілізації. Майбутній розвиток людства має бути керованим і в цьому аспекті, без сумніву, керованим повинен бути і процес розвитку вищої освіти.

1. Організація роботи вчителя інформатики за модульно-розвивальною технологією навчання/ Т.Тихонова, І.Слепцова//Вересень. – 2003. - №1. – С.39-44

2. Гришкун В.В. Информатизация образования в современном обществе. // В сб.: «Технология высшего образования в XXI веке: проблемы и перспективы развития: Материалы международной научно-практической конференции». / Актобе: Актюбинский государственный университет им. К. Жубанова, - 2002, с. 14-17.

3. Жук Ю.О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 35 – 37.

Ковальов Михайло Олександрович,

студент групи М-ЮД-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін,

*кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНОМУ ПРОСТОРИ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Підвищення професійної компетентності майбутніх спеціалістів у сфері права обов'язково передбачає поглиблене вивчення іноземних мов, у тому числі англійської мови, які сприяють розвитку освіченої, гармонійно розвинутої особистості. Виходячи з цього, проблема визначення новітніх підходів до поглибленого вивчення іноземних мов у сучасному просторі юридичної освіти, активізації іншомовної діяльності студентів набуває пріоритетного значення.

В умовах розширення сфер співробітництва із зарубіжними партнерами надзвичайно актуальною стає здатність спілкуватися з іноземними колегами. Відповідно, одним із найважливіших елементів професійної компетентності майбутніх юристів є володіння іноземною мовою на рівні, доступному для сприйняття реципієнтом. Саме тому навчання іноземної мови як засобу комунікації у процесі майбутньої професійної діяльності є пріоритетним завданням викладача [1, с. 190]. Певна річ, формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності майбутніх юристів є актуальною проблемою сучасної професійної вищої школи.

На сучасному етапі модернізації вищої освіти України особливого значення набуває виконання замовлення суспільства на фахівців, спроможних вільно спілкуватися іноземною мовою у професійному середовищі. Знання іноземної мови, зокрема юристами, стає не тільки складовою їхнього загального культурного розвитку, а й однією з основних умов успішної професійної діяльності [2, с. 246].

По суті, в цілому перед сучасною освітою висувається вимога переглянути традиційні уявлення про розвиток особистості студента-юриста. Перед вищою школою постало завдання максимального розкриття і розвитку потенціалу кожної особистості, формування людини як суб'єкта соціального та професійного життя, підготовки її до самовдосконалення, самовизначення та самореалізації. Звідси рівень освоєння іноземної мови, в тому числі англійської, значною мірою залежатиме від результативності запровадження інноваційних методик викладання, що ґрунтуються на нових методологічних заса-

дах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання.

Введення в дію новітніх підходів до поглибленого вивчення іноземних мов дозволить оптимізувати процес навчання іноземних мов для студентів юридичного спрямування. При цьому комплексне використання традиційних та інтенсивних методик навчання іноземних мов, яке ґрунтується на функціонально-комунікативній лінгводидактичній моделі і супроводжується цілісною системою навчання студентів спілкування у побутових і професійних цілях, дозволить сформувати зазначену компетенцію студентів.

Сучасні інноваційні технології навчання іноземної мови дозволяють не тільки розвивати розумові й творчі здібності майбутніх юристів, але й їх професійну спрямованість, а також формувати здібності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях з урахуванням особливостей професійного мислення, при організації мотиваційно-спонукальної й орієнтаційно-дослідницької діяльності [3, с. 68].

Мета дисципліни іноземної мови, в тому числі англійської мови, полягає у формуванні здатності до міжкультурного спілкування, яке, у випадку діяльності майбутніх юристів, має професійне спрямування та реалізується на основі формування міжкультурної комунікативної компетенції [4, с. 174], що, в свою чергу, дозволить комунікативно прийнятно здійснювати міжкультурне спілкування.

В умовах посилення інтеграційних процесів України до європейських та світових структур актуалізується усне мовлення англійською мовою, адже в перспективі майбутні юристи зможуть проходити стажування в інших країнах, де їм доведеться спілкуватися в усній формі. Дистанційне навчання ефективно вирішує цю проблему шляхом надання можливості постійного та достатньо динамічного телекомунікаційного спілкування викладача та студента на відстані, студентів між собою та з носіями мови у ході навчального процесу, причому ініціювання цього спілкування можливе з боку будь-якого з перелічених суб'єктів навчального процесу [5, с. 590].

Розглядаючи питання сучасних інноваційних технологій іншомовної підготовки фахівців із права, неможливо оминати увагою таку можливість як запрошення до навчальних закладів спеціалістів іноземних держав (безпосередньо носіїв іноземної мови) для певних курсів, семінарів серед студентів, що безумовно, позитивно впливатиме на підвищення ефективності вивчення іноземних мов фахівцями в галузі права.

Так само потрібно відзначити, що запрошення спеціалістів іноземних держав позитивно впливатиме не тільки на рівень знань студентів-юристів, а й на міжнародне співробітництво вищого навчального закладу, як окремої ланки, і держави в цілому. В Україні на законодавчому рівні, а саме у Законі України «Про вищу освіту», визначені основні категорії за якими в нашій країні здійснюється міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти. Держава створює умови для міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів

усіх форм власності, наукових, проектних, виробничих, клінічних, лікувально-профілактичних, культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих установ та організацій, що забезпечують функціонування та розвиток системи вищої освіти, органів, які здійснюють управління вищою освітою. Основними напрямками міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів є:

- 1) участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками;
- 2) проведення спільних наукових досліджень;
- 3) організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів;
- 4) участь у міжнародних освітніх та наукових програмах;
- 5) спільна видавнича діяльність;
- 6) створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями;
- 7) інші напрями і форми, не заборонені законом [6, ст.ст. 74-75].

Тобто, у сучасних умовах європейської інтеграції нашої держави, питання міжнародного співробітництва саме у сфері вищої освіти набуває надзвичайно вагомого значення, якому необхідно приділяти необхідну увагу, як на загальнодержавному рівні, так і окремо у кожному вищому навчальному закладі.

Таким чином, в процесі підготовки майбутнього юриста важливим є використання різноманітних технологій навчання, в тому числі й інноваційного змісту. Оскільки іноземна мова відіграє провідну роль у формуванні майбутніх юристів професійної іншомовної компетентності, то важливим є постійне оновлення методик викладання іноземної мови.

1. Тимошук Н.М. Формування професійних якостей майбутніх юристів у процесі вивчення іноземних мов / Н.М. Тимошук, Л.І. Довгань // Наукові записки [Вінницького національного аграрного університету]. Сер.: Соціально-гуманітарні науки. – 2013. – Вип. 2. – С. 190-196.

2. Шевченко Ю.В. Проблеми організації самостійної роботи студентів у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням / Ю.В. Шевченко, В.П. Іванишина // Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. 17 квітня 2014 НТУУ «КПІ». – К.: Кафедра. – С. 246-248.

3. Нітенко О.В. Впровадження інноваційних технологій в іншомовній підготовці фахівців права / О.В. Нітенко // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2014. – Вип. 2. – С. 65-69.

4. Романюк С.М. Дистанційне навчання англійської мови у процесі професійної підготовки майбутніх юристів: стан та перспективи / С.М. Романюк // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія. Педагогічні науки». – 2015. – № 1 (9). – С. 171-176.

5. Вишневская Г.В. Внедрение дистанционных технологий в процесс обучения иностранному языку студентов-заочников неязыковых вузов / Г.В. Вишневская // Известия Пензенского государственного педагогического университета имени В.Г. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 589-592.

6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – С. 74-76.

Докшина Олена Володимирівна,
студентка групи С-ЮЗ-617 (ЦПС)

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СФЕРІ ПРАВА

До інноваційних процесів у сучасному просторі юридичної освіти можна віднести дистанційну форму навчання, яка забезпечується новітніми інформаційними технологіями.

В сучасній освіті відбулись кардинальні зміни. Більшість вузів впровадила у процес навчання сучасні інформаційні технології. Це забезпечило можливість для впровадження та подальшого розвитку такої прогресивної форми навчання як дистанційна освіта.

Відповідно до законодавства, під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Іншими словами, дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Завданням дистанційного навчання законодавець визначив забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Сучасне суспільство потребує нових мобільних та максимально доступних форм отримання інформації, поповнення знань, підвищення обізнаності. Саме таку можливість надає впровадження дистанційного навчання, при якому між суб'єктом отримання знань та джерелом знань відсутні перешкоди відстані та часу, досягнення результату залежить лише від налаштованості суб'єкта знань на позитивний результат, його особистих навичок, амбіцій, бажання до внутрішнього розвитку та зовнішньої реалізації.

Найбільш значимим та реалізованим дистанційне навчання є в системі післядипломної освіти, оскільки здобувачами такої освіти є особи, які дещо обмежені умовами часу та простору, але не обмежені в можливостях та бажанні поповнити свої професійні знання, набути нових знань, отримати іншу спеціальність, що відкриває можливість для подальшого розвитку кар'єри, зміни сфери прикладення знань тощо. Оскільки більшість з тих, хто здобуває знання дистанційно, є дорослі люди, дистанційну форму навчання ще називають «освітою протягом всього життя».

Можна відзначити, що сучасне суспільство висуває до освіти певні вимоги: доступність, демократичність, мобільність, оперативність. І саме такі риси притаманні дистанційній освіті. Проте, дистанційне навчання має як позитивні так і негативні сторони.

Щодо позитивних сторін можна відмітити, що у порівняння з іншими формами освіти дистанційне навчання здатне задовольняти потреби самого широкого кола споживачів освітніх послуг, найбільш наближене до споживача, поєднує в собі змішані найбільш розвинені інформаційні технології. Щодо негативних сторін – контроль за наявністю знань є послабленим, відсутні позитивні сторони особистого контакту між викладачем та студентом. Для усунення негативних сторін більшу увагу необхідно приділити розвитку on-line технологій у дистанційній освіті.

Вважаю, що дистанційне навчання в сфері правничих наук має особливе значення для розвитку нашого суспільства. Це може стати одним із інструментів формування правової культури громадянського суспільства, правосвідомості окремого громадянина. Дещо змінивши концепцію дистанційного навчання, розширивши його мету та завдання, можна досягти збільшення кола суб'єктів такого навчання, залучити до участі у дистанційному навчанні не лише осіб, які мають на меті отримати професійних фах, а й пересічних громадян, зацікавлених у власному розвитку та удосконаленні, набутті нових знань, реалізації потенційних професійних можливостей.

1. Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 №466.

Кравець Вікторія Валеріївна,
студентка групи М-ЮД-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ ЮРИСТАМИ

В сучасних умовах розширення міжнародної співпраці в рамках європейської економічної і політичної глобалізації найважливішою якістю сучасного фахівця є його здатність до ефективної повноцінної професійної іншомовної комунікації. Вивчення іноземної мови, в тому числі англійської мови, входить до переліку обов'язкових дисциплін у всіх вищих навчальних закладах й передбачає розвиток у студентів мовної компетентності, що забезпечує можливість користуватися лінгвістичною системою з метою спілкування взагалі і відповідно до професійної ситуації зокрема.

Аналіз якості результатів практичного володіння англійською мовою випускниками вищого юридичного навчального закладу засвідчує, що при організації навчально-виховного процесу наявними є обставини, котрі заважають або значно знижують ефективність виконання професійних завдань у контексті формування в майбутніх юристів професійної іншомовної компетентності. У зв'язку з цим, значно актуалізується необхідність вирішення проблеми оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх юристів. Найрізноманітніші форми, методи і засоби, що впроваджувалися й по сьогоднішній день реалізуються у вищому юридичному навчальному закладі, не є достатньо ефективними щодо забезпечення необхідного рівня сформованості у випускників професійної іншомовної компетентності, яка б забезпечувала конструктивність їхньої взаємодії та спілкування іноземною мовою з зарубіжними партнерами та колегами [1, с. 29.]. Звідси актуальним є дослідження інноваційних технологій в англійській мові для студентів юристів.

Інноваційну спрямованість у сфері освітньої системи зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення педагогів до засвоєння та застосування педагогічних новинок. Велику роль відіграє конкуренція вищих навчальних закладів, яка стимулює пошук нових технологій, форм, методів організації навчально-виховного процесу, диктує відповідні критерії щодо підбору науково-педагогічних кадрів.

Освіта має постійно адаптуватися до суспільного розвитку, використовуючи попередній досвід, транслювати його здобутки, головні цінності, дося-

гнення, впроваджуючи інновації. Перебудова системи освіти для надання їй більшої гнучкості, забезпечення переходів із одних напрямів освіти до інших дозволить адекватно реагувати на вимогу змінити продукт освіти відповідно до попиту на ринку праці [2, с. 113]. Саме завдяки змінам у суспільній свідомості з'являються нові цінності в освіті – пріоритет саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти над передачею знань, умінь і навичок, а звідси – й інтересів особистості над навчальним планом, навчальними програмами. Тому, головною метою інноваційного навчання є орієнтація на розвиток особистості кожного студента, формування його готовності до реального життя та професійної діяльності, до розвитку творчого мислення, критичного аналізу навколишнього світу тощо.

Безумовно, структура й сутність інноваційного освітнього процесу відповідає характеру і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних фахівців інноваційного типу. Сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього [3, с. 30]. Виходячи з цього, невідкладного вирішення потребують питання щодо впровадження інноваційних технологій в англійській мові для студентів юристів.

Демократизація суспільства, радикальні трансформаційні процеси в сфері міжнародних відносин і соціально-економічних структур, розширення міжнародної співпраці в рамках європейської економічної і політичної глобалізації, зміна вимог, що висуваються до випускників українських вищих юридичних навчальних закладів з позицій підвищення рівня володіння професійною іншомовною компетентністю через необхідність тісної співпраці з колегами з-за кордону в міжнародній організації кримінальної поліції (Інтерпол) і, безпосередньо, спричиняють зміну вимог до визначення пріоритетів в організації професійної підготовки юриста в умовах вищої школи. Провідним завданням підготовки студентів у вищому навчальному закладі юридичного профілю стає створення умов, що стимулюють самостійну, пошуково-творчу діяльність студентів, забезпечують можливість подальшого спілкування іноземною мовою в професійній сфері [1, с. 29].

Розглядаючи питання сучасних інноваційних технологій іншомовної підготовки фахівців із права, неможливо оминати увагою дистанційне навчання. Сучасні інноваційні технології навчання іноземної мови дозволяють не тільки розвивати розумові й творчі здібності майбутніх юристів, але й їх професійну спрямованість, а також формувати здібності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях з урахуванням особливостей професійного мислення, при організації мотиваційно-спонукальної й орієнтаційно-дослідницької діяльності [4, с. 68].

Мета дисципліни іноземної мови, в тому числі, англійської мови, полягає у формуванні здатності до міжкультурного спілкування, яке, у випадку

майбутніх юристів, має професійне спрямування, та реалізується на основі формування міжкультурної комунікативної компетенції [5, с. 174]. Остання, у свою чергу, визначається як такий рівень володіння мовленнєвими, мовними, соціокультурними та професійно-предметними знаннями, навичками та вміннями рідною та іноземною мовами, який дозволяє комунікативно прийнятно здійснювати міжкультурне спілкування [6, с. 7].

Виходячи з аналізу змісту професійної діяльності юристів, дослідники вказують на пріоритетність володіння вміннями письмового мовлення [6, с. 7-8]. Тим не менш, зважаючи на посилення інтеграційних процесів України до європейських та світових структур, все більшої актуальності набуває усне мовлення англійською мовою, адже в перспективі майбутні юристи можуть проходити стажування в інших країнах, де їм доведеться спілкуватися в усній формі. Дистанційне навчання ефективно вирішує цю проблему шляхом надання можливості постійного та достатньо динамічного телекомунікаційного спілкування викладача та студента на відстані, студентів між собою та з носіями мови у ході навчального процесу, причому ініціювання цього спілкування можливе з боку будь-якого з перелічених суб'єктів навчального процесу [7, с. 590].

Таким чином, основною метою вивчення англійської мови на юридичних факультетах вищих навчальних закладів є навчання іноземної мови як реального засобу спілкування між фахівцями різних країн, а також засобу, який дає можливість майбутнім юристам самостійно знайомитися з правовими актами та іншими документами мовою оригіналу. При цьому важливим є аби розвиток усіх мовленнєвих навичок набув професійного характеру.

Безумовно, впровадження інноваційних технологій в англійській мові для студентів юристів є ефективним способом реформування освіти, підвищення ефективності навчання, підготовки не просто фахівця, а високопрофесійного фахівця в галузі права.

1. Демченко Д.І. Обумовленні вимоги до навчання сучасного майбутнього юриста / Д.І. Демченко, Т.М. Черкасова // Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ : Матеріали II Міжнародної конференції, м. Харків, 23 березня 2012 р. — С. 29-30.

2. Кучай А. Впровадження інноваційних технологій навчання в освітню діяльність / А. Кучай // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. — 2013. — № 46. — С. 111-115.

3. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. — 2015. — № 1. — С. 27-33.

4. Нітенко О. В. Впровадження інноваційних технологій в іншомовній підготовці фахівців права / О. В. Нітенко // Педагогічний процес: теорія і практика. — 2014. — Вип. 2. — С. 65-69.

5. Романюк С. М. Дистанційне навчання англійської мови у процесі професійної підготовки майбутніх юристів: стан та перспективи / С. М. Романюк // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія. Педагогічні науки». — 2015. — № 1 (9). — С. 171-176.

6. Киктева К. С. Методика формування иноязычных межкультурных учений письменной речи юристов (неязыковой вуз, английский язык): автореф. дис. на соискание

ученої ступені канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання і виховання (іноземні мови)» / К. С. Киктева. – М., 2009. – 22 с.

7. Вишнева Г.В. Впровадження дистанційних технологій в процес навчання іноземній мові студентів-заочників неязыковых вузів / Г.В. Вишнева // Известия Пензенского государственного педагогического университета имени В.Г. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 589–592.

Зима Юлія Олександрівна,
студентка групи С-ЮЗ-615 (ЦПС)

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА У ВНЗ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ

Курс «Філософії права» займає важливе місце в процесі отримання вищої професійної освіти юристів. Значущість даного курсу для підготовки майбутніх юристів очевидна. Від розуміння самої філософії правового процесу, його становлення та розвитку залежить обсяг сприйняття майбутніми спеціалістами природи правового процесу.

Насамперед, при викладанні філософії права необхідно позбутися дуже стійкої і поширеної думки, що філософія вважається «чистою» наукою. У цьому випадку, як навчальна дисципліна вона сприймається тільки як сума знань, набір «тем», які студент повинен «пройти» без розуміння призначення та суті науки взагалі. При цьому загальна методика викладання філософії найчастіше зводиться до суми загальних методик викладання тих чи інших розділів курсу.

Філософія має за мету знайти сенс життя, обґрунтувати цей сенс та реалізувати його в сьогоденні. Тому основною задачею у викладанні філософії права є розширення кругозору студента, підвищення певного рівня філософської грамотності, формування у студентів філософсько-правового мислення та філософського ставлення до правового процесу взагалі.

В історико-філософському проблемному полі філософія реально представлена не як чиста наука, а як культура ірраціонального і раціоналістичного універсального світобачення. Тому концептуальне завдання викладача, як творчого фахівця в галузі філософії, полягає в тому, щоб виявити у розвитку філософської думки цю культуру і долучити до неї студента.

Методично це досягається, насамперед, прилученням студента до оригінальних філософських текстів, до аналізу проблемних ситуацій, зафіксова-

них у світовому філософському процесі та вітчизняній філософській думці, що відбиває всю багатогранність та багатоаспектність розвитку вітчизняної історії.

Філософія завжди прагнула не стільки до конструювання догматичних пізнавальних схем світового розвитку, які передбачають до того ж радикальні зміни соціальних форм людського існування, скільки до пояснення, розкриття суті змін, що відбуваються з метою набуття людиною духовної стійкості в мінливому, все більш невизначеному світі.

Потреба у філософському просвітництві, в філософствуванні як способі світосприйняття та осягненні світу сьогодні, можливо, велика як ніколи раніше, незалежно від того, усвідомлюється чи це суспільством, індивідом чи ні. Соціальний аспект потреби у філософії визначається тим, що від духовності людини залежить подолання сучасної кризи цінностей, розробка і впровадження стратегій, спрямованих на збереження людини і суспільства в умовах всепоглинаючої масовізації.

Все вищесказане, зрозуміло, не тільки не виключає, а й підкреслює необхідність оволодіння студентом змістовним мінімумом стандарту з філософії як навчальної дисципліни. Але це оволодіння - не мета, але засіб: воно не повинно бути механістично-формальним; в ідеалі воно має сприяти особистісному розвитку студента, його формуванню як фахівця. Особистісний розвиток студента має бути орієнтований також на активізацію мислення як найважливішого способу становлення і збереження індивідуальності.

В умовах прогресуючої цивілізації, глобалізації та постійно зростаючій соціальної невизначеності в суспільстві саме розвиток індивідуального початку студента дозволяє йому зробити усвідомлений вибір в житті та нести відповідальність за нього.

Кудрявцев Богдан Володимирович,
студент групи М-ЮЗ-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

КАТЕГОРІАЛЬНІ ОЗНАКИ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Стрімкий розвиток юридичної сфери у США та інших англomовних країнах у ХХ та ХХІ ст. сприяв появі великої кількості нових понять та реалій, що, в свою чергу, зумовило виникнення незчисленної кількості термінів на їх позначення. На очах сучасного покоління відбувається перенос «епіцен-

тру» життя суспільства з реального світу в реальність умовну, віртуальну. Це, на думку лінгвістів, сприяє процесам глобалізації та всесвітньої інтеграції, що, в свою чергу, призводить до зміцнення позиції англійської мови як мови інтернаціональної комунікації [3, с. 18].

Англомовні юридичні терміни починають активно вивчатися вітчизняними та зарубіжними мовознавцями. Головна складність дослідження юридичної термінологіки англійської мови та будь-якої іншої мови полягає в тому, що вона знаходиться в процесі безперервного розвитку, динамічних змін, постійній появі нових терміноодиниць. Особливістю юридичних термінів є також те, що вони, на відміну від інших наукових і технічних термінів, у результаті глибокого проникнення у всі сфери життя суспільства, поступово втрачають вузькоспеціальний характер функціонування та стають здобутком загальнолітературної мови [1, с. 20].

Визначення категоріальних ознак термінів будь-якої сфери здійснюється у межах термінознавства – науки, що вивчає терміносистеми, принципи їхньої організації, механізми творення термінів, вимоги до них, а також розв’язує прикладні завдання впорядкування й вивчення кодифікації терміносистем і їхніх відповідників у різних мовах [3, с. 66]. Досліджуючи юридичні терміни з точки зору її типології, походження, утворення, форми, значення, термінознавство приділяє увагу також вивченню особливостей функціонування термінів у різних видах комунікації.

Класичними категоріальними ознаками будь-якого терміну як особливої одиниці зі спеціальним, термінологічним значенням, яке кодифікує те чи інше поняття науки чи техніки, є: системність, дефінітивність, точність, вмотивованість, незалежність від контексту [2, с. 28-32]. Незважаючи на той факт, що більшість із визначених ознак відрізняють терміни від не термінів, загальнонавчаних та інших слів, з чим і погоджуються більшість лінгвістів, деякі з цих ознак вважаються ними дещо “максималістськими”, такими, що не враховують реальний стан речей із функціонуванням термінів.

Ознака системності юридичного терміну підкреслює його класифікаційну сутність, приналежність до юридичної терміносистеми. Системність є не тільки основною диференційною ознакою будь-яких термінологічних одиниць, але й загалом вимогою їх термінологічної кодифікації.

Однією з важливих ознак терміну є його змістова точність, під якою зазвичай розуміється чіткість, обмеженість значення цієї одиниці, що одночасно вказує на його приналежність до певної терміносистеми та визначає його термінологічний статус [2, с. 5]. Змістова точність є власне корелятом однозначності терміну. Якщо він використовується для позначення наукових або технічних понять в інших галузях знань, це не впливає на його однозначність у конкретній, визначеній галузі знань. Ознака незалежності значення терміну від контексту, постульована лінгвістами в минулому столітті, дещо суперечить сучасним поглядам науковців про функціональну та комунікативну природу терміну, згідно з яким не тільки терміносистема, як певна абстрактна

сутність, до якої належить термін, а саме контекст його використання та функціональне призначення визначає його реальне значення.

1. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Ю.А. Зацний, 2006. – Львів: ПАІС. – 228 с.
2. Крыжановская А.В. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии / А.В. Крыжановская, Л.А. Симоненко. – К. : Наукова думка, 1987. – 160 с.
3. Лейчик В.М. Терминоведение: предмет, методы, структура / В.М. Лейчик. – [4-е изд.]. – М. : Либроком, 2009. — 256 с.
4. Словничок юридичних термінів: Навч. посіб. / Уклад. В. П. Марчук. — К.: МАУП, 2003. — 128 с.

Смірнова Ірина Миколаївна
студентка групи С-ЮЗ-615 ЦПС

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У ХХІ ст. постало питання, що знання оновлюються швидше, ніж змінюються покоління. В умовах сучасної інформаційної атаки обсяг лише наукової інформації у світі подвоюється кожні 10 років. Динамічний розвиток науково-технічного прогресу, суспільних відносин та інформаційних технологій за останні півсторіччя ознаменувався тим, що інформація перетворилася в найвпливовіший чинник економічного зростання та політичної незалежності держави, підвищення рівня її інформаційної безпеки [1]

Усе це, беззаперечно, вимагає перегляду традиційних підходів щодо створення, систематизації, передачі й використання інформаційних ресурсів, особливо в галузі освіти й науки. Найважливіша умова подальшого інноваційного розвитку країни – створення найсучаснішого інформаційного освітнього середовища, зорієнтованого на а) гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої, в тому числі і юридичної освіти; б) якість та інновацій; в) конкурентоспроможність, національне й міжнародне визнання; г) запровадження розгалуженої системи формальної й неформальної освіти, розвиток дистанційного електронного навчання; г) участь національних і міжнародних корпоративних освітніх проектах і програмах; е) інтеграцію до європейського простору вищої юридичної освіти; є) стабільні партнерські відносини з роботодавцями; ж) вплив на політику вищої юридичної освіти в Єв-

ропейському регіоні; 3) підвищення ефективності та якості інформаційного забезпечення навчальної діяльності з орієнтацією на глобальні телекомунікаційні технології [2].

Навчальний процес у сучасному ВНЗ повинен бути спрямованим на реалізацію змісту вищої освіти на підставі державних стандартів і кваліфікаційних вимог до фахівців та з урахуванням варіантів, що дають можливість або продовжити освіту у будь-якому закордонному ВНЗ, або отримати відповідну кваліфікацію на основі певного закінченого циклу освіти. Тому він повинен здійснюватися з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у соціокультурній сфері, системі управління, організації праці в умовах ринкової економіки та глобалізації. Зміст освіти визначається освітньо-професійними програмами, в яких відображено змістово-реалізаційні аспекти освітньо-кваліфікаційних характеристик, визначено нормативний зміст навчання, встановлено вимоги до сутності, обсягу та рівня освітньої і професійної підготовки фахівців відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певної спеціальності.

У наш час відбувається модернізація, еволюція системи освіти від класичного університету до віртуального, від лекційного викладання матеріалу до комп'ютерних освітніх програм, від книжкової бібліотеки до комп'ютерної, від багатотомних паперових енциклопедій до сучасних пошукових баз даних [3]. В усіх розвинених країнах світу наголос у процесі реформування систем освіти переноситься на формування вмінь самостійно здобувати потрібну інформацію, виділяти проблеми і знаходити шляхи їх раціонального вирішення, вміти критично аналізувати набуті знання і застосовувати їх для розв'язання нових завдань. Постає необхідність особистісно-орієнтованої освіти, в якій учень дійсно є центральною фігурою навчального процесу.

Одним із інноваційних напрямків освітнього процесу є дистанційна освіта. Дистанційна освіта – багатосторонній процес. Тому в режимі дистанційної освіти можливо отримати підготовку в будь-яких сферах наукових знань. Не є винятком і юридична освіта. У дистанційному режимі може бути надано вищу юридичну освіту, здійснено перепідготовку юридичних кадрів та підвищення кваліфікації юристів

Сучасний період розвитку України чітко визначив необхідність оновлення основних пріоритетів в галузі освіти та співвідношення її з проблемами сьогодення й світовими тенденціями глобалізації. Ця обставина продиктована наявністю основного протиріччя між сучасними вимогами до якості освіти, що забезпечують освітні заклади, і обмеженістю прогресивних методик і технологій, що застосовуються в процесі її здійснення. Навчатися працювати ефективно - основна і головна задача нового часу.

Безумовно, впровадження найновіших технологій у навчально-

виховний процес це дуже динамічне явище. Тому необхідно постійно вдосконалювати існуючі інструменти, вивчати позитивний світовий та вітчизняний досвід, запроваджувати нові інструменти та методики тощо. Тільки завдяки цьому можна буде досягти поставленої мети – забезпечити підготовку високоякісних фахівців у галузі права, яких потребує сучасна правова європейська держава.

1. Комар, Ю. М. Активізація інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей на основі інформаційних засобів впливу [Текст]/ Ю. М. Комар // Унів. наук. зап. / Хмельниц. ун-т упр. та права. – 2009. – № 4. – С. 322–326.

2. Про вищу освіту [Текст] : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134

3. Жилінкова, І. В. Використання нових інформаційних технологій в юридичній освіті [Текст]/ І. В. Жилінкова // Проблеми вищої юридичної освіти : тези доп. та наук. повідомл. наук.-метод. конф. (Харків, 18–19 груд. 2001 р.) / за ред. В. В. Комарова. – Х. : Нац. юрид.акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2002. – С. 85–86.

Поправка Станіслав Олександрович
студент групи С-ЮЗ-619 (ЦПС)

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЮРИСТА

За правильно організованої навчальної діяльності людини накопичує знання не хаотично, а цілеспрямовано, внаслідок чого засвоєння нею наукової інформації утворює певну систему, яка весь час розширюється, збагачується.

Для майбутніх юристів філософія права є курсом, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище. Без філософії права юрист вивчає власне кажучи "законодавство", і лише філософія права перетворює його предмет вивчення у правознавство, в науку людського світу. Саме через філософію права юрист засвоює ті віковічні цінності, фундаментальні категорії та інтелектуально-пізнавальні засоби, які будуть для нього виступати орієнтиром в правозастосувальній діяльності.

Філософія права є наукою про сутнісну природу права, а тому стає зрозуміло, що без цих знань фахівця бути не може. Саме правознавця, а не лише

закозознавця. Сенс і мета цієї галузі знання в тім, щоб сформувати, виховати не юриста-позитивіста, як це робилося за радянської доби, а юриста - гуманіста, для якого на першому місці стояла б не мертва догма закону, а права та свободи живої, конкретної особистості. Це буде, свого роду, докорінною заміною концепції юридичної освіти в Україні. Ця заміна є важливою проблемою для нашого суспільства, якщо воно прагне увійти в європейський життєвий простір, в коло рівних та незалежних народів.

Курс «Філософія права» розглядає право не просто як соціальний інститут і засіб здійснення політичних цілей, а як складний світ, багатогранну реальність зі своїми закономірностями, своїм улаштуванням і логікою розвитку, що відрізняє його від інших сфер людського буття.

За твердженням М.В. Козюбри, філософія права на відміну від юридичної науки, не вивчає і не пояснює право як факт, як те що існує в реальності, а прагне до розуміння, світоглядного осмислення того, яким право повинно бути [1, с.28]. Фактично філософія права синтезуючи існуючі концепції праворозуміння дає поштовх до осмислення і сприйняття вищої цінності права, відтворення його гуманістичної місії в реальному житті.

Пояснюючи зростаючий інтерес до філософії права, Ю.С. Шемчушенко обґрунтовує це підвищенням соціальної ролі права у регулюванні суспільних відносин. Ідеться про нові підходи до визначення самого поняття права і механізмів його ефективної реалізації, про первинність принципу верховенства права у суспільному житті. Для цього потрібна відповідна методологічна основа [4, с.7]. Саме такою основою має стати філософія права, як синтетична наука світоглядного характеру, яка орієнтує пізнавальні процеси не просто на сприйняття соціальної дійсності, а на усвідомлення та втілення високого призначення права як міри справедливості, свободи та формальної рівності. Особливе значення філософія права складає для майбутніх юристів, для тих, хто безпосередньо буде втілювати принцип справедливості в життя у своїй практичній роботі.

Цілком очевидно, що вміння усвідомити високий гуманістичний сенс своєї діяльності, філософськи обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняте практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і громадянської чесності юриста. Таке обґрунтування, особливо в області практичних рішень, не завжди усвідомлюється, проте воно значною мірою визначається домінуючими установками світогляду юристів, на формування якого покликана впливати філософія права.

Таким чином, необхідність вивчення студентами юридичних ВНЗ філософсько-правових знань визначається, перш за все, потребами їх майбутньої спеціальності

Підводячи підсумки по даній темі, варто погодитись з позицією О.В. Марченко, що суть філософського пізнання полягає в тому, що воно націлене на виявлення сенсу і цілей існування людини у світі, тобто носить світоглядний характер. В основу філософського пізнання покладено стійкий мотив

людини до самовизначення як істоти розумної і моральної. Результатом такого самовизначення є формування смислової картини світу, через призму якої людина сприймає світ і себе в цьому світі. Філософське пізнання з самого початку означало свободу і творчість, що виходять за рамки встановлених кимось канонів і правил, руйнують усталені стереотипи [6, с.13].

Філософія права навертає мислення юриста до ясності й організованості, вона є своєрідним світоглядним орієнтиром для розуміння конкретних законів та усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими правовими системами та закономірностями суспільного розвитку. Лише завдяки осмисленому виборі життєвих пріоритетів в умовах достатньої поінформованості про множину концепцій і теорій, які пояснюють явища і процеси суспільного буття, можна досягти стійкості переконань, органічного, а не «нав'язаного» формування національної свідомості патріотизму, усвідомленого сприйняття ідеалів добра, справедливості, гуманістичних цінностей [6, с.13].

1. Козюбра М. І. Місце філософії права в системі суспільствознавства (до питання про дисциплінарний статус філософії права) // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С. 27 – 32.

2. Максимов С. І. Філософія права як сфера співпраці юристів і філософів // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С. 33 – 36.

3. Максимов С., Кобринський Д. Міжнародний методологічний семінар «Філософія права як академічна дисципліна» // Право України. – 2008. – № 12. – С. 159 – 165.

4. Шемшученко Ю. С. Актуальні проблеми філософії права // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С.7 – 9.

5. Harris G. Legal Philosophies. - L: Butterworth, 1980. - P. 4.

6. Марченко О.В. Філософія права: навч. посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 304 с.

7. <http://www.philosophy.ua>

8. <http://pidruchniki.com>

Манченко Єлизавета Анатоліївна

студент групи М-ЮЗ-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Англійська мова — це мова міжнародного спілкування. Нині держава потребує висококваліфікованих фахівців в області юриспруденції, які здатні до співробітництва з іноземними партнерами, а досягнення майстерного во-

лодіння англійською мовою не можливе без якісної підготовки у вищій школі. Тому, вивчення англійської мови для майбутніх юристів є невід'ємною складовою для вдосконалення своїх професійних якостей.

Для фундаментального вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах необхідно впроваджувати інноваційні методи та технології. Наразі актуальним є тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу, його наближення до реального процесу спілкування.[1]. Це означає, що у процесі навчання здобувачі вищої освіти навчаються користуватись мовою залежно від ситуації. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на учня (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук. Існують різні варіанти цього напрямку в сучасній методиці, які мають різні назви — «Whole Language Content Approach», «Cognitive Approach», «Content-Based ESL Program», «Cognitive Academic Language Approach», «Co-operative Learning», «Interactive training» [2]. В основу таких методів покладений розвиток діалогічного мовлення. Подолання мовних бар'єрів.

Використання мережі інтернет для вивчення англійської мови все більше і більше витісняють використання підручників під час практичних занять. Таким чином, комп'ютеризація навчального процесу є значно ефективнішим важелем для створення мотивації вивчення англійської мови. Запровадження мультимедійних технологій створює умови для інтерактивного спілкування, що на сьогоднішній день є найважливішою складовою навчального процесу [3]. Застосування такої технології дозволяє здобувачам вищої освіти самостійно готувати мультимедійні проекти та презентувати їх на англійській мові. Це в свою чергу допомагає подолати словесні бар'єри та розвивати комунікативні властивості. Також до переваг цього методу можна віднести можливість використання інтерактивних відео - та аудіо роликів при навчанні усному мовленню. Демонструючи схеми, фото та малюнки за тематикою мовного спілкування, реалізується принцип наочності [4]. Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх у навчальний процес, більш ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на занятті з англійської мови, а саме:

а) формувати навички та вміння читання, безпосередньо використовуючи матеріали мережі різного рівня складності;

б) удосконалювати вміння аудіювання на основі автентичних звукових текстів мережі Інтернет, також відповідно підготовлених викладачем;

в) удосконалювати вміння монологічного та діалогічного висловлювання на основі проблемного обговорення, представлених викладачем або кимось із студентів, матеріалів мережі;

г) вдосконалювати вміння писемного мовлення, індивідуально або письмово складаючи відповіді партнерам, беручи участь у підготовці рефератів,

творів, інших епістолярних продуктів спільної діяльності партнерів;

д) поповнювати свій словниковий запас, як активний, так і пасивний, лексикою сучасної англійської мови, що відображає певний етап розвитку культури народу, соціального та політичного устрою суспільства.

Дані принципи роблять можливим розвиток міжкультурної компетенції як компонента комунікативної здібності[5].

Отже, вивчення і застосування на практиці інноваційних методологічних підходів надають можливість викладачам англійської мови впровадити та удосконалити нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу та рівень знань студентів.

1. Рудницька Т.Г. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної спрямованості навчального процесу./Т.Рудницька.- Вісник Вінницького політехнічного інституту, 2008.

2. Stern H. H. (1983) *Fundamental Concepts of Language Teaching* / H. H Stern. — Oxford: Oxford University Press.

3. Сучасні підходи до навчання іноземної мови, шляхи інтеграції школи та ВНЗ. Матеріали II міжнародної конференції. —Харків, 2011.

4. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. / О. Пометун, Л. Пироженко. —К., 2002.

5. Копылова В. В. Основные направления организации обучения иностранным языкам при проведении эксперимента по совершенствованию структуры и содержания общего образования. *Коммуникативная методика*, 2003, №3.

Михайлов Юрій Олегович,

студент групи М-ЮЗ-621

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін,

*кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сучасні інтеграційні процеси, укладання ділових угод, підписання двосторонніх контрактів із зарубіжними партнерами, розширення професійних і культурних зв'язків України з країнами – членами Європейського Союзу, збільшення інформаційного потоку вимагають від сучасного випускника юридичного вищого навчального закладу володіння іноземною мовою на рівні не нижче B2 (незалежний користувач). Цей мовний рівень відповідає сучасним європейським стандартам, тому перед освітньою системою і вищими навчальними закладами стоїть невідкладне завдання пошуку та розроблення

нових підходів із використанням інноваційних технологій, удосконалення викладання іноземних мов з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, здатного вільно спілкуватися іноземною мовою та достойно виконувати поставлені до нього професійні вимоги.

В наш час молодь демонструє досить високий рівень володіння іноземною мовою, завдяки чому активно відбувається навчання в мережі Інтернет. Науковці визначають вищезазначене явище як «когнітивну мобільність». Київським інститутом соціології наведено статистичні дані, за якими працедавці вважають, що випускникам ВНЗ не вистачає практичних професійних знань – 61 %, уміння вирішувати практичні завдання – 36 %, знання іноземних мов – 46 %, аналітичних умінь – 9 %. Вважаємо, що безперервна освіта, на якій акцентується увага в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., є основним критерієм до забезпечення якісної освіти та її модернізації [2].

На наш погляд, для підвищення якості освіти необхідно дотримання наступних складових: комплексу знань, умінь та навичок, які слід удосконалювати протягом життя; спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; комп'ютерна грамотність; уміння навчатися самостійно; соціальні та громадянські компетенції; креативність, новаторство та підприємництво; культурна сфера. До того ж ученим Е. Тофлером запропоновано три провідних уміння: вчитися, спілкуватися, вибирати. Комплексне поєднання основних компетенцій, про які йдеться у дослідженнях науковців, педагогів-практиків та експертів в освітній галузі, стане запорукою підвищення рівня якості освіти.

На сучасному етапі розвитку освіти модель навчання може існувати у поєднанні з використанням новітніх технологій навчання англійської мови, а саме мультимедійних засобів навчання та мультимедійних технологій навчання. Тому нові освітні тенденції мають утілюватися під керівництвом компетентного викладача, який здатний поєднувати викладання мови, застосовуючи нові методи та форми навчання. Технічні засоби і технології продуктивно змінюють можливості викладача, роблять заняття більш насиченим. За допомогою мультимедійних проекторів здійснюється матрична презентація матеріалу, яка частково звільняє студента і викладача від друкованого тексту, від постійного читання та вивчення напам'ять. Тому поява сучасної методики викладання із залученням мультимедійних технологій покращує та насичує процес навчання, дає можливість обробити та абсорбувати значно більший обсяг навчального матеріалу та відповідно підвищити практичний рівень володіння англійською мовою.

Для викладачів комп'ютерне (віртуальне) середовище слугує підґрунтям для розробки сучасних засобів навчання. Викладач отримує можливість постійного оновлення навчального матеріалу завдяки використанню у процесі навчання сучасних автентичних електронних документів та інших інтернет-ресурсів. Він може адаптувати й доповнювати вже закладені у базу даних

програмні матеріали, не тільки узгоджуючи їх із віковими особливостями і професійними інтересами студентів, але й інтегруючи зміст програм у соціокультурне середовище студентів. Також викладач за допомогою ІКТ надає студентам, з одного боку, більше автономії, а з іншого – "соціалізує" процес навчання, дозволяючи зробити його результатом доробком багатьох зацікавлених осіб (через роздрук матеріалів, роботу в мережі Інтернет), а також створювати колективні творчі роботи студентів не тільки однієї групи, а навіть навчальних закладів, розташованих у різних містах і країнах. Використання на практиці інтернет-технологій сприяє оптимізації навчального процесу у немовних вишах [2].

Крім того, сучасні студенти мають можливість брати участь в on-line конференціях, що нині перебувають на стадії активного впровадження у процес навчання і дають позитивні результати щодо підготовки фахівців до професійної діяльності. On-line конференції є електронною проекцією звичайних конференцій, оскільки спілкування відбувається також у реальному часі і для нього характерні всі засоби усного мовлення. Єдиною відмінністю є широта аудиторії, місце проведення і технічні обмеження. Алгоритм проведення on-line конференцій такий: визначаються тема конференції, її ведучий і терміни проведення; оголошується збір доповідей і публікується прес-реліз конференції, який розсилається в інші ВНЗ; у визначений час проводиться презентація і обговорення доповідей; конференція завершується. Публікуються результативні зведення. Серед різновидів інтернет-конференцій є скайп-конференції; friendfeed-конференції / семінари; wiki-конференції / семінари; інтегровані конференції, коли використовуються різні середовища і сервіси (wiki і блоги або Skype) [1].

Звісно, зазначене інтерактивне спілкування обов'язково має координуватися викладачем і відповідно оцінюватися балами. На подальших заняттях для закріплення здобутих знань та перевірки інформації викладач може проводити зріз знань у вигляді виконання комп'ютерного тесту, різноманітних пізнавальних завдань в електронній формі та демонстрування презентацій. Проведення інтернет-конференцій, on-line мовлення у мережі Інтернет значно розширює світогляд фахівця та підвищує мотиваційну спрямованість вивчення іноземної мови.

Технологія інтернет-спілкування є найбільш сприйнятливою та цікавою, враховуючи комунікативну спрямованість процесу вивчення іноземної мови. Ефективність віртуальної комунікації забезпечується тим, що дозволяє не лише передавати, а й формувати, уточнювати, розвивати інформацію, вести діалог, наближений до умов природного спілкування, і навіть встановлювати візуальний контакт та брати участь у роботі веб-конференцій іноземними мовами.

Отже, на наш погляд, важливого значення для підготовки майбутніх фахівців набуває поєднання «живого» спілкування, діалозі з носіями мови, та використання сучасних мультимедійних технологій.

1. Интернет-конференция : методические материалы [Электронный словник]. – Режим доступу: <http://wiki.iot.ru>

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

Присяжна Альона Вадимівна,
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК НОВІТНІЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ЮРИДИЧНІЙ ГАЛУЗІ

Підготовка фахівців у системі вищої юридичної освіти, які б відрізнялися нестандартним мисленням, активною громадською позицією, готовністю навчатися впродовж життя, вимагає гармонізації освіти відповідно до вимог європейського простору. Забезпечити розвиток цих умінь і особистісних якостей можливо, наприклад, впроваджуючи інтерактивні технології навчання, що являть собою спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, за яких кожен студент відчуває свою інтелектуальну спроможність та успішність

Сьогодні спектр професійних знань, умінь, навичок представника практичної професії значно розширився і вимагає від суб'єктів освітньо-правової діяльності найрізноманітніших знань як у власне-правових галузях, так і в суміжних із правом сферах, потребує ґрунтовної загальної та фахової методологічної підготовки, вільного володіння методикою і практикою правових досліджень, сучасним мовним і технічним інструментарієм [1]. М. Кларін, розглядаючи проблеми інтерактивного навчання, стверджує, що «це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності учнів, що включає конкретні цілі, а саме створення комфортних умов навчання, за допомогою яких учень відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання [2].

В аналітичній доповіді ЮНЕСКО «Сталий розвиток після 2015 року» зазначено, що у нову інформаційну епоху саме вища освіта має стати основоположним елементом у напрямі прогресу, а інновації у різних сферах суспільної діяльності мають містити в собі високий динамізм, швидку зміну знань, інформації, технологій [3]. Отже, формуючи високий рівень професійної та загальної культури, фахової компетентності, неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі педагогічного процесу знаходиться викладач,

а студенти пасивно сприймають матеріал та виконують його вимоги.

Інтерактивне навчання дає змогу змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Підхід до студента, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості. Він полягає насамперед у підвищенні навчально-виховної ефективності занять, і як наслідок – у значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, вмінь і навичок, які набули студенти. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення [4, с.59].

Інститут «Євролінгвіст» (Голландія) провів дослідження, завдяки якому вчені дійшли висновку, що більшість людей запам'ятовує 5 % почутого і 20 % побаченого. Одночасне використання аудіо- та відеоінформації підвищує запам'ятовування до 40-50 % [5]. Отже, під час інтерактивного навчання студент вже стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку, що забезпечує його мотивацію до навчання та сприяє ефективності освіти. Викладач же виступає як організатор процесу навчання, консультант, який не «замикає» процес на собі.

Т. Добриніна виділяє такі принципи інтерактивного навчання студентів: особистісне включення студентів в навчальну діяльність; моделювання в навчальній діяльності студентів цілісного змісту, форм і умов професійної діяльності спеціалістів; проблемність змісту навчання в освітньому процесі; адекватність форм навчальної діяльності студентів цілям і змісту освіти; міжособистісна взаємодія і діалогічне спілкування суб'єктів навчального процесу (викладача і студента, студентів між собою); педагогічне обґрунтування поєднання традиційних і нових педагогічних технологій; єдність навчання і виховання особистості професіонала [6].

Основна відмінність інтерактивних вправ і завдань від звичайних полягає в тому, що вони направлені не тільки і не стільки на закріплення вже вивченого матеріалу, скільки на вивчення нового. Сучасна педагогіка багата цілим арсеналом інтерактивних підходів, серед яких можна виділити наступні: творчі завдання; робота в малих групах; навчаючи ігри (ролеві, ділові й освітні ігри, імітації); використання суспільних ресурсів (запрошення фахівця, екскурсії); соціальні проекти та інші позааудиторні методи навчання (змагання, радіо, газети, фільми, спектаклі, виставки, уявлення, пісні і казки); розминки; вивчення і закріплення нового матеріалу (інтерактивна лекція, робота з наочною допомогою, відео- та аудіоматеріалами, «студент в ролі викладача», «кожен навчає кожного», мозаїка, використання питань, Сократівській діалог); обговорення складних і дискусійних питань, проблем («Займи позицію (шкала думок)», проектна техніка, «Один – вдвох – всі разом», «Зміни позицію», «Карусель», «Дискусія в стилі телевізійного струм-шоу», дебати, симпозіум); дозвіл проблем («Дерево рішень», «Мозковий штурм», «Аналіз казусів», «Переговори і медитація») та ін. [7, с. 59-60].

Вибираючи метод навчання, викладач враховує час, відведений на ви-

вчення даної теми, а також значимість навчального матеріалу для подальшої професійної або навчальної діяльності студента. Але необхідно пам'ятати, що навчання – це не лише засвоєння знань і умінь, а й розвиток, виховання студентів. Вирішенню даних завдань сприяє активне навчання, яке знаменує собою перехід від переважно регламентуючих, алгоритмізованих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу до розвиваючих, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує народження пізнавальних мотивів та інтересів, умов для творчості в навчанні [8, с. 75-76].

Отже, провідною тенденцією сьогодення є інноваційність у вищій освіті, яка відповідає характеру і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних майбутніх спеціалістів інноваційного типу на ринку сучасних освітніх комунікацій. Використання інтерактивних технологій дозволяє організувати процес навчання таким чином, що в ньому беруть участь всі студенти та викладач, а також відкривається можливість здійснення самостійного навчання. Для викладача така організація навчання є дієвим способом отримання зворотного зв'язку, що сприяє можливості ефективно організувати процес оволодіння студентами навчальним матеріалом.

1. Артикуца Н.В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті / Н.В. Артикуца [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2424/Artikutsa_Inov.pdf;jsessionid=6450DF1F6FB0EBFDD67312586D95D190?sequence=1.

2. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии / М. В. Кларин. – Рига : НПЦ «Эксперимент», 1995. – 176 с.

3. Программа устойчивого развития на период после 2015 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_221646.pdf (дата обращения: 05.02.2015). – Заголовок з екрана.

4. Завалевська О.В. Використання інтерактивних методів навчання як одна з педагогічних умов формування професійного самоусвідомлення майбутніх фахівців / О.В. Завалевська // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 7. – С. 58-61.

5. Осин А. Мультимедиа в образовании / А. Осип // Шкільна бібліотека плюс. – 2005. - № 9. – С. 11-24, с. 15.

6. Добрынина Т.Н. Педагогические условия применения интерактивных форм обучения в педагогическом вузе : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Т.Н. Добрынина. – Новосибирск, 2003. – 196 с.

7. Завалевська О.В. Використання інтерактивних методів навчання як одна з педагогічних умов формування професійного самоусвідомлення майбутніх фахівців / О.В. Завалевська // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 7. – С. 58-61.

8. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі / М. Дяченко-Богун // Витоки педагогічної майстерності. – 2014. – Випуск 14 – с. 74-79.

9. Падун Н.О., Падун А.О. Інтерактивне навчання як засіб ефективної підготовки спеціалістів / Н.О. Падун, А.О. Падун // Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 2. – С. 195-198.

Фоменко Владислава Анатоліївна,
студентка групи МЮД- 622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Гендер – один із базових вимірів соціальної структури суспільства, який разом з іншими соціально-демографічними та культурними характеристиками (раса, клас, вік) організує соціальну систему. Соціальне відтворення гендерної свідомості на рівні індивідів підтримує засновану за ознакою статі соціальну структуру. Гендер надає соціально рольовий статус особистості, який визначає можливості в освіті, професійній діяльності, суспільному виробництві.

Наукові роботи успішно імплементуються у навчально-виховний процес ВНЗ. Педагоги усвідомлюють, що відсутність повноцінного гендерного виховання і статевої просвіти не лише приводить до відхилень у формуванні особистості, але й до невротичних порушень, нещасливих шлюбних стосунків у майбутньому. Гендерна тематика за останні роки у психолого-педагогічній науці набуває все більшої актуальності. Жорсткі стандарти традиційної культури щодо статевого виховання, які проводяться суспільством через навчальні заклади стають об'єктивною перешкодою для ефективної соціалізації молодого покоління. Сьогодні гендерний підхід орієнтований на формування й утвердження рівних, незалежних від статі можливостей самореалізації особистості в усіх сферах життєдіяльності.

Важливий внесок у розробку гендерного підходу в педагогічній освіті внесли: О.А.Вороніна (проблеми розробки теорії і методології гендерних досліджень, визначення місця та ролі гендерного виховання в системі професійної підготовки студентів); Л.В.Штильова (розробка методичних програм для вчителів з питань впровадження гендерної освіти і виховання в середній школі); І.С.Кльоцина (шляхи гендерної соціалізації особистості з урахуванням вікових особливостей, розробка практикуму з гендерної проблематики для студентів з метою подолання гендерних стереотипів). Гендерний підхід у процесі професійної підготовки майбутніх учителів врахований у дослідженнях С.Д. Матюшкової, Н.В.Смірнкової, Л.П. Шолохової, М.Т. Поливянної, О.В. Шнирової.

Гендерна педагогіка – це педагогічна система, яка враховує волевияв-

лення двох соціальних статей – жінок та чоловіків – у громадському суспільстві як рівних у можливостях і правах з урахуванням їх гендерних інтересів і потреб (Л. Смоляр).

Гендерне виховання конструюється на основі аналізу моделей гендерних взаємовідносин, що розвиваються та трансформуються в суспільстві. Гендерне виховання виходить із того, що людина - не абстрактна нейтральна цілісність, а жінка і чоловік, у їхній рівноправності, самовираженні й самоствердженні, що є найважливішим із соціальних орієнтирів у всіх сферах життя демократичного суспільства. Гендерне виховання - це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів конструювання чоловічих і жіночих ролей, поведінки діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі. Гендерне виховання особистості здійснюється під впливом родини, освіти, засобів масової інформації, релігії, мистецтва, мови, правової та державної політики. Застосування гендерного підходу у формуванні гармонійно розвиненої особистості пропонує новий спосіб пізнання дійсності, в якому відсутні нерівність та ієрархія «чоловічого» та «жіночого».

Отже, процес гендерного виховання студентів - це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів конструювання чоловічих і жіночих ролей, поведінки, діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі.

1. Митрофанова А.В. Гендерный подход к педагогике // Введение в гендерные исследования: Учеб. пособие / Под ред. И.В. Костиковой. - М.: Изд-во МГУ, 2000. - С. 201-215.

2. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; За ред. В. Гайденко. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. - 315 с.

3. Нежинська О. О. Модель гендерної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів / О. О. Не-жинська; Університет менеджменту освіти АПН України, Асоц. Без перерв. освіти дорослих ; редкол.: О. Л. Ануфрієва та ін. ; голов. ред.. В. В. Олійник // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. — К. : Геопринт, 2008. — Вип. 10. — С. 212—219.

Осмоловський Дмитро Ігорович,
студент групи М-ЮЗ-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук*

Кізіль М. А.

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ЮРИДИЧНОМУ ПРОСТОРИ

На сьогодні в Україні значну роль має знання англійської мови. Проблематика вільного володіння мовою стає дедалі ширшою, адже враховуючи, що це мова міжнародного спілкування, потрібно запроваджувати певні заходи щодо вивчення цієї мови. Це забезпечить доступ спеціалістів до соціальних, культурних, освітніх можливостей, які відкриває знання англійської мови.

Сучасна мовна політика спрямовує суспільство на багатомовність. Без гідного володіння мовами успішна інтеграція в сучасному світі не буде можлива. Вивчення в навчальних закладах більш ніж однієї іноземної мови знаходиться в інтересах загальної національної політики України та держави взагалі. Сьогодні у вишах пропонується обирати мову для вивчення, що також є позитивним явищем, адже це розширює можливості держави загалом. Фахівці різних напрямків, володіючи іноземними мовами, завжди будуть залишатися в полі зору роботодавців та держави.

Сорбонська (Париж, 1998) [4] та Болонська (Болонья, 1999) [1] Декларації проголосили створення єдиного Європейського освітнього простору, в якому національні ідентичності та спільні інтереси можуть взаємодіяти та зміцнюватись на користь Європи, її студентів та громадян взагалі. Європейська Комісія визначила головні напрямки дій щодо мовної освіти (Брюссель, 2002):

-покращення і поширення практики вивчення мов упродовж усього життя людини;

-підвищення ефективності мовної освіти;

- створення сприятливих умов для вивчення сучасних мов.

У грудні 2002 року Британська Рада в Україні запросила викладачів англійської мови з вищих учбових закладів для обговорення поточного стану справ з викладання англійської мови. Ініціативу Міністерства освіти та науки України і Британської Ради було підтримано [3].

На жаль викладання англійської мови спеціального вжитку надається недостатньо уваги. До 2005 року в Україні була відсутність Національної

програми з англійської мови спеціального вжитку, це призводило до недостатньої узгодженості між робочими програмами вищих навчальних закладів з точки зору їх структури і змісту.

Згідно Указу Президента України №641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» (далі Указ), було визначено завдання для розвитку англійської мови в Україні. В Указі було визначено такі заходи :

- інформаційно-роз'яснювальна робота щодо важливості вивчення англійської мови;
- ознайомлення з можливостями її використання;
- включення вивчення англійської мови до програм підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Передбачений порядок здійснення заходів у встановленому порядку щодо : організації на базі вищих навчальних закладів вивчення англійської мови студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними та науково-педагогічними працівниками, іншими громадянами; заохочування та сприяння розширенню в установленому порядку викладання здобувачам вищої освіти навчальних дисциплін англійською мовою; запровадження вивчення англійської мови як другої іноземної у загальноосвітніх навчальних закладах, у яких вона не вивчається [5].

На початку ХХІ ст. у США та інших англомовних країнах стрімко розвивається юридична сфера, що сприяє появі великої кількості нових понять та термінів на їх позначення. Англомовні юридичні терміни починають активно вивчатися вітчизняними та зарубіжними мовознавцями, що призводить до зміцнення позиції англійської мови як мови інтернаціональної комунікації, як засобу професійного спілкування юристів та як способу досягнення певного соціального статусу. В сучасних умовах англійська мова розглядається як невід'ємна частина професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Проблема ефективного навчання іноземній мові є вкрай актуальною, адже практично кожен спеціаліст, особливо юрист, відчуває необхідність у знанні англійської мови. Очевидною є потреба у якісно новій системі освіти, яка б відповідала цілям і завданням сучасної європейської держави. Тому пошук нових та ефективних шляхів розв'язання цієї проблеми безперервно триває [2].

Сучасний розвиток технологій висуває перед освітою нові завдання, які потребують перегляду змісту освіти, форм, методів, прийомів навчання. Сьогодні відбувається реформування освітнього процесу у ВНЗ України згідно із загальноєвропейськими вимогами до якості освіти та процесами інформатизації освітнього простору, налагодженням співпраці з європейськими вишами. Якісна мовна підготовка студента неможлива без використання сучасних освітніх технологій. При вивченні іноземної мови останнім часом широко використовуються новітні технології, зокрема інтерактивне навчання з використанням комп'ютерних систем, що є ефективним і дієвим засобом . Під час такого освітнього процесу студент може спілкуватися з викладачем

он-лайн, вирішувати творчі та проблемні завдання, включаючи аналітичне і критичне мислення, пошукові здібності, підвищує самостійну роботу студента, тобто знання, уміння і навички студентів формуються шляхом залучення слухачів у активну навчально-пізнавальну діяльність. Інтерактивне навчання об'єднує всі нові й ефективні засоби освітнього процесу, які сприяють інтенсифікації та модернізації навчання, розвивають творчий підхід і особистісний потенціал студента у вивченні англійської мови.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій є невід'ємною складовою сучасної вітчизняної методики у вивченні англійської мови у вишах, які підвищують ефективність навчального процесу та покращують продуктивність праці студентів, сприяють зростанню інтересу до вивчення іноземної мови. Такі технології дозволяють робити навчальний матеріал більш яскравим і різноманітним та сприяє розвитку у студентів інтересу до навчання [2].

Таким чином, важливим завданням освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої, конкурентоспроможної особистості на сучасному ринку праці. Підготовка майбутнього юриста має включати в себе програму вивчення англійської мови як засобу комунікації, що сприяє розвитку здатності використовувати мову як інструмент спілкування та набуття професіоналізму іншомовної компетентності. Реформування вищої освіти передбачає докорінну зміну підходів до організації навчання. Вибір інтерактивних методів навчання обумовлений тим, що форми взаємодії викладача і студента набувають все більшого значення і є ознакою сучасного рівня розвитку освіти взагалі та вивчення англійської мови зокрема. Саме тому інтерактивне навчання є основою для моделювання майбутньої професійної діяльності студента.

1. Болонська декларація 1999 // Спільна декларація міністрів освіти Європи //Європейський простір у сфері вищої освіти // Болонья, 19 червня 1999 р.

2. Інноваційні процеси у сучасному просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції // Дніпропетровськ: Інновація, 2016 р.

3. Моїсєєв Ф.А. // Донецький державний університет економіки та торгівлі ім. М.Туган-Барановського // « Роль іноземної мови в загальній концепції підготовки сучасного фахівця».

4. Сорбонська декларація 1998 // Спільна Декларація “Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти“ // Париж, Сорбонна, 25 травня 1998 р.

5. Указ Президента України №641/2015 //Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні.

Сарана Іван Юрійович,
студент групи М-ЮД – 622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

В Україні активний розвиток Болонського процесу розпочався фактично з видання наказу МОН № 49 від 23.01.2004 «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004–2005 роки». До 2010 р. було заплановано створення європейського наукового й освітнього простору задля розширення можливостей випускників, збільшення мобільності громадян на європейському ринку праці та конкурентноздатності європейської вищої школи. Для досягнення цієї мети процес передбачає: прийняття зручної та зрозумілої градації дипломів, ступенів і кваліфікацій; запровадження двоступеневої структури вищої освіти; запровадження визнаного на європейському просторі вченого ступеня доктора філософії; використання єдиної системи кредитних одиниць (системи ECTS – European Community Course Credit Transfer System), яку ще називають системою кредитних одиниць, кредитних заліків, кредитних рівнів або залікових одиниць; запровадження уніфікованих і визнаних на європейському просторі додатків до диплома; напрацювання та підтримування європейських стандартів якості із застосуванням порівняльних критеріїв, механізмів і методів їх оцінки відповідно до вимог ENQA; усунення наявних перешкод для збільшення мобільності студентів, викладачів, дослідників і управлінців вищої школи [3].

Болонський процес – це процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і необхідних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах таких країн. Але питання приєднання до Болонського процесу викликало неоднозначні думки серед українських педагогів та політиків. Аналіз їхніх виступів у пресі, на веб-сайтах інтернету дозволяє виділити такі основні погляди на проблему:

- 1.) занепокоєння з приводу строкатої суміші культур та інтересів;
- 2.) занепокоєння з приводу значних фінансових затрат, яких потребує запровадження інформаційних технологій;
- 3.) схвалення змін процесу, що забезпечить виховання творчого мобіль-

ного фахівця;

4.) схвалення процесу освітньої інтеграції тільки при збереженні національних традицій [1].

Розглянемо цю проблему на базі Дніпропетровського Національного Університету Внутрішніх Справ.

Кредитно-модульна система (КМС) визначена для України як орієнтир побудови навчального процесу, її впровадження є важливим завданням модернізації освіти України. Кредитно-модульній системі як невід'ємному атрибуту Болонської декларації надаються дві основні функції. Перша – сприяння мобільності студентів і викладачів та спрощення переходів з одного університету до іншого. Друга – акумулююча: чітке визначення обсягів проведеної студентом роботи з урахуванням усіх видів навчальної та наукової діяльності. Сума кредитів визначає, на що здатний студент, який навчається за тією чи іншою програмою. Вона стимулює студентів до активної регулярної роботи протягом семестру; вимагає ініціативності від студентів; студенти звикають до різних форм роботи; ця система є більш об'єктивною і дає можливість зменшити суб'єктивний фактор при оцінюванні. Разом з тим недоліками є те, що, по-перше, в умовах кредитно-модульної системи та великої кількості студентів у групі важко забезпечити всім студентам рівні можливості для одержання необхідних балів; по-друге, значно збільшується навантаження на викладачів; по-третє, бали, накопичені під час семестру, не завжди відображають якість знань, а свідчать скоріше про активність студента. В умовах широкого доступу до інформації функція викладача набуває іншого змісту: ретрансляційні методи репродуктивного характеру відходять у далеке минуле, натомість викладач бачиться навігатором, провідником, тим, хто допоможе розставити акценти, окреслити багато траєкторій, проаналізувати недоліки та переваги кожної з них і таким чином підштовхнути до народження самостійного висновку. Найважливішим тут видається опанування алгоритмом логічного мислення, аналізу, творчого пошуку, як головних передумов виникнення нового знання. [2].

На наш погляд, для реального втілення європейських стандартів освіти на юридичному факультеті слід здійснити такі кроки:

1. Переглянути ідеологію системи викладання та відмовитися від системи «колективного навчання», яка передбачала обов'язкове відвідування всіма студентами всіх курсів, визначених навчальним планом, відвідування сталою академічною групою всіх без виключення семінарських занять, іспит як основну форму контролю, п'ятибальну систему оцінювання знань. Натомість кредитно-модульна система передбачає: а) перенесення акценту на індивідуальну роботу зі студентом, що повинно стати визначальним передусім для магістратури; б) наявність у студента можливості обирати курси; перехід від поняття «академічна група» до поняття «група слухачів», які записалися на курс до певного викладача; в) зменшення кількості лекцій, семінарських занять; г) збільшення самостійної позааудиторної роботи студента з відпові-

дним контролем викладачем.

2. Запровадити електронну систему обрахування поточної успішності студента з тим, щоб студент міг оцінити кількість набраних ним балів.

3. Вжити заходів, спрямованих на забезпечення студентів матеріально-технічною базою для здійснення повноцінної індивідуальної підготовки, зокрема заснувати бібліотеку юридичного факультету із сучасною монографічною та учбовою літературою, а також з можливістю користування електронними базами даних.

4. Запровадити сучасні інтерактивні методи навчання.

5. Зменшити кількість студентів в академічній групі (для вивчення обов'язкових курсів і курсів за вибором студента).

1. Калюжна Н. Л. Приєднання України до Болонської конвенції, її переваги та недоліки [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25782.doc.htm.

2. Кійко О. Міфи і реальність «Болонського процесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=16312.

3. Притика Ю. Проблеми впровадження стандартів Болонського процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=1146>.

Терещенко Оксана

студентка групи М-ЮЗ-621

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Підготовка майбутніх фахівців юридичних спеціальностей неможлива без удосконалення мовної освіти та її професійного забезпечення в умовах мультилінгвальної Європи. Сьогодні великої актуальності набуває використання широкого спектру інноваційних технологій під час викладання іноземної мови студентам, зокрема інтернет-ресурсів для покращення процесу формування глобальних компетенцій випускників університетів світового класу.

Значний інтерес в контексті вивчення способів застосування сучасних технологій викликає викладання англійської мови на різних рівнях вищої освіти з наступним їх упровадженням у навчальний процес юридичних вишів у глобальну добу розвитку освіти.

Питання використання інноваційних технологій у процесі викладання англійської мови з метою удосконалення іншомовної підготовки фахівців та інтенсифікації навчального процесу у вищій школі стали предметом багатьох досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів з використання Інтернет-технологій у викладанні англійської мови. На сучасному етапі розвитку вищої освіти провідні науковці акцентують увагу та обговорюють на засіданнях круглих столів, науково-практичних та міжнародних конференціях проблеми становлення та засоби покращення вищої освіти в Україні, беручи за основу освітні системи світового класу [2].

Важливим фактором поглиблення пізнавальної активності студентів, удосконалення їхніх творчих здібностей, інтересів, умінь і навичок та інших інтелектуальних чинників є нові інноваційні технології. Інноваційні технології в освіті – це перш за все інформаційні й комунікаційні технології, що нерозривно пов'язані з використанням комп'ютеризованого навчання. Л. Гостева зазначає, що ключовими аспектами у застосуванні інноваційних технологій є структура навчальних комп'ютерних програм, їх зміст та організація Web-простору. Так, Інтернет, глобальний поліфункціональний ресурс, як освітня технологія виконує інтерактивну функцію, створюючи умови для забезпечення ефективної комунікації між студентом (слухачем) і викладачем (тьютором) [3].

Нині все частіше піднімається питання про використання сучасних інформаційних та мультимедійних технологій як нових форм і методів викладання, певний інноваційний підхід до процесу навчання. Оскільки основною метою вивчення іноземної мови є формування і розвиток комунікативної культури майбутніх фахівців, актуальності набуває навчання практичного опанування іноземної мови.

На заняттях англійської мови за допомогою Інтернету можна вирішувати цілий ряд дидактичних завдань: формувати навички і уміння читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; удосконалювати уміння письмового мовлення студентів; збагачувати словниковий запас; мотивувати до вивчення англійської мови. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, вільний доступ до системи Інтернет, різноманітність комп'ютерного та програмного забезпечення надали можливість використання інтерактивних ресурсів у навчальному середовищі, що отримало назву E-learning. Інформаційні матеріали навчального курсу можуть бути опрацьовані викладачами та студентами у зручний для них час. Такий спосіб підготовки підвищує рівень отримання якісної освіти.

Інновацією електронного навчання є створення платформи модульного об'єктно орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE – Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Платформа MOODLE дозволяє викладачам створювати інтерактивні навчальні курси для студентів за оптимально організованою модульною системою. Різноманітні навчальні вправи та завантажена файлова інформація складають окремі мо-

дулі [4].

Навчальною платформою Пірсон (Dinternal-Books, Pearson) розроблено мовні курси для різних спеціальностей та відповідно до рівня мовних знань. Навчання іноземної мови та перевірка й закріплення практичних та граматичних навичок відбуваються з використанням інтернет-технологій. Удосконалення практичних умінь та граматичних знань здійснюється за 20 граматичними модулями, кожний з яких розміщено на 20 інтернет-сторінках, тому майбутній фахівець може виконувати завдання, які в подальшому рейтингово перевірятимуться системою під керівництвом та настановами кваліфікованого викладача. Родзинкою такого виду граматичних завдань є виконання вправ, де іноземну мову представлено в контексті.

Використання інтерактивних відеоматеріалів навчального характеру підвищує практичну значущість вивчення іноземної мови та допомагає викладачеві досягти кращих результатів у викладанні мовного матеріалу, закріпленні набутих знань студентів, підвищенні інформаційної культури. Викладач укладає навчальну відеотеку та пропонує до опрацювання студентам автентичні відеоматеріали, попередньо проінформувавши майбутніх фахівців про особливості організації роботи з ними у процесі навчання іноземної мови. Наступним етапом роботи викладача є укладення, тестування, редагування, подальша апробація електронного посібника та електронного навчального комплексу для студентів немовних спеціальностей. Зміст електронного посібника має відповідати матеріалу робочої програми з дисципліни, що вивчається.

Отже, інформаційно насичений навчальний процес у поєднанні з використанням інноваційних технологій, вдало організованого електронного навчання, інтерактивних навчальних курсів, мультимедійних засобів удосконалює програму викладання та вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах, підвищує рівень знань майбутніх фахівців та мотивацію до навчання і вивчення іноземних мов, надає змогу користуватися різноманітними автентичними матеріалами. На наш погляд, названі чинники, мають досить вагомий вплив на процес індивідуалізації навчання та забезпечують ефективне оволодіння майбутніми юристами іноземною мовою.

1. Бовтенко М. А. Компьютерная лингводидактика / М. А. Бовтенко. – М. : Флинта ; Наука, 2005. – 216 с.

2. Бондар С. В. Використання інтернет-технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/2013_2/782-2639-3-ED.pdf.

3. Гостева Т. Л. Дистанційні технології навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://english.ucoz.com/publ/gosteva_t_1_distancijni_tekhnologiji_navchanja_im/1-1-0-13.

4. Werner A., Harężlak K. XML Data Access via MOODLE Platform / Methodologies, Tools and New Developments for E-Learning. – Croatia : InTech, 2012. – 332 s.

Нетяга Максим Ігорович
студент групи СЮД-616ц
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

РОЛЬ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ У ВИВЧЕННІ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА СТУДЕНТАМИ ЮРИДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

В сучасному світі існує тенденція щодо швидкого розвитку в усіх сферах соціального життя, який стимулює зміни як у правовій думці, так і у законодавстві будь-якої країни. Саме тому для юристів і для студентів, які вивчають юриспруденцію, важливо мати власну думку щодо цих змін, але це неможливо без широкого філософського праворозуміння. Виходячи з цього, можна сказати, що саме вивчення філософії права є однією з найважливіших складових у формування юриста як особистості і громадянина.

Філософія права- складна теоретична дисципліна, яка доволі часто викликає складності під час її вивчення. Такі ситуації виникають через певний конфлікт формально-логічного (а в деяких випадках догматичного) мислення студентів з абстрактною формою філософії. У вирішенні таких конфліктів допомогти можуть творчі завдання.

В процесі вивчення філософії права творчі завдання спрямовані не на вирішення певної задачі, а на певні міркування і роздуми, висловлювання студентом своїх думок з приводу поставленої проблеми або аналізу певних думок. Для таких завдань відіграє важливу роль їх індивідуальність: перед студентом ставиться завдання не знайти правильну відповідь, а, керуючись власним досвідом і своїми знаннями, висловити свою думку і, що головне, аргументувати її.

Слід зазначити, що сьогодні в освітньому процесі важливу роль відіграє мережа Інтернет, а тому розповсюдженими є випадки зловживання студентами загальнодоступною інформацією і це доволі часто виховує в них «нелюбів» до висловлення власних думок і міркувань, тому викладачу, який хоче інтегрувати в свою програму творчі завдання, потрібно вміти вмотивувати своїх студентів, а також присікти будь-які спроби до плагіату.

Педагогічний досвід дозволяє дати наступну типологію питань-вправ:

1. Категоріальний аналіз. Питання-вправи, зв'язані з категоріальним аналізом, формують уміння оперувати абстрактними філософськими поняттями, переходити від абстрактного до конкретного і навпаки.

2. Контекстний аналіз. Аналіз невеликих фрагментів текстів, спрямований на формування світоглядно-аксіологічної рефлексії. Дається невеликий фрагмент тексту і питання, зв'язані з його аналізом.

3. Проблемний аналіз. Формується діалектичне мислення, здатність осмислювати протилежності в їхній єдності.

4. Концептуальний аналіз. Завдання, спрямовані на розширення праворозуміння майбутніх юристів, формування здатності визначати філософсько-правові концепції й аналізувати них.

5. Методологічний аналіз. Формується здатність до методологічної рефлексії. Завдання ставиться так: застосувати визначений метод, визначити методологічний принцип і т.ін.[1]

У виборі індивідуальних творчих завдань або їх створені викладач має притримуватись певних правил:

- Завдання не має бути занадто важким для студента середнього рівня.
- Має бути пов'язане з темою заняття.
- Завдання має бути невеликим за обсягом
- Завдання мають бути яскравими, такими, що запам'ятовуються, щоб зацікавити студента. [2]

Як висновок, варто зазначити що творчі завдання є перспективним методом викладання філософії права, тому що вони сприяють розвитку самостійного мислення у студентів та сприйняттю матеріалу, збільшують інтерес до самої дисципліни.

1. Індивідуальні творчі завдання як метод активізації студентів при вивченні курсу «філософія права» / О.М. Губар // Проблеми філософії права. — 2003. — Т. I. — С. 187-189. — Бібліогр.: 5 назв. — укр.

2. Психолого-педагогічні особливості творчої діяльності викладача ВНЗ / С. Ю. Пашенко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2012. - Вип. 17. - С. 134-139. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_17_20

Родзіна Аліна Сергіївна,
студентка групи С-ЮД-616
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА: ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Професійна підготовка майбутніх професіоналів високого рівня обов'язково передбачає вивчення у вищих навчальних закладах дисципліни “Філософія права”, яка завдяки застосуванню філософських методів до аналізу юридичних проблем сприяє комплексному і системному критичному аналізу будь-яких правових ситуацій з точки зору сутності права як регулятора суспільних відносин, його сенсу і призначення.

Рівень освоєння курсу філософії права значною мірою залежатиме від результативності запровадження інноваційних методик викладання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання. У зв'язку з цим актуальним є дослідження питань інноваційних методик викладання філософії права у вищій школі для майбутніх юристів.

На сьогодні в цілому перед сучасною освітою висувається вимога переглянути традиційні уявлення про розвиток особистості студента. Перед вищою школою постало завдання максимального розкриття і розвитку потенціалу кожної особистості, формування людини як суб'єкта соціального та професійного життя, підготовки її до самовдосконалення, самовизначення та самореалізації.

Сучасні тенденції у розвитку освіти України, головний вектор яких спрямований на запровадження концептуальних ідей Болонського процесу, передбачають модернізацію традиційних [1, с. 88], а також застосування новітніх підходів до підготовки майбутніх професіоналів, зокрема й використання інноваційних технологій викладання філософії права.

Серед сучасних технологій навчання, своєчасність і корисність яких підтверджена досвідом роботи ВНЗ, слід виділити: особистісно-орієнтовані, інтеграційні, колективної дії, інформаційні, дистанційні, творчо-креативні, модульно-розвивальні тощо. Вони мають стати основою для ефективної дидактико-методичної, психологічної, комунікативної взаємодії студента і викладача та прояву компетентних навичок. У цій технології особистість, тобто здобувач вищої освіти, – головний суб'єкт, мета, а не засіб досягнення поста-

вленої мети [2; 3].

Нині в освітній практиці відомі педагогічні технології, які найбільш часто використовуються [4, с. 28]. Так, серед них можна виділити: структурно-логічні технології; інтеграційні технології; професійно-ділові ігрові технології; інформаційно-комп'ютерні технології; діалогово-комунікаційні технології тощо.

Структура й сутність інноваційного освітнього процесу відповідає характеру і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних фахівців інноваційного типу.

Отже, сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього. У зв'язку з цим невідкладного вирішення потребують такі нагальні питання: 1) внесення змін до Положення про організацію освітнього процесу ВНЗ; 2) передбачення механізмів просування навчання в Інтернеті (електронне навчання); 3) нормативне врегулювання використання електронних навчально-методичних ресурсів в освітньому цифровому просторі вузу; 4) розробка нових програм, зокрема з основ інтернет-безпеки, соціальних комунікацій у професійній підготовці юристів; 5) впровадження навчальних матеріалів та продуктів нового покоління відповідно до вимог сучасної економіки та соціального запиту ринку праці [4, с. 30].

Безумовно, результати інноваційного навчання полягають у значно глибшому й більш усвідомленому розумінні студентами сутності вивченого, сформованістю умінь самостійно аналізувати і оцінювати навчальну й іншу інформацію, формулювати висновки, аргументовано відстоювати свою точку зору, слухати інших, поважати альтернативну думку, працювати в групі, будувати конструктивні стосунки з її членами і визначати своє місце в ній. Крім того, така модель навчання дає змогу реалізувати ідею співробітництва всіх учасників освітнього процесу, вчить їх конструктивній взаємодії, сприяє забезпеченню атмосфери психологічного комфорту [5, с. 143]. Виходячи з цього, інноваційне викладання філософії права, безумовно, орієнтує на розвиток особистості кожного студента, формування його готовності до реального життя та професійної діяльності, до розвитку творчого мислення, критичного аналізу навколишнього світу й себе в ньому тощо.

Таким чином, в процесі підготовки майбутнього юриста важливим є використання різноманітних технологій навчання, в тому числі й інноваційного змісту.

Оскільки філософія права відіграє провідну роль у формуванні світогляду юриста, то важливим є постійне оновлення методик викладання філософії права з метою сприяння більш глибокого розуміння державно-правових явищ студентом крізь призму філософського осмислення тощо. Звідси запровадження інноваційних методик викладання філософії права передбачає організацію та управління пізнавальною діяльністю майбутніх професіоналів, на

активізацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

1. Галушко С. Сутність інноваційних технологій навчання та їх роль в активізації пізнавальної діяльності студентів / С. Галушко, Г. Гордашевська, Л. Галушко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 9(2). – С. 88-94.

2. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельницьк. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.

3. Доронина Н. Н. Организация учебного процесса в вузе с использованием активных методов обучения : методы обучения студ. в вузе / Н. Н. Доронина // Социология образования. – 2011. – №3. – С. 31–38.

4. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. – 2015. – № 1. – С. 27-33.

5. Біла книга національної освіти України / Т.Ф. Алексеєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Чередниченко Анна Віталіївна,
студентка групи М-ЮЗ-622
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук **Кізіль М. А.***

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Одним із сучасних методів вивчення англійської мови є використання комп'ютерних технологій, яке відкриває перед студентами доступ до нових джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для вивчення і поглиблення отриманої інформації.

Для того щоб методика вивчення студентами англійської мови, була на високому та достатньому рівні, потрібно зробити досить вагомий внесок, а саме: оснастити аудиторії комп'ютерами або проводити заняття з англійської мови в комп'ютерному класі, запровадити мультимедійні технології для інтерактивного спілкування. За допомогою спеціальних програм, розроблених науково – педагогічними працівниками або керівництвом Вищого навчального Закладу, мультимедійних засобів, викладач може подати інформацію в абсолютно новій та ефективній формі, зробити її більш повною, цікавою та наближеною до тематики спілкування, що вивчається.

Методичні переваги навчання англійській мові за допомогою мультимедійних засобів свідчать, що цей метод має більший ступінь інтерактивного

навчання, дає можливість обирати темп та рівень завдань, покращує швидкість засвоєння граматичних конструкцій та накопичення словникового запасу. Також до безумовно технічних переваг цього методу можна віднести можливість використання інтерактивних відео - та аудіо роликів при навчанні усному мовленню. Демонструючи схеми, фото та малюнки за тематикою мовного спілкування, реалізується принцип наочності [1].

Однією з технологій, що забезпечує особово- орієнтоване навчання - є метод проектів, як спосіб розвитку творчості, пізнавальної діяльності та самостійності. Проекти можуть підрозділятися на монопроекти, колективні, усно-мовні, видові, письмові та Інтернет-проекти. Робота над проектом — це багаторівневий підхід до вивчення мови, що охоплює читання, аудіювання, говоріння та граматику. Метод проектів сприяє розвитку активного самостійного мислення студентів та орієнтує їх на спільну дослідницьку роботу.

На нашу думку, проектне навчання актуальне тим, що навчає студентів співпраці, виховує такі етичні цінності, як взаємодопомогу й уміння співпереживати, формує творчі здібності й активізує їх. [2]. Можна виділити такі переваги інноваційного навчання:[2]

- установа дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- студенти мають можливість бути більш незалежними й упевненими в собі;
- науково-педагогічний працівник заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться припускатися помилок;
- студенти мають можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- науково – педагогічний працівник не домінує;
- слабкі студенти можуть отримати допомогу від більш сильних;
- кожен студент, залучений до роботи, має певне завдання;
- студенти можуть використовувати свої знання й досвід, набутий раніше.

Новітні компютерні технології навчання допомагають науково – педагогічним працівникам організувати самостійну роботу кожного студента. Отже, інтернет, а саме розроблені спеціальні компютерні програми з вивчення англійської мови, допомагають у формуванні умінь та навичок розмовної мови, навчаючи студентів справжньої “живої” мови, а також забезпечуючи зацікавленість до вивчення іноземної мови, так як інтерактивність не лише створює реальні ситуації з життя, але і дає поштовх студентам, для того, щоб вони вміли реагувати на ситуації за допомогою іноземної мови.

1.Решетнік Т.С. Інноваційні тенденції у методиці навчання іноземних мов/ Т.С Решетнік // Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

2.Якименко С.С. Інноваційні освітні технології у вивченні англійської мови/ С.С Якименко//Каталог журналів | Англійська мова та література | № 25 (467).- СШ № 17, м. Харків.

Волощенко Ілля Віталійович,
студент групи С-ЮД-616
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

НОВІ ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА У ВНЗ

Виходячи з осмислення самої філософії та філософії права залежить і викладання цієї дисципліни. Взагалі філософія права, як навчальна дисципліна повинна розширювати кругозір студента, а студент у свою чергу потрібен набувати певний рівень філософської правосвідомості. “Сучасні” методи викладання філософії права та навчання студентів досить часто переходять саме до викладу певних курсів та напрямів, тобто до: правової онтології, правової гносеології, правової логіки, тощо. Така шаблонність, на наш погляд, заважає засвоєнню та навчанню взагалі.

Представляється принципово важливим, щоб у процесі прилучення до філософії, як «акумуляції духовного досвіду людства», студент не тільки засвоював певну суму знань, а й набував новий соціально значущий досвід, «творив себе», опановував навичками філософствування, філософського праворозуміння та світорозуміння.

Серцевиною філософствування є вільнодумство, головною ціннісною орієнтацією - толерантність. Філософія права стає повноправною складовою професіоналізму майбутнього юриста. Вона сприяє формуванню особистості, завжди відкритою до засвоєнню нових знань, яка вміє адаптуватися до нових інформаційних, технологічних та світоглядних парадигм, що володіє потребою в самоосвіті, яка усвідомлює освіту як цінність.

Методологічно досягненню цього сприяють освітні технології проектно-творчої моделі навчання. Ведуча домінанта організації та саморегуляції вчення при цьому - розвиток мотиваційно-сенсової сфери особистості. Надзавдання викладання філософії права - формування перманентного тяжіння до філософської самоосвіти, розуміння студентом цінності закону в правовому суспільстві.

Основними етапами формування і одночасно концептуальними критеріями філософсько-правової культури особистості студента вважаю:

- сформовану правосвідомість;
- подальше впровадження філософії права у свою діяльність юриста, як фахівця своєї справа;

- оволодіння певними спеціальними філософськими термінами;
- вміння вступати у дискусію та не боятись висловити свою думку;
- читання цікавої нестандартної літератури, спеціальних текстів з філософії права;
- перегляд філософських фільмів про вчення філософів попереднього часу.

У процесі навчання майбутніх юристів існує ряд протиріч, які не можна не враховувати. Наприклад, між абстрактним предметом навчально-пізнавальної діяльності студента (філософські школи і напрямки, тексти джерел правові думки тих, чи інших філософів) і реальним предметом освоєної професійно-педагогічної діяльності; між цілісністю змісту професійної діяльності та оволодінням нею студентом через безліч предметних областей (історія філософії, онтологія і теорія пізнання, логіка, культурологія, педагогіка і психологія, етика, естетика і т. п.); між суспільною формою реалізації професійно-педагогічної діяльності та індивідуальною формою її привласнення студентом[1]

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у викладача мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії. Вона є основою активної суспільної і професійно-педагогічної позиції суб'єкта, яка спонукає до інноваційної діяльності та сприяє її продуктивності. Багато проблем, що постають перед викладачами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані і з низькою інноваційною компетентністю. Інноваційна компетентність викладача-система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей викладача, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі зі студентами. Компонентами інноваційної компетентності викладача є поінформованість про інноваційні педагогічні технології, належне володіння їх змістом і методикою, висока культура використання інновацій у навчально-виховній роботі, особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних технологій [2]

Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію викладача. Джерела готовності до інноваційної діяльності сягають проблематики особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення викладача та готовності до самоудосконалення. [2]

На наш погляд рівень придбання певних навичок також відіграє дуже важливу роль, а саме - обговорення планів і текстів лекцій, рецензій на підручники і навчальні посібники, аналіз запропонованих авторських варіантів навчальних програм філософських курсів, моделювання ситуацій семінарських занять у рамках навчальної ділової гри тощо.

Кожен рівень підготовки майбутніх юристів передбачає оцінку, фіксує індивідуальні досягнення студента, і формулювання завдань, що сприя-

ють його подальшому професійному становленню [1]

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що важливе значення в засвоєнні та усвідомленні філософії права студентами, перш за все залежить від “внутрішньої сили” викладача, його хисту до цієї дисципліни та деяких нестандартних методів викладання. Якщо викладач вміє зацікавити студентів, якщо він творча людина, якщо він має натхнення до цього предмету, то і навчання буде неординарним та досить цікавим. Саме стосунки викладач-студент і лежать в основі інноваційного викладання Філософії права. Також невід’ємною основою розуміння “Філософії права” є така дисципліна як “Філософія”, адже вона є фундаментом для освоєння “Філософії права”. Тому що саме Філософія надає можливість вивчити певні філософські терміни, закласти фундамент для подальшого розуміння та вивчення Філософії права, виходячи з осмислення думок та світобачення людей, починаючи з початку розвитку філософії до сучасного періоду.

1. Андрійчук Н.В. “Методика викладання філософії” - Калінінград Видавництво КДУ 2003 р.

2. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість викладача Смірнова О.О., к.е.н., доцент кафедри банківських інвестицій.

Ващенко Зінаїда Сергівна,
студентка С-ЮД-616 (цпс)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО ЮРИДИЧНОГО НАВЧАННЯ

Запровадження інформаційних технологій в життя суспільства стало поштовхом для розвитку процесів, пов’язаних з дистанційним навчанням (далі ДН). На сьогоднішній день дистанційно ми можемо отримати будь-які знання, починаючи від короткотермінових курсів та до вищої освіти, але можна підкреслити, що така форма навчання підходить не всім і не у всіх випадках.

Впровадження технологій дистанційної освіти в Україні розпочалося відносно недавно. Проте переваги та недоліки дистанційної освіти непогано вивчені завдяки багаторічному зарубіжному досвіду. Вченими багаторазово здійснювалось порівняння та аналіз вітчизняної системи дистанційного на-

вчання з аналогічними системами країн ЄС й виявилися основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження дистанційної освіти в Україні [1].

Так як в Україні є навчальні заклади, котрі вже впровадили ДН, то вони зіткнулися з низкою проблем. До проблем, котрі ускладнюють процес впровадження ДН, є:

1. неврегульованість нормативно-правової бази;
2. необхідність вкладання великих коштів у розвиток проектів інформатизації навчального процесу;
3. відсутність високого рівня самоорганізації, тобто неготовність деяких студентів до виключно самостійного вивчення предмета
4. неврегульоване питання щодо захисту авторських прав та інтелектуальної власності у системі дистанційного навчання.

Тому перед тим, як запроваджувати даний метод навчання, потрібно вирішити та врегулювати проблеми, щоб не виникало прогалин в освітньому процесі навчання.

Новітні інформаційні технології можуть бути успішно застосовані і в навчанні юристів за традиційними навчальними програмами, але з використанням засобів «дистанційного навчання». Передусім мова йде про студентів, які навчаються за будь-якою (денною, вечірньою або заочною) формою. Відомо, що самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної юридичної дисципліни. Однак, традиційні засоби (підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладача тощо) можуть бути доповнені спеціальними навчальними комп'ютерними програмами з будь-яких юридичних дисциплін. Ці програми мають будуватися з допомогою новітніх комп'ютерних технологій із застосуванням таких можливостей, як мультимедійність, інтерактивність та гіпертекст [2].

Позитивними аспектами дистанційного навчання, є:

- здобуття освіти особами, які не можуть отримати її іншим способом;
- здобуття освіти без покидання робочого місця, рідної домівки;
- відразу навчання в багатьох навчальних закладах;
- здобуття освіти у зручному місці та темпі навчання.

До негативних віднесемо:

- відсутність навчально – методичного забезпечення;
- низький рівень комп'ютеризації;
- відсутність живого спілкування студента та викладача;
- відсутність чітко врегульованої та вдосконалої нормативної бази.

Отже, можемо дійти висновку, що дистанційна освіта – це нова форма навчання, яка займає проміжне місце між очною і заочною формою. Дистанційна форма може бути надійною і якісною як і денна, якщо звичайно студенти будуть прикладати багато зусиль та часу на опрацювання всього навчального матеріалу. Потрібно зазначити, що дана методика навчання буде ви-

магати від студента самодисципліни, самостійності та усвідомленості. Але при усіх перевагах дистанційного навчання, попитом на ринку освітніх послуг завжди будуть користуватися традиційні системи стаціонарної освіти та живе спілкування із досвідченим викладачем.

1. Мась Н. М. Аналіз вітчизняного за зарубіжного досвіду використання дистанційного навчання в освіті та його ефективність / Н. М. Мась, Н. А. Сторожук, Л. О. Ряба, Л. В. Солодєєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Znrviknu_2013_41_33.pdf

2. Бисага Ю.М. Роль і місце дистанційного навчання серед інноваційних моделей організації навчального процесу / Ю.М. Бисага, О. Пічкара // Х. : Нац. юрид. акад. - 2011. – С. 83–85.

Чередниченко Яна Віталіївна,

студентка групи М-ЮЗ-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально - гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук*

Кізіль М. А.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Проблемою використання новітніх інформаційних технологій в освітньому процесі вищих навчальних закладів освіти займалися такі вітчизняні й зарубіжні науковці, викладачі та методисти, як Дж. Андервуд, О. Андрєєв, Є. Белова, А. Бернадський, В. Беспалько, В. Вороніна, Р. Гуревич, А. Дабагян, Т. Кашицин, П. Майер, В. Солдаткін, В. Тихомиров, Т. Ящур. Використання можливостей Інтернету в освіті вивчали І. Захарова, Є. Полат, В. Попов.

У більшості проаналізованих лексикографічних джерел поняття «інноваційна педагогічна технологія» розтлумачено з урахуванням чотирьох моментів: цілеспрямованості, цілісності, новизни і системних змін. «Енциклопедія освітніх технологій» дає таке визначення терміну «інновація»: (від лат. *innovation* – оновлення, новизна, зміна) нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нових стабільних елементів (нововведень), що викликають перехід системи з одного стану до іншого [1]. При більш пильному погляді на українську освітню практику можна дійти висновку, що інноваційні технології в більшості випадків ототожнюються з інформаційними, що певною мірою відтворює лише дві позиції – новизну, яка підтримується за рахунок стрімкого вдосконалення технічних характеристик сучасних пристроїв, і системні зміни, що є похідними від першої пози-

ції. З іншого боку, цілісність і цілеспрямованість змін виходять далеко за межі застосування інформаційних технологій

Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології розширили поле досяжності нових мовних практик, лише один «клік» дає доступ до англомовної спільноти і необмеженої кількості оригінальних текстових джерел. Завдяки різноманітним проектам і програмам у європейських громадян з'явилися нові можливості мобільності, які мають форми академічних обмінів, навчальних подорожей, мобільних мовних курсів тощо. Як наслідок, роль викладача як носія інформації і організатора навчально-виховної діяльності поступово переосмислюється і трансформується у роль посередника між навчальною аудиторією і світом природного засвоєння мови. Більш того, й сама навчальна аудиторія зазнає значних змін і набуває нових форм. Інноваційні зміни у сучасній мовній освіті пов'язані, перш за все, з нерозривністю їхніх двох вимірів: інформаційно-комунікаційного, спрямованого на розширення інформаційного поля мовної освіти, і комунікативно-діяльнісного, котрий спрямований на забезпечення інтеракцій у процесі спільної людської діяльності.

Якщо інформаційно-комунікативні технології можуть перенести природне мовне середовище до аудиторії, то інформативно-діяльнісний компонент може бути принесений за рахунок аудиторної культури [2].

Унікальність дидактичних властивостей комп'ютерних телекомунікаційних мереж щодо мети навчання іноземних мов полягає передусім у тому, що продуктивне навчання різних видів іномовної мовленнєвої діяльності може здійснюватися дистанційно завдяки:

- можливості індивідуального двобічного телекомунікаційного спілкування студента з викладачем та з партнерами за навчанням;
- доступу до численних джерел мовної навчальної інформації, яка зберігається в пам'яті мережевих комп'ютерів і розповсюджується через технічні засоби зв'язку.

Основна характеристика комп'ютерного навчання іноземних мов взагалі як об'єкта наукового дослідження полягає в його очевидній міждисциплінарній природі. Йдеться про специфічний тип проблемно-орієнтованого дослідження, розташованого між сферою чистих теоретичних досліджень, у яких головне — знання, і сферою інформованої дії, де домінують застосовність, ефективність і практичні результати. Мета таких досліджень лежить у сфері практики, їхнє здійснення вимагає первинного виділення й відокремлення об'єкта дослідження, його структурних компонентів, співвіднесених із предметами дисциплін, що досліджують цей об'єкт. Міждисциплінарна сутність об'єкта визначає і міждисциплінарну парадигму його дослідження [3].

Але існує і інша сторона того, що інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору, а насамперед англійська мова, несе на собі величезну комунікативно-прагматичну навантаження в процесі глобалізації та комп'ютеризації світового простору, фа-

ктично змушений породжувати нові лексичні одиниці.

Спостерігаються в останні роки зміни в англійській лексиці пов'язані переважно з соціокультурними змінами, що відбуваються в світі. Стрімкий розвиток інформаційних технологій висунуло проблему масової перекодифікації тих пластів словника (включаючи і словосполучення, що називають предмет, особу, тощо), які стосуються політичної, соціальної, адміністративної, економічної, культурної, науково-технічної та інших сфер життєдіяльності. Цей процес вже отримав назву «зміна лексичних парадигм», яка в лінгводидактичному контексті передбачає дослідження функціонування сучасних мовних засобів в різних регістрах мовного спілкування.

Отже, можна зробити висновок, що інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору мають, як позитивні так і негативні сторони. З однієї сторони інноваційні інформаційно-комунікаційні технології розширили поле досяжності нових мовних практик, лише один «клік» дає доступ до англійськомовної спільноти і необмеженої кількості оригінальних текстових джерел, і завдяки різноманітним проектам і програмам у європейських громадян з'явилися нові можливості мобільності, які мають форми академічних обмінів, навчальних подорожей, мобільних мовних курсів тощо. А з іншого боку роль викладача, як носія інформації і організатора навчально-виховної діяльності, поступово переосмислюється і трансформується у роль посередника між навчальною аудиторією і світом природного засвоєння мови.

1. Андреев А. А. Компьютерные и телекоммуникационные технологии в сфере образования / А. А. Андреев // Шк. технол. — 2001. — № 3. — С. 32–40.

2. Заболотна О. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору / О. Заболотна // Порівняльно-педагогічні студії. - 2014. - № 4. - С. 117-122.

3. Олійник О.В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ / О.В. Олійник // Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди. – 2014. – Вип. 38. – С. 238–246

Чернявський Іван Леонідович
студент групи С-ЮД-614(кпс)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ "ФІЛОСОФІЯ ПРАВА"

Сучасні вимоги суспільства до вищої освіти примушують фахівців у багатьох країнах світу переглянути якість і рівень вищої освіти, що зумовило необхідність її реформування. Змінюються цілі та завдання, що постали перед сучасною юридичною освітою в інформаційному суспільстві, поступово на зміну традиційній системі навчання приходить особистісно-орієнтована, традиційні методи змінюються інноваційними, що передбачають зміщення акцентів у навчальній діяльності, її спрямування на інтелектуальний розвиток студентів-юристів за рахунок зменшення долі репродуктивної діяльності. Використання новітніх технологій у сучасному суспільстві стає необхідним практично в будь-якій сфері діяльності людини.

Метою роботи є дослідження особливостей впровадження новітніх технологій навчання при викладанні дисципліни "Філософія права".

Важливою умовою організації навчально-виховного процесу є вибір викладачем дисципліни "Філософія права" раціональної системи методів і прийомів активного навчання, використання сучасних технологій у поєднанні з традиційними засобами. Процес навчання повинен бути організований так, щоб зорієнтувати студента-юриста на досягнення нею цілей, які вона сама собі поставила. Термін «інновація» означає оновлення процесу навчання, який спирається, головним чином, на внутрішні фактори. Запозичення цього терміна пов'язане з бажанням виділити мотиваційний бік навчання, відмежуватися від чергових «переможних методик», які за короткий час повинні дати максимальний ефект незалежно від особливостей студентів, їхніх бажань, здібностей тощо. Поняття «технологія» виникло у світовій педагогіці також як протиставлення існуючому поняттю «метод». Широкого поширення термін «технологія в освіті» набув у 40-х рр. і був пов'язаний із застосуванням нових аудіовізуальних засобів навчання. У 60-х рр. поняття «технологія освіти» розглядалося під кутом зору програмного навчання і використання обчислювальної техніки у навчанні. Осмисленню проблеми інноваційних технологій присвячені праці В.П. Андрущенко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремьні, В.І. Луговий, О.В. Сухомлинська, В.Д. Шадріков та інші.

Наука і практика нині стають нерозривними складниками навчального

процесу юридичних спеціальностей. Підготовка таких спеціалістів на рівні європейських вимог і професійних стандартів, передбачає впровадження в систему вищої професійної освіти широкого спектра нововведень, які б сприяли удосконаленню, модернізації та підвищенню якості науково-освітньої роботи, і створення на основі комплексного підходу своєрідного інноваційно-освітнього клімату для ефективної діяльності ВНЗ. Тому для підготовки майбутнього фахівця юридичної роботи таким важливим є глибоке розуміння філософських основ буття, без якого не можливо бути людяним, що власне і є визначальною особистісною рисою кожного юриста. Визначальною для сучасної філософії права є ідея гуманізації. Розробка цієї проблематики є нагальною потребою сучасності. Філософія права, залучаючи для вивчення права поняття і категорії соціології, психології, політекономії, культурології та інших наук, намагається знайти місце права в суспільстві, в суспільній свідомості, в історії цивілізації, в загальній історії людства [2, с. 6].

Якщо розглядати філософію права як теорію, то основне її питання збігається з її предметом, тобто питанням про кінцеві підстави буття права як феномену життя особистості та суспільства. Якщо ж підходити до проблеми у практичному плані, то основне питання філософії права за нинішньої доби, на наш погляд, стосується гармонізації правосвідомості та буття права, досягнення консенсусу в суспільних відносинах правовими засобами [1, с. 9].

Дослідження показують, що технологічні інновації приймаються швидше, ніж інновації в управлінській практиці. Водночас прийняття управлінської інновації більше прискорює впровадження технологічної інновації, ніж навпаки. Інновації всередині організацій не випадкові; інновація тісно пов'язана з минулим та сучасним організацій. Можна сказати про існування в організаціях, зокрема, таких форм інновацій. Перша – це запрограмована інновація, яка планується шляхом наукових досліджень та розробок продукту чи послуги. Незапрограмовані інновації відбуваються тоді, коли в організації є “резерв”: це означає, що ресурсів більше, ніж необхідно в даний момент. Тоді ці ресурси використовуються для інновації. Вони незапрограмовані тому, що організація не може точно передбачити, коли з'явиться такий своєрідний надлишковий ресурс. Інновація може бути вимушеною. Це відбувається в тому випадку, коли загострюється ситуація щодо стану організації, її конкурентоспроможності. Кризові явища змушують концентруватися на пошуках шляхів розв'язання проблеми.

Нові інформаційні технології кардинально вплинули на всю систему юридичної освіти, зачепивши її зміст, форми і методи навчання, що привело до зміни вимог щодо моделі випускника вищого навчального юридичного закладу. З моменту використання у сфері освіти мережевих технологій, онлайн-баз даних, комп'ютерного моделювання стало можливим навчати студентів працювати в Інтернеті з метою засвоєння навчального матеріалу [3, с. 12].

Однією з традиційних форм подання навчального матеріалу в навчальних закладах є лекції, тобто мовні заняття, де спостерігається недостатність наочної інформації, що знижує ефективність засвоєння знань студентами.

З розвитком інформаційних технологій в освіті з'явився такий освітній ресурс, як електронні лекції. Під електронними лекціями прийнято розуміти набір навчальних матеріалів у електронному вигляді, які включають текст лекцій, демонстраційний матеріал, додаткові відомості за темою лекцій та ін., оформлені у вигляді окремих файлів. Електронні лекції мають свої особливості, що відрізняють їх від традиційних: чітко структурований зміст; блочна схема побудови матеріалу; розвинена інтерактивна гіпертекстова структура; використання додаткових прийомів викладу матеріалу (звук, анімація, графіка).

Однією з перспективних інноваційних інструментів вивчення дисципліни "Філософія права" є презентації студентів. Використання програми розробки презентації дозволяє перетворити завдання написання проектних робіт студентів-юристів у творчий процес вивчення дисципліни "Філософія права", що передбачає велику аудиторію слухачів-юристів, після презентаційне обговорення та визначення кращих робіт. Однією з таких програм є комп'ютерна програма Microsoft Power Point, яка дозволяє використання текстового формату, звукових та відео файлів, анімаційного оформлення, різноманітних схем, таблиць, динамічних графіків тощо [4, с. 428]. Все це сприяє кращому розумінню презентованої інформації слухачами. Такі заняття сприяють підвищенню інтересу студентів до навчання, допомагають удосконалити їх аналітичні, мовні навички, розвивають творчу фантазію. Лекції викладача з використанням презентації теж ефективні.

Особливості програми PowerPoint при вивченні дисципліни "Філософія права" нададуть можливість створювати електронні навчальні матеріали у вигляді інтерактивних посібників-презентацій. При цьому знадобиться зовсім трохи часу для трансформації презентації, за необхідності і в ході заняття. За допомогою методичних посібників-презентацій лекційний матеріал з дисципліни "Філософія права" можна показати з такою докладністю, яка поступається тільки навчальному кінофільму. Небагато програючи в подробицях демонстрації процесу роботи, посібники-презентації, мають і безсумнівні переваги перед ними.

Заняття з дисципліни "Філософія права" - це насамперед заняття, на яких викладач уміло використовує всі можливості студента, весь його можливий потенціал з метою активного розумового розвитку, формування моральних якостей.

1. Бандура О. О. Про співвідношення предмета й основного питання філософії права / О. О. Бандура // Форум права. - 2012. - № 3. - С. 9-16.

2. Кондратьев Р. І. До питання про предмет науки філософії права / Р. І. Кондратьев // Університетські наукові записки. - 2008. - № 1. - С. 6-10.

3. Мадзігон В.М. Проблематика та перспектива інформатизації освіти. - К.: Либідь, 2006. - 112 с.

4. Янчева Л. М. Використання технологій Power Point у створенні інтерактивних навчальних матеріалів / Л. М. Янчева, С. П. Вялкіна, Л. В. Гірінова // Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі. - 2011. - №1. - С. 428-434.

Рудов Ілля Олександрович

студент групи С-ЮД-614

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

КОНТЕКСТНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Рішення проблеми підготовки кваліфікованих юридичних кадрів є сьогодні одним з пріоритетів державної політики України. В сучасних умовах у процесі педагогічної взаємодії викладач повинен постати перед студентами професіоналом, в належній мірі володіти вміннями та навичками предметної галузі, здатним до вирішення поставлених завдань. Роль викладача в цьому випадку полягає у спрямуванні процесу навчання на вирішення практичних проблем, наближених до реальних умов, наданні консультативної допомоги студентам у пошуку шляхів їх подолання. Студент стає суб'єктом пізнавальної діяльності спільно з викладачем, який не керує, а спрямовує самостійну пізнавальну діяльність студентів, сприяє розвитку у них навичок дослідження, вміння творчо використовувати отриману інформацію, аналізувати проблеми, вирішувати практичні завдання, обґрунтовувати прийняте рішення нормами права.

Професія юриста - це особливий рід занять, що займає особливе місце в системі суспільного поділу праці. Юристами є люди, що виконують різні види робіт: судді, прокурори, адвокати, слідчі, нотаріуси, корпоративні юристи. Загальні правила і прийоми виконання кожної з цих робіт поширюються на всі напрямки і види професії юриста, зберігаючи свою специфіку для окремої групи

Сучасна юридична освіта повинна бути спрямована не просто на підвищення рівня освіченості майбутнього спеціаліста, а на формування нового типу інтелекту, іншого образу і способу мислення, пристосованого до досить швидко мінливих економічних, технологічних, соціальних та інформаційних реалій навколишнього світу; нового інформаційного світогляду, заснованого на розумінні визначальної ролі інформатизації процесів у професійній діяльності [3, с. 111]. Професійна діяльність юриста відрізняється підвищеними вимогами до неї як суспільства, так і держави. Вона характеризується наявністю владних повноважень і належить до державної діяльності, включаючи в себе нормотворчу, правозастосовну, правоохоронну, експертно-консультаційну, педагогічну та інші види діяльності. Все вищесказане вказує на значимість формування професійної позиції майбутнього юриста.

Професійна позиція є основою професійного становлення та розвитку

фахівця, вона спрямовує особистість на професійно-творчий саморозвиток і самореалізацію. Тому в процесі підготовки майбутніх юристів у вищому навчальному закладі важливо приділяти увагу формуванню професійної позиції студентів, починаючи з першого курсу. Для того щоб майбутній юрист розумів сутність і соціальну значущість своєї професії, необхідно використовувати інноваційні навчальні технології, які допомагають сформувати професійні компетенції, а не тільки озброїти студента масою теоретичних знань.

Оптимізації викладання, навчання студентів з опорою не тільки на процеси сприйняття і пам'яті, а передусім на продуктивне творче мислення, поведінку і спілкування сприяє технологія контекстного навчання. Контекстне навчання – це навчання, яке дозволяє динамічно моделювати предметне і соціальний зміст професійної діяльності, що забезпечує умови трансформації класичної навчальної діяльності студента в професійну діяльність фахівця. Теорія контекстного навчання ґрунтується на діяльній теорії оволодіння соціальним досвідом (Л. С. Виготський, А. Н. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн), згідно з якою засвоєння змісту навчання відбувається в процесі власної мотивованої активності. Контекстне навчання проектує освітній процес у вищому навчальному закладі як максимально наближений до майбутньої професійної діяльності студентів [4, с. 156]. Основною характеристикою навчально-виховного процесу контекстного типу, що реалізується за допомогою системи нових і традиційних форм і методів навчання, є моделювання на мові знакових засобів предметного і соціального змісту (контексту) майбутньої професійної діяльності. У відповідності з концепцією контекстного навчання А. Вербицького, модель фахівця отримує своє відображення в діяльній моделі його підготовки, яка характеризується максимальним наближенням змісту і форми освіти в професійній підготовці до змісту і форми професійної діяльності фахівця [1, с. 156]. Змістоутворюючою категорією контекстного навчання є «контекст», який відображає вплив умов майбутньої професійної діяльності студентів на зміст навчальної діяльності, її процес і результат.

Активне навчання контекстного типу передбачає перегляд традиційного змісту предмета, його структури і способів пред'явлення студентам. Центр тяжіння переноситься на більш широку практичну підготовку, на вирішення проблемних ситуаційних задач, виконання практичних завдань. Одним з основних принципів навчання, які охоплюють всі сторони навчального процесу, є принцип свідомості, активності і вмотивованості студентів. При цьому активність у дидактичному плані виступає як передумова, умова і результат свідомого засвоєння знань, умінь і навичок. У контекстній навчанні основний акцент робиться на формування професійної мотивації розвитку особистості. В основі реалізації методики формування професійної позиції майбутніх юристів у процесі професійної підготовки у вузі закладено чотири підходи: акмеологічний, герменевтичний домінантно-позиційний і особистісно діяльній. Використання акмеологічного підходу орієнтовано на розуміння майбутнім юристом значущості професійного самовдосконалення, закладеного у формуванні

його професійної позиції. Герменевтичний підхід передбачає розуміння глибинних смислів нормативно-правових документів та інших інформаційних джерел, усвідомлення зв'язку правової сфери з історичними, політичними та релігійними процесами. Домінантно-позиційний підхід припускає безліч позицій всередині життєвої і безпосередньо професійної позиції майбутніх юристів. Особистісно-діяльнісний підхід бере до уваги феномени унікальності та неповторності особистості, він оптимальним чином розвиває особистісні та професійні якості юриста в навчально-професійної діяльності [2].

Отже, політична, економічна та соціальна нестабільність в Україні вимагає від майбутнього юриста підвищеної здатності адаптуватися до мінливого соціального середовища, що дає можливість викладачу створювати нові педагогічні системи, технології, методичні розробки різного рівня складності, що реалізують педагогічні функції юридичної професійної освіти. Для цього необхідно: а) визначити систему підходів, вихідних принципів, напрямків і правил педагогічного проектування системи юридичної освіти; б) модернізувати процес перепідготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу юридичного профілю; в) забезпечити наступність і зв'язку теоретичного і практичного навчання, оскільки теоретична підготовка повинна служити формуванню морально-психологічної готовності до професійної та перетворювальної діяльності. Освітній процес в юридичному вузі повинен забезпечувати умови, засоби і змістовний матеріал для ціннісного самовизначення майбутніх юристів: потоки соціально-правової інформації настійно вимагають від нього володіння сучасними інформаційними технологіями. Перехід до такої системи планування навчального процесу дозволить максимально розвинути наукову діяльність вищого закладу, сприяти навчанню і розвитку творчих здібностей студентів, готувати висококваліфікованих фахівців юридичного профілю. Згідно з концепцією контекстного навчання система діяльності майбутнього юриста отримує відображення в діяльнісній моделі його професійної підготовки. Предметний контекст діяльності студента проектується як система навчальних проблемних ситуацій, завдань і проблем, наближених до професійних. Соціальний зміст інтегрується в навчальний процес через форми спільної діяльності майбутніх юристів в обговоренні та вирішенні конкретних правових ситуацій.

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в ВШ: контекстный подход: метод. пособие / А. А. Вербицкий. - М.: Высш. шк., 1991. - 207 с.

2. Далдаева Т.И. Методика формирования профессиональной позиции будущих юристов в процессе профессиональной подготовки в вузе [Электронный ресурс] // Современные проблемы науки и образования. - 2015. - №6. URL:www.science-education.ru/130-22722

3. Иванова А.В., Прокопьев А.А. Междисциплинарная информационно-математическая компетентность как фактор повышения качества профессиональной подготовки юристов // Вестник СВФУ. - 2013, том 10, - № 3. – С. 111-114.

4. Скворцова С.А. Педагогические условия формирования компетентности будущих специалистов в процессе профессиональной подготовки / С.А. Скворцова // Вектор науки ТГУ. - №1. - 2011. - С. 155-158.

Зуб Богдан Юрійович
студент групи С-ЮД-614(к)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

У соціальному вимірі освіта стає домінуючою підсистемою суспільства, яка: визначає рівень і якість розвитку економіки та праці; виступає стратегічним ресурсом функціонування державних і політичних структур; є фундаментальною засадою соціалізації особистості. Сучасне українське суспільство потребує висококваліфікованих, професійно підготовлених та конкурентоспроможних фахівців у різних сферах життєдіяльності, не залишається осторонь і філософія права. Останні декілька десятиліть філософія права в Україні переживає справжній ренесанс: вона реконститується як окрема наукова та навчальна галузь з усіма супутніми інституціональними ознаками. Філософія потрібна для розвитку здатності думати, тобто бути вченим та навченим щодо будь-якої наукової дисципліни. Філософія у цьому сенсі як дисципліна навчання – універсальна, всезагальна. Без викладання її ми матиме натаскано-навчених не дуже чи зовсім не здатних самостійно і творчо думати. Філософія, про що знають у розвинутих країнах та про що свідчить сам історичний генезис наук, є базовою дисципліною для всіх наукових дисциплін.

Україна стоїть на переході від індустріального до постіндустріального суспільства “Епохи інформації”, яке вимагає від людини: певних умінь, які можна застосовувати за будь-яких обставин; уміння мислити, а не накопичувати певну суму знань і поглядів; не вузьких знань, а загального підходу до вирішення питань; комунікабельності - уміння працювати у злагоді з іншими і спільно доходити мети. У сучасних умовах у навчальному процесі комп'ютер використовується недостатньо часто, проте в ньому закладено величезний потенціал для різноманітності роботи викладача і студента. У даний час, коли активно йде процес повсюдної комп'ютеризації та нові технології приходять в освіту, у викладачів філософських дисциплін виникає наполеглива потреба у використанні мультимедійних засобів, у тому числі й у створенні інтерактивних посібників-презентацій для використання їх на аудиторних заняттях. Одним із пріоритетних векторів розвитку юридичної освіти, згідно національної доктрини, є впровадження інновацій, інформаційних технологій до навчально-виховного процесу новітніх технологій навчання.

У науковій літературі розрізняють нововведення та інновації. Нововведення розуміється як процес впровадження новації. Поряд з цим використовується термін інновація, який найчастіше трактується як поняття, тотожне нововведенням. Виходячи з такого трактування понять нововведення та інновація, інноваційний процес визначають як такі зміни в цілях, умовах, змісті, засобах, методах, формах педагогічної діяльності, які: по-перше, мають новизну; по-друге, мають потенціал підвищення ефективності педагогічних процесів у цілому або якихось їх частин; по-третє, здатні дати довготривалий корисний ефект, виправдовують витрати зусиль і коштів на впровадження нововведення; по-четверте, погоджені з іншими здійснюваними нововведеннями.

Під інноваційним освітнім процесом розуміють процедуру застосування освітніх інновацій з метою якісної зміни мети, структури, змісту, форм і методів навчання, виховання й управління. Під інноваційною педагогічною діяльністю – розробку, апробацію, впровадження, поширення й застосування педагогічних інновацій. Під інноваційною педагогічною технологією – сукупність форм, методів і засобів досягнення високих результатів освітньої діяльності за умов застосування педагогічних інновацій у процесі творчої діяльності педагогічних працівників [1, с. 19]. Застосування інформаційних технологій відразу ж піднімає читання лекцій на якісно новий рівень. Проте воно має ретельно продумувати і обов'язково супроводжуватися зміною методики викладання. Для грамотної організації лекційного курсу з використанням мультимедійних технологій необхідно, по-перше, знати, які можливості вони надають, і, по-друге, вміти ними раціонально скористатися. Це зажадає багато сил і часу на стадії підготовки презентацій, не кажучи вже про постійне вдосконалення, проте на сьогоднішній день комп'ютерні засоби представляють найширші можливості для вдосконалення освітнього процесу і багато в чому визначають перспективи та напрями подальшого розвитку новітніх способів і методів викладання.

На наше переконання, вивчення дисципліни «Філософія права» вимагає застосування нестандартних форм проведення занять. Саме тому настала необхідність застосували під час викладання філософії права таких форм і методів, які б збуджували творчість студентів-юристів, створювали атмосферу розкутості, емоційного піднесення, залучення поза вузівських інтересів і захоплення студентів-юристів до навчального процесу Використання різноманітних нестандартних форм проведення лекцій: лекції-змагання, лекції-консультації, лекції взаємного навчання, лекції-диспути, лекції-семінари, дослідницькі лекції, лекції-дискусії, лекції-екскурсії, лекції - брейн-ринг, лекції-презентації, міжпредметна інтеграція (зв'язок філософії права з іншими предметами філософських напрямків), відео-лекцій з вивчення філософії права; комп'ютерне тестування знань студентів-юристів.

Можна запропонувати викладачам з дисципліни "Філософія права" частіше використовувати у своїй роботі лекцію-візуалізацію. Можна сказати, що її проведення тільки набирає обертів. Немає відповідної літератури, розробле-

ної методики щодо проведення такої форми подання нового матеріалу студентам. Цей вид лекції є результатом нового використання наочності, зміст цього принципу змінюється під впливом даних філософсько-педагогічної науки, форм і методів активного навчання. Лекція-візуалізація — це спосіб передачі інформації, який супроводжується ілюстративним матеріалом (допоміжним) — електронним документом, створеним у вигляді мультимедійної презентації за допомогою програми Microsoft PowerPoint [2, с. 182]. Як відомо, лекція-візуалізація передбачає подання основного змісту навчального матеріалу в наочній формі, наприклад за допомогою анімації, відеоряду, слайдів, малюнків, схем тощо. Особливість лекції полягає в розгорнутому коментуванні візуального ряду, який використовується на етапі пояснення нового матеріалу або систематизації набутих знань. Під час проведення лекції-візуалізації студенти-юристи не будуть пасивними слухачами. Вони повинні брати активну участь у вирішенні проблемної ситуації. Створення такої ситуації дає можливість формувати високий ступінь мисленнєвої діяльності з філософії права. Після пояснення викладачем нового матеріалу, студенти повинні виконати проблемне завдання, наприклад: знайти відповідність між філософом, його твором та філософським надбанням; виписати з твору всі філософські думки тощо. Для цього необхідно самостійно попрацювати з біографією філософа, повторити теорію та історію філософських надбань, ознайомитися з творчістю та основними напрямками філософії права.

Ще одним видом подання нового навчального матеріалу студентам-юристам є лекція-презентація, якій також використовується програма PowerPoint [3, с. 430]. Лекції-презентації (мультимедійні лекції) дозволяють організувати або імітувати навчальний діалог між студентом-юристом і викладачем дисципліни "Філософії права", створювати таке навчальне середовище, в якому студент одночасно виступає читачем, слухачем і глядачем, а також позитивну емоційну атмосферу для сприймання, запам'ятовування та відтворення навчальної інформації, максимальної активізації студентів.

Отже, розглянута нами тема свідчить, що поєднання передових педагогічних технологій з інформаційними, раціональний вибір технічних засобів, розумна політика запровадження нового дозволять викладачам дисципліни "Філософія права" конкурувати зі світовими надбаннями, не допустять інтелектуального відставання нашої країни, адже сучасні комп'ютерні системи надають принципово нових можливостей для впорядкування, організації та подання навчального матеріалу з філософії права, що істотно впливає на педагогічну практику юридичних дисциплін.

1. Волобуєва Т. Б. Теоретичні основи інноваційної моделі навчання / Т. Б. Волобуєва // Наукова скарбниця освіти Донеччини. - 2013. - № 2. - С. 19-24.

2. Єршова І. М. Презентація PowerPoint в навчально-педагогічному дискурсі / І. М. Єршова // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Серія : Філософічна. - 2014. - Вип. 48. - С. 182-185.

3. Тхорів Н. М. Використання програми Microsoft Office PowerPoint для візуалізації

навчального матеріалу з філологічних дисциплін / Н. М. Тхорів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2013. - №36. - С. 430-433.

Колчанова Валерія Юріївна
студентка групи С-ЮД-614(к)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

В сучасних умовах руху українського освітнього простору до європейського, на фоні проведення освітніх реформ особливого значення набуває інноваційна діяльність, спрямована на пошук різноманітних педагогічних новацій. Постає необхідність впровадження таких методик, які би більш ефективно розкривали потенціал студентів у різноманітних сферах життєдіяльності, їх інтелектуальні, творчі якості, сприяли підвищенню мотивації до навчання, активізували пізнавальну діяльність та спонукали до творчого пошуку і самовдосконалення.

Актуальність проблеми використання інноваційних технологій навчання філософії права полягає в тому, що сучасні досягнення науки та техніки вимагають сучасних лекцій, які враховують ці досягнення.

Філософія права – розділ філософії, що займається вивченням змісту права, його сутності й поняття, форм існування й цінності, ролі у житті людини, держави, суспільства. Предметну сферу сучасної філософії права визначають проблеми природи і сутності права, його специфіка та особливості, співвідношення права з іншими соціальними нормами, питання сенсу, місця і значення права в системі філософського вчення про світ, людину, форми і норми соціального життя, про методи пізнання, систему цінностей тощо [1, с. 11].

Розвиток освіти ХХІ століття спонукає до оновлення методів та прийомів навчання, запровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій, сучасних концепцій та способів формування у студентів юридичних спеціальностей предметних та життєвих компетенцій. Застосування інноваційних технологій, які будуються на комплексному вивченні особистості всіх учасників навчально-виховного процесу, дає можливість позитивно розвивати їх інтелектуальну, соціальну, духовну сфери, сприяє соціальному самоствердженню й культурному самостворенню.

Використання різноманітних освітніх технологій є результатом творчого підходу викладача до справи. Сучасна система навчання вимагає від викладача нових підходів до охоплення великого обсягу інформації. Неможливо одній людині знати все, навіть у вузькій сфері знання. Студенти-юристи ж повинні мати зовсім інші навички: думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї та концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, аналізувати її та застосовувати в конкретних умовах, формулювати й відстоювати свою думку. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів-юристів, де і студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

Інформаційна технологія в навчально-виховному процесі – це поєднання традиційних технологій навчання і технологій інформатики, які розширюють можливості студентів щодо якісного формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, створюють сприятливі умови для навчальної діяльності студентів та викладача.

Інтерактивний електронний теоретичний матеріал, за способом застосування в навчальному процесі можна розділити на три групи: 1) презентація, яка супроводжує виступ лектора (бажане використання мультимедійного проектора); 2) презентація, призначена для самостійного перегляду студентами; 3) презентація, призначена для одночасного перегляду з екранів декількох комп'ютерів групою студентів [3, с. 428].

Інтерактивні технології на лекціях з дисципліни "Філософія права" дозволяють забезпечити глибину вивчення матеріалу. Студенти-юристи опановують всі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка). Змінюється і роль студентів: вони стають активними, приймають важливі рішення. Проте кожна інтерактивна вправа потребує попереднього розгляду і навчання студентів для її проведення. На наше переконання, застосування комп'ютерних інтерактивних електронних матеріалів у навчальному процесі з дисципліни "Філософія права" має безперечні переваги, а саме: по-перше, інтеграція гіпертексту і мультимедіа (об'єднання аудіо-, відео- та анімаційних ефектів) в єдину презентацію дозволяє зробити виклад навчального матеріалу яскравим і переконливим; по-друге, поєднання усного лекційного матеріалу з демонстрацією слайд-фільму дозволяє концентрувати візуально увагу на особливо значущих (важливих) моментах навчального матеріалу; по-третє, установка навчального матеріалу (лекцій, інтерактивних довідкових матеріалів тощо) у вигляді презентаційних програм у комп'ютерних аудиторіях дозволяє використовувати їх для додаткових занять у години, відведені для самостійної роботи; по-четверте, комп'ютерні презентаційні слайд-фільми зручно використовувати для виведення інформації у вигляді роздру-

ківок на принтері в якості додаткового матеріалу для студентів: довідкового матеріалу, пам'яток тощо.

Однією із важливих форм навчання є наочність, яка використовується в тій чи іншій мірі при проведенні всіх видів занять. Досвід засвідчує, що саме наочність сприяє більш ефективному засвоєнню студентами навчального матеріалу і допомагає вдосконаленню їх самостійної роботи під керівництвом викладача [2]. На наш погляд, найбільш вдалою і перспективною формою унаочнення навчального процесу в цілому і поліпшення самостійної роботи студентів зокрема є ефективне використання слайдів з дисциплін філософського циклу. Слід відмітити, що значну зацікавленість студентів викликають добірки слайдів виготовлених на основі схем, взятих із усіх розділів і тем навчального матеріалу з філософії права, які сприяють розвитку творчого та аналітичного мислення у студентської молоді в процесі вивчення філософських дисциплін.

Презентація – це набір, послідовно змінюючи одна одну, сторінок-слайдів, на кожній з яких можна розмістити будь-який текст, малюнки, схеми, відео-, аудіо-фрагменти, анімацію, використовуючи при цьому різні елементи оформлення. Вони не вимагають особливої підготовки викладачів й студентів-юристів та активно залучають останніх до співпраці. На наш погляд, презентація – це зручна конструкція, в якій легко орієнтуватися. Аналіз науково-методичної літератури та періодичних видань показав, що мультимедійні презентації здатні реалізувати багато проблем у процесі навчання. Проведення лекцій при комплексному застосуванні традиційних та мультимедійних технологій забезпечує набуття студентами-юристами не тільки глибоких та міцних знань, а й вміння розвивати інтелектуальні, творчі здібності, самостійно набувати нових знань та працювати з різними джерелами інформації.

Отже, враховуючи вимоги сучасного розвитку освіти у світі в цілому і в Україні зокрема, доцільним вважається впровадження новітніх технологій у процес навчання філософії права. Причин комп'ютеризації навчання філософії права можна назвати багато. У мережі є багато програмних продуктів, які викладачі-предметники можуть використати під час проведення лекцій із застосуванням нових інформаційних технологій. Подібні лекції дозволяють підвищити інтерес до вивчення предметів філософського циклу, активізувати їх пізнавальну діяльність, сприяють формуванню наукового та філософського світогляду. Найсучаснішим комп'ютерним засобом навчання є мультимедіа, що ґрунтується на спеціальних апаратних і програмних засобах. Однією з беззаперечних переваг засобів мультимедіа є можливість розроблення на їх основі інтерактивних комп'ютерних презентацій з філософії права.

1. Бандура О.О. Про співвідношення предмета й основного питання філософії права / О. О. Бандура // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 9–16.

2. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті: Навчальний посіб. для студ. висш. учбових закладів / І.Г. Захарова. – М. : Видавничий центр «Академія», 2003. - 192 с.

3. Янчева Л. М. Використання технологій Power Point у створенні інтерактивних навчальних матеріалів / Л.М. Янчева, С.П. Вялікіна, Л.В. Гірінова // Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі. – 2011. – №1. – С. 428-434.

Муштакова Олена Ігорівна,
студентка групи С-ЮД-614к
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

АНАЛІЗ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Філософія права як навчальна дисципліна посідає важливе місце у системі фахової підготовки кваліфікованого юриста. Адже вивчення дисципліни «Філософія права» надає можливість студентам юридичного факультету осмислити зміст філософії права як філософського вчення про право, що досліджує головні проблеми системи права, послуговуючись для цього методами філософії. Традиційною точкою зору серед вітчизняних вчених є позиція, що предмет дисципліни «Філософія права» полягає в розкритті сенсу права, а також в його обґрунтуванні [1-3].

Разом із тим, враховуючи сучасний вектор розвитку нашої держави в напрямі інтеграції до ЄС, важливим є вивчення позитивного зарубіжного досвіду в сфері викладання філософії права. Це є необхідним з метою наблизити вітчизняну модель вищої освіти до європейських та міжнародних стандартів.

Взагалі проблемам викладання дисципліни «Філософія права» присвячені чисельні праці вітчизняних авторів, зокрема таких, як: О.О. Бандура, Н.Б. Болотіна, С.А. Бублик, К.К. Жоль, М.Л. Заінчковський, М.В. Костицький, О.М. Мироненко, П.М. Рабінович, Б.Ф. Чміль та ін. серед зарубіжних авторів можна виокремити роботи вчених О. Гьофе, Г. Рабруха, Р. Циппеліуса та ін.

Слід зазначити, що незважаючи на довгу світову й вітчизняну традицію, філософія права представляє відносно нову галузь правничих і філософських досліджень як в Україні, так й в інших колишніх радянських республіках. Протягом 70 років абсолютного панування марксистсько-ленінської філософії з її претензією бути універсальною теоретичною доктриною й одночасно «вищою стадією світової думки» для особливої філософії права не бу-

ло місця. У тих рідких випадках, коли все-таки доводилося про неї говорити, внесок західних авторів розглядався у критичному плані [4, с. 18]. Проте, сьогодні в умовах розбудови демократичної, правової держави та формування громадянського суспільства в Україні все дедалі активніше вивчається зарубіжна практика з метою запровадження її позитивних здобутків у національну систему.

Так, з цього приводу в науковій літературі зазначається, що ситуація щодо можливості використання зарубіжного досвіду змінилася тільки після розпаду СРСР в останнім десятилітті ХХ сторіччя. Перша хвиля демократизації, що привела до формування нових незалежних держав, створила умови для філософської рефлексії про право й бажаний для суспільства правовий порядок [5, с. 98]. Отже, вивчення іноземних філософсько-правових традицій, в тому числі викладання у вищій школі, не мали такої драматичної перерви у своєму розвитку і вже отримали всесвітню відомість і визнання, а тому заслуговують на увагу.

Так, доцільним є розкриття зарубіжного досвіду з визначення самого предмета вивчення філософії права. У континентальній традиції вважається, що філософія права займається встановленням гранично загальних положень, які потім можуть бути використані в законодавстві, судовій практиці й освіті як загальновизнаний базис для нових законодавчих ініціатив, прийняття судових рішень і формування юридичного світогляду майбутніх юристів. В свою чергу, в англо-американській традиції термін «філософія права» довгий час не був у великій честі. В Англії, Америці й інших країнах, де прийнята традиція «загального права», воліють користуватися термінами «юриспруденція» і навіть «загальна юриспруденція», і лише останнім часом стали ототожнювати її з філософією права [6, с. 26]. Такі зміни свідчать про загальні процеси глобалізації, коли не тільки американські й англійські вчені визначають стандарти наукової термінології, але й самі в усе більшій мірі починають зважати на континентальні роботи в даній області. Так само і для вітчизняної практики в сфері викладання філософії права, важливим є уніфікація наукової термінології, приведення її у відповідність із загальновизнаними термінами і поняттями.

Наступним положенням є те, що для англо-американської правової традиції характерна практична спрямованість будь-якого сорту теоретичних досліджень. Тому їй глибоко далека абстрактність і пишномовна риторика багатьох континентальних філософсько-правових систем з їхньою претензією на універсальність та фіналізм пропонованих пояснень правової реальності та шляхів її розвитку. Більше того, у самих спробах конструювання раз і назавжди завершених і логічно-досконалих філософських систем права англійці й американці досить справедливо підозрюють спроби свого роду ментального насильства не тільки над традицією загального права, але й над властивою йому свободою інтерпретації та в остаточному підсумку — над свободою юридичного мислення і прийняття рішень [7, с. 160-162]. Україна, національ-

на правова система якої є найбільш наближеною до континентальної, запроваджує підхід, характерним для якого є універсальність та остаточність правових понять та термінів. Ми це можемо спостерігати як під час викладання загальної теорії держави і права, так і в філософії права.

Слід додати, що у традиційному вивченні історії філософії та історії правової філософії звичайно приділяється мало уваги соціальному й духовному контексту, у якому розвиваються ті або інші філософські ідеї. Важливо показати не тільки еволюцію самих ідей, а й ті соціальні умови, і те соціальне середовище й тло, у яких вони виникли. Насамперед, важливо встановити, ким були ті люди, які пропонували ті або інші філософсько-правові ідеї й до кого саме вони зверталися зі своїми ідеями.

При такому підході в історії філософії права викликають інтерес не тільки самі автори філософсько-правових концепцій, але й те, як ці концепції поширені серед пересічних людей. Звичайно, щоб бути адвокатом, суддею або професором права, потрібно мати широкі та глибокі знання законів і концепцій їхнього створення. Але й будь-який інший громадянин має свої, нехай невеликі, але все-таки цілком певні правові знання, необхідні йому в повсякденному житті. Більше того, серед цих повсякденних знань права є якісь фундаментальні знання, які істотно впливають на весь вигляд правової системи даного суспільства й над якими потім надбудовується все подальше законодавство й правові теорії. Якщо завгодно, ці фундаментальні й загальноновизнані знання можна назвати правовими архетипами. Комплекси й вектори цих архетипів визначають специфіку тієї або іншої правової системи. Правові архетипи англійців й американців принципово відрізняються не тільки від архетипів, скажімо, росіян або українців, але й від архетипів французів чи німців.

Так, для англійців й американців Конституція є вираження своєї рідної світської релігії (*civil religion*), визнання та дотримання якої абсолютно необхідно для всіх без винятку громадян і органів державної влади. Конституції не змінюються століттями, і лише в рідких випадках доповнюються поправками. У центрі конституцій перебуває індивідуум, права й свободи якого проголошуються основою суспільного ладу. В свою чергу, французи й німці не мають такого пієтету до своїх конституцій, але користуються ними як робочим інструментом, що при необхідності завжди можна вдосконалити або взагалі замінити. Проте, конституції Франції й Німеччини успішно працюють, гарантуючи громадянам цих держав соціальну захищеність і весь спектр проголошених у них прав. Для росіян й українців, що мають сумний досвід лицемірства й облудності «сталінської» й «брежнєвської» радянських конституцій, а в останні роки — постійного переключування національних конституцій під «фігури» нових політиків, ці основні закони усе ще залишаються тільки набором гарних і цілком правильних фраз, що практично нічого не гарантують пересічним членам суспільства, які не мають багатства або/і вже досягнутої влади. Хоча положення про права й свободи громадян у принципі

ті ж, що й у конституціях розвинених демократичних держав, при спробах скористатися ними виникає враження, що вони просто формально запозичені із західних конституцій і не можуть бути реалізовані в тім змісті й обсязі, у яких вони задекларовані, у силу відсутності як соціально-економічних умов, так і правових механізмів їхньої реалізації, а головне — політичної волі парламенту та урядів розробити й впроваджувати ці механізми [7, с. 168].

Отже, в процесі викладання філософії права в системі вітчизняної вищої освіти доцільним є використання позитивного зарубіжного досвіду, проте таке запровадження повинно мати виважений, комплексний та послідовний характер. Також важливим є врахування національних особливостей, що дозволить створити міцний методологічний фундамент професійної освіти майбутніх юристів, їхньому розвитку як самостійно мислячих, політично незаангажованих громадян.

1. Циппеліус Р. Філософія права: Підручник. – К.: Тандем, 2000. – 300 с.
2. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О. Г. Данильяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.
3. Бачинін В.А., Журавський В.С., Панов М.І. Філософія права: Підручник для юрид. спец. вузів. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 472 с.
4. Філософія права як наука і навчальна дисципліна / М. В. Костицький // Проблеми філософії права. — 2003. — Том I. — С. 17-21.
5. Присухін С. І. Філософія права: об'єкт, предмет і функції / С. І. Присухін // Юридична наука. - 2013. - № 7. - С. 97-103.
6. Старченко А.А. Философия права и судебного процесса в США. — М., 1969.
7. Титов В. Про вивчення історії філософії права США / В. Титов // Філософські обрії. - 2006. - № 16. - С. 158-172.

Біблій Артем Васильович
студент групи СЮД514К
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ІННОВАЦІЇ У ВИВЧЕННІ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА СТУДЕНТАМИ-ЮРИСТАМИ

У межах суто юридичної галузі немає ознак правового і неправового, справедливого і несправедливого, доброго і злого, раціонального і нераціонального. Для визначення цих ознак слід розглядати право в безпосередньому

зв'язку з такими базовими для юриста поняттями, як особа, механізм забезпечення прав людини і свободи особи, правова держава і громадянське суспільство, мораль, прогрес, цивілізація, культура тощо.

А це можливо, коли ми розглядаємо право як невід'ємну складову культури, форму суспільної свідомості та нормативну систему під кутом зору філософії права. Філософія права як методологічна дисципліна дає можливість знайти істину з-поміж палких суперечок стосовно завдань держави, прогресивних форм державного устрою, відмінності права від сили або свавілля, щодо відносин між особистістю та державою, взаємовідносин особи, держави і права, механізму забезпечення прав людини і свободи особи, його генезису в культурі. Усе це складає світоглядну функцію філософії права, і найголовнішим у ній є те, що сутність права має філософську природу і його можна пізнати, лише розкривши філософське джерело останнього.

Стосовно до спеціальних юридичних наук, теорії права, соціології права філософія права посідає таке саме місце, що й філософія як загальна методологія відносно всіх наук.

За своєю сутністю філософія права не може вдаватися до вивчення того різноманіття плинних і мінливих явищ, яке є об'єктом дослідження саме галузевої юриспруденції.

Але кожна галузева наука, керуючись загальними засадами філософії права, повинна:

- 1) розвинути її головні принципи стосовно до своєї галузі;
- 2) вказати засоби реалізації отриманих висновків у певних умовах місця і часу".

Зацікавленість філософськими проблемами права в останні роки значно зросла. Про це свідчать численні симпозіуми, конференції, наукові дослідження як у нашій країні, так і за кордоном. Роль і цінність філософії права полягає в тому, що вона показує відносини між законом і правовими феноменами, які розкривають зміст закону, сприяє розвитку етичних поглядів юристів, їхньої загальної правової світоглядної та методологічної культури, а, отже, і ефективності професійної діяльності.

Філософія права – це моральний осередок законодавства. Історія свідчить про те, що розвиток проблеми правової держави невід'ємний від розвитку проблеми філософії права.

Наука про право має багатовікову історію, глибоке осягнення якої відбувається в процесі вивчення нових факторів, що характеризують її розвиток у різних історичних періодах і країнах. Враховуючи підвищену цікавість до питань методології філософії права, їх виникнення і розвитку, в розділі зроблено спробу критично висвітлити історичні та сучасні ідеї методології філософії права, показати її різноманітні напрямки.

Поняття філософії права не є однозначним. З одного боку, філософію права або тлумачили як метафізичне вчення про право, або зводили її до гносеологічних проблем правоведення. З іншого боку, філософія права не тільки

ототожнювалася з історично-правовою доктриною, але цей термін використовувався і представниками юридичного позитивізму, які розглядали відмову від рішення онтологічних, гносеологічних та аксеологічних проблем права як новий напрям у юридичній науці. Історичний розвиток уявлень про право, його сутність та ідеали були настільки специфічними і проблематичними, що в підсумку виникли самостійні напрямки в юриспруденції – енциклопедія права, теорія права, соціологія права. За своїм характером ця наука є типовим вираженням природно-правових конструкцій, які в минулому репрезентували частину філософського знання.

Філософію права можна назвати вченням про граничні засади права як одного із способів людського буття. Право, як діяльність людини, тісно пов'язане з філософією. Вона являє собою сферу драм і конфліктів, тяжких екзистенційних виборів і рішень, коли буквально на кожному кроці відкриваються глибинні підвалини людського буття.

Фундаментальні проблеми права, такі як справедливість, свобода і рівність, провина і відповідальність та ін., є водночас найважливішими філософськими проблемами, а рішення їх закорінене в рішенні основних філософських питань про сутність людини та зміст її життя, про онтологічну структуру світу і способи його пізнання.

Право за самим своїм духом філософічне, воно є філософією на практиці, що, відповідно, припускає і філософію в теорії, або філософське усвідомлення правового життя. Тому цілком очевидно, що вміння бачити людський сенс своєї діяльності, по-філософському обґрунтовувати теоретичну позицію та практичне рішення є ознакою високого професіоналізму юриста.

Філософія дає усвідомлення належного (цінностей і сенсів), розкриває світ, яким він повинен бути. Цей світ цінностей дає стимул для зміни буття, оскільки те, що повинно бути, сприймається як гарніше та вище від того, що є. Наука описує право таким, яким воно є, а філософія — таким, яким повинно бути.

1. Бачинін В.А., Журавський В.С., Панов М.І. Філософія права: Підруч. – К.: Ін Юр, 2003. – 472 с.

2. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія: Підруч. – К.: Лібра, 1999. – 487 с.

3. Кузнецов В. Філософія права. Історія та сучасність: Навч. посіб. – К.: “Стілос”; “Фоліант”, 2003. – 382 с.

4. Філософія права: Навч. посіб. / За ред. М.В. Костицького, Б.М. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 330 с.

5. Філософія права: Навч. посіб. / О.Г. Данільян, Л.Д. Байрачна, С.І. Максимов та ін. / За ред. О.Г. Данільяна. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 272 с.

6. Цалін С.Д. Принципи свободи волі в історії соціальної філософії та філософії права. – Х.: Основа, 1998. – 329 с.

7. Шкода В.В. Вступ до правової філософії. – Х.: Фоліо, 1997. – 223 с.

Бевзюк Вікторія Ігорівна
студентка групи ЮД – 614 к
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ІННОВАЦІЇ У НАВЧАННІ ЮРИСТІВ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

Сучасний світ характеризується реформаторськими процесами, що сприяє пошуку інновацій. Розвиток освіти України визначається в загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури - права людини, інноваційність, демократизм, що є невід'ємною атрибутикою сучасного суспільства. Інтеграція української вищої школи в європейський та світовий освітній простір можлива лише за умови реформування та модернізації підготовки майбутніх спеціалістів у вищих навчальних закладах країни. Це актуалізує проблему освітніх інновацій як дієвого чинника інтенсифікації та підвищення якості освітніх послуг, зростання творчого потенціалу учасників навчального процесу. Іntenсифікація інноваційно-освітньої діяльності зумовлена багатьма факторами розвитку сучасної цивілізації, які впливають на характер і зміст усіх ланок освіти, визначають основні напрями і перспективи її розвитку, форми і методи навчання. Як особливо важлива, суспільно-значуща та визначальна для майбутнього людства науково-освітня галузь розвивається в контексті загально цивілізаційних та євроінтеграційних процесів. Поява світового ринку та інтернаціоналізація капіталу, створення і діяльність транснаціональних і наднаціональних об'єднань, бурхливий розвиток інформаційних технологій і засобів комунікації, інтеграція науки і виробництва, науки і освіти, поширення моделі високотехнологічного суспільства, виникнення у житті світового співтовариства нових глобальних проблем, які потребують своєчасного дослідження і розв'язання, - це далеко не повний перелік визначальних процесів сучасного суспільного життя, які зумовлюють зміст, напрями і перспективи науково-освітньої діяльності. Вища освіта має відповідати на виклики часу, втілюючи нові вимоги, тенденції, ідеї у нових освітніх технологіях, формах і структурах, методах і засобах професійної підготовки.

Інновації в освіті - цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог [3, с. 116].

Використання інноваційних технологій актуалізується у зв'язку з новою парадигмою професійної підготовки майбутніх фахівців-правників, яка

створюється на основі врахування ієрархії державних, професійних та оперативних цілей, сутність яких полягає в оновленні юридичної освіти та цілісного навчально-виховного процесу вищого навчального закладу шляхом удосконалення, тобто модернізації, модифікації та раціоналізації.

Визначальною для сучасної філософії права є ідея гуманізації. Розробка цієї проблематики є нагальною потребою сучасності. Право набуває людиномірного характеру, що проявляється у визнанні людини точкою відліку філософії, яке проектується у визнанні філософії права своїм ядром прав людини, оскільки уявлення про право, які панували донедавна у вітчизняній науці, і які ґрунтувалися на нормативістському праворозумінні та на єдності права і держави, призвели до імперативності права, бачення права як позитивного (в розумінні приписів законодавця), а звідси – до ігнорування правових механізмів захисту прав людини (суд, адвокатура) [1].

Від спеціаліста юридичної сфери сьогодні вимагаються різноманітні знання не лише у певній галузі, а й у суміжних сферах, ґрунтовна загальна та фахова методологічна підготовка, вільне володіння методикою і практикою наукових та прикладних досліджень, зокрема міждисциплінарних, сучасним мовним і технічним інструментарієм (перший передбачає вільне володіння кількома мовами у їх різних стилевих різновидах, другий - комп'ютерною та іншою технікою, що використовується в тій чи іншій діяльності). Усе це засвідчує, що наука і практика нині стають нерозривними складниками навчального процесу юридичних спеціальностей. Підготовка таких спеціалістів на рівні європейських вимог і професійних стандартів, передбачає впровадження в систему вищої професійної освіти широкого спектра нововведень, які б сприяли удосконаленню, модернізації та підвищенню якості науково-освітньої роботи, і створення на основі комплексного підходу своєрідного інноваційно-освітнього клімату для ефективної діяльності ВНЗ.

Тому для підготовки майбутнього фахівця юридичної роботи таким важливим є глибоке розуміння філософських основ буття, без якого не можливо бути людяним, що власне і є визначальною особистісною рисою кожного юриста.

Пошук інноваційних технологій, форм, методів і засобів формування гуманістичного світогляду майбутнього юриста зумовлюється тим, що деякі з соціальних функції, які виконує студентська молодь, бувають неоднозначними і суперечливими, адже вона має власні цілі і інтереси, які не завжди збігаються з цілями і інтересами всього суспільства.

По-перше, молодь вирізняється соціально мобільністю.

По-друге, характерною її ознакою є неповне включення в чинні соціально-економічні і політичні відносини.

По-третє, через об'єктивні чинники студентська молодь вирізняється несформованістю духовно-етичних, ціннісних орієнтирів і браком життєвого досвіду, що збільшує ймовірність допущення помилки при ухваленні відповідних рішень.

По-четверте, вступаючи в самостійне трудове і суспільне життя, молоді люди є головним об'єктом і суб'єктом освіти, соціалізації, виховання і адаптації до існуючої дійсності та професійного середовища.

По-п'яте, молодь є джерелом соціально-економічного і духовного відродження країни.

По-шосте, вона, разом з тим, є також джерелом поповнення криміналу, наркоманії, соціальної напруженості.

Від якості реалізації цих функцій, молодь може як прискорювати, так і гальмувати формування гуманістичного світогляду, який спрямований на те, щоб допомогти майбутнім спеціалістам-юристам визначити своє особисте призначення і життєві завдання, прийняти їх, усвідомивши їх значущість та укріпити у кожній людині сміливість і упевненість у собі так, щоб вона, повна оптимізму, змогла йти обраним шляхом, а для цього у неї є всі об'єктивні передумови: творчий характер мислення і діяльності, висока соціальна і економічна мобільність, психологічна гнучкість, прагнення до пошуків відповідей на життєво важливі питання, бажання практично утілювати в життя систему нових цінностей, здатність до сприйняття нових нетрадиційних масивів знання. Навчальний матеріал є путівником для досягнення відповідних цілей і вдосконалення самих себе [4, с. 34].

Індивідуальна форма організації процесу формування гуманістичного світогляду студентів-юристів особливо вдало використовується під час самостійного вирішення завдання, спрямованого на формування цього особистісного утворення [2, с. 95].

Цінність цієї форми формування гуманістичного світогляду студентів-юристів полягає в тому, що вона може добре враховувати особливості кожного студента відповідно до його підготовки і можливостей. Вона сприяє формуванню таких цінних якостей особистості, як самостійність, організованість, наполегливість у досягненні мети, завзятість, відповідальність за виконання дорученої справи.

На екскурсіях, конференціях і на багатьох інших позанавчальних заходах нами використовувалася фронтальна форма організації процесу формування гуманістичного світогляду студентів-юристів.

Однією із важливих форм навчання є наочність, яка використовується в тій чи іншій мірі при проведенні всіх видів занять. Досвід засвідчує, що саме наочність сприяє більш ефективному засвоєнню студентами юридичних спеціальностей навчального матеріалу і допомагає вдосконаленню їх самостійної роботи під керівництвом викладача. На наш погляд, найбільш вдалою і перспективною формою унаочнення навчального процесу в цілому і поліпшення самостійної роботи студентів-юристів зокрема є ефективно використання слайдів з дисциплін філософського циклу.

Таким чином, лише комплексний підхід до організації самостійної роботи студентів-юристів гарантує високу ефективність навчального процесу і значні результати співпраці викладачів і студентів. І нарешті, студенти, які

під час навчання у вузі набули необхідного досвіду в організації самостійної роботи у процесі вивчення філософії здатні більш ефективно розуміти та бачити логічний зв'язок загально філософських знань з філософією права, філософією менеджменту і спеціальними дисциплінами.

Функції синтезу соціально-гуманітарного знання перебирає на себе загальна філософія, адже тільки вона може узагальнити наукові досягнення різних форм знання, передати духовно-культурний досвід (релігія, мистецтво), вибудувати всі компоненти цих знань у цілісний науково-теоретичний світогляд студентів юридичних спеціальностей.

1. Базалук О. О. Філософія освіти [Електронний ресурс] : [навчальний посібник] / О. О. Базалук, Н. Ф. Юхименко. - К. : Кондор, 2010. - 164 с.

2. Бондар Г. Інноваційні технології, форми, методи і засоби формування гуманістичного світогляду майбутнього учителя у процесі вивчення філологічних дисциплін [Електронний ресурс] / Г. Бондар // Проблеми підготовки сучасного вчителя. - 2012. - № 5(2). - С. 95-101. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5(2)_16)

3. Зінченко Н. О. Застосування інноваційних технологій у вищій школі при вивченні гуманітарних дисциплін [Електронний ресурс] / Н. О. Зінченко // Актуальні проблеми сучасної медицини. - 2014. - Т. 14, Вип. 1. - С. 116-118. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2014_14_1_33

4. Коваль Г. В. Роль філософських дисциплін у підготовці майбутніх соціальних працівників / Г. В. Коваль // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Філософія. - 2015. - Т. 262, Вип. 250. - С. 34-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduf_2015_262_250_8

Лисенко Ольга Олегівна
студентка групи С-ЮД-614к
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЮРИСТА

Для майбутніх юристів філософія права є курсом, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище. Без філософії права юрист вивчає власне кажучи "законодавство", і лише філософія права перетворює його предмет вивчення у правознавство, в науку людського світу.

Наразі актуальність звернення до даної теми обумовлюється необхідністю підкреслити значення філософії права для юриста, оскільки саме через

філософію права юрист засвоює ті цінності, фундаментальні категорії та інтелектуально-пізнавальні засоби, які будуть для нього виступати орієнтиром в майбутній правозастосувальній діяльності.

У вітчизняній та зарубіжній юридичній літературі різноманітні аспекти проблеми формування світогляду юриста були відображені у працях таких науковців, як: М.І. Козюбра, С. Максимов, О. Скорина, Ю. С. Шемшученко та ін.

Для того щоб виокремити неабияку значимість філософії права для майбутніх юристів, на початку потрібно зазначити, що власне собою являє «філософія права». Дослідивши праці науковців у даній галузі, вважаю, що найбільш точним та повним є визначення Ю.С.Шемшученко, а саме: філософія права – це розділ філософії та юриспруденції, який займається дослідженням сенсу права, його сутності та поняття, його місця у світі, його цінності та значимості, його ролі в житті людини, суспільства і держави, у долях народів і людства.

Пояснюючи зростаючий інтерес до філософії права, Ю. С. Шемшученко обґрунтовує це підвищенням соціальної ролі права у регулюванні суспільних відносин. Ідеться про нові підходи до визначення самого поняття права і механізмів його ефективної реалізації, про первинність принципу верховенства права у суспільному житті [6, с. 7]. Особливе значення філософія права складає для майбутніх юристів, тому що саме юристи безпосередньо будуть втілювати принцип справедливості в життя.

Варто погодитися з думкою С.І. Максимова, що хоч філософія права не ставить за мету розв'язання конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику-юристу власну позицію, упорядкувати знання, по-новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, проте всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє розв'язання або принаймні обґрунтування саме на філософському рівні. У цьому саме і полягає одна із “загадок” такого феномена, як право, і ця обставина визначає фундаментальну роль філософії права в системі правознавства як загальнометодологічної дисципліни [3, с. 34].

Саме філософський підхід, на думку О.Скорини, дає можливість всебічного та цілісного осмислення правових явищ. Філософія права дає можливість розвинути самостійне мислення студентів-правознавців, допомагає розумінню сутності права, місця і ролі права в житті суспільства [5, с.160]. Отже, слід підкреслити, що сенс та мета даної галузі в тім, щоб виховати не юриста-позитивіста, як це робилося за радянської доби, а юриста -гуманіста, для якого на першому місці будуть стояти права та свободи людини і громадянина.

Праці вчених у зазначеній галузі дають можливість виокремити такі основні особливості філософії права:

- специфічна людинознавча галузь;
- покликана формувати сучасне правове мислення ґрунтоване на юридичному праворозумінні, сучасній філософії людини;
- дає майбутньому юристу сучасні знання про право.

На мою думку, філософія права є єдиною навчальною дисципліною, з тих, що є в обов'язковій програмі для підготовки фахівців-юристів, яка дійсно може допомогти у розвитку абстрактного та критичного мислення, навичок філософсько-правового осмислення, які відбуваються в нашому суспільстві, адже саме філософсько-правові дослідження безпосередньо можуть бути спрямовані на вирішення проблем сучасного стану державотворення, що є актуальним на даний момент.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що вивчення філософії права значною мірою допомагає розвитку майбутніх юристів як самостійно мислячих особистостей, допомагає їм більш чітко усвідомити власну позицію та високий гуманістичний сенс своєї діяльності. Філософія права є наукою про сутнісну природу права, а тому стає зрозуміло, що без цих знань фахівця бути не може.

1. Актуальні проблеми філософії права: правова аксіологія : матер. Міжнар. «круглого столу» (м. Одеса, 9 грудня 2011 р.). – Одеса : Фенікс, 2012. – 304 с.
2. Козюбра М.І. Місце філософії права в системі суспільствознавства // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С.28
3. Максимов С. І. Філософія права як сфера співпраці юристів і філософів // Проблеми філософії права. – 2014. – Том 1. – С. 33 – 36.
4. Максимов С. І. Філософія права: сучасні інтерпретації : Вибр. праці: статті, аналіт. огляди, переклади (2003–2010) / С. І. Максимов. – Х. : Право, 2010. – 336 с. (Бібліотека міжнародного часопису «Проблеми філософії права»).
5. Максимов С., Кобринський Д. Міжнародний методологічний семінар «Філософія права як академічна дисципліна» // Право України. – 2008. – № 12. – С. 159 – 165.
6. Шемшученко Ю. С. Актуальні проблеми філософії права // Проблеми філософії права. – 2012. – Том 1. – С.7 – 9.

Стрижак Максим Дмитрович,
студент групи СЮД-614к

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО МОДЕРНІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На сьогодні існує потреба в посиленні вимог до науково-методичного забезпечення навчального процесу, вдосконалення організації практик і змісту їхнього професійного наповнення, а також досконалішого підходу щодо державної підсумкової атестації.

Аналіз європейського досвіду, вимог, підходів щодо підготовки фахівців із вищою освітою, принципів Болонського процесу із цих питань свідчить, що державні вимоги, на підставі яких вищі навчальні заклади організовують їхню підготовку, навчально-виховний процес, є досить жорсткими. Адже освіта в сучасному світі – і це давно продемонстрували найпотужніші країни світу, має: а) бути максимально індивідуалізованою (з урахуванням природних здібностей, психологічних особливостей індивіда); б) будуватися на найкращих освітніх технологіях (щоб навчити людину вчитися, тобто самовдосконалюватися, знаходити нові знання на базі здобутих); в) бути справді в неперервному розвитку [1, с. 4].

У наш час переваги вже не визначаються ні розмірами країни, ні багатими природними ресурсами або міцністю фінансового капіталу. Тепер усе вирішують рівень освіти та обсяг накопичених суспільством знань. Тому цілком очевидно, що надалі зростатиме добробут тих держав, які зможуть перевершити інші в накопиченні нових знань [2, с. 14]. Якість освіти, крім іншого, забезпечується саме виконанням державних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріальнотехнічного забезпечення навчального процесу, до організації практик, професійної підготовленості, підсумкової державної атестації.

Виходячи з реальної ситуації, що сформувалась у сфері ВЮО в Україні, на нашу думку, пріоритетними цілями повинні стати:

активне вивчення різних складових європейського права; досягнення демілітаризації ВЮО; забезпечення єдності ВЮО та юридичної практики; посилення у ВЮО моральноетичної складової та патріотичної спрямованості (тобто ідеології національного державотворення та правотворення).

Суспільство, як ніколи раніше, починає не тільки розуміти, а й вимагати кваліфікованої правової допомоги, юридичного супроводження багатьох процесів, що проходять в ньому. Найбільша потреба в юристах виникає в розвиненому громадянському суспільстві і правовій державі, коли право, правова система досягають найвищої ефективності.

Водночас рівень реалізації практично всіх напрямів правового виховання в Українській державі залишається низьким. Очевидно, саме це є причиною низької правової свідомості українців. Погоджуємося з думкою О. Дзьобаня та Л. Герасіної, що відсутність змін на краще в системі правового виховання призведе до втрати прошарку української молоді як рушійної сили розбудови держави [3, с. 70, 74].

Безперечно, сучасна криза правової культури має коріння у зламі історичної формації, недостатньому формуванні національної ідеї та інших зовнішніх факторів. Криза правової свідомості українців має і внутрішні причини, вона заснована на особливості правової ментальності [3, с. 70–74].

З даними статистики, в Україні один юристпрактик обслуговує сьогодні близько десяти тисяч населення. В розвинених країнах, наприклад, у Японії на тисячу громадян є 14 кваліфікованих юристів, у Німеччині – 17, у США –

34, а в нас – тільки 3 юристи.

Але проблема України полягає не тільки в кількості юристів, а й в ефективності діяльності вищої юридичної школи, яка їх готує. Саме тому проблема модернізації системи ВЮО набуває не лише теоретичного, а й практичного змісту. На нашу думку, основним напрямом такої модернізації має стати модернізація системи стандартизації юридичної професії.

Формування сучасних стандартів ВЮО в Україні пов'язане, насамперед, із панівними поглядами на роль правоохоронних органів, судів у суспільстві. Відповідно до основних принципів ООН щодо суспільної ролі і місця правника, що юрист – це відкрита та доступна для клієнта особа, яка на засадах здобутої кваліфікації, дотримання високих стандартів моральності та професійної етики провадить діяльність із захисту прав і законних інтересів клієнта з урахуванням публічного порядку держави.

Тому основні напрями модернізації системи стандартів повинні забезпечити надання особі належної професійної кваліфікації, а це – знання правового порядку держави та вміння застосовувати законодавство для вирішення конкретних справ у поєднанні з вихованням професійних ідеалів і поваги до морального обов'язку, прав і свобод людини, відповідно до Рекомендацій Ради Європи щодо свободи здійснення юридичної професії. Адже право стає надійним порядком захисту і спокою лише тому, що завдяки організованій державній владі отримує надійний шанс утілення в життя [4, с. 200].

1. Головатий М. Висока освіта впродовж життя / М. Головатий // Персонал плюс. – 2006. – № 37. – С. 4.

2. Святоцький О. Кити, які роблять державу високорозвиненою / О. Святоцький // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 84. – С. 14.

3. Правове виховання в сучасній Україні / [А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін.]; за ред. В. Я. Тація. – Х. : Право, 2010. – 368 с.

4. Циппеліус Р. Філософія права : [підруч.] / Р. Циппеліус; [пер. з нім.] / 4-го кур-су / за ред. С. М. Причепія. – К. : Тандем, 2000. – 300 с.

5. Правова культура в умовах становлення громадського суспільства : [моно-графія] / Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк. – Х. : Право, 2007. – 248 с.

6. Навроцкий В. Коллизия / В. Навроцкий // Зеркало недели. – 2011. – № 33. – С. 8.

7. Стеценко С. Г. Глобалізація та право: національний вимір : [монографія] / С. Г. Стеценко, Л. О. Васечко. – К. : Атіка, 2011. – 132 с.

Йолкіна Анна Геннадіївна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТО- ГЛЯДУ ЮРИСТА

В сучасному світі професія юриста стала доволі популярною. Це відбувається через те, що юрист в свідомості багатьох – людина освічена, вихована, розумна, всебічно розвинена тощо. І зазвичай так воно і є, адже для того, щоб досягнути успіху в даній сфері професійної діяльності, необхідно не лише добре знати закон та орієнтуватися в нормативно-правових актах, а й мати знання з багатьох фундаментальних та прикладних наук. Особливого значення набувають не лише соціальні науки, такі як право, історія, соціологія, політологія та інші, а й гуманітарні – філософія, психологія тощо. Саме на цьому зламі виникає така наука як філософія права, що на нашу думку відіграє велике значення в формуванні світогляду юриста.

Дане питання було висвітлено багатьма видатними філософами, мислителями, науковцями, такими як Платон, Аристотель, Цицерон, Вольтер, Гіпократ, Юстиніан. Надалі розглядом питання, щодо становлення особи юриста як багатогранної особистості, в своїх працях доторкались такі дослідники, як М. Вебер, В. Вернадський, Л. Виготський, Г. Гегель, Ж. Еллюль І. Кант, Я. Корчак, А. Макаренко, А. Маслоу, Г. Харріс. Проблематикою філософії права в житті юриста займалися такі сучасні науковці: В. Бачинин, М. Костицький, С. Максимов, О. Марченко, Ю. Меліхова, А. Романова, А. Святоцкий, В. Шишко.

Актуальність даного питання полягає у застосуванні філософсько-правової категорії в період формування світогляду майбутнього юриста та в його подальшій професійній діяльності. Той відбиток, який лишає по собі в свідомості юриста філософія права, має вплив на подальше світосприйняття, саморозвиток та усвідомлення навколишнього оточення.

Хочемо погодитись з думкою Меліхової Ю.А., яка зазначає, що сучасні реалії потребують становлення юриста нового типу – професіонала з гуманістичним характером спрямованості світогляду, здатного до постійного самовдосконалення, оскільки очевидною є залежність ефективності правової системи від рівня морального і професійного розвитку юриста [3, с.1].

Тобто у сфері юриспруденції цілком закономірним є зосередження уваги

на проблемах особистості юриста у всій її повноті, що, власне, є результатом висунення на передній план феномену персоноцентризму. Назріла потреба осмислення людини як відкритої, багатовимірної, автономної істоти, що здатна до саморозвитку, у такому ж (здатному до саморозвитку) світі. Розуміння людини стає екзистенційним: вона є особливим життєвим світом у множинному бутті, усвідомлює себе його невід'ємною частиною [4, с.194]. Дане усвідомлення стає неможливим без розуміння філософії, тобто тієї науки яка породжує усі базисні поняття похідної від неї гілки – філософії права.

У контексті розгляду питання впливу філософії права на формування світогляду юриста, ми вважаємо доречним буде визначення цих двох понять окремо одне від одного. Тож, філософія – це теоретична форма світогляду наближена за своїми методами пізнання та способами побудови знань як теорії, до такої сфери культури як наука. Так як філософія має власний предмет дослідження, відкриває та використовує власні закони, застосовує визначений понятійний апарат та має методи дослідження явищ і процесів дійсності, за допомогою яких виробляє систему знань про буття, про людину, про суспільство, вивчає основні філософські категорії тощо. В свою чергу право – це система загальнообов'язкових, формально визначених, санкціонованих та гарантованих державою правил загальнолюдської поведінки, що спрямовані на врегулювання суспільних відносини в будь-якій сфері життєдіяльності окремих індивідів та суспільства в цілому. Саме на етапі формування світогляду юриста виникає необхідність об'єднання цих двох наук у єдину галузь знань та створення нової науки філософії права. Яка вивчає спільні для цих двох наук поняття в більш глибокому сенсі їх розуміння, становлення та усвідомлення. А також за допомогою першої вивчає основні поняття та категорії другої.

Філософія права – це наука, яка впливає на поглиблене формування свідомості юриста. Відтак її актуальність в науковому світі є доволі високою. Вчені по різному трактують поняття філософії права. На думку Марченко О.В., філософія права – це самостійна галузь дослідження на стику філософського та юридичного знання, що передбачає вивчення сутності та смислу права, його цінності та значення у житті людини та суспільства [2, с.9]. В.В. Шишко зазначає, що філософія права – це самостійна наукова дисципліна, яка має власний предмет досліджень. У силу специфіки предмета дослідження, вона охоплює «прикордонну» сферу між філософією та юриспруденцією, використовуючи методологію першої при дослідженні останньої [5, с.46]. Костицький М.В. визначає філософію права як самостійну науку, що відповідає тим вимогам, які стоять перед будь-якою наукою. Вона виступає формою знань про право в культурі, є системою понять про правові явища, закономірності, виникнення і розвитку права, зв'язок його проявів із людським суспільством, має на меті пізнання з допомогою певних методів суті і проявів права. Філософія права є найвищим ступенем осмислення права, при якому виявляються історія становлення права, поняття права, його внутрішня

логіка, визначення того, чим є право в житті людства, конкретного народу, прояв права в людському бутті [1, с.18]. Вище зазначенні визначення філософії права мають як схожі так і відмінні риси, хтось трактує дане поняття вузько, хтось більш ширше, але в підсумку всі вони мають тотожне значення. Тож, філософія права – це теоретичне знання, яке сформувалось завдяки взаємодії двох наук філософії та права. Вона має свою внутрішню будову, власний предмет дослідження, методи, функції та особливості. Перебуває в тісному зв'язку з такими філософськими напрямками як гносеологія, онтологія, аксіологія, етика тощо. В праві пов'язана з такими напрямками як теорія держави та права, соціологія права, історія вчень про державу та право тощо.

Об'єктом дослідження філософії права є уся правова реальність, «світу» права у його все загальності і цілісності й, у першу чергу, смислове наповнення права. Що ж до предмету, то навряд чи його визначення буде таким однозначним. Найбільш поширеною є думка, що предметом філософії права є сутнісні позаюрідичні основи права – пізнавальні, ціннісні, соціальні, антропологічні тощо. Відповідно завданням цієї галузі наукового знання слід вважати виявлення й обґрунтування смислу права [2, с.9]. Філософія права ставить за мету пошук відповідей на низку питань, які можна об'єднати в певні групи такі як:

- Питання визначення співвідношення права та моралі;
- Питання щодо покори перед законом;
- Питання щодо сутності права як способу буття;
- Питання щодо цінності права в суспільстві.

Даний перелік не є вичерпним, так як глибина філософського осмислення права зазнала впливу часу, змін сприйняття світогляду та правової думки багатьох поколінь та окремих осіб. Воно пройшло складний шлях трансформацій доки досягло нашого часу, тож його внутрішнє наповнення є надзвичайно об'ємним, а стосовно певних питань взагалі безкрайнім.

Для юриста усвідомлення всіх цих понять та процесів становлення, розвитку права є надзвичайно важливим. Так як саме від них залежить правильне та реальне розуміння навколишнього світу, що є надзвичайно важливим для вдалого вирішення питань внутрішньої сфери своєї професійної діяльності. Вивчаючи філософію права, поглиблюєшся не лише в усвідомлення, а й в гармонійне сприйняття середовища, правової системи, подій, що пов'язані з професійною діяльністю, суспільства та людини в ньому. Для подальшої роботи дане розуміння світу стає важливим тому, що не дивлячись на свій статус кожен з нас все одно залишається людиною. Людиною – на яку впливають проблеми, яка страждає від стресів, яка схильна до паніки і так далі. Реальне усвідомлення ходу речей та свого власного місця в цій безкрайній системі людського буття допомагає певним чином захиститися від негативних чинників в роботі.

Підводячи підсумок, хочу сказати, що успішній юрист, не як особа, а як набір професійних якостей, являє собою мету до якої необхідно прагнути.

Досягнути її можливо за допомогою набору спеціальних засобів, методів та способів, які безпосередньо, виражаються в практичних та теоретичних знаннях та навичках особи. Вони в свою чергу з'являються під час формування особистості. Тому так важливо в цей період якомога глибше занурюватись у вивчення наук. На нашу думку, філософія права є надзвичайно важливою для юриста і як наука, і як навчальна дисципліна, і як особлива форма світогляду. Водночас хочемо зазначити, що, твердження про те що, філософія права є найголовнішою наукою в житті юриста – є не зовсім вірним, але твердження про те, що філософія права формує базис для юридичного світосприйняття, для законорозуміння, для розуміння подій навколишнього середовища, для навичок аналізу понять та явищ – так, це дійсно є вагомий чинник у формуванні світогляду юриста.

1. Костицький М.В. Філософія права як наука та навчальна дисципліна // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pfp/2003_1/17%20Kostytsky.pdf.
2. Марченко О.В. Філософія права: навч. посібник /Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпр. держ. ун-т внут. справ, 2015. – 304 с.
3. Меліхова Ю.А. Формування гуманістичної спрямованості світогляду майбутнього юриста // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/3878/1/Melixova_102_103.pdf.
4. Романова А.С. Духовно-естетичний аспект професійного буття юриста: інтелектуальне та сенсильне осмислення // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/romanova_1.pdf.
5. Шишко В.В. Філософія права в системі юридичних наук // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pfp/2003_1/44%20Shyshko.pdf.

Голубенко Євген Юрійович

студент групи М-ЮД-623

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

На сучасному етапі розбудови суспільства вагомим елементом є професіоналізм молоді, що будує фундамент для добробуту народу. Одним із важливих аспектів професійної підготовки майбутніх юристів є формування їх професійної культури, яка покликана: визначати межі поширення моральних

норм на службову діяльність; утверджувати загальнолюдські цінності, українські національні традиції й звичаї, теоретично обґрунтувати їхню необхідність, сутність і специфіку вияву на практиці, відображати норми службової поведінки працівників, піддавати її критично-ціннісному аналізу, сприяти доцільному вибору тих чи інших правил відносин та принципів професійної моралі [5, с. 284]. Механізм формування професійної культури майбутнього юриста функціонує, розвивається та вдосконалюється відповідно до змін, які відбуваються в державі й у суспільстві.

Актуальність полягає у тому, що у загальному розумінні філософського осмислення правової реальності відіграють важливу роль такі категорії, як «правова освіта» та «правова культура». Професія юриста має важливе соціальне значення і необхідна для нормального функціонування українського суспільства. Якщо узагальнити, основною метою діяльності юриста є забезпечення справедливості, що є дуже нелегкою справою, оскільки ще з античності й до наших днів не існує точного визначення, що ж вважати справедливим. Передусім, юрист у своїй діяльності повинен чітко дотримуватись норм права, зокрема тих, які забезпечують права людини. Найважливіше поєднання загальноприйнятних людських цінностей із правовими нормами для досягнення гармонії права й моралі та найкращих результатів у професійній діяльності.

Дослідженнями проблематики та сутності юридичної науки, які впливають на формування професійної культури юриста, займалися такі науковці, як Є. Аграновська, Н. Бура, А. Венгеров, О. Грищук, Ю. Грошевий, А. Жалінський, І. Ільїн, В. Камінська, М. Козюбра, А. Козловський, В. Костицький, В. Котюк, О. Костенко, В. Лазарев, С. Максимов, О. Марченко, Є. Назаренко, М. Орзіх, П. Рабінович, А. Ратінов, С. Савчук, В. Сальников, А. Семітко, М. Соколов, О. Скаун, С. Сливка, В. Тацій, В. Темченко, І. Фарбер та ін.

Існують різні підходи до розуміння поняття «культури», в українській філософії традиційним є розгляд культури як «другої природи», причому підкреслюється протиставлення її з природою. Культуру можна розглядати як природу, яку перетворила людина, прагнучи здолати свою біологічність. Через культуру людина намагається самовиразитися, самоствердитися, власне, як людина. Культура не може існувати без людини (і через те, що вона є її творцем, і через те, що без догляду, наприклад матеріальні цінності (і не цінності) занепадуть). Соціологічний підхід має свою специфіку, бо в соціології максимально широко розглядають взаємозв'язок суспільства та культури. З одного боку, культура розуміється як соціальний механізм взаємодії особистості та соціальної спільноти із середовищем проживання, бо ж як соціальний інститут, з іншого боку, культура розуміється як система цінностей переконань, зразків, паттернів поведінки окремої особи, соціальної групи, спільноти чи й суспільства [3, с. 395].

Сучасні дослідники намагаються вивчати правову культуру юриста від-

повідно до філософсько-правової сутності цього поняття. Зокрема, О. Ануфрієнко досліджує цю проблему з позицій впливу духовної, правової та національної політичної культури на формування професійно-політичної культури юриста і виділяє такі підходи: а) антропологічний та аксіологічний – при аналізуванні того, яким чином, за допомогою яких засобів можливе формування професійно-політичної культури юриста; б) гносеологічний – при розумовому відтворенні аспектів професійно-політичної культури юриста; в) метод герменевтики (тлумачення) права – при з'ясуванні змісту правових норм, що регламентують професійну діяльність юриста стосовно розв'язання політико-правових проблем і формування професійно-політичної культури юриста; г) методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції, абстрагування, поєднання історичного та логічного – при систематизації емпіричного матеріалу й отриманні власних теоретичних результатів для досягнення поставленої мети [2]. Тобто, за допомогою філософсько-правових підходів просліджується вплив інших соціальних чинників, що формують правову культуру юриста.

Дослідження правової культури, на думку С. Алексеєва, у взаємозв'язку з іншими соціальними явищами – сферами її вияву – дають змогу розширити систему цінностей правової культури й зарахувати до неї достатньо широкий комплекс матеріальних і духовних явищ, виходячи безпосередньо чи опосередковано на різні аспекти політико-правового життя суспільства. До останніх належать система моральних цінностей, політико-правова ідеологія та правова наука, державно-правові інтереси, форми й інститути народовладдя, законність і правопорядок, система конституційного контролю та відповідальності, канали політико-правових комунікацій, правові елементи суспільної думки, структура й механізм дії політичної та правової системи, історичний, національний і міжнаціональний правовий досвід, правові традиції, стереотипи або зразки правової поведінки тощо [1, с. 227–228]. Формування правової культури майбутнього юриста на нашу думку, відбувається ще з дитинства. Інститут сім'ї закладає у свідомість особи ті соціальні цінності, які в подальшому і будуть проявлятися у правовій культурі: моральні цінності, державно-правові інтереси, законність і правопорядок та ін.

Правова культура формується у суспільстві як об'єктивна необхідність і закономірність, як соціальна цінність. Вона зафіксована та матеріалізована в історичних пам'ятках права і діючому законодавстві, проявляється у поведінці, способі життя й мислення учасників правової взаємодії. Правова культура є наслідком і показником зрілості правової системи суспільства і виявляється у конкретних видах соціальної діяльності (виробничій, культурно-управлінській, освітній, виховній тощо). Правова культура знаходить своє відображення і в культурі окремої особистості, що передбачає шанобливе ставлення до права, достатній рівень правової поінформованості, який має забезпечити правомірний характер дій у різних життєвих ситуаціях. Однак, як і у давнину, актуальною на сьогодні залишається проблема правового нігіліз-

му, зневажливого ставлення значної частини населення до права як соціальної цінності. Недостатня увага до цієї проблеми може обернутися правовим безладом, анархією, дестабілізацією у суспільстві, порушенням конституційних прав і свобод людини й громадянина [4, с. 36]. Проблема правового нігілізму, на сьогоднішній день набирає все більших обертів. На нашу думку, породження такої проблеми обумовлено розчаруванням громадян у дієвості закону у цьому і виявляється необхідність підвищення рівня правосвідомості осіб, що може допомогти відновити шанобливе ставлення до права та достатній рівень правової поінформованості.

Отже, правова культура юриста є частиною правової культури суспільства. Проте правова культура юриста вбачається в критичному, творчому осмисленні правових норм, законів, правових явищ з погляду їх гуманістичного, демократичного і морального змісту. Механізм формування культури майбутнього юриста функціонує, розвивається та вдосконалюється відповідно до змін, які відбуваються в державі та у суспільстві в цілому. Застосування філософсько-правових засобів задля формування культури юриста допомагає ширше охоплювати сферу ситуацій, що утворюються у професії юриста. Сприяють вихованню необхідних навичок у професійній діяльності.

1. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 1999. – 712 с.

2. Ануфрієнко О. А. Професійно-політична культура юриста (філософсько-правовий аналіз) : дис. канд. юрид. наук: 12.00.12 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. — К., 2007. — 215 с.

3. Гайналь Т. Підходи до визначення культури в філософії [Електронний ресурс] / Т. Гайналь // Гілея: науковий вісник. - 2013. - № 75. - С. 393-396. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_75_164

4. Марченко О.В. Філософія права : навчальний посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2015. – 304 с.

5. Руколянська Н. В. Формування професійної культури та правничої етики майбутніх юристів [Електронний ресурс] / Н. В. Руколянська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2015. - Вип. 41. - С. 279-286. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2015_41_40

Ковальчук Лілія Анатоліївна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА ТА ЧИННИКИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ У ВНЗ

Юрист – це особа, яка має юридичну освіту та задіяна в сфері юридичної практики. Водночас, на індивідуальному рівні його правосвідомість може бути глибокою та поверховою, цілісною й парціальною, розвиненою й деформованою. Термін «професійна правосвідомість» є синонімом поняття «правосвідомість юриста» і може вживатися для характеристики правової свідомості юристів як соціальної групи, якій притаманний якісно своєрідний (професійний) рівень сприйняття правових явищ.

Всебічний теоретичний аналіз різноманітних правових та політичних проблем, які тісно пов'язані з феноменом професійно-політичної культури юриста, міститься також у працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених різних історичних епох з: філософії права – Г.-В.-Ф. Гегеля; М.М. Гуренко; С. С. Сливка; філософії – О. П. Калита; В.С. Соловійова; теорії держави та права – В. Н. Карташев.

На сьогодні серед різноманіття концепцій праворозуміння актуальності та визнання набуває саме концепція «інтеграційної юриспруденції». За задумом філософа права Джерома Холла, автора терміна «інтеграційної юриспруденції», природно правова традиція може бути оновлена сьогодні за рахунок її поєднання з аксіологічним (цілісним) підходом у праві.

Варто погодитись з думкою С. І. Максимова, що хоч філософія права не ставить за мету розв'язання конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику – юристу власну позицію, упорядкувати знання, по – новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, проте всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє розв'язання на філософському рівні [1, С. 36].

Культура особистості юриста – складне поліструктурне явище, що характеризує самореалізацію його особистості в цілому та якість професійної діяльності зокрема – вона дозволяє йому мати відповідні морально-правовим критеріям відносини з іншими суб'єктами права та професійно організувати їх діяльність.

Під професійною культурою юриста як складовою культури його осо-

бистості розуміється, перш за все: 1) здатність до виконання вимог загальнолюдських абсолютних моральних принципів і норм природного права; 2) знання юристом правових та інших соціальних норм, які набуваються з урахуванням досвіду професійної діяльності юристів-попередників; 3) уміння й навички реалізовувати вказані норми та правила під час юридичної професійної діяльності, готовність виконувати свій професійний обов'язок, діяти правомірно в будь-якій ситуації, маючи за головну мету розбудову демократичної, соціальної, правової, національної держави [2].

Звернемося до роботи В. Карташова «Юридична діяльність: поняття, структура, цінність», де юридична діяльність представлена як «відносно відособлені напрями гомогенного впливу на об'єктивну і суб'єктивну соціальну реальність, в яких виявляються і конкретизуються природа права» [3, с. 175]. В умовах ринку зростає роль права в господарсько-економічних відносинах, управлінні суспільством та економікою. Нині основою забезпечення нормальної діяльності підприємств, організацій та установ усіх форм власності є законодавство: грамотні дії юристів є, свого роду, запобіжним механізмом, що захищає суб'єкти, державності від фінансових і економічних проблем.

Складовими професійно-політичної культури юриста виступають такі компоненти: основоположний (формується, насамперед, під впливом чинників духовної культури та не залежить від виду юридичних службових обов'язків); варіативно-практичний (формується, у першу чергу, під впливом правової та національної політичної культур і змінюється залежно від конкретних службово-функціональних обов'язків та прав юриста).

Як зауважує О. Калита, важливу роль юриста у комунікативній ситуації «правознавець – клієнт» відіграють і вербальні, і невербальні засоби спілкування. Під час розмови лише 7% інформації передається словами, а решта – 93% – мовою жестів. Професійна діяльність майбутнього правознавця передбачає різні види комунікативних ситуацій: безпосереднє спілкування з клієнтом і спілкування по телефону. У безпосередньому спілкуванні визначальними серед невербальних засобів є міміка, жести, інтонація, а в консультуванні по телефону – лише інтонація. Безперечно, майбутній правознавець повинен пам'ятати, що вплив на клієнта здійснюється не тільки за допомогою тлумачення змісту законодавчих документів, але й за рахунок особистих якостей, що забезпечить йому довіру й повагу. У зв'язку з цим інтонація ведення діалогу повинна бути доброзичливою, рівномірною. Консультант із питань законодавства повинен уважно поставитися до сутності проблеми, через яку ідентифікується інша особистість, сенс її багатогранного буття [4]. Саме при вивченні філософії права юрист, поглинається в тонкості буття та становлення юриспруденції, а також філософської сторони зображення уявлення суспільства, стосовно юриста.

Основоположний елемент моделі професійно-політичної культури українського юриста ХХІ ст. має такі компоненти: природно-правова політична значущість (ґрунтується на морально-аксіологічній, теоретико-пізнавальній та

природно-правовій професійно-політичній активності юриста); професійне державотворче політичне самовизначення (сприяє формуванню українського національного патріотизму та втіленню принципів українського звичаєвого права); професійна політико-правова відповідальність юриста (ґрунтується на глибокому розумінні сенсу й наслідків його професійно-політичної діяльності, основою якої є боротьба з наслідками руйнації української культури: передусім духовного, правового та національно-політичного її сегментів в цілому та правовим нігілізмом зокрема).

1. Максимов С. І. Філософія права як сфера співпраці юристів і філософів // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С. 36.

2. Сливка С. С. Професійно – політична культура юриста: Автореф. докт. юрид. наук. – Київ, 2007.

3. Карташев В.Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность / В.Н. Карташев. – Саратов, 1989. – 218 с.

4. Калита О.П. Мова як раціональна дія в системі формування комунікативної компетентності юриста [Електронний ресурс] / О.П. Калита: Електронне фахове видання “Народна освіта” / О. П. Калита. – 2012. – № 19. – Режим доступу до журн.: <http://narodnaosvita.kiev.ua>.

Вовчок Денис Анатолійович,
студент групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової
роботи, доктор філософських
наук Марченко О.В.*

ПІДГОТОВКА ЮРИСТА-ПРОФЕСІОНАЛА ЗАСОБАМИ ДИСЦИПЛІН ФІЛОСОФСЬКОГО ЦИКЛУ

Високі моральні якості юриста є особливо важливою складовою його професійної свідомості, оскільки істотно позначаються на якісному рівні всіх аспектів культури представника юридичного фаху, а отже на ефективності тих ключових соціальних підсистем, які він обслуговує. Одним із чинників морально-світоглядного становлення юриста виступає філософія права.

Взагалі, філософія права характеризує зумовлене соціальним, духовним, політичним, економічним ладом правове життя людини й людства, що виражається у досягнутому рівні розвитку правової діяльності, правосвідомості і взагалі у рівні правового розвитку суб'єктів (людини, різних соціальних груп, людства), а також забезпечує верховенство права у суспільному житті, гуманітарні принципи справедливості, свободи й гуманізму, людини як ви-

щої соціальної цінності, захист її честі й гідності, відображає ступінь гарантованості державою, міжнародними інституціями системи прав і свобод людини, загальнолюдських цінностей [1-2].

Виявом ставлення особистості та суспільства до права, законності є правосвідомість як частина правової культури. Правосвідомість формується під дією об'єктивних і суб'єктивних чинників суспільного розвитку. На неї впливають не тільки історичні та соціальні процеси, а й геополітична ситуація в державі й стан духовного життя, духовна сфера суспільства. Якщо правова система функціонує в умовах законності, свободи, соціальної справедливості, поваги до права, то це сприяє зростання правосвідомості всіх суб'єктів.

Праворозуміння органічно входить у зміст вивчення філософії права, що зовсім не виключає дослідження даної проблеми в рамках загальної теорії права. Звідси правознавство тісно пов'язане з філософією права через необхідність осмислення глибинних причин існування і розвитку права.

Визначено, що правова культура юристів зумовлює необхідність ґрунтовних знань Конституції та законів України, що забезпечує правильне розуміння і оцінку явищ правової дійсності та завдань, обумовлених побудовою демократичного правового суспільства, з одного боку, та наявність професійних умінь і навичок – з другого. Рівень правової культури слід визначати за рівнем правової свідомості (ступінь прогресивності, масштаб та глибина правової освіти в суспільстві, професійна підготовка юристів, ступінь розвитку юридичної науки та правового мислення). Саме тому, про рівень професійної правової культури юриста свідчить ступінь професійної правової свідомості, її відповідність сучасним змінам у державі, глибина і масштабність засвоєння правових знань при розвинутій юридичній науці, службової підготовки та узагальненої орієнтації в конкретних правових справах [3, с. 8]. Звідси розуміння права через вивчення філософських проблем права передбачає світоглядне пояснення сутності права, його розуміння й покликання, оцінки під кутом зору людського буття тощо.

Процес формування професійної культури включає творчий розвиток індивіда, адже для особистого розвитку правника важливе значення має якість поєднання естетичних, професійних, культурних, моральних та етичних інтересів. Основу формування професійної культури юриста складають онтологічні засади права, спрямовані на торжество добра, об'єктивності, істини та справедливості в соціумі.

Підготовка юриста-професіонала має ґрунтуватися на цілісній науковій методології, яка охоплює основи загальнонаукових знань і умінь та узагальнений соціально-історичний досвід людства на базі суттєвого, прогресивного [3, с. 12]. При цьому філософія права надає можливість дослідити всі головні поняття, які лежать в основі юридичних наук, враховуючи онтологічні засади права, з урахуванням об'єктивності, істини та справедливості права в соціумі тощо.

Для юристів високого рівня важливе значення має вивчення у вищих навчальних закладах дисципліни “Філософія права”, яка завдяки застосуванню філософських методів до аналізу юридичних проблем долає “жорсткість” і схематичність, догматизованість юридичного мислення, гуманізує юридичну освіту та сприяє комплексному і системному критичному аналізу будь-яких правових ситуацій з точки зору сутності права як регулятора суспільних відносин, його сенсу і призначення [4, с. 92].

Таким чином, осмислення державно-правової дійсності крізь призму філософії права дає змогу юристу по-новому підійти до осмислення феномену права, його ціннісних характеристик та значення як цивілізованого і дієвого регулятора суспільних відносин. Філософія права відіграє провідну роль у формуванні морально-світоглядного становлення юриста.

1. Дем'янчук О. Н. Проблеми художньо-естетичної освіти та виховання учнівської і студентської молоді в умовах національного відродження / Дем'янчук О. Н., Кутузова Г. І., Петрович В. С. ; за заг. ред. О. Н. Дем'янчука. – Луцьк : Вежа, 2001. – 128 с.

2. Зеленко І. П. Перспективи системного підходу до проблеми структуризації правової культури / І. П. Зеленко // Економіка і право. – Вип. 2. – Х. : ХДАДТУ, 1999. – С. 90–98.

3. Брездень В. І. Екстремуми у професійній діяльності юриста: філософсько-правове дослідження : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.12 – філософія права / Володимир Іванович Брездень ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2015. – 22 с.

4. Павлишин О. В. Правова культура як показник рівня розвитку системи юридичної освіти(семіотико-правовий аспект) / О. В. Павлишин // Юридична психологія та педагогіка. – 2013. – № 2. – С. 82-93.

Молнар Олександр Васильович,
студент групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філософських наук,
доцент **Наріжний Ю.О.***

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЮРИСТА

Значення філософії права на сучасному етапі розвитку юридичної науки є багатограним, оскільки має різне теоретично-практичне спрямування. Це, безумовно, пов'язано з тим, що творчість видатних філософів суттєво вплинула на подальший розвиток правової доктрини. Все це свідчить про ак-

туальність дослідження філософії права як чинника формування світогляду юриста.

У першу чергу хотілося б звернути увагу на те, що правова філософія покликана зрозуміти підвалини права, що кореняться в глибинах культури [1, с. 41]. Філософія права – це філософське вчення про право, яке відповідає на питання, котрі виникають у правовій сфері, методом філософії. Її предметом є, передусім, виявлення смислу права, а також обґрунтування розуміння цього смислу. При цьому, дане визначення не охоплює всього розмаїття проблем філософії права, але дозволяє зосередитись на її стрижневій ідеї, пов'язаній з уявленням про право як спосіб людського буття [2, с. 15]. Зокрема, фундаментальні проблеми правознавства вирішуються чи принаймні обґрунтовуються саме на філософському рівні. У цьому й полягає складність такого феномену, як право, і така особливість визначає фундаментальну роль філософії права в системі правознавства як загальнометодологічної дисципліни [3, с. 46-47]. Звідси значення філософської спадщини права зумовлене необхідністю концептуального осмислення проблем розвитку сучасного правознавства.

По суті, філософія права дозволяє розуміти право як основний засіб саморегуляції суспільства. Філософія права усвідомлює його в контексті культури. Предмет філософії права включає неюридичні (граничні) підстави права, які можуть розкриватися як пізнавальні, ціннісні, соціальні та антропологічні [4, с. 22-23]. Так, до предметів вивчення філософії права включаються питання взаємодії права і держави; людини, суспільства і держави тощо.

Саме виникнення філософії як системи знання було зумовлене певною практичною потребою людини - а саме, потребою правильно орієнтуватись у світі, для чого насамперед необхідні найзагальніші, абстрактні, теоретичні знання про людину та світ, їх відношення. Іншими словами, необхідний світогляд. Людина є свідомою істотою, і вона потребує обґрунтованого світогляду. Теоретичний світогляд, який обґрунтовує сам себе, це і є філософія. Вона являє собою систему певних теоретичних знань, яка має відповідне практичне застосування. Питання про практичне значення філософії можна розглядати як основне її питання в практичному відношенні. Воно визначило і предмет філософії, тобто її теоретичне основне питання [5, с. 10].

По суті, філософія права є найвищим ступенем осмислення права, при якому виявляються історія становлення права, понять права, його внутрішня логіка, визначення того, чим є право в житті людства, конкретного народу, прояв права в людському бутті. При цьому філософія права відрізняється від теорії держави і права, яка вивчає загальні закономірності винесення, становлення і розвитку держави і права як таких і дає світоглядне пояснення права, виявляє його роль і місце поряд із іншими видами соціальних норм, розкриває його суть і значення для всіх і кожного, виявляє місце права в розвитку людства тощо [6, с. 395].

Філософія права займається встановленням гранично загальних поло-

жень, які потім можуть бути використані в законодавстві, судовій практиці й освіті як загально визнаний базис для нових законодавчих ініціатив, прийняття судових рішень і формування юридичного світогляду майбутніх юристів [7, с. 160].

Виходячи з вищенаведеного, філософія права необхідна майбутньому кваліфікованому правнику (магістру права) для якісного підвищення рівня його професійної компетентності, набуття нових знань і навичок, що загалом сприятиме оптимізації системи правових взаємовідношень у людському співтоваристві і виявленню позитивних умов удосконалення соціально-правового життя [8, с. 102].

Філософія права у системі юридичної освіти, у її співвідношенні з іншими видами і способами розуміння та вивчення права виступає вищою духовною формою пізнання, усвідомлення і утвердження його змісту, цінності та значення в житті людей. Філософія права бере на себе синтезуючу роль культурних, духовних, соціальних, політичних та правових чинників розвитку суспільства, акцентуючи увагу на людиноцентриських, гуманістичних засадах усіх суспільних процесів. Лише завдяки осмисленому вибору життєвих пріоритетів в умовах достатньої інформованості про множину концепцій і теорій, які пояснюють явища та процеси суспільного буття, можна досягти стійкості переконань, органічного, а не «нав'язаного» формування національної свідомості та патріотизму, усвідомленого сприйняття ідеалів добра, справедливості, гуманістичних цінностей. Світоглядні дисципліни не лише підвищують рівень загальної ерудиції та культури, систематизують професійні знання та сприяють глибшому розумінню права, вони допомагають знайти своє місце у світі, адже світогляд – це ті цінності, ідеали, переконання та погляди, які є визначальними для суспільної орієнтації людини та її позиціонування в реальності [9, с. 27].

Безумовно, філософсько-правове осмислення державно-правової дійсності дасть змогу по-новому підійти до осмислення феномену права, його ціннісних характеристик та значення як цивілізованого і дієвого регулятора суспільних відносин. У зв'язку з цим, на сьогодні філософії права приділяється значна увага в системі юридичної освіти [9, с. 26].

Підсумовуючи, слід зауважити, що розвиток сучасної юриспруденції завдячує філософії права своєю сутністю та принциповими засадами. Звідси філософія права виступає чинником формування світогляду юриста. Всебічне розуміння сучасного права юристом крізь призму філософії права передбачає світоглядне пояснення сутності права, його розуміння й покликання, оцінки під кутом зору людського буття, системи цінностей, що існує в суспільстві, втілення в практичну діяльність ідеалів права як свобода, справедливість, гуманізм, рівність тощо.

1. Шкода В.В. Вступ до правової філософії. Харків: Фоліо, 1997. – 223 с.

2. Філософія права: Учебник / Данильян О.Г., Байрачная Л.Д., Максимов С.И. и др.;

Под ред. Данильяна О.Г. — Х.: Прапор, 2005. — 384 с.

3. Альчук М. П. Філософія права в контексті університетської освіти / М. П. Альчук // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. — 2012. — Вип. 15. — С. 46-52.

4. Костицький М.В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції: Вибрані наукові праці. — Чернівці: Рута, 2008. — 560 с.

5. Бандура О. О. Про співвідношення предмета й основного питання філософії права / О. О. Бандура // Форум права. — 2012. — № 3. — С. 9-16.

6. Алексеев С.С. Право: Азбука – Теория – Философия. Опыт комплексного исследования. – М., 1999. – 711 с.

7. Титов В. Про вивчення історії філософії права США / В. Титов // Філософські обрії. — 2006. — № 16. — С. 158-172

8. Присухін С. І. Філософія права: об'єкт, предмет і функції / С. І. Присухін // Юридична наука. — 2013. — № 7. — С. 97-103.

9. Подковенко Т. О. Філософія права в системі юридичної освіти / Т. О. Подковенко // Часопис Київського університету права. — 2010. — № 3. — С. 26-30.

Іщенко Дар'я Геннадіївна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової
роботи, доктор філософських
наук **Марченко О.В.***

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

На початку ХХІ століття еволюція світу набуває такого характеру, коли інноваційні технології починають переважати над традиційними, коли відбувалася зміна самої парадигми людського прогресу. Процеси європейської інтеграції, що почали впливати на сферу освіти у зв'язку з Болонським процесом, який розпочався в Україні 19 травня 2005 року, визначають необхідність європейської співпраці, підвищення якості підготовки фахівців, зміцнення довіри між суб'єктами освіти, мобільності, сумісності систем кваліфікацій, посиленні конкурентоспроможності Європейської системи освіти [1, с.328].

Актуальним стає пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів: від розроблення і введення в навчальні плани нових перспективних дисциплін до впровадження інноваційних методик викладання правничих наук. Заслужують на увагу механізми та новітні технології, які допомагають готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних правників, здатних виконувати складні науково - дослідні, фахово-прикладні й творчі завдання. Ось чому конче важливо знайти найбільш ефективні шляхи модернізації й підвищення якості сучасної юридичної освіти.

Компетентнісний підхід стосується всіх предметів, що викладають у ВНЗ. Суттєво, що глибока професійна компетентність є одним із головних пріоритетів закладів освіти. Тому проблема компетентнісного підходу в освіті знаходиться у центрі наукової уваги багатьох учених (Л.І. Анциферова, Г.О. Балл, С.Я. Батишев, С.Г. Вершловський, В.І. Журавльов, А.В. Хуторський, І.П. Ящук та ін.) [1, 328]

Система вищої юридичної освіти в Україні нині набуває нового змісту і змінюється відповідно до нових суспільних потреб (державно-правових, політичних, економічних, культурно-освітніх тощо). Необхідність здійснення правової реформи, створення ефективної системи правового забезпечення в різних сферах суспільного життя, підвищення якості нормотворчої, правоохоронної та правозастосовної діяльності, – все це висуває нові вимоги до рівня підготовки правників у вищих навчальних закладах [2, с.125].

У наш час відбувається модернізація, еволюція системи освіти від класичного університету до віртуального, від лекційного викладання матеріалу до комп'ютерних освітніх програм, від книжкової бібліотеки до комп'ютерної, від багатотомних паперових енциклопедій до сучасних пошукових баз даних.

Сьогодні в усіх розвинених країнах світу наголос у процесі реформування систем освіти переноситься на навчання вмінню самостійно здобувати потрібну інформацію, виділяти проблеми і знаходити шляхи їх раціонального вирішення, вміти критично аналізувати набуті знання і застосовувати їх для розв'язання нових завдань.

Новітні інформаційні технології можуть бути успішно застосовані в навчанні юристів за традиційними навчальними програмами, але з використанням засобів «дистанційного навчання». Передусім мова йде про студентів, які навчаються за будь-якою (денною, вечірньою або заочною) формою. Відомо, що самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної юридичної дисципліни. Однак традиційні засоби (підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладача тощо) можуть бути доповнені спеціальними навчальними комп'ютерними програмами з будь-яких юридичних дисциплін. Ці програми мають будуватися з допомогою новітніх комп'ютерних технологій із застосуванням таких можливостей, як мультимедійність, інтерактивність та гіпертекст [3, с.6].

Вивчаючи досвід провідних юридичних вузів Європи, необхідно зазначити, що вища юридична освіта до прикладу, в Німеччині є двоступенева і складається з навчання в університеті протягом 3,5 років і практичного стажування протягом 2,5 років. За підсумками навчання в університеті здаються іспити відповідно до стандартів, визначених асоціацією юристів Великої Британії. Навчання в університеті відрізняє істотний практичний ухил. Студенти орієнтовані на майбутню роботу в певних фірмах. Тому, однією з активних і прогресивних форм навчання є практичні заняття. Саме при проведенні цих

видів занять викладачами кафедри використовуються рольові та ділові ігри, вирішення ситуаційних задач, прийняття студентами нестандартних рішень, знаходячись в екстремальних ситуаціях тощо. Основні навички роботи можна і потрібно придбати ще до отримання диплома. Для цього і існує в учбовому плані практика [2, с.127]

В сучасному світі досить важко уявити собі роботу будь-якого фахівця без використання комп'ютерної техніки, а особливо без персонального комп'ютера (ПК). Саме використання в повсякденній роботі ПК дозволяє скоротити час виконання підготовчої, пошукової роботи, час для ухвалення управлінських рішень, тим самим забезпечити високу ефективність і якість роботи. Прослідити через засоби масової інформації зміни в законодавстві досить складно, а систематизувати і нагромаджувати всі зміни майже неможливо. Тому саме використання інформаційних технологій дозволить успішно вирішувати поставлені завдання. Використання інформаційних технологій, інформаційних систем і телекомунікаційних мереж дає можливість підвищити ефективність ухвалення рішень за рахунок можливості аналізу великої кількості інформації одночасно, автоматичної обробки даних і можливості візуального сприйняття електронних таблиць, графіків, діаграм, витрачаючи при цьому мінімум часу [2, с. 126].

Аналізуючи вище зазначене, можна сказати, що на сьогоднішній день для одержання юридичної освіти в Україні актуальним є запозичення зарубіжного досвіду при викладанні освітнього матеріалу у вищих навчальних закладах, а саме: модернізація процесу надання навчального матеріалу та запровадження інноваційних технологій. Необхідність таких інноваційних підходів допоможе студентам будь якої форми навчання отримати належний виклад інформації.

1. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

2. Ткачук О.В. Пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів: проблеми сьогодення / О.В. Ткачук // Соціогуманітарні проблеми людини. – 2009. - №9. – С. 125-128.

3. Сучасні інноваційні підходи в навчальному процесі / С.М.Пилипко, С.М. Іванов. // Право та інноваційне суспільство. - 2013.№ 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_14.

Калантай Анастасія Леонівна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАВНИКА

Питання філософії права як чинника морально-світоглядного становлення юриста є актуальним у наш час. Адже, філософія права може допомогти майбутнім фахівцям розвитку критичного і абстрактного мислення, навичок філософсько-правового осмислення процесів, які відбуваються в суспільстві, й пошуку шляхів удосконалення сучасних правових інститутів [1, с.6].

Загалом, питанням аналізу різноманітних проблем, пов'язаних з становленням морально-світоглядного формування юриста задавалися такі дослідники філософії та філософії права, як В.М. Свінціцький; І.В. Бичка; Г.І. Горак; І.Ф. Надольний; В.С. Соловійова; В.Д. Бабкіна; О.О. Бандура; В.А. Бачиніна; О.І. Гвоздіка; Г.-В.-Ф. Гегель; М.М. Гуренко; А.А. Козловський; М.І. Козюбра; М.В. Костицький; О.Є. Маноха; В.В. Шкода; А.О. Апель, Д. Берклі, Ю.Габерс, Ю.Грошевий, О.Данильян, С.Комаров, С.Максимов, В.Малахов, П.Рабінович, М.Підберезький та ін.

У літературі існує безліч визначень поняття “мораль”. У контексті аналізу заявленої проблематики найбільш імпонує таке, яке надали представники конструктивізму. Вони пропонують розглядати мораль як самореферентну систему з власним автопоезісом, що породжує моральні смисли та конституює проблемне поле духовності [3]. Щож стосується визначення поняття “право”, то полеміка між юристами, філософами та іншими дослідниками триває дотепер. Інколи змісти, що в нього вкладаються, принципово відрізняються один від одного. Якщо проаналізувати дане питання у історичному ракурсі, то в оке впадає те, що зміст поняття права постійно піддається критиці через намагання його вдосконалити [4, с.2].

Правник завжди й скрізь має бути носієм морально-правових норм, виступати творцем нових моральних цінностей у праві, пропагувати й доводити на власному прикладі, що будувати життя треба за моральними законами [2]. Так як філософія права — це самостійна галузь досліджень, на стику філософського та юридичного знання, що передбачає вивчення сутності і смислу права, його цінності і значення у житті людини та суспільства, а об'єктом філософії права є уся правова реальність (світ права), то можна розглядати пра-

во, в данному випадку, як цілісну науку про увесь людських світ. А філософія права виробляє в юриста цілісну систему поглядів на право — як особливий світ, складну багатогранну реальність із своїми закономірностями й логікою розвитку [1, с.6].

Щоб повніше осягнути моральну культуру правника, розглянемо необхідність створення моральної гармонії у таких позиціях: особа юриста, службова діяльність, прийняття рішення [2]. Дуже цікавим на цю тему є дослідження Сливки С. С., які він описує у своїй книзі “Юридична деонтологія”: “Моральна позиція юриста передбачає такі варіанти: свідомість-почуття, свідомість-поведінка, почуття - поведінка, свідомість - дія. Перший рівень (свідомість - почуття) характеризується можливістю наблизити власне почуття до рівня свідомості у моральному полі. Тут фактично “будується” умовна стартова готовність юриста до певної поведінки. Ідеальний варіант полягає у повній відповідності морального почуття моральній свідомості. Проте таке рідко трапляється на практиці. Фактично почуття стає своєрідною матеріалізацією свідомості, де частина усвідомлюваної інформації втрачається, внаслідок чого почуття ніби притуплюється, відстає від свідомості. Цей варіант допустимий, але різниця між свідомістю й почуттями має бути якнайменшою і прямувати до нуля.

Таким чином, складно виявити суперечності між моральною свідомістю і моральними почуттями. Моральна сутність юриста означає його готовність пожертвувати не заради конкретної справи чи людини, а заради утвердження вищої моралі (законів Всесвіту). Звичайно, більшість називатиме такий крок нерозумним, але він є серйозною перевіркою на рівень моральних почуттів охоронця правопорядку. Особливістю другого рівня градації (свідомість - поведінка) є фактичний перехід від моральної свідомості до моральної поведінки. Ще Гегель зазначав, що “справжній моральний стан є свідомість, яка скоює вчинки”. У цьому випадку моральна сутність юриста визначається як фактична дія: перетворення ідей вищої моралі безпосередньо у практику власного життя особи. Моральне почуття може при цьому “спрацювати”, отримати незначний “дотик” чи взагалі бути не “враженим”. Це залежить від того, чи людина замислюється над тією чи іншою моральною проблемою, чи ні. Зрозуміло, що надто тривале вагання може негативно позначитися на моральній вартості поведінки, оскільки затрачається час на певне зважування. Найбільш реальним і традиційним є третій рівень (почуття - поведінка), на якому моральна поведінка впливає із морального почуття. Це означає, що вже відбулася певна “трансформація” свідомості у почуття, виробився намір діяти. Як правило, схема “почуття-поведінка” ніколи не підводить. Головне, щоб “спрацювала” воля, яка є рушійною силою у схваленій суспільством поведінці юриста.”[2].

Тобто рівень моральності юриста визначають прийняті ним рішення. Важливість такого компонента моральної культури юриста, як активне використання моральних норм у юридичній діяльності, очевидна і підтверджується-

ся моральним імперативом І. Канта, згідно з яким існування моралі полягає у її виявах. У практиці правового регулювання суспільних відносин мораль спонукає до дії і виявляє сутність правника як людини [2].

Але як щодо ролі свідомості у цьому питанні? Адже надмірні моральні почуття можуть оволодіти юристом і це може зашкодити йому виконувати свою роботу. У такому випадку саме свідомість допоможе юристу прийняти справедливе правове рішення. Як приклад можна привести діяльність адвокатів. Питання їх моральності не раз обурювало громадськість: “Як можна виступати захисником злочинців?”. Саме такі випадки натиску на почуття регулюються правосвідомістю юриста, адже виступати захисником правопорушників — справедливе правове рішення, так як кожен має право на захист, і ущемляти людину в її правах було б не тільки не правомірно а й не справедливо.

Отже, проаналізувавши та дослідивши питання ролі філософії права як чинника у становленні моральної культури юриста можна дійти висновку, що мораль відіграє чи не найважливішу роль у діяльності юриста, та саме вона допомагає правникові зрозуміти, що людина - це унікальне творіння природи, а юрист повинен мати чималий запас любові до людей, усвідомлювати неповторність кожної особистості, створювати найсприятливіші юридичні умови для захисту найціннішого - життя людини [2]. А чи не є цей висновок одним із питань, які розглядаються та аналізуються філософським знанням? Адже саме вивчаючи філософію права ми можемо розмірковувати над перевагами морального та державних законах, які мають офіційну суспільну вагу.

1. О. В. Марченко, “Філософія права”, Частина 1, Навч. посібн., Дніпропетровськ, 2015 р.

2. С. С. Сливка, “Юридична деонтологія”, Підручник. Вид. 2-е, пере-роб. і доп- К.: Атіка, 2003.- 320 с.

3. Luhmann Niklas. Gibt es in unserer Gesellschaft unverzichtbare Normen / N.Luhmann. – Heidelberg : Klett, 1993. – 440 S.

4. Брусакова О. В., "Мораль і право як чинники оновлення змісту сучасного політичного і національно-патріотичного виховання", Наукова стаття — 8 с

Потоцький Андрій Анатолійович
студент групи С-ЮД-613 (к)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Стратегічна ідея освіти ХХІ століття спрямована на виховання людини гуманістичного типу, вільної та самодостатньої. Водночас виховний процес ускладнюється характерним для постіндустріального суспільства антикатарсисним фоном, що створюється численними неконтрольованими чинниками інформаційного, соціально-економічного, політичного, культурно-екологічного та інших напрямів. Тому особливої актуальності для сучасної педагогічної науки набуває покращення професійної підготовки безпосереднього учасника виховного процесу та його організатора – викладача, що має стати суб'єктом креативної соціальної позиції.

Формування гармонійної особистості педагога, його професійної майстерності у створенні гуманного, орієнтованого на особистість педагогічного середовища, цікавила видатних зарубіжних та вітчизняних філософів і педагогів різних часів: епохи Стародавнього Світу (Конфуцій, Сократ, Платон, Аристотель та ін.), періоду Середньовіччя та Відродження (Я. Коменський, Й. Песталоцці та ін.), Нового часу (В. Верховинець, Я. Корчак, В. Сухомлинський, К. Ушинський, та ін.).

Мета дослідження – розглянути освітні інновації в історико-філософській ретроспективі.

Для позначення тих кардинальних змін, які відбуваються сьогодні в освіті, досить часто вживається поняття *освітня парадигма* (від грец. *paradigma* – зразок, приклад) – одне з ключових понять сучасної філософії науки. Увів його в науку Томас Кун, американський філософ, автор книги «Структура наукових революцій» [2, с. 43]. Парадигма (за Т. Куном) – це визнані всіма наукові досягнення, які протягом певного часу задають модель постановки проблем та їх рішень науковому співтовариству. Прикладом парадигми є ньютонівська механіка, яка протягом багатьох років визначала бачення світу, становила основу механістичного світогляду, основу класичної парадигми науки. Світ поставав як жорстко пов'язаний причинно-наслідковими зв'язками. Зв'язок між причиною і наслідком розглядався як постійний і однозначний. Розвиток розглядався як поступальний, безальтер-

нативний, лінійний, передбачуваний. Зараз утверджується нова нелінійна модель розвитку світу. Основні ознаки цієї моделі: не лінійність, багатоваріантність шляхів розвитку, непередбачуваність, стохастичність розвитку. В основі цієї парадигми науки – синергетика, яка вивчає закони розвитку відкритих систем, що самоорганізуються. До числа таких систем відносяться соціальні системи. Людина – це сфера свободи, її поведінку не можна передбачити за законами механістичного детермінізму.

Для ефективної роботи будь-якої системи освіти потрібно розуміти два основні аспекти: а) бачення орієнтира у виховному впливі – якогось ідеального образу, на досягнення якого використовується весь потенціал системи освіти; б) знання та використання методів досягнення поставленої мети [4].

Наприкінці ХХ-ХХІ століть освіта зазнає певні глибокі зміни, що актуалізує появу нової галузі наукового знання – філософії освіти, яка покликана виробити *нові освітні методи, нові підходи, нову технологію процесу отримання знання* [3]. Незважаючи на розмаїття підходів у педагогічній і психологічній науці, моделей у практиці роботи вищих навчальних закладів, вже сьогодні викладачу, освітньому закладу чи навіть регіону слід вибрати власні орієнтири. Тут можна виділити чотири основних варіанти освітніх технологій:

1. Засновані на випереджувачому фіксованому інтелектуальному розвитку студента; реалізуються в системі розвиваючого навчання Д. Ельконіна – В. Давидова (теорія і методика змістовного узагальнення і дедуктивної логіки засвоєння), у системі Л. Занкова, у технологіях проблемного навчання, в евристичних моделях навчання тощо. Не дивлячись на значне поширення і позитивні результати, деякі із технологій викликають заперечення (якщо форсований розвиток інтелекту йде на шкоду образно-емоційному пізнанню світу).

2. Технології пріоритетного розвитку емоційно-чуттєвої сфери, уяви, творчих можливостей та здібностей через різні види гри, психологічні тренінги, пов'язані з іменами Л. М. Толстого, К. Вентцеля, М. Монтесорі, С. Френе, Р. Штайнера. У сучасних варіантах, особливо в «школах вільного розвитку» також отримані обнадійливі, хоч і не гарантовані результати.

3. Технології пріоритетного розвитку практичного мислення, трудових умінь і навичок; послідовно втілюється в закладах початкової професійної освіти, де загальний інтелект і різноманітні здібності особистості прагнуть розвивати, залучаючи студентів до трудової діяльності, сприяють їх професійному самовизначенню.

4. Технології духовно-морального становлення особистості, екологічної чистоти підходу до природи студента, виховання в нього шляхетних чеснот на основі віри в його вроджену місію і різноманітні можливості. Найбільш послідовно і плідно цей варіант відображений в педагогічній системі В. Сухомлинського [3]: молода людина є явищем, носієм своєї місії й енергії духу. Пріоритетом є розвиток її духовного світу, виховання в ній прекрасномислення, добромислення, відповідальності за свої думки, прагнення, а не лише за вчинки. Пропагується інша система навчальних принципів і вчинків.

Педагогіка вважається вищою формою людського мислення, частиною загальнолюдської культури.

Позиція викладача, який орієнтується на студента як свідомого індивіда, визначається наступними установками: «освіта – сфера розвитку свободи особистості»; «свобода настає лише з пізнанням «я», коли долаються ті перешкоди, які свідомість буде для самозахисту»; «перегляд поглядів, переконань можливий лише в свідомому акті очищення свідомості» (П. Дракер). Педагог займає активну творчу позицію, самостійно опановує знання зі сфер суспільно-наукової ідеології, пізнання студента, способів педагогічного мислення, процедур конструювання педагогічних моделей та технологій, конкретних умов їх застосування.

Отже, взаємини «студент-викладач» ґрунтуються на сутності студентського життя, всього його розмаїття (Т. Маклаґлін), любові й миролубстві у спілкуванні, «відкиданні» авторитарності педагога (Я. Корчак); врахуванні інтересів соціальної групи і її зв'язків з усіма сферами суспільно-культурного життя; на лейтмотивові внутрішнього світу: «любити когось і щоб тебе любили» («бути в дружбі з усім зовнішнім світом»); особливостях студента як соціального індивіда, який прагне досягти самостійності думок, пошуків, діяльності (М. Вест) [4].

Отже, сьогодні у перспективах досліджень є вироблення цільових орієнтирів сучасної освіти – антропологічної установки як доміанти культури епохи постмодернізму.

-
1. Величко В. Інноваційні методи навчання у громадянській освіті / В. Величко, Д. Карпівіч, Є. Карпівіч, Л. Кирилюк. – 2-ге вид доп. Мн.: Медісон, 2006. – 241с.
 2. Закович М. Про духовність і освіту / М. Закович // Людина і світ. – 2001. – Вересень. – С. 42–44.
 3. Сіднев Л. До питання про антропологічну сутність змісту освіти / Л. Сіднев, І. Аносов // Постметодика. – 2002. – №7–8.
 4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – К.: Вища шк., 2005. – 239 с.
 5. Марченко О.В. Філософія права : навчальний посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2015.
 6. Марченко О.В. Філософські пріоритети осмислення права: методологічна рефлексія ключових понять / Науковий вісник ДДУВС. – № 1. – 2013.
 7. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. ; за ред. О. Г. Данильяна. – Х., 2009. – 208 с.

Полонська Оксана Леонідівна
студентка групи М-ЮД-621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.

НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УМОВАХ ВНЗ

Проблеми формування правосвідомості, її детермінантам присвячено низку робіт вітчизняних і закордонних учених, таких як: П. П. Баранов, Р. С. Байніязов, І. А. Ільїн, С. І. Максимов, Т. І. Мартинюк, І. Ф. Покровський, М. М. Цимбалюк, І. Є. Фарбер та ін.

У сучасному соціумі правосвідомість громадян знаходиться на початковому етапі свого розвитку. Головними причинами цього є стійка тенденція до розвитку правового нігілізму та правового позитивізму, а також те, що у суспільній свідомості немає чіткої межі між мораллю і правом. Професіоналізм юриста формується на підґрунті визнаних загальнолюдських правових цінностей, а тому дуже важливим на формування свідомості правника є вплив філософії права, як поєднання вчення про право та мораль і взаємодію цих обов'язкових складових правового суспільства.

На думку сучасного дослідника С.І. Максимова, правове суспільство існує одночасно у двох вимірах – інституціональному, тобто політико-юридичному, та неінституціональному, чи культурному. Інституціональний вимір правового суспільства передбачає взаємодію інститутів правової держави та громадянського суспільства на базі суспільного договору, гарантії прав людини та верховенства права; неінституційний культурний рівень передусім базується на принципі автономії розуму. Складовими останнього виступають правова людина – суб'єкт права та «витребувач» прав, правова свідомість як кінцева ціннісна настанова визнання прав людини та неупереджена думка як комунікативна умова існування правового суспільства [1, с. 147].

Мораль і етика є основними способами регуляції й нормування поведінки людини і взаємодоповнюються, що дає підстави говорити про них як про певну єдність, що для юриста має бути основним орієнтиром в його світосприйнятті. На жаль, в сучасний період часу можна констатувати занепад моральних принципів суспільної взаємодії, таких як чесність, справедливість, гуманізм, толерантність. Тобто в українському суспільстві занепадають і трансформуються цінності та ті морально-етичні принципи, які їх супроводжують і легітимізують, а тому для правників, як для творців «правового ка-

ркасу» в країні, потрібно докладати всіх можливих зусиль для боротьби із занепадом моральності та підвищення за рахунок просвітницької діяльності правосвідомості громадян.

Як слушно зазначає професор С. Сливка, «сила права полягає в його моральній основі. Кожний закон містить у собі узагальнення, які підсвідомо стають джерелами зміцнення моральної сили права. Тому воно постійно потребує етико-гуманістичного вдосконалення і врахування розвитку суспільних відносин. Це надає правовим нормам моральної напруженості, а науковому і практичному змістові його вимог - бажаних моральних якостей.

Моральні норми у праві виступають як орієнтири поведінки людей у суспільстві, зразки належного життя, ідеали. Моральні цінності для права – це віхи, які допомагають правотворчому органу обирати правильний напрям діяльності» [2, с. 104].

Ставлення до права у кожної людини суб'єктивне, що можна сказати і про правників. Чимало мислителів не раз зауважували, що, оскільки право не завжди збігається з мораллю, то для моральних духовних особистостей право може бути негативним чинником, бо живуть такі люди, керуючись найперше велінням совісті, а не зовнішніми приписами, а для юриста це вдвічі тяжче, оскільки за покликанням професії він повинен діяти за велінням закону, і не завжди його внутрішні переконання перетинаються з приписами законодавства. Підкорення зовнішньому припису може внести в життя професіоналу хаос, що породить зневіру в досконалості системи, якій він слугує.

Мораль і правосвідомість, відображаючи соціальну необхідність у регулюванні людської поведінки, володіють різноманітними функціями: мораль створює загальні принципи поведінки, а правосвідомість – формально визначені правила. Філософія права ж, як наука, навчає правників як діяти в межах закону та не суперечити моральним засадам. Між функціями моралі та правосвідомості немає абсолютної межі. Як у праві формулюється інколи загальний принцип поведінки, шляхом використання специфічного механізму і морального регулювання поведінки, так і в моралі встановлюються більш конкретні норми (наприклад, моральна вимога «не кради»), як це властиво правовому регулюванню.

Категорії мораль і правосвідомість пов'язані з іншими категоріями. Для моралі – це поняття та відчуття справедливого і несправедливого, честі і безчестя, совісті та безсовісного та ін. Для правосвідомості – це поняття та відчуття закону та законності, суду і правосуддя, злочину та покарання та ін. [3, с. 501].

Як висновок можемо зазначити, що філософія права, яка вивчає співвідношення та взаємодію права та моралі, має своїм покликанням навчити діяти юриста не тільки за «буквою закону», а і мислити яким чином ця норма відбулась, а також чи цілком адекватною за той чи інших вчинок громадянина є реакція закону, як регуляторного важеля країни. Із цього виходить, що константи моралі є домінуючими чинниками впливу на формування світо-

гляду та правосвідомості юриста.

1. Максимов С.І. Філософія права: сучасні інтерпретації: вибрані праці: статті, аналітичні огляди, переклади (2003-2010) /С.І. Максимов. – Х.: Право, 2010. – 336 с.
2. Сливка С. С. Мораль і право в умовах формування правової держави /С. С. Сливка // Проблеми формування суверенної правової української держави: зб. наук. статей. – 1993. – 109 с.
3. З. З. Петрович. Вплив моралі на правосвідомість особи: філософсько-правовий вимір /З.З. Петрович // Науковий вісник. – 2013. – №4. – с. 469–505.

Качевіна Анастасія Валентинівна
студентка групи М-ЮД-621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІСТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Філософія права є однією з світоглядних форм пізнання права, вона займається дослідженням смислу права, його сутності і поняття, його основ і місця в житті людини і суспільства.

Філософія права – це самостійна галузь досліджень на стику філософського й юридичного знання, що передбачає вивчення сутності й смислу права, його цінності й значення у житті людини та суспільства. Оскільки право є сферою спільних інтересів юриспруденції та філософії, одним із важливих методологічних аспектів розвитку національного правознавства є застосування філософських узагальнень закономірностей суспільного розвитку до всієї системи юридичних знань і виокремлення у цій системі особливої світоглядної частини знань про право, його сутність та призначення – філософію права [1, с. 9].

Абстрактність філософії часто ототожнюють з її відірваністю від дійсності. Філософія права — чи ненайпрактичніша з філософських дисциплін. Її предметом є феномен, який відіграє роль найміцнішої основи, найефективнішого засобу регуляції як суспільних відносин у цілому, так і стосунків між окремими людьми зокрема. Це явище — право в його різних формах прояву [2, с. 92].

Філософія права прагне з'ясувати над юридичні смисли правових норм, тобто окреслити такі сюжети та порушити такі проблеми, розв'язанням яких зазвичай займаються юридичні дисципліни (що таке людина з погляду на її

сутність; що таке свобода відносно необхідності; у чому полягає сенс людського існування тощо). [3].

Тобто філософія права намагається врахувати специфіку філософського погляду на соціальні факти у контексті філософського розуміння сутності явища, істини, обов'язку тощо. Значну увагу вона приділяє ціннісним вимірам правової свідомості і правової поведінки, якими є свобода, справедливість, гідність та інші духовні і моральні чесноти

Але філософія права не ставить за мету вирішення конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику-юристу власну позицію, впорядкувати знання, по-новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, тим не менше всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє рішення.

Для майбутніх юристів філософія права є курсом, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище. Без філософії права юрист вивчає власне кажучи "законодавство", і лише філософія права перетворює його предмет вивчення у правознавство, в науку людського світу. Саме через філософію права юрист засвоює ті віковічні цінності, фундаментальні категорії та інтелектуально-пізнавальні засоби, які будуть для нього виступати орієнтиром в правозастосувальній діяльності [4].

Основними завданнями вивчення дисципліни "Філософія права" є:

- визначення сутності, якісних ознак і критеріїв права, єдність і відмінність права і закону;
- розкриття функціональних закономірностей взаємодії правового буття;
- пояснення шляхів пізнання правових цінностей права та ін.
- дізнатися про те, в результаті яких універсальних причин та заради яких універсальних цілей людина встановила право
- орієнтування в концепціях історії філософії права.
- зрозуміти цінність права, його значення в житті людей, суспільства і держави.

Перше що можна виокремити під час вивчення філософії права це те, що він найголовнішим чином впливає на світогляд людини, у нашому випадку юриста, оскільки зіткнувшись з освідомленням своєї приналежності до суспільства, філософія права допомагає розставити пріоритети в своїх діях та поглядах які склались в житті юриста, адже після отримання такого звання як юрист, людина вже має керуватися не тільки своїми людськими почуттями, а вже і правом та діючими законами.

Філософія права - наука, сприяє вивченню та розумінню світогляду людини та може виступати як регулятор суспільних відносин у взаємодії людини з індивідом, суспільством і державою.

Необхідність вивчення студентами юридичних вузів філософсько-правових знань визначається, перш за все, потребами їх майбутньої спеціальності. Вивчення філософії права значною мірою допомагає покласти фунда-

ментальні знання в освіті майбутніх юристів, їх розвитку як самостійно мислячих, політично незаангажованих громадян [6].

Коли юрист за фахом і за родом діяльності звертається до аналізу звичних правових процедур, наприклад, судового слідства і пошуку істини як основи справедливого вироку, він неминуче наштовхується на цілу низку філософських проблем, не вирішивши які у той чи інший спосіб неможливо прийняти певне рішення. Так, у наведеному прикладі судове слідство постає складним інтелектуальним процесом, перенасиченим гносеологічною проблематикою: як співвідносяться об'єктивні та суб'єктивні фактори у процесі слідства (адже відомо, що особистість судді значною мірою впливає на характер вироку), якими методами здійснюється пізнання, як розуміється істина, що таке справедливість і який смисл покарання тощо [2, с. 92].

Коли ж вийти за межі конкретних юридичних процедур і заглибитися в аналіз більш фундаментальної проблеми природи права, то взагалі може виникнути запитання: чим є право більшою мірою — правом чи філософією? У будь-якому випадку не можна не погодитися з відомим юристом і правознавцем Є. Спекторським, який наголошував, що «всі три галузі філософії — етика, метафізика і гносеологія — тісно пов'язані з юриспруденцією» [2, с.92].

Цілком очевидно, що вміння усвідомити високий гуманістичний зміст своєї діяльності, філософськи обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняти практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і цивільної чесності юриста. Таке обґрунтування, особливо в сфері практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно в значній мірі визначається домінуючими установками світогляду юристів, на формування якого покликана впливати філософія права. [5].

Однак це не означає заклик до юристів відкинути властиві юриспруденції методи дослідження і замінити їх філософськими. Варто чітко усвідомлювати призначення і можливості останніх.

З вищесказаного можна зробити висновок, що для майбутніх юристів філософія права — це курс, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище.

Спроби вирішувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції без філософського обґрунтування наводять, як правило, до їх релятивізація або догматизації. «Той, хто вважає, що обійдеться без філософського обґрунтування функціонування правової системи, - пише французький філософ права ГА Шварц-Ліберман фон Валендорф, - в дійсності несвідомо керується своєю «особистою», доморослою філософією, ризикуючи кінчити блуканнями в п'ятні правової дисгармонії» [2].

1. Марченко О. В. Філософія права : навч. посібник / Марченко О. В. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 304 с.

2. <http://referat-ok.com.ua/pravo/filosofiya-prava-yak-vona-je> електронний ресурс (Спекторский Е. В. Юриспруденция и философия // Юридический вестник. — 1913.

3. Пазенок В.С. Філософія / [Електронний ресурс] / Режим доступу

до джерела: http://pidruchniki.com/1658092552093/filosofiya/filosofiya_prava#433.

4. http://studopedia.su/5_5043_znachennya-filosofii-prava-v-pidgotovtsi-maybutnih-yuristiv.html електронний ресурс.

5. <http://coollib.com/b/321660/read> (Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. (fb2).

6. <http://all-filosof.ru/filosofija-prava/62/712-znachennya-filosofi%D1%97-prava-v-pidgotovci-majbutnix-yuristiv>. [Електронний ресурс] All-filosof.ru – філософський портал.

Бурлаченко Катерина Андріївна
студентка групи М-ЮД – 621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНА ЮРИСТУ ФІЛОСОФІЯ ПРАВА?

Питання висвітлення філософії права як чиннику формування світогляду юриста особливо актуалізується в сучасних умовах, умовах проведення в нашій державі конституційно-правової реформи, інтеграції України до ЄС. За таких умов значення правничої діяльності та роль юриста в цих процесах трансформації держави та суспільства складно недооцінювати, оскільки саме від світогляду, рівня правосвідомості та правової культури юриста залежатиме ефективність здійснюваних реформ та подальший розвиток нашої країни.

Філософія права необхідна кваліфікованому юристу, зокрема студентам – майбутнім фахівцям права, для якісного підвищення рівня їх професійної компетентності, набуття нових знань і навичок, що загалом сприятиме оптимізації системи правових взаємовідношень у людському співтоваристві і виявленню позитивних умов удосконалення соціально-правового життя.

До того ж, на скільки прикро б це не звучало, але у сучасному соціумі правосвідомість громадян знаходиться на початковому етапі свого розвитку. Головними причинами цього є стійка тенденція до розвитку правового нігілізму та правового позитивізму, відсутність чіткої межі між мораллю і правом. Сьогодні в нашій країні за порівняно невисокої правосвідомості громадян часто виникають окремі невідповідності у сприйнятті сучасних демократичних цивілізаційних цінностей. У частини населення вони асоціюються з матеріальним добробутом, а не з демократією, свободою, правами людини [1, с. 498]. Знов ж такі, слід підкреслити, що в таких умовах юридична освіта та юристи мають стати рушійною силою для якісних перетворень в українському суспільстві та державі.

Питанням дослідження становлення і розвитку філософії права як науко-

вої дисципліни, в тому числі її значенні у формуванні світогляду юриста, присвячені праці таких відомих вітчизняних вчених, як О.В. Бабкіна, О.О. Бандура, О.А. Баумайстер, В.А. Бачинін, В.С. Бігун, Н.Б. Болотіна, С.А. Бублик, Т.В. Воєцька, І.С. Гриценко, О.Г. Данильян, В.Н. Денисов, К.К. Жоль, В.С. Журавський, В.П. Колісник, В.А. Короткий, М.В. Костицький, О.В. Марченко, Н.С. Прозорова, П.М. Рабінович, О.В. Скрипнюк, В.І. Тимошенко, Ф.П. Шульженко, Ю.С. Шемшученко та ін.

Розкриваючи значення філософії права у процесі формування світогляду юриста, варто спочатку зазначити, що собою являє філософія права. Так, відомо, що одним із перших цим поняттям послуговувався Г. Гегель, на думку якого філософія права є окремо взятою наукою про право, що своїм предметом має ідею права [2, с. 21]. В свою чергу, відомий сучасний філософ-правознавець В. С. Нерсисянц, вважає, що предметом філософії права є дослідження змісту права, його сутності і поняття, основ і місця в житті, цінності і значення, ролі в житті людини, суспільства, держави [3, с. 16]. В енциклопедичному юридичному словнику філософія права тлумачиться як наука, яка вивчає світоглядні, аксіологічні, антропологічні та гносеологічні основи права як регулятора суспільних відносин у їх взаємодії з індивідом, суспільством і державою» [4, с. 912].

В науковій літературі з цього приводу додається, що філософія права досліджує взаємодію світу буденності і системності соціального життя, а юридичні науки (як теорія держави і права) — взаємодію держави і суспільства, роль і значення права в політичній системі суспільства тощо, а головне — сутнісні характеристики права, закономірності його виникнення, функціонування і розвитку як відносно самостійних суспільних інституцій [5, с. 98]. Необхідно наголосити на тому, що філософія права й юридичні науки мають тісні взаємозв'язки. З одного боку, як і будь-яка окремо взята наука теорія права використовує філософські поняття і категорії для своїх досліджень (право, закон, суспільство, людина, особистість, держава, благо, рівність, справедливість, істина, культура тощо), а, з іншого, — продукує свої власні поняття, які потрібні не тільки для юридичних наук, але і для філософії права (правомірна і неправомірна поведінка, злочин, закон, законність, правосуддя, обов'язки, відповідальність тощо). Зазначені системи знань стають методологічною основою для конкретних юридичних наук.

В контексті розгляду філософії права як навчальної дисципліни та її місця в системі юридичних знань хотілось би додати, що в сучасних умовах, коли інформація застаріває та втрачає актуальність надзвичайно швидко, головне призначення освіти (особливо вищої) — не надати конкретне знання, а створити його загальну структуру та навчити самостійно її наповнювати новою інформацією. І в цьому сенсі, підкреслюється у спеціальній науковій літературі, важко переоцінити метанауковий статус філософії права [6, с.42; 7, с.51]. Дійсно, з таким твердженням варто погодитися, оскільки під час навчального процесу неможливо вивчити весь матеріал, необхідним є отримання

базових фахових знань, що в подальшому дозволять розширювати та зміцнювати існуючі знання шляхом пошуку нових.

Крім того, значення філософії права як чинника формування юриста можна розкрити через її функції. Традиційно, до основних функцій філософії права належать: світоглядна, методологічна, гносеологічна, аксіологічна та виховна [5, с. 98; 8; 9]. Слід підкреслити, що саме світоглядна функція дозволяє філософії права сформувати найбільш узагальнені уявлення (знання) про правову реальність, місце людини у взаємодії системного світу (світу права) та повсякденної реальності (світу людини) і забезпечити адекватне пізнання суспільного буття. Всі ці знання мають фундаментальний характер для формування світогляду юриста, розвитку його особистості як високоморальної людини, із чітким уявленням про правову реальність, розумінням категорій «добра», «зла», «справедливість», «розумність» тощо.

Отже, слід констатувати важливу роль та місце філософії права у процесі формування світогляду юриста. Адже філософія права як система знань має методологічний характер для пізнання фахових юридичних наук. Таким чином, теорія права стає безпосередньою методологією, а філософія права — узагальненою методологією, що дозволяє досліджувати правову реальність юристами на рівні сутності.

1. Петрович З. З. Вплив моралі на правосвідомість особи: філософсько-правовий вимір / З. З. Петрович // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. - 2013. - Вип. 4. - С. 496-505.

2. Циппеліус Р. Філософія права: Підручник. – К.: Тандем, 2000. – 300 с.

3. Філософія права / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: НОРМА, 2000. – 256 с.

4. Великий енциклопедичний юридичний словник. А-Я / за ред. Ю. С. Шемшученка. — 2-е вид., переробл. і допов. — К. : Юридична думка, 2012. — 1017 с.

5. Присухін С. І. Філософія права: об'єкт, предмет і функції / С. І. Присухін // Юридична наука. - 2013. - № 7. - С. 97-103.

6. Корабльова В. М. Філософія права в Україні: ідеологічні підстави / В. М. Корабльова // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. - 2013. - № 4. - С. 40-47.

7. Булат Є. А. Правові цінності як основа розвитку юриспруденції: філософсько-правовий аспект / Є. А. Булат // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. - 2016. - Вип. 2. - С. 51-53.

8. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О. Г. Данильяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.

9. Бачинін В.А., Журавський В.С., Панов М.І. Філософія права: Підручник для юрид. спец. вузів. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 472 с.

Китайгородский

Станіслав Андрійович

студент групи М-ЮД-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА

Для забезпечення сучасного суспільства справжніми висококваліфікованими фахівцями-юристами, навчально-виховний процес має акцентувати увагу на перевагах використання у системі вищої освіти гуманістичних принципів, таких як зв'язок її з життям, органічне поєднання вимог і довіри до особистості, оцінювання самовизначення особистості та ін. Такі основи гуманізації професійної підготовки майбутніх юристів сприятимуть зміні світогляду фахівців, усвідомленню ними розуміння і сприйняття людини як найвищої цінності суспільства, розвитку особистості студента, виробленню навичок і вмінь у майбутній гуманістично-орієнтованій професійній діяльності. Управління освітнім процесом підготовки юристів в даний час здійснюється в напрямку реалізації особистісно-орієнтованих підходів, де віддається перевага значимості гуманістичних ідеалів в правовому вихованні особистості фахівця. Суть такого підходу в тому, що і навчання, і розвиток особистості, і виховання залишаються основними компонентами професійної підготовки юристів [2,с.263]. Таким чином, світогляд висококваліфікованого юриста формується на засадах навчально-виховного процесу та є невід'ємною ланкою для формування особистості фахівця.

Процеси формування світогляду людини, духовного розвитку особистості досліджували відомі мислителі різних часів такі, як Аристотель, Цицерон, Гіппократ, Квінтіліан, Юстиніан. Науковий інтерес до юридичного, а також до правового світогляду виявили такі відомі дослідники, як, наприклад, Ф. Енгельс, К. Каутський, М. Вебер, А. Валіцький. Дана проблематика досліджувалася у роботах таких науковців, як С. Бабаїв, С. Леушін, В. Реутов. Проблеми реалізації юридичної діяльності, філософії та методології юридичної діяльності, вищої юридичної освіти було досліджено в працях Т. Бачинський, С. Гусарева, В. Журавського, М. Костицького, О.Марченко, В. Опришка, П. Рабінович, О. Скакун, Б. Чупринського, Ю. Шемшученка.

Актуальність даного питання полягає необхідності застосування засобів філософії права для формування поглядів на світ майбутнього висококвалі-

фікованого юриста під впливом взаємодії соціально-зумовлених чинників та стану оточуючого світу, у задоволенні соціально-природних прав та свобод людини.

Поняття світогляду, уведене у науковий обіг у XVIII ст., є загальноприйнятим як у повсякденній мові, так і в науковій літературі. Однак у словниках англійської, французької та деяких інших мов відсутній термін, який адекватно висловлює те, що в українській мові називається світоглядом. Відзначена лінгвістична особливість негативно позначилася на долі терміна «світогляд» наприкінці 70-х – на початку 80-х років у СРСР. Тоді у середовищі радянських філософів була розпочата спроба елімінувати термін «світогляд», у зв'язку з неможливістю однозначного визначення його значення. На захист цього терміна виступив авторитетний російський філософ, академік Т. Ойзерман, який слушно вказав на те, що найбільш змістовні поняття науки, як правило, виявляються багатозначними. Факт же різноманіття світоглядів є особливо важливим, оскільки завдяки різноманіттю можливе збагнення загального визначення поняття світогляду [3, с.241].

О. Марченко зазначає, що суть філософського пізнання полягає у тому, що воно націлене на виявлення смислу і цілей існування людини у світі, тобто носить світоглядний характер. В основу філософського пізнання покладено стійкий мотив людини до самовизначення як істоти розумної і моральної. Результатом такого самовизначення є формування смислової картини світу, через призму якої людина сприймає світ і себе у цьому світі. Філософію інколи називають раціонально-теоретичною формою світогляду. Це означає, що людина у прагненні пізнання смисложиттєві проблеми свого буття звертається не до постулатів міфу або релігії, а до голосу розуму. Філософське пізнання з самого початку означало свободу і творчість, що виходить за рамки встановлених кимось канонів і правил, руйнують усталені стереотипи [4, с.13].

Правовий світогляд (як і будь-який інший) це насамперед погляд на світ, причому саме на той світ, який оточує людину, часткою якого є вона сама та з елементами якого вона взаємодіє. Специфіку ж такого світогляду вбачаємо у тому, що це погляд на світ як на джерело біологічно і соціально зумовлених можливостей задоволення її основних, життєво необхідних потреб. А ці можливості, за нашим уявленням, і є не що інше, як соціально-природні права і свободи людини. У цьому, власне, полягає людиновимірність, а отже, гуманістичність інтерпретованого у такий спосіб правового світогляду [5, с. 7].

Відомо, що процес формування юридичного світогляду та праворозуміння своїм корінням сягає античного періоду історії. Він тісно й невід'ємно пов'язаний із філософією права, правовою гносеологією, теорією та історією розвитку держави і права, логікою формування органів законодавчої, виконавчої, судової влади тощо. Саме правова наука разом з історією, філософією, соціологією, психологією, логікою, кібернетикою, інформатикою, системологією, іншими дисциплінами закладає фундамент освітніх ресурсів для підготов-

ки майбутніх фахівців у галузі правосуддя, судочинства, суддівського адміністрування, а саме: — по-перше, формує основу базових дисциплін з фундаментальної загальнотеоретичної підготовки висококваліфікованих правників широкого діапазону дій і профілю, озброює студентів знаннями про найзагальніші, основоположні закономірності державно-правового, цивільно-правового та господарсько-правового життя суспільства; — по-друге, комплекс загальнотеоретичних дисциплін з філософії права, теорії держави і права, правової гносеології, правосуддя, судоустрою, судочинства, правопорядку закладає фундамент знань майбутніх фахівців, їхнього юридичного світогляду, здатності ухвалювати справедливі юридичні рішення у професійній сфері; — по-третє, загальнотеоретичні дисципліни з соціальної філософії права, історії держави та права, соціології права, антропології права, теорії судового пізнання дають майбутнім юристам загальне світоглядне уявлення про основні державно-правові поняття і категорії, необхідні для подальшого ефективного засвоєння галузевих та інших прикладних професійно орієнтованих юридичних дисциплін. Окрім зазначеного, дуже важливим є те, що саме такі новітні засоби пізнання, якими користуються сьогодні юридична деонтологія, філософія права, історія та теорія держави і права, теорія судового пізнання, формують у майбутніх фахівців юридичної практики навички й уміння давати належну правову оцінку складним явищам і процесам державно-правової дійсності у сфері правосуддя, судочинства та правопорядку [1, с.8].

Отже, засоби філософії права виступають одним із основних чинників формування світогляду майбутнього юриста. Виходячи зі змісту філософського пізнання, яке націлене на виявлення смислу і цілей існування людини у світі, можемо зробити висновок, що формування світогляду є неможливим без філософії загалом. Відтак філософія права буде фундаментом для розуміння юристом категорії «правовий світогляд», що є невід'ємною складовою у роботі правника.

1. Біленчук П. Доктринальні засади підготовки висококваліфікованих юристів нової генерації у XXI столітті: засоби, методи, технології [Електронний ресурс] / П. Біленчук // Віче. - 2013. - № 18. - С. 7-10. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_18_4

2. Зарічанський О. А. Гуманізація процесу професійної підготовки майбутніх юристів [Електронний ресурс] / О. А. Зарічанський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2013. - Вип. 36. - С. 260-264. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_36_55

3. Коробка В. М. Правовий та юридичний світогляди як специфічні типи світоглядів / В. М. Коробка // Вісн. Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – Х., 2011. – Вип. 8. – С. 241–242.

4. Марченко О.В. Філософія права : навчальний посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2015. – 304 с.

5. Рабінович П. Правовий світогляд (соціально-природна інтерпретація) [Електронний ресурс] / П. Рабінович, Т. Бачинський // Вісник Національної академії правових наук України. - 2014. - № 2. - С. 5-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2014_2_3

Москаленко Олег Владиславович

студент групи С-ЮД-612

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ У ВНЗ

На сучасному етапі розвитку цивілізації особливу роль відіграє інноваційний потенціал суспільства, що потребує людей, здатних системно й конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних галузях знання. А це, у свою чергу, формує соціальне замовлення на нові підходи в системі юридичної освіти, нове педагогічне мислення, нове ставлення юриста до своєї діяльності, результатом якої має бути виховання «інноваційної людини»[1, с. 28 - 35]. Для цього в освітній сфері юридичної освіти має панувати дух творчості, постійного пошуку, які є живильним середовищем для нових ідей, шукань, досягнень.

У галузі вищої освіти юридичної часто виокремлюють інновації, які є умовою для конкурентоспроможності ВНЗ: у змісті вищої юридичної освіти; у педагогічному процесі; в організації; у діяльності та відносинах між викладачами і студентами; у сфері освітніх послуг тощо [1, с.107].

Отже, інноваційність в юридичній освіті спрямована на її перетворення у провідний фактор прогресу. Крім того, інноваційна діяльність є віддзеркаленням основних змін у тенденціях та закономірностях сучасної освіти в Україні.

Розглядаючи проблему впровадження освітніх інновацій, часто використовують термін «інноваційне навчання», яке ґрунтується на своєрідних та авторських методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [3, с. 203].

Важливо зазначити, що інноваційне навчання цілком узгоджується з ідеями особистісно-орієнтованого навчання, в якому викладач та студент виступають суб'єктами навчально-виховного процесу. Такі заняття базуються на діяльній основі (переважають проблемно-пошукові та інтерактивні методи, робота у групах, парах тощо, порівняння, конструювання, моделювання уроків та різних видів позакласних заходів тощо). Крім того, не обійдеться без інноваційних технологій: проектних, інформаційно-комунікаційних, ігрових, тренінгових та інших.

Таким чином, для реалізації освітніх інновацій вищої юридичної освіти у практиці сучасного ВНЗ необхідно розробити теоретичні та технологічні засади у напрямку гуманізації вищої юридичної освіти з урахуванням компетентнісного підходу.

Інноваційний процес в вищій юридичній освіті включає три складові, а саме: створення, освоєння та застосування нововведень. Це діяльнісно - управлінська категорія, яка констатує, що змінювати, як змінювати, хто має робити зміни, для чого проводити зміни і як визначити їх оптимальність та ефективність.

Можна виділити такі критерії інновацій: діяльнісний та системний характер, ефективність, неперервність інноваційної діяльності та пошуковий характер діяльності викладача.

Будь-яка інновація покликана забезпечити ефективність освітнього процесу. Це дає підстави вважати, що інноваційний освітній процес – це освітній процес, у рамках якого здійснюється мінімально необхідна сукупність інновацій, яка дає змогу значно підвищити його ефективність [4, с.159].

До теоретичних засад реалізації освітніх інновацій у підготовці майбутніх юристів ми виокремлюємо методологічний (філософський), теоретичний (психолого-педагогічний), методичний, технологічний та управлінський підходи.

Вища юридична освіта має бути орієнтована на розвиток у майбутнього юриста, з одного боку, готовності до швидкого оновлення інформації, швидких змін та діяльності у нових, непередбачуваних умовах, а з іншого – на розвиток творчих здібностей та бажання самостійно обирати траєкторію індивідуального розвитку та вдосконалення. А тому ми вважаємо, що реалізація проблеми творчого розвитку особистості на засадах інноваційності передбачає формування у майбутніх юристів вміння швидко орієнтуватися у потоці інформації.

Таким чином, підготовка майбутніх юристів до реалізації освітніх інновацій у професійній діяльності буде ефективною, якщо вона забезпечує два взаємопов'язаних завдання: формування готовності до постійного саморозвитку та уміння діяти у постійно змінному освітньому просторі, з однієї сторони, та формування готовності майбутнього юриста до сприйняття та запровадження новацій у власну діяльність – з іншої.

Підсумовуючи вищесказане, можемо зробити такі висновки:

1. Інноваційність юридичній в освіті спрямована на її перетворення у провідний фактор прогресу. Джерелом реалізації освітніх інновацій у вищих юридичних навчальних закладах виступає нова наукова галузь – юриста інноватика.

2. Теоретичних підходів до реалізації освітніх інновацій у підготовці майбутніх юристів методологічний (філософський), теоретичний (психолого-педагогічний), методичний, технологічний, інноваційний та управлінський підходи.

1. Гавриленко Л.С. Педагогическое сопровождение становления инновационной деятельности учителя: методологический подход / Л. С. Гавриленко // Инновации в образовании. – 2013. – №3. – С. 28-35.

2. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. Монографія / О. І. Навроцький. – Х. : Основа, 2000. – 240 с.

3. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

4. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система вищої школи: шляхи відродження / Д. Алфімов // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. / Ред. кол. Л. І. Даниленко та ін. – К. : Логос, 2000. – С. 158 - 160.

Павлова Ганна Дмитрівна
студентка групи С-ЮД-612
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Динамічний розвиток науково-технічного прогресу, суспільних відносин та інформаційних технологій за останні півсторіччя ознаменувався тим, що інформація перетворилася в найвпливовіший чинник економічного зростання та політичної незалежності держави, підвищення рівня її інформаційної безпеки [1, с. 322 - 326].

Усе це, безперечно, вимагає перегляду традиційних підходів щодо створення, систематизації, передання й використання інформаційних ресурсів, особливо в галузі освіти й науки. Найважливіша умова подальшого інноваційного розвитку країни – створення найсучаснішого інформаційного освітнього середовища, зорієнтованого на

- гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої, в тому числі і юридичної освіти;
- якість та інноватику в ній;
- конкурентоспроможність, національне й міжнародне визнання;
- запровадження розгалуженої системи формальної та неформальної освіти, розвиток дистанційного електронного навчанням участь у національних та міжнародних корпоративних освітніх проектах і програмах;
- інтеграцію до європейського простору вищої юридичної освіти;
- стабільні партнерські відносини з роботодавцями;
- вплив на політику вищої юридичної освіти в Європейському регіоні;

- підвищення ефективності та якості інформаційного забезпечення навчальної діяльності з орієнтацією на глобальні телекомунікаційні технології [2, с. 45].

У наш час відбувається модернізація, еволюція системи юридичної освіти від класичного університету до віртуального, від лекційного викладання матеріалу до комп'ютерних освітніх програм, від книжкової бібліотеки до комп'ютерної, від багатотомних паперових енциклопедій до сучасних пошукових баз даних [3, с. 85].

Сьогодні в усіх розвинених країнах світу наголос у процесі реформування систем освіти юридичної переноситься на навчання вмінню самостійно здобувати потрібну інформацію, виділяти проблеми і знаходити шляхи їх раціонального вирішення, вмінню критично аналізувати набуті знання і застосовувати їх для розв'язання нових завдань.

Більшість розвинених країн світу усвідомили необхідність особистісно-орієнтованої освіти, в якій учень дійсно є центральною фігурою навчального процесу. Що означає поняття «особистісно-орієнтоване навчання»?

Особистісно-орієнтоване навчання досить важко забезпечити в умовах традиційного навчання в школі чи університеті, яке називається «закритим», оскільки поведінка учня контролюється як у просторі, так і в часі.

Планування навчального процесу повністю здійснюється викладачами закрита форма навчання спрямована в основному на формування знань, умінь та навичок.

Тому сьогодні на зміну традиційним «закритим» системам навчання приходять нові «відкриті» системи, до яких належить і дистанційна освіта [4, с. 83- 85].

Нове інформаційне середовище стало підґрунтям розвитку сучасної дистанційної юридичної освіти. Хоча певні елементи дистанційної освіти використовувались і раніше в інших формах навчання (в першу чергу заочного), у повному смислі дистанційна освіта є дітищем нашого часу. Вона можлива лише з використанням найновітніших інтерактивних технологій (комп'ютерних освітніх систем у звичайному та мультимедійному варіантах, електронних бібліотек і баз даних із віддаленим доступом, комп'ютерних мереж, супутникових телевізійних антен тощо) [5, с. 81].

Зауважимо, що слід диференціювати поняття «дистанційна освіта» і «дистанційне навчання». Очевидно, що дистанційна освіта – це нова форма організації навчання, яка займає проміжне становище між стаціонарною і заочною формами, а дистанційне навчання – це новий метод дидактики.

На думку багатьох учених, дистанційна освіта – це організований за певними темами, дисциплінами навчальний процес, який передбачає активний обмін інформацією між учнями і викладачами, а також між самими учнями і який максимально використовує сучасні засоби нових інформаційних технологій [5, с. 83].

Дистанційна форма поліцейської та юридичної освіти широко викорис-

товує засоби модуляризації навчання. Особливо це помітно у варіантах перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Вирішення проблеми фізичного контакту між викладачем та особою, що навчається, знаходиться у достатньо широкому діапазоні рішень. Частина форм навчання зорієнтована на розподіл форм навчання за змістом, в інших випадках передбачено застосовувати короткі очні сесії, як за правило, для забезпечення контролю за якістю засвоювання матеріалу, інколи фізичне відвідування занять взагалі вважається непотрібним. Природно, що майже всі навчальні заклади провідних країн світу, що готують юристів, застосовують елементи дистанційного навчання та електронні матеріали також у якості супроводження навчання та перепідготовки за дистанційною формою.

Для ефективного вибору з арсеналу педагогічних технологій кращих дидактичних підходів до організації дистанційного навчання у багатьох найбільш технічно досконалих навчальних закладів застосовується широкий спектр можливостей інформаційних та комунікаційних технологій для забезпечення навчальної діяльності. До них відносяться лекції в реальному часі, що транслюються дистанційно по каналах комп'ютерних мереж або супутникового зв'язку, дистанційні обговорення та зворотній зв'язок лектора з навчальною аудиторією у реальному часі, різноманітні засоби комп'ютерного тестування, комп'ютерного моделювання процесів, дистанційна робота у малих проектних групах, надання прав доступу до електронних архівів, електронних журналів та бібліотек, широкий спектр підтримки on-line та offline комунікацій, оперативний доступ до персональних записів системи управління навчанням, студентського сервісу, бізнес-офісу, електронного каталогу та інші можливості [6, 92- 98].

Окремі юридичні навчальні заклади мають угоди з судовими та правоохоронними установами щодо працевлаштування студентів після закінчення навчання за дистанційною формою. В окремих випадках для цього додатково треба скласти іспити (barexams).

1. Комар Ю. М. Активізація інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей на основі інформаційних засобів впливу / Ю. М. Комар // Універ. наук. записки. – Хмельницький університет управління та права. – 2009. – № 4 – С. 322–326.

2. Доповідь ректора НЮАУ імені Ярослава Мудрого В. Я. Тація на загальних зборах професорсько-викладацького складу 31.08.2010 р. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. – 108 с.

3. Жилінкова І. В. Використання нових інформаційних технологій в юридичній освіті [Текст] / І. В. Жилінкова // Проблеми вищої юридичної освіти : тези доп. та наук. повідом. наук.-метод. конф. (м. Харків, 18-19 грудня 2001 р.) / за ред. В. В. Комарова. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2002. – С. 85–86.

4. Бисага Ю. М. Роль і місце дистанційного навчання серед інноваційних моделей організації навчального процесу [Текст] / Ю. М. Бисага, О. Пічкарь // Проблеми вищої юридичної освіти: тези доп. та наук. повідом. наук.-метод. конф. (м. Харків, 18-19 грудня 2001 р.) / за ред. В. В. Комарова. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого,

2002. – С. 83–85

5. Стефанчук Р. О. Юридична дистанційна освіта в Україні: поняття, сучасний стан і перспективи розвитку, переваги та недоліки / Р. О. Стефанчук // Проблеми вищої юридичної освіти : тези доп. та наук. повідом. наук.-метод. конф. (м. Харків, 18-19 грудня 2001 р.) / за ред. В. В. Комарова. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2002. – С. 81–82.

6. Луганська Т. О. Світовий досвід дистанційного навчання поліцейських та юристів / Т. О. Луганська // Право та інноваційне суспільство. - 2013.- № 7. – С. 96- 98

Віхтоденко Владислав Віталійович

студент групи С-ЮД-616к

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ІННОВАЦІЇ В ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ: ТЕОРЕТИКО - ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Сьогодні важливим завданням перспективної системи освіти є перепідготовка фахівців, зокрема і науково-педагогічних кадрів, які здатні розробляти і застосовувати інформаційні технології навчання.

Саме тому, щоб не відставати від світових стандартів навчання, пріоритетом роботи викладача має стати компетентність, креативність, результативність, методичним забезпеченням якої виступають в тому числі і новітні технології. Разом з тим ми повинні усвідомлювати, що тільки впровадженням інформаційних технологій ситуацію не змінити, необхідна і сучасна педагогіка [1, с. 318].

Щодо реформування та нововведень у сфері юридичної освіти, то варто відзначити декілька першочергових завдань. Перше – це належна підготовка абітурієнтів, їх професійне спрямування та відбір при вступі у юридичні вищі навчальні заклади. Тут варто звернути увагу на вилучення з переліку предметів, за якими проводиться зовнішнє тестування, основ правознавства. Ні для кого не секрет, що бути юристом може не кожен. Тому, в першу чергу, потрібно унеможливити попадання в юридичну професію випадкових людей. Для цього варто розробити тестування, яке б могло визначити рівень морально-психологічної та правової свідомості майбутнього фахівця у сфері права[2]. Ще один аспект цієї проблеми – надання абітурієнтам-контрактникам право вступати до юридичних вищих навчальних закладів без будь-яких вступних іспитів або зовнішніх оцінювань, а конкурсний відбір проводити

вже за підсумками першого року навчання. Така практика застосовується у вузах європейських країн. Тим паче, що це відповідатиме вимогам чинного законодавства і ставитиме громадян України в рівне становище з іноземними громадянами.

Друге, на чому слід зупинитися – це подолання корупції в освіті. За даними соціологічного дослідження фонду «Демократичні ініціативи» за грудень 2014 року, 44,1 % українців вважають що основною проблемою освіти є корупція у вищих навчальних закладах [3]. Боротьба з цим злом передбачає в першу чергу включення таких механізмів, як лідерство і політична воля, прозорість і відкритість, підзвітність, громадський контроль і, звичайно ж, вмотивованість і зацікавленість самих студентів, які прагнуть здобути знання, а не купити диплом.

Третє, на що варто звернути увагу – належне фінансування освіти, вкрай необхідне, щоб не відставати, розвиватися і йти в ногу з часом. Цілком зрозуміло, що університети, навіть при задекларованій повній автономії, не зможуть забезпечити матеріально технічну базу, відповідну до вимог часу. Тут частково можна розраховувати на допомогу наших зарубіжних партнерів.

Візьмемо до прикладу фінансування ініціативи Європейського Союзу «EAT Connect», що означає надання країнам-учасникам європейського партнерства, зокрема, й Україні, величезної спроможності ширококутового Інтернет [2]. Це дійсно стане підтримкою інтеграції України у віртуальний простір Європейського Союзу і міжнародних наукових спільнот, створить всі можливості для наукової співпраці, а також для проведення спільних наукових досліджень та підвищення мобільності науковців.

По четверте, важливою проблемою є вдосконалення якості навчального процесу. Потрібно посилення компетентісного підходу у формуванні змісту професійної підготовки майбутніх юристів, шляхом включення до навчальних програм елементів змісту, засвоєння яких передбачає продуктивну навчально-пізнавальну діяльність студента, стимулює розвиток мислення, когнітивної сфери студента, його активної життєвої позиції. Необхідне також розроблення еталонних вимірників навчальних досягнень студентів, що орієнтуються на виявлення складників професійної компетентності, зокрема, уміння застосовувати набуті знання в нових ситуаціях, пов'язаних з професійною діяльністю, формулювати оціночні судження, в яких виявляється особистісне ставлення та творчий підхід до вирішення навчальних і виробничих завдань. Не менш важливим є розроблення навчально-методичного супроводу дисциплін циклу професійної підготовки з використанням засобів комп'ютерної підтримки, що забезпечують формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця[.]

Ще одна проблема, яка не залишилася поза увагою учасників конференції – це активна участь науковців та громадськості у вирішенні важливих освітніх завдань. Особливої актуальності це питання набуває в умовах гост-

рого дефіциту державних ресурсів, необхідних для ефективного управління освітою. Тому на громадські ради та наукові інституції слід покласти завдання підготовки проектів законів та нормативних документів у сфері освіти, участь в експертизі законів та нормативних документів, контроль виконання вимог законів і нормативних документів, моніторинг стану системи освіти нарівні держави, регіонів та окремих освітніх закладів із наданням доступу до необхідної інформації тощо.

Висновки. Таким чином запровадження інновацій в юридичній освіті» надає нам певне спрямування у науково-педагогічній діяльності, об'єднує думки студентів, аспірантів, молодих вчених, досвідчених науково-педагогічних працівників, практичних фахівців, а для виокремлення в результаті дискусії першочергових завдань для швидшого впровадження в життя нового Закону України «Про вищу освіту», кращого розуміння перебігу реформ в освіті, усвідомлення їх мети та механізму реалізації [4]. Не менш важливим результатом нашого наукового заходу є вияв бажання кожного з нас змінюватись, йти в ногу з часом, підтримувати інновації та досягати поставленої мети. Можна констатувати, що високий рівень розвитку освіти, наукові досягнення та інновації є гарантом забезпечення свободи та демократії в нашій країні.

1. Науково-освітній потенціал нації: погляди у XXI століття / Авт. кол.: В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гуржій та ін. – К.: Навч. книга, 2004. – Кн. 2: Освіта і наука: творчий потенціал державо - і культуро творення. – 2004. – С. 318-241;

2. Українці вважають корупцію однією з головних проблем вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.useti.org.ua/>

3. Україна – асоційований учасник програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>

4. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Альошина Альона Валеріївна

студентка групи М-ЮД-622

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Забезпечення високої якості змісту юридичної освіти, що відповідає сучасним запитам ринку праці, неможливе без оновлення структури і змісту освіти, розвитку фундаментальності і практичної спрямованості освітніх програм, модернізації освітніх технологій, забезпечення єдності теоретичного і практичного навчання майбутніх юристів, оволодіння розумовими операціями, прийомами і способами розумової діяльності і їх усвідомленого застосування. Українській державі на сучасному етапі необхідні не просто кваліфіковані випускники юридичних спеціальностей, суспільство вимагає юристів, які здатні ставити і вирішувати професійні завдання різного рівня, тим самим досягати все нових вершин своєї діяльності.

Проекція сучасних вимог до професіонала на процес його підготовки у ВНЗ показує, що останнім часом відбулися зміни у підходах до якості освіти і повсюдно триває пошук шляхів підвищення якості підготовки випускників. Професійна діяльність юриста відрізняється підвищеними вимогами до неї з боку як суспільства, так і держави. Вона характеризується наявністю владних повноважень і належать до державної діяльності, включаючи в себе нормотворчу, правозастосовну, правоохоронну, експертно-консультаційну, педагогічну та інші види діяльності [4].

У сучасному суспільстві юрист – це професійно навчений фахівець з вирішення соціальних конфліктів з позиції права. Однак юристи не тільки сприяють реалізації права, але й впливають на розвиток законодавства, вдосконалення правового регулювання соціальних відносин, зміцнення правопорядку. За своїм характером всі юридичні професії пов'язані з впливом на людські долі. Тому сучасній правовій державі потрібні юристи з якісною професійною підготовкою, яку формує в першу чергу ВНЗ.

Система юридичної освіти більшою мірою орієнтована на оволодіння нормативними вимогами до професії, що призводить до ускладненої адаптації майбутніх юристів до соціальних змін і негативно впливає на якість їх професійної діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність у вдосконаленні самої системи освіти у вищій школі, застосування інноваційних технологій

навчання. Оптимізації викладання, навчання студентів з опорою не тільки на процеси сприйняття і пам'яті, а передусім на продуктивне творче мислення, поведінку і спілкування сприяє технологія контекстного навчання.

Контекст визначається як система зовнішніх і внутрішніх умов життя і діяльності людини, впливає на його сприйняття, усвідомлення і перетворення конкретної ситуації, надаючи значення і сенс цієї ситуації в цілому і окремих її компонентів. Зовнішній контекст являє собою соціокультурні, предметні та просторово-часові характеристики ситуації, в яких особистість діє, внутрішній – індивідуально-психологічні особливості, засвоєні знання і досвід людини.

Теорія контекстного навчання є одним з оптимальних шляхів використання освітніх технологій, спрямованих на формування професійної культури юристів у процесі їх підготовки у ВНЗ.

Компетентність випускника ВНЗ розглядається в аспекті можливостей для подальшої діяльності, при цьому молодий фахівець повинен володіти інструментами адаптації до вирішення поставлених перед ним завдань з максимальною ефективністю. Особливо підкреслюється, що «результати навчання повинні виходити за рамки працевлаштування і відповідати стандартам, встановленим академічною спільнотою у зв'язку з конкретними кваліфікаціями» [3, с. 143].

Для того щоб сформувати професійну позицію майбутнього юриста, необхідно розробляти навчальні програми, орієнтовані на вивчення теоретичних основ права в тісному зв'язку з правозастосовним аспектом. Важливо, щоб завдання для семінарських і практичних занять склалися таким чином, щоб студент проявив не тільки навички володіння комп'ютером і знаходження інформації в мережі інтернет, а був орієнтований на необхідність самостійно аналізувати, порівнювати, формулювати судження, рефлексувати і робити висновки. Тоді майбутній юрист звикає творчо мислити, індивідуально підходити до будь-якої ситуації, долати страх зіткнення з нерозв'язною проблемою. Вивчення різних правових конструкцій через діяльнісні форми навчання формує впевнене володіння навичками і вміннями вирішення ситуацій, мотивує студента до професійного саморозвитку. Завдання викладачів в юридичному ВНЗ – навчити студента орієнтуватися у великому полі постійно мінливого законодавства, сформувати розуміння того, як застосовувати різні норми права, бачити судові перспективи тих чи інших категорій справ.

Хороший юрист – це грамотний фахівець у правозастосовчій сфері, психолог, комунікатор, який має стресостійкість, сформовані життєві установки, керується гуманними цінностями, справедливістю і верховенством права. Тому для формування професійної позиції у ВНЗ, що включає всі перераховані характеристики хорошого юриста, важливо грамотно вибудовувати сам процес професійної його підготовки [2]. Основне завдання юриста полягає у вирішенні конфлікту з мінімальною втратою часу клієнта і найменшими фінансовими витратами. Майбутній юрист повинен опанувати механізмами погоджувальних процедур, методиками досудового врегулювання спорів. Варто

відзначити, що останнім часом цьому аспекту почали приділяти чимало часу в навчальному плані, включаючи введення спеціальних дисциплін. Згідно концепції контекстного навчання, система професійних компетенцій, що включають професійно значущі якості особистості, ціннісні орієнтації та етичні норми та цінності, які є важливими складовими професійної культури.

Базовим формами діяльності студентів у контекстному навчанні відповідають три навчальних моделі: семіотична, імітаційна, соціальна.

Семіотична навчальна модель виражається в письмових або вербальних текстах, що містять теоретичну інформацію про конкретної галузі юридичної діяльності, яка передбачає її індивідуальне вивчення кожним студентом (лекції, навчальні завдання та завдання). Одиницею роботи студента є мовленнєва дія.

Імітаційна навчальна модель – це змодельована ситуація з юридичної сфери, піддається аналізу і прийняттю рішень на основі теоретичної інформації. Наприклад, вивчення судових прецедентів вищих судів сприяє розвитку тих якостей студента, які будуть необхідні в його практичній діяльності, є важливим чинником формування професійної позиції майбутнього юриста. Тут одиницею роботи студента є предметна дія, мета якого – перетворення імітованих професійних ситуацій.

Соціальна навчальна модель являє собою проблемну ситуацію або окремий фрагмент професійної діяльності, які аналізуються і розв'язуються в спільній діяльності майбутніх юристів. Робота в групах як соціальних моделях професійного середовища призводить до формування не тільки предметної, а й соціальної компетентності майбутнього фахівця. Цю технологію називають також кейс-методом або методом конкретних ситуацій. Основною одиницею активності студента у даній моделі є вчинок, тобто дія, спрямована на іншу людину, передбачає його відгук, і з урахуванням цього – корекцію дії. Моделюючи в спільній діяльності юридичні ситуації, студенти розвивають свої комунікативні навички, вчаться будувати взаємодію з клієнтом в правовому полі, виділяючи з проблемної ситуації головні аспекти для вирішення справи, знаходячи оптимальний варіант розв'язання ситуації, використовуючи процедуру медіації. Суть реалізації кейс-методу в процесі професійної підготовки майбутнього юриста полягає в аналізі спеціально розроблених або реально існуючих суперечливих правових ситуацій, способів їх вирішення, оцінці і прогнозуванні наслідків прийнятих студентами рішень. Як правило, керує ходом обговорення викладач [1, с. 1440].

Отже, професійну кар'єру юриста визначає його вміння реалізувати свої професійні знання в процесі вирішення правових завдань з урахуванням соціально-психологічного контексту ситуації, а також етичних, екологічних і естетичних аспектів професії. Контекстне навчання у ВНЗ знімає проблему адаптації випускників-юристів до професійної діяльності в організації, так як передбачає не тільки активний розвиток розумової діяльності, але і соціальний контекст навчання. Застосування технології контекстного навчання у

процесі підготовки професіоналів різних напрямків діяльності доцільно для ефективної реалізації отриманих знань, умінь і навичок, що становлять основу професійної компетентності.

1. Далдаева Т.И. Применение технологии контекстного обучения для развития профессиональной позиции будущих юристов в вузе // *Фундаментальные исследования*. – 2013. – № 11-7. – С. 1436-1440. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=33360>.

2. Жукова, И.А. Контекстное обучение как средство формирования профессиональной компетентности будущих юристов: дис. ... канд. пед. наук. - М., 2011.

3. Идрисов Б. Определение компонентов системной подготовки будущего педагога в контексте компетентностного обучения // *Науковий Вісник Мелітопольського Державного Педагогічного Університету*. Серія: Педагогіка. - 2016. № 1 (16). – С. 143-150.

4. Косенко И.В. О Некоторых аспектах творческих способностей студентов юридических специальностей. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://domhors.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/spp/2015-6/pedagogics/kosenko.pdf

Полякова Ольга Вікторівна
студентка групи С-ЮД-612
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ІННОВАЦІЇ У ГАЛУЗІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Динаміка соціально-економічних процесів у сучасному світі радикально актуалізувала проблему інноваційного потенціалу нації як однієї з гарантій стабільних її позицій у світовому співтоваристві, успішного реагування на різноманітні цивілізаційні виклики. Інноваційність є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. З урахуванням цього нова освітня парадигма вибудовується на засадах розвитку творчої потенції людини, її права на самовизначення, готовності до сприймання і розв'язання нових завдань. Тому серед проблем наукової педагогіки пріоритетними є проблеми розробки новітніх навчальних програм у вишах України, необхідність кардинальної зміни у підході до підготовки фахівців магістерського рівня, що вимагає наповнення програм новітнім інноваційним змістом.

У системі вищої освіти України підготовка компетентних магістрів права залежить не тільки від ефективного оволодіння змістом найсучасніших юридичних наук, але і від ступеню набутої ними філософсько-правової рефлексії (філософії права), що є водночас чи не єдиним засобом підвищення науково-методологічної компоненти в професійній підготовці магістра як ква-

ліфікованого науковця. Сучасний навчальний процес перевантажений вивченням масиву нормативно-правових актів і недостатньо орієнтований на юридичну практику випускників-спеціалістів та поверхнево стимулює індивідуальну навчальну активність студентів.

Але ж майбутні фахівці у процесі навчання повинні не тільки оволодіти міцним фундаментом теоретичного знання, а й вміти застосувати засвоєний обсяг правових знань та навичок, котрі необхідно донести людям, які потребують соціального захисту і підтримки. Тож найкращою базою для цього є діяльність юридичних клінік. Здебільшого це структурні підрозділи вищих навчальних закладів (Наприклад: юридична клініка «Істина» ДДУВС).

На думку видатного науковця А. Галая, «юридична клініка є структурним підрозділом чи громадським формуванням юридичного вищого навчального закладу (факультету), яке створюється для практичного навчання студентів-юристів навичок майбутньої професії шляхом здійснення соціально-орієнтованої правозахисної діяльності та правової просвіти під керівництвом викладацького складу» [2, с. 46]. Таким чином студенти – правники, під керівництвом викладачів, надають безоплатні юридичні послуги населенню й водночас набувають правових навичок, а саме: усні консультації, шляхом безпосереднього спілкування з громадянами; письмові консультації, шляхом відповідей на запити, листи громадян; підготовка правових документів (позовних заяв, скарг, звернень громадян, запитів); аналіз матеріалів справ; представництво інтересів клієнтів у судах, органах державної влади та місцевого самоврядування, у відносинах з іншими фізичними та юридичними особами.

На разі, коли йде кардинальне оновлення законодавства, студент – випускник має впевнено застосовувати норми матеріального права до реальних ситуацій, в які потрапляють їх клієнти, повноцінно працювати як юрист, вміти опитувати (брати інтерв'ю), консультувати клієнтів, складати та подавати юридичні документи, здійснювати підготовку до справи, брати участь у процесі, опитувати свідків, сторін, виступати у судових дебатах» [1, с. 5].

Навчання у юридичній клініці базується на нових технологіях, побудованих на результатах дослідження закономірностей розвитку проблемного навчання, на основі досліджень людської діяльності психологами. Вивчення навчальних дисциплін ґрунтується тут на вирішенні практичних ситуацій, а також проведенні студентами під контролем досвідчених викладачів та практикуючих юристів консультацій громадян для надання їм юридичної допомоги. Найефективнішими способами навчання в юридичній клініці є активні та інтерактивні методики: «мозковий штурм», рольова гра, робота в малих групах, дискусія та інші.

Юридична клініка є однією із найперспективніших форм підготовки студентів юридичних спеціальностей у глобалізаційних процесах та євроінтеграції, оскільки:

- надає теоретичного навчання з одержанням практичних навичок за допомогою викладачів, які мають досвід практичної роботи;

- виховує у студентів професійно значущі властивості, зокрема правову культуру;
- використовує інтерактивні методи навчання;
- реалізовує обмін досвідом юридичної клінічної освіти між діючими юридичними клініками.

Більшість дослідників сходяться на тому, що структура інноваційного навчання оптимально відповідає характеру сучасних соціальних процесів. Як відомо, однією з особливостей сучасного суспільства є відкрита перспектива. З огляду на це інноваційне виховання і навчання на протигагу традиційному, яке реалізовувалось «у сучасному, виходячи з минулого», прагне функціонувати у контексті сьогодення, орієнтуючись на потреби і вимоги сучасності. Їх органічно поєднує сьогодні юридична клініка, як один з новітніх елементів засвоєння доктринальних знань та практичного досвіду.

1. Єлов В.А. Формування окремих професійних навичок роботи з клієнтом студентів юридичних факультетів: Навч. посібник для студ. та викладач. ВНЗ та практикуючих юристів / В.А. Єлов. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного університету ім. Л. Українки, 2004. – 72 с.

2. Лоджук М.Т. Правове регулювання діяльності юридичних клінік в Україні: загальнотеоретичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / М.Т. Лоджук; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса, 2014. – 315 с.

3. Молдован В.В. Кацавець Р.С. Юридична клініка: Навч. посібник – Київ: Центр учбової літератури, 2007, – 218 с.

Здоровило Ігор Валерійович
аспірант кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ІННОВАЦІЙНІ УПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Аналіз сучасної соціокультурної ситуації дозволяє дійти висновку, що система вищої освіти в Україні формується як один з пріоритетних напрямів і ціннісних орієнтацій державності та суспільної свідомості.

Проблеми виховання, освіти, розвитку молодого покоління набувають особливого значення, оскільки доля людства більшою мірою залежатиме від розвитку духовної і моральної сфери суспільства. Тому саме професійна педагогічна діяльність учителя як носія духовних цінностей, спадкоємця поколінь покликана сприяти утвердженню гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації своїх інтересів та обдарувань. Розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження сучасних технологій та нових методів навчання дітей

та молоді. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобалізаційними та інтеграційними процесами. Інноваційна діяльність в Україні передбачена Законом України „Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні, Державною програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у навчальному закладі, регіоні. Як системне утворення інновація характеризується інтегральними якостями: інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційне середовище. Джерелом інновації є цілеспрямований пошук ідеї з метою розв'язання суперечностей, її освоєння відбувається шляхом апробації в формі педагогічного експерименту або пілотного впровадження. Розвиток інновації залежить від того, наскільки соціально-психологічне середовище потребує нової ідеї.

Отже, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Слово "інновація" має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації [1].

Інновації у вищій школі передбачають: а) створення електронної бази даних про інновації у вищій освіті, організація науково-дослідницьких (фундаментальних і прикладних) та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти; б) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері; в) організація і проведення конференцій, семінарів і тренінгових курсів з інноваційних методик викладання гуманітарних та природничо-математичних дисциплін для професійного загалу.

Сьогодні у ВНЗ України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів. Головна мета впровадження рейтингової системи оцінювання знань студентів – поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, підвищення об'єктивності оцінки знань, виявлення індивідуальних здібностей студентів, а також створення умов для здорової конкуренції, націленої на здобуття більш високого місця у рейтинговому списку групи, спеціальності, факультету. Ця система надає можливість розпочати впровадження кредитно-модульної системи, як того вимагає Болонський процес. Інтеграція вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору пов'язана з проблемами, розв'язання яких бачиться у реформуванні системи підготовки кадрів згідно з міжнарод-

ними вимогами.

На нашу думку, в умовах зростання обсягів інформації з багатьох галузей науки, техніки та технології, кардинальних змін у соціальній сфері, висунення високих професійних вимог до майбутніх педагогів необхідно інтенсифікувати процес навчання, створити умови для підготовки висококваліфікованих учительських кадрів, використовуючи новітні технології і методики навчання. У багатьох зарубіжних навчальних закладах останнім часом з'явилися так звані гібридні курси (hybrid courses). Це специфічна форма поєднання очного і дистанційного навчання, за якої окремі курси студент самостійно вивчає в електронному форматі, що не виключає його безпосередніх контактів з викладачем.

Інтегрування дистанційного навчання в очне спирається на нове трактування змісту поняття "дистанціювання студента від викладача", в якому підкреслюється не фізичний, а педагогічний аспект феномена дистанціювання. Останнє тлумачиться як можливість забезпечення з допомогою дистанціювання студента від викладача його більшої автономності, що дозволяє суттєво покращити організацію самостійної роботи. Саме вчителі, на думку Н. В. Кузьміної, знаходять в основі всіх професій, працюють з учнями на всіх освітніх маршрутах, забезпечуючи неперервність освіти впродовж усієї життєвої траєкторії і створюють умови для функціонування "соціального ліфту".

Світова тенденція підвищення потенціалу спеціалістів освіти пояснюється переміщенням конкуренції держав у сучасному світі в сферу освіти. Спеціалісти освіти є одною із ланок спеціалістів управління державою, оскільки управляють процесами формування людського потенціалу, використовуючи при цьому переваги національних систем освіти[2]. Болонський процес розвивається, насамперед, у межах вищої професійної освіти, оскільки є проявом європейської ідеології, що ґрунтується на прагматичному базисі. Цінність Болонського процесу полягає: в ідеї узгодженості якості освіти з потребами суспільства і можливостями науково-технічного прогресу; у створенні Європейської Асоціації Гарантії Якості у вищій освіти, "Стандартах і рекомендаціях якості вищої освіти в Європейському просторі, що передбачає обґрунтування і доведення переваг національних систем освіти. Педагоги – головні відповідальні за якість створюваних духовних продуктів в особистісних новоутвореннях випускників загальноосвітніх і вищих освітніх закладів на конкретних етапах освітніх маршрутів Професійна педагогіка – галузь педагогічної науки, яка розглядає закономірності професійного росту, зміст, форми і методи підготовки фахівців у системі початкової, середньої і вищої професійної освіти. Педагогіка вищої професійної освіти – це галузь професійної педагогіки, яка вивчає закономірності професійного зростання, зміст, форми і методи підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів [3].

Професійно-педагогічна освіта являє собою систему підготовки педагогічних кадрів (учителів, вихователів тощо) для загальноосвітньої школи та

інших навчально-виховних закладів у педагогічних університетах та інститутах, педагогічних коледжах, університетах; у широкому розумінні підготовка педагогічних і науково-педагогічних кадрів для навчальних закладів усіх типів, включаючи професійно-технічні, середні спеціальні й вищі; сукупність знань, здобутих в результаті підготовки [4]. Така освіта спрямовується на підготовку педагогів з високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на новітніх досягненнях психолого-педагогічних наук, сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва; з високим рівнем педагогічної компетентності, критичного мислення, здатності застосовувати наукові надбання на практиці; здатності запроваджувати цінності демократичної правової держави [5].

На нашу думку, модернізація системи вищої освіти в Україні характеризується поєднанням традицій, що склалися у вітчизняній вищій школі, з новими ідеями, що пов'язані із входженням України у європейський та світовий освітній простір. Для системи університетської освіти характерні сучасні інноваційні тенденції: орієнтація на європейські та світові освітні стандарти, розвиток багаторівневої освітньої системи, потужне збагачення ВНЗ сучасними інформаційними технологіями, широке включення в систему Internet, розвиток інноваційних технологій навчання, створення університетських комплексів, поширення дослідницько-експериментальної роботи з апробації нових навчальних планів, створення авторських підручників, посібників, навчального забезпечення, розробка освітніх стандартів, нових структур управління тощо [6].

Отже, вищі навчальні заклади можуть вважатися інноваційними, якщо університет являє собою науково-освітній мегаполіс і виступає як центр науки, освіти, культури; основні принципи розвитку освіти у вузі передбачають зв'язок науки і практики, спадкоємність між рівнями освіти, громадянське виховання, інтелігентність, духовність університетського життя, навчально-виховний процес будується з урахуванням глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 338-340.

2. Кузьмина Н. В. Законы развития фундаментального образования в регионе : программа / Н. В. Кузьмина, В. А. Полянин. – Ковров : КГТА, 2008. – С. 5.

3. Полонский В. М. Словарь по образованию и педагогике / В. М. Полонский. – М. : Высш. шк., 2004. – С. 20.

4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – С. 252.

5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 735.

6. Пінчук В. М. Інноваційні процеси – підґрунтя проектування нових освітніх технологій / В. М. Пінчук // Освіта і управління. – 1998. – Т. 2. – Число 3. – С. 89

Сукаркаєва Діана Ринатівна
студентка групи С-ЮД-616
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПИТАННЯ СПОСОБІВ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ

Питання про місце філософії в освітньому процесі постає не вперше. І цим питанням є: чи це обов'язковий елемент при вивченні сучасної освітньої програми в вищих навчальних закладах? Тож спробуємо розібратись.

Сучасна модель вищої освіти переважно є виробничим процесом, якого хвилює тільки матеріальна сторона. І не завжди дає підґрунтя для соціально-культурного становлення студента. Тому освіта залишає за собою роль тільки зі сторони отримання інформації. А методом викладання є просте читання та повторення підготовленого тексту. Випускники вищих навчальних закладів отримуючи знання в такому режимі не стають грамотними професіоналами в гуманітарному та соціальному плані, вони стають безпорадними. Звідси відсутня здатність реагування на соціальні зміни, приймати рішення в не стандартній ситуації, ця складова запущена. Адже вузько спеціалізовані дисципліни та гуманітарні, до яких і входить філософія, готують професіоналів, відповідають за процес мислення людини, їх світогляд та особистий розвиток.

Філософія дає можливість студенту обрати собі певний світогляд шляхом надання різних моделей, вже існуючих раніше та нових на сьогодні, при її вивченні.

Зважаючи на особливості філософського знання, складно, а часом і неможливо профілювати зміст усіх без винятку розділів (або модулів) освітньої програми з філософії. Оптимальним уявляється наступне рішення. З одного боку, зберегти у "непрофільованому" вигляді теми філософського курсу, інваріантні щодо будь-яких профілів базової спеціальності студентів, з іншого боку, акцентувати увагу на особливо значимих для фахового світогляду в темах, проблемах і сюжетах.

Тому студентам-бакалаврам орієнтований, дидактично гранично вільний курс філософії, мета якого – закладення основ проблемно-світоглядного мислення. Вони повинні зрозуміти місце філософії в культурі, її зв'язок з іншими формами культурного буття (наукою, релігією, мистецтвом, економікою, політикою, повсякденним життям) і на основі цього розуміння визначити свої найважливіші життєві орієнтації, отримати щеплення від догматизму і фана-

тизму будь-яких видів[1]. Далі на курсі магістратури або спеціалістету філософію можна розглядати більш конкретно та в певних формах. В цей період студент вже підготовлений до сприйняття та більш глибокого осмислення ідей, які розглядає ця наука. Також і формується критичне мислення. «Критичність в мисленні є важливою здатністю сучасного фахівця на протипагу маніпулятивним практикам, заручником яких є сучасна людина; науковість мислення виступає засобом протистояння донауковим і паранауковим знанням; секулярного способу мислення та життя; гуманізм як захист людяності в "суспільстві споживання"; толерантність як здатність знаходити шляхи вирішення конфлікту інтересів без застосування насильства [1].» Це дуже важливо для юристів, на мою думку. Для їхнього майбутнього професіоналізму вже є фундамент складений з осмислення філософського знання, окрім професійних знань, що дає поштовх для орієнтування в незвичайних ситуація або при необхідності швидкого прийняття рішення.

Тому не потребує філософія якихось інноваційних методів викладання, тільки момент звернення до осмислення необхідності та прояв інтересу у пізнанні цієї науки, знання свого предмету з боку викладача можуть створити передумови для подальшого вивчення дисципліни. А також розширений курс за часом розгляду може посприяти більшому розумінню та засвоєнню вже існуючого матеріалу. Тобто більше часу потрібно для філософських дискусій, що тренують здатність судження людей. Вона надає можливість навчитися мислити незалежно від стереотипів. Філософія формує мислячих та неупереджених людей, сприяє їх до опору різним формам пропаганди. Філософія також представляє інтелектуальне обґрунтування цінностей та принципів суспільства.

1. Руденко О.В. «Філософія освіти або чи потрібна освіті філософія» // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка 1(119)/2015 ст.41

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНОМУ
ПРОСТОРІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ:
РЕАЛІЇ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 28 квітня 2017 року)*

Оригінал-макет, дизайн – *А.В. Самотуга*

Підп. до друку 06.06.2017 р. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 13,75. Обл.-вид. арк. 14,50. Тираж – 70 прим.

Редакційно-видавниче відділення ДДУВС
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 164-р від 07.08.2013